

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת תצווה

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת תצוה | גליון מס' 368 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אנחנו רואים שעיקר ההתעסקות עם יום הפורים היא דווקא אצל נשים וילדים. הילדים מגיעים לשיא השיאים שלהם ביום הפורים, הם מקבלים 'פורים געלט' - דמי פורים, הם אלו שמתחפשים בתחפושות צבעוניות וססגוניות, הילדים הם אלו שמכים בהמון בקול שמחה והמון חוגג, מה שלא עושים בשום חג אחר כזה עסק דווקא מהילדים

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א בשיחה מרתקת לקראת ימי הפורים, למה בפורים שותים יין? והחג המיוחד דווקא של הנשים והילדים

לו כזה דבר... אם יהודי שותה יין, ובא זבוב ונופל בתוך הכוס. מה הוא יעשה? ייקח כפית, יוציא את הזבוב, יזרוק אותו ממנו והלאה, וימשיך לשתות את היין כאילו לא קרה דבר. למה? כי הזבוב מגעיל, אז זורקים אותו, אבל הוא לא מטנף את כל היין שבכוס. אבל אתה, המלך אחשוורוש, אם תיגע בכוס יין של יהודי, אפילו אם לא תיגע ביין עצמו אלא רק בכוס, הוא ייקח את כל הכוס וישפוך אותה. למה? כי אתה מגעיל אותם הרבה יותר מזבוב מטנף. נו... מה תגיד על זה? אתה חושב שהם יצליחו לחיות לאורך זמן תחת חסותו

לקראת ימי הפורים, ביקשנו לשוחח עם הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, ראש ישיבת 'שער השמים' ומחבר ספרי 'טיב הכוונות', 'טיב הפרשה' ושאר ספרים. ביקשנו מהרב שליט"א לשמוע דברי חיזוק והכנה דרבה לקראת פורים, ואכן זכינו לקבל מלוא החופניים מאוצרו הטוב כאשר תחזינה עיניכם מישרים: רבי גמליאל פותח את דבריו במאמר חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפוריא'. ושואל שאלה מאוד מעניינת: מדברי חז"ל אנחנו רואים שיש מצווה מיוחדת לשתות יין בפורים, ולכאורה צריכים להבין מה העניין המיוחד בשתיית יין בפורים? בפסח אוכלים מצות זכר למצות שאכלו אבותינו כשיצאו ממצרים, בסוכות אנחנו יושבים בסוכה זכר לסוכות שבהן הושיב הקב"ה את בני ישראל בצאתם ממצרים, בחנוכה מדליקים נרות זכר ל'והדליקו נרות בחצרות קדשיך' ולנס פח השמן, אבל איך קשור יין לפורים? חשבתי לומר שהרי הגמרא מספרת לנו שהמון היה מומחה בינלאומית לדיבורי לשון הרע. הוא לא היה סתם רכלן שמספר דברי לשון הרע ורכילות, אלא היתה לו מומחיות מיוחדת לומר את הלשון הרע באופן שיתקבל על לב השומעים, הוא היה נותן הקדמה, מייצר מתח בקרב השומע, ואז מגיע עם הלשון הרע העסיסי שלאחריו היה גם קובע קביעה נחרצת שפלוני הוא אדם רע ומתכנן רעות ולכן יש לטפל בו במלוא החומרה. איך דיבר המן דלטוריה על עם ישראל? הוא בא לאחשוורוש ואמר

הכנסת. היה שם ראש הקהל שהתאים כמו כפפה ליד לפסוק 'ועשיר יענה עזות', הוא החליט שהגיע הזמן להעמיד מקהלה בבית הכנסת. הציבור לא התלהב מהרעיון, כי מקהלות היו עושים אצל המשכילים, אבל מי הוא זה ואיזהו שיעז להמרות את פיו של ראש הקהל, או להעיר הערות לגבי ההחלטות שהחליט.

הלך ראש הקהל ואסף קבוצה של אנשים שאותם הוא מינה להיות חברי המקהלה, לקח חזן והעמיד אותו על ידה ה'בימה', במקום בו קוראים קריאת התורה. אצל אחינו בני עדות המזרח מקובל מדורי דורות שהחזן עומד במרכז בית הכנסת, אבל אצל האשכנזים לא היה הדבר מקובל בכלל, וגדולי הדורות עמדו כחומה בצורה על כך שלא יעשו שום שינוי בצורת ההתנהלות של בתי הכנסת, כי חששו מפני ה'קידמה' הארורה שביקשה לכלות כל חלקה טובה בכרם בית ישראל.

ראה הרב מברסק את מה שעושים בבית הכנסת שלו, הוא פנה ממקומו שבכותל המזרח, הגיע ל'בימה', ואמר לחברי המקהלה ולחזן "אני מוחה על השינוי במנהגי אבותינו ודורש שתדרו מיד מהבימה, שהחזן יעמוד ב'עמוד התפילה' הרגיל כמו שהיה מימים ימימה בלי שום שינוי".

שמעו אנשי המקהלה בקול הרב וירדו מהבימה. אבל ראש הקהל לא טמן ידו בצלחת. גם הוא ישב אצל כותל המזרח, וגם הוא פנה אל הבימה, והורה לחברי המקהלה לעלות בחזרה אל הבימה. הם פחדו ממנו וצייתו לו. הרב ראה את מה שהתחולל ירד שוב מכותל המזרח אל הבימה, והורה להם לרדת, וכך נמשך הסיפור הזה 12 פעמים שבהם ראש הקהל מורה להם לעלות, הרב מורה להם לרדת, והם פחדו גם מראש הקהל וגם מהרב, וכל פעם צייתו למי שנתן להם את ההוראה האחרונה.

בין הקהל היו לא מעט אנשים שזעמו על ראש הקהל. הם ראו את האופן בו הוא מתחצף לרב קבל עם ועדה והדבר חרה להם מאוד, אבל אף אחד לא העז להיות הראשון שמעיר לו על התנהגותו ודורש ממנו לציית למרא דאתרא.

אחרי שהרב הוריד את המקהלה בפעם ה-12, בא ראש הקהל בפעם ה-13 והורה לחברי המקהלה לעלות שוב על הבימה. או אז נפתח אחד החלונות של עזרת הנשים, ואשה אחת מבין המתפללות שרבבה את ראשה ושאגה בקול גדול על ראש הקהל: "שייגעץ! פושע! איך אתה לא מתבייש לבזות כך את הרב? את המרא דאתרא? תסתלק מפה!!!".

של מלך שהם כל כך שונאים? אין ספק שהם מתכננים מרידה גדולה נגדך, ולכן "ולמלך אין שווה להניחם", צריכים להשמיד להרוג ולאבד...

כלומר, אנחנו רואים מדברי הגמרא, שהמן בא וניצל את האיסור לשתות יין נסך, כדי להסית את אחשוורוש נגד עם ישראל, ולכן אמר הקב"ה, אתה רצית להשתמש ביין כדי להפיל את בני ישראל בחרב, ואני אראה לך שהמפלה שלך תבוא דווקא על ידי יין.

לכן הרג אחשוורוש את ושתי ביין, והקב"ה הקדים רפואה למכה על ידי היין שגרם להבאתה של אסתר המלכה אל בית אחשוורוש. לאחר מכן כיצד נפל המן עצמו? במשתה היין הראשון שהכינה אסתר נפל חשד גדול בלב המלך אחשוורוש ושנאה עצומה כלפי המן, ובמשתה היין השני נגזרה עליו מיתה, והוא נתלה על העץ אשר הכין למרדכי.

"ולכן היין הוא לא רק אות לשמחה ביום הפורים, אלא שהוא גם חלק מהנס, על ידו היתה הגזירה ובאמצעותו נעשה הנס, ולכן חייב איניש לבסומי בפוריא".

אמנם שתיית יין בפורים זאת מצווה ששייכת אצל אנשים מבוגרים, לא אצל נשים ולא אצל ילדים, אבל האמת היא שאנחנו רואים בחוש שעיקר ההתעסקות עם יום הפורים היא דווקא אצל נשים וילדים. הילדים מגיעים לשיא השיאים שלהם ביום הפורים, הם מקבלים 'פורים געלט' - דמי פורים, הם אלו שמתחפשים בכל מיני תחפושות צבעוניות וסגוניות, הילדים הם אלו שמכים בהמן בקול שמחה והמון חוגג, הם רוקדים ושרים ועושים להם מסיבות ונותנים להם ממתקים, מה שלא עושים בשום חג אחר כזה עסק דווקא מהילדים.

הנשים גם הן משקיעות את כל כולן ביום הזה, מעבר לבישולים ולהכנת הבית לקראת פורים, שזה דבר שהן עושות לפני כל חג, בפורים יש גם השקעה מאוד מיוחדת במשלוחי מנות, נותנים מתנות לנשים, וכל העסק סביבן בפורים גדול יותר מחגים אחרים לאורך השנה.

והלא דבר הוא. מה כל כך מיוחד בפורים שבו יש כזה עסק מילדים ונשים... אני רוצה לספר סיפור וממנו להגיע לתשובה.

מעשה היה בעיר בריסק, בתקופת כהונתו של רבינו הגרי"ז זצ"ל, שבאו ה'מתחדשים' והחליטו 'לשדרג' את 'טקס התפילה' בבית

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"זעקתה של האשה הרעידה את הלבבות, ואז קיבלו אנשים מהקהל אומץ והחלו גם הם לצעוק על ראש הקהל שנאלץ לצאת מהמקום, והמסורת נשמרה הלאה בלי שום שינוי. על כך היה הרב מבריסק אומר, שמכל המתפללים בבית הכנסת דווקא אשה הצילה אותו..."

כלפי מה הדברים אמורים? הרי הגמרא אומרת שישראל שבאותו הדור נתחייבו כליה רחמנא ליצלן. הם עשו עבירות נוראיות, השתחוו לצלם, נהנו מסעודת הרשע, היו שם חטאים נוספים קשים ונוראים, כשהקב"ה גזר עליהם גזירת כלייה, הרי כל משפטיו אמת וצדק, אכן הגיע להם הגזירה.

מה קרה שפתאום הכל השתנה? איך הצליחו מרדכי ואסתר לשנות את הגזירה?

על ידי אשה אחת! אסתר המלכה. היא אמרה דבר אחד ויחיד שגרם לכל הסיפור להתהפך לצד השני. "איככה אוכל וראיתי!!!"

למי היא אמרה את זה? למלך! הגמרא הרי אומרת שכל מקום שכתוב 'המלך' במגילת אסתר הכוונה למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. עומדת אסתר המלכה, אשה אחת ויחידה מעזרת הנשים, ומה היא עושה? היא צועקת. איככה אוכל וראיתי! אני לא יכולה לסבול את זה. אתה צודק, ריבוננו של עולם. אתה צודק, כל משפטיך אמת וצדק, מגיע לעם ישראל עונש חמור מאוד על החטאים הנוראיים, אני לא מתווכחת איתך, אין לי פה להצטדק לפניך. חטאנו עווינו פשענו, מגיע לנו, אבל אני לא יכולה לסבול את זה. אני פשוט לא יכולה. איככה אוכל???

המילים האלו בקעו את השמים וקרעו את רוע הגזירה. זעקה אחת תמימה שבוקעת מעמקי הלב של אשה אחת בודדת, יכולה לחולל כזה שינוי עצום.

זה הכח שניתן לנשים באופן מיוחד, כי נשים לא מתעסקות עם פוליטיקה ותככים, הן לא מחשבות חשבונות כאלו אם זה צודק או לא צודק. הן מהלב, מהרגש, אני לא יכולה לשאת את זה! הקב"ה שומע את הדיבורים הללו, ופועל בהתאם!

יש סיפור שרבים מכירים אותו, אבל שווה לספר אותו שוב כי יש בו מסר מאוד מאוד חזק. היה זה בתקופת מלחמת ששת הימים. אנחנו גרנו בירושלים, אני זוכר היטב את ההפגזות ואת האזעקות, היה פחד פחדים.

סמוך לשיבת מיר היה מקלט ששם התכנסו כל בחורי הישיבה ואמרו תהילים. למקלט הזה הגיעו גם שכנים מהבתים הסמוכים, בזמן מלחמה.

האזעקות פילחו את האוויר, קולות נפץ נשמעו שוב ושוב, פחד! אימה וחרדה!

והנה נשמע רצף נורא של פיצוצים, האנשים במקלט חשבו שהאדמה נבקעת מתחת לכפות רגליהם, הקירות רעדו, פחד מוות ריחף בחלל. תלמידי הישיבה ורבניהם זעקו באמירת תהילים והנה שומע מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל אשה אחת שצועקת בקול גדול: ריבוננו של עולם, 14 שנה שבעלי מעגן אותי. הוא ברח והשאיר אותי

עגונה! 14 שנה של בדידות וסבל, עוני וייסורים נוראיים. כמה צער הוא גרם לי!!! ריבוננו של עולם אני מוחלת לבעלי בלב שלם על כל הצער שגרם לי, ואתה בתמורה תמחל לעם ישראל על כל הצער שגרמנו לך!

שמע זאת רבי חיים שמואלביץ והורה לתלמידיו לשוב לבית המדרש. חוזרים לשגרה. אמרו לו התלמידים, רבינו, הרי האזעקות נמשכות והפיצוצים לא נפסקו!!! ענה להם רבי חיים, הכל בסדר, האשה הזאת בכח התפילה שלה כבר ביטלה את הגזירה. אין לנו יותר ממה לחשוש, כאלו דיבורים, כזה ויתור של אשה מיוסרת וסובלת, אין לי ספק שאנחנו כולנו יצאנו מכלל סכנה!

התאספו כאן בבית שלי יותר מ-100 תלמידות אמריקאיות מסמינר בירושלים, לשמוע דברי הכנה לפורים, זה המסר שאני אומר להן, לנשים יש כח עצום, הן צריכות לנצל אותו, ובזכות נשים צדקניות ניגאל כמו שנגאלנו בזכותן בעבר.

ומה עם הילדים? ובכן רבותי, הילדים הם ה'שפיץ' של פורים. מה עשה מרדכי היהודי כשהגזירה היתה בשיאה? הוא אסף תינוקות של בית רבן ולמד איתם תורה. בעודו לומד איתם תורה, התהפך הכל לטובה, והמן הגיע כדי להרכיב אותו על הסוס ברחוב העיר בלבוש מלכות.

אנחנו צריכים להוקיר את הילדים ולהשקיע בהם, משתי סיבות. קודם כל כי הם העתיד שלנו, אבל לא רק זה, הם גם ההווה שלנו. אנשים חושבים שהם שומרים על הילדים שלהם ומצילים אותם מכל מיני סכנות, אבל האמת שהילדים מצילים אותנו, אנחנו חיים בזכותם ועבורם.

אפשר לראות את זה בחוש: מה קורה לאדם שמסיים לחתן את הילדים שלו? פתאום הוא מתחיל לצלוע מכל הבחינות. מתחילים להתבגר, צריכים ללכת יותר לרופאים, לעשות בדיקות, לקבל תרופות. הבריאות כבר לא מה שהיתה...

יהיו כאלו שיגידו שזה טבעי כי מתי מסיימים לחתן ילדים, בגיל מבוגר, ממילא אין זה פלא שהגוף כבר פחות מתפקד בגיל הזה, אבל רבותי אם תסתכלו מסביב תראו שיש אנשים שמסיימים לחתן ילדים בגיל 50 והופכים מבוגרים, ויש כאלו שמסיימים לחתן ילדים בגיל 70, וכל עוד יש להם ילדים התלויים בהם, הם עדיין צעירים יחסית... זאת מציאות ברורה ומוחשית.

זה כך בגשמיות ובוודאי בוודאי שזה כך ברוחניות. אדם זוכה לחיים ארוכים רק בזכות הילדים שהוא צריך לגדל ולחנך ולהעמיד ולחתן ולסייע בידם לאחר החתונה כדי שיוכלו לשקוד על התורה והעבודה. בפורים ראינו שאחשוורוש והמן הכינו צבא ענק, היה להם כח לחסל את כל יהודי העולם ביום אחד. הרי מדובר במבצע צבאי עצום ממדים, תנסו לבקש היום מהצבא לצבוע את כל הגלגלים של כל המכוניות בארץ באדום ביום אחד, יש סיכוי שיספיקו? צריכים לכנס ישיבת מטכ"ל, ולהביא דו"ח מודיעיני, לערוך סקירה מקיפה של מספר המכוניות וגודל הגלגלים שלהן, לייבא כמויות של צבע אדום,

פעם אחת זכיתי לשמוע ממנו 'גילוי' מיוחד כשאמר לי כך: "אומר לך דבר שלא אמרתי מעודי לשום אדם: יש לי כזו אהבת-תורה, שלפעמים כשאני לומד דף גמרא, מרוב אהבה אליו אני בולע אותו ואיני יודע מה אמרתי, ורק אחר-כך חוזר עליו עוד פעם..."

הגה"ח ר' ראובן פרידמן שליט"א, על הקירבה האישית וסיפורים מיוחדים על מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זיע"א

'האם רבי חיים מכיר אותך?'. עניתי שלא, והוא הוסיף ושאל אותי: 'האם אתה רוצה להכיר?'. עניתי ואמרתי 'בוודאי שכן', והוא אמר לי כי הוא יכול לסדר לי פגישה עם רבי חיים דרך אחיו ר' יצחק, שהוא חתנו של רבי חיים, וכך היה. עם סיום האסיפה הלכנו יחד לביתו של רבי חיים, שאלינו מתלווים שבעה תלמידי-חכמים, ראשי כוללים ושייבות, שהתעניינו לראות את הפגישה המיוחדת. הרב קולדצקי עלה למעלה, ולאחר מספר דקות הזמין אותי לעלות, כשכל הפמליא משמשת לי כליווי.

"כך עמדתי מול רבי חיים, שכידוע כל שניה יקרה אצלו ביותר והכל נעשה אצלו בקיצור רב, רגע כמימריה. רבי חיים ראה אותי וברכני בקצרה: 'שלום עליכם, לחיים ולשלום!', וזהו... כל הבנין הדמיוני שנבנה על פגישה מעניינת ומלאת שיחה תורנית נפל בן רגע...

"באותו רגע קיבלתי משמים עזות דקדושה, והעזתי ואמרתי לו כי 'ברצוני לדבר עם הרב בלימוד'. תגובתו המפתיעה של רבי חיים היתה: 'תגידי איפה זה כתוב'... לרגע תמהתי על התשובה, אך מיד בסיעתא דשמיא 'תפסתי את הראש שלו', והבנתי שהתכוון לשאול אותי איפה כתוב ענין זה שאני 'רוצה לדבר עם הרב בלימוד'... (עכשיו כשאני מכיר טוב טוב את רבי חיים, ברור לי שאם באותו רגע הייתי שואל אותו למה התכוון, היה פוטר אותי מיד באמירת 'לחיים ולשלום', ובזה היתה נגמרת שיחת ההיכרות... אך גם אז, כשעוד טרם הכרתי אותו, היתה לי

הגה"ח ר' ראובן פרידמן שליט"א הוא יהודי חסידי, שעד לפני שנים מועטות היה מתגורר באנטוורפן שבבלגיה, וזה לא מכבר קבע את מושבו בירושלים עיה"ק. והנה זכה ר' ראובן שיחי' לקירבה יתירה ומיוחדת במינה אצל מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. במשך למעלה מעשרים שנה היה ר' ראובן מגיע מבלגיה לארה"ק מספר פעמים בשנה, כשבכל יום מימי שהותו בארץ היה עולה לביתו של הגר"ח, ומשוחח עימו ארוכות בדברי תורה כשהוא זוכה לחביבות יתירה הימנו.

עלינו למעונו בירושלים, וזכינו לקיים עימו שיחה מאלפת, גדושה בסיפורים אישיים ועובדות מרתקות, שכותרתן הראשית היא "מה אהבתי תורתך, כל היום היא שיחתי".

"אני לא באתי לספר סיפורים. כל העיתונים הרי מלאים סיפורים, כי לרוב כלל ישראל היתה שייכות עם רבי חיים. אלפי איש נכנסו להתייעץ ולהתברך אצלו מידי שבוע. מאות רבות של 'מופתים' שלו מסתובבים ומסופרים מפה לאוזן ובראש כל חוצות. אולם כשאני מגיע לשיבה או בכל מקום אחר, אני לא מספר ספורים אלא מוסר עובדות מחיי התורה שלו, כפי שזכיתי לראות במו עיני, וכך אעשה גם בשיחה זו".

איך הגעת אליו, כיהודי הגר באנטוורפן, ואיך זכית לכזו קירבה אצלו?
שאלנו בהתעניינות. ור' ראובן מספר דברים כהווייתם:

"היה זה לפני קרוב לשלושים שנה, כשהייתי בארה"ק ושהיתי בבני ברק, נקלעתי לאולם מסויים בו התקיימה באותו זמן אסיפה כלשהי של רבנים. כשנכנסתי לאולם היה זה באמצע דרשות של הרב קולדצקי (אחיו של הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א, חתנו של מרן רבי חיים זצ"ל). כשגמר הרב קולדצקי לשאת את דבריו, ניגש אלי וביקשני לדבר. תמהתי בפניו, מה פתאום הוא מבקש ממני דבר כזה, בשעה שישנם כאן רבנים שהתכונו לדבר והכינו את דרשתם מזה כמה שבועות, בעוד אני לא התכוונתי לדבר וכמובן גם לא הכנתי כלום. למרות התחמקותי המשיך הרב קולדצקי להפציר בי לדבר, עד שנעתרתי לו, אולם בתנאי מסויים שחשבתי כי לא יקבל אותי: הסכמתי לדבר רק אם הוא מוכן שאסתור את כל דרשתו מכח דברי מסכתות הירושלמי... להפתעתי, הרב קולדצקי קיבל את התנאי, ואני עמדתי ודיברתי במשך עשרים וחמש דקות, כשאני מבסס את דברי על דברי הירושלמי.

"כשגמרתי לדבר באותה אסיפה אליה נקלעתי, שאלני הרב קולדצקי:

סיעתא דשמיא מיוחדת לתפוס את כוונתו ולענות לו תשובה כלבבו...). מיד אמרתי לו את הירושלמי בסוף מסכת ברכות (פ"ט ה"ה): שאמר 'רבי יונה בשם רבי יוסי גזירה כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין', [היינו, כל דיבורים בעלמא אינם טובים ודיבורים בתורה טובים הם]. רבי חיים חייך במאור-פנים ואמר: "דאס אב איך געמיינט" בדיוק כך נתכוונתי. כך נוצר בינינו הקשר הראשוני, כשרבי חיים שואל אותי כמה שאלות ואני עונה בס"ד תשובות".

אילו שאלות, למשל, נשאלתם עלידי רבי חיים?

אתן דוגמא אחת ממה שדיברנו אז בפעם הראשונה. באותו מעמד התלווה אל הרב קולדצקי בנו הבחור, והוא ביקש עבורו מרבי חיים ברכה לזיווג הגון, ורבי חיים הושיט לו את ידו וברכו. לאור זאת אמרתי לרבי חיים את שאמרתי חז"ל על רבי יוחנן (ברכות ה'): "הב לי ירך, יהב ליה ידיה ואוקמיה" (שרבי יוחנן הושיט את ידו לתלמידו החולה ובכך הקים אותו מחוליו). והנה, בחור שאיננו נשוי הרי הוא בבחינת 'פלגא דגופא', וכאילו חסר לו בבריאות ושלמות גופו, ולכן כאשר הרב נותן לו ברכה ומושיט לו את ידו, אזי בוודאי יושע בקרוב בזיווג הגון.

דברי אלו מצאו חן בעיני רבי חיים, והוא שאלני מיד: 'היכן זה כתוב?' עניתי לו: 'בברכות דף ה' ע"ב'. הוא הוסיף ושאל: 'כמה פעמים (מופיע דבר זה) בש"ס?', עניתי לו שזו הפעם היחידה. אמר לי רבי חיים כי בסמוך לזה כתוב "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים", והוסיף ושאלני: 'האם אתה יודע?'. עניתי שכן, והוא הוסיף ושאל: 'כמה פעמים מופיע מאמר זה בגמרא?'. עניתי: 'שלוש פעמים. אחת בנדרים ח, השניה בסנהדרין צ"ה, וכן בברכות כדלעיל'. הרגשתי כי ב"ה השיחה בינינו נעמה לו לרבי חיים, מני אז נקבעה והתפתחה בינינו ידידות חזקה, שהתבטאה תמיד בשיחות תורניות בנוסח זה. לאורך למעלה מעשרים שנה שהיינו בקשר, חזרה על עצמה אותה שאלה-בחינה באופנים שונים: 'וואו שטייט דאס? היכן זה כתוב? זויפיל מאהל? כמה פעמים זה מופיע?'

אני התגוררתי אז, כאמור, בבבלגיה, ומדי פעם הייתי מגיע לארץ, מני אותו ביקור אצל רבי חיים הייתי מגיע ארצה ששישבע פעמים בשנה, כאשר מטרתי ברוב הפעמים היתה במיוחד בשביל להיפגש עם רבי חיים. בימים שהייתי בארץ, הייתי יושב איתו כל יום שעה-שעה וחצי ומדבר עימו בלימוד, כשבזמן הזה לא הכניסו אליו אף אחד. נקשר בינינו קשר מאד חזק. הסדר היה שרבי חיים היה יושב ליד סטנדר ולפניו פתוחה הגמרא או ה"שולחן-ערוך". כשנכנסתי אליו הוא היה מכבדני לשבת צמוד אליו, סוגר את הגמרא והיינו מתחילים לדבר. היתה לי זכות וסיעתא דשמיא ותמיד הראה לי ביטויי חביבות. לפעמים כשהייתי יושב לידו ומשוחח עימו, היה רבי חיים מלטף את ידי תוך כדי שיחה. בכל פעם שהייתי מגיע, היה רבי חיים אומר לרבנית: "אה, יהיה לנו אורח טוב לשבת". ואכן, בכל הביקורים שלי בארץ זכיתי לסעוד על שולחני בשבתות ובחגים, ראשה-שנה, סעודה מפסקת של ערב יום-כיפור, וסוכות.

איך נראו השבתות אצלו?

האמת שהן התנהלו באופן שנראה פשוט, מונוטוני. בדרך כלל אצלו

היתה סעודת שבת אורכת כמחצית השעה עד שלוש רבעי שעה, ואילו כשאני הייתי נוכח וסועד על שולחני, התארכה הסעודה למשך כשעה וחצי, כשבמשך כל הזמן הוא מדבר בלימוד. ספרים הוא לא הירשה לשים על השולחן עקב חששו מפני עש (מילבן) שישנו ספרים. בסעודות ששהייתי בביתו היו תמיד נכדים רבים מצטרפים לסעודה. פעם אמר לי רבי חיים על כך: כשאתה בא, יש שולחן מלא בנכדים וכו', אני מזמין אותם כדי שיבוא ולראות איך מדברים בלימוד...

אמנם היה ניכר עליו שאין לו שייכות לאוכל. הוא אכל רק כי צריך לאכול... כך למשל, היה אוסף מיני מאכלים שונים שהיו על השולחן, כמו טחינה, חריין, סלטים וכו', מכניס הכל יחד לכוס וכך אוכלם... הנהגה יהודית ומופלאה שלו, אליה שמתי לב במשך כל השנים היא, שאף פעם לא התכופף אל האוכל, ואף פעם לא נטף על זקנו מאומה! לשאלתנו אם בימים-נוראים היתה ההנהגה בביתו שונה ואם ניכר בו מתח של חרדת הדין, נענינו כי אף פעם לא היה שינוי בהנהגה, תמיד היתה אותה הנהגה של נחותא ופשטות, ללא מתח ניכר.

יצא לנו לדבר פעמים רבות, וביחד עברנו כנראה, על הש"ס כולו. אך פעם אחת זכיתי לשמוע ממנו 'גילוי' מיוחד על אהבת התורה המפעמת בליבו, כשאמר לי כך: "אומר לך דבר שלא אמרתי מעודי לשום בן-אדם: יש לי כזו אהבת-תורה, שלפעמים כשאני לומד דף גמרא, מרוב אהבה אליו אני בולע אותו ואיני יודע מה אמרתי, ורק אחר-כך חוזר עליו עוד פעם... ומהיכן לקחתי זאת?" שאל רבי חיים ומיד ענה: "לקחתי זאת מרש"י ביבמות ק"ז, דאיתא בגמרא מגילה דף ו' אמר רבי יצחק, אם יאמר לך אדם יגעת ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעת ומצאתי אל תאמן, יגעת ומצאתי תאמן, הני מילי בדברי תורה אבל במשא ומתן סיעתא הוא מן שמיא, ולדברי תורה לא אמרן אלא לחידודי, אבל לאוקמי גירסא סיעתא מן שמיא היא'. ורש"י אומר שם, שכדי שלא ישתכח תלמודו צריך לסיעתא דשמיא. והנה הגמרא ביבמות ק"ז, שלדעתי דבריה הם החזקים ביותר לזכרון התורה ובעיני זה של חביבות עסק התורה, אומרת כך: 'כמים פנים אל פנים כן לב האדם לאדם, ורבי יהודה אומר: ההוא בדברי-תורה כתיב. ורש"י מפרש: לפני פנים ולב שאתה נותן לתורה, ליבך עומד לך להעמיד גירסא, ואם יגעת בה - תמצא', וזה שונה ממה שכתוב במסכת מגילה הנ"ל.

כל-כך היה חשוב בעיניו הזמן של הלימוד, כל כך אהב את הלימוד. פעם שאלתי אותו: 'הרי אנשים באים אליכם מכל קצווי תבל כדי לבקש ברכה, והם מצפים לשמוע מפי הרב ברכה ברורה, והרב אומר להם רק 'בו"ה'?! למה שהרב לא יתן להם ברכה בפה מלא? ענה לי רבי חיים את תשובתו הקצרה וההתמציתית "נייטא קין צייט", 'אין זמן'.. כשכוונתו היא שהוא צריך להספיק ללמוד ואין לו זמן לפרט לאנשים את ברכתו... אם כך, איך היה לו זמן להתפנות אל השיחות עימכם? הרי ידוע עד כמה זמנו היה יקר וכידוע תמיד היו לו 'חובות מסדרי לימודו?'

אכן, היו לו תמיד 'חובות', אך כנראה השיחה הזו היתה חשובה לו עד מאוד. היתה לי זכות והוא אהב מאד לדבר עימי. היתה לו אהבה מיוחדת לתלמידי-יחכמים. כדאיתא בשבת קי"ט ובכתובות ק"ה על רבא, שהיה

והנה פורים קרב ובא. בהגיע היום הוא הלך להתפלל מוקדם ויצא לרח' רשב"ם, שכבר היה עמוס באנשים. במשך כשעתיים הוא עמד בתור הארוך, עד שהגיע תורו להיכנס אל הקודש פנימה. נכנס, נעמד לפני מרן, ובאותו רגע הוא קיבל מעין שיתוק... מרן זצ"ל המתין לשמוע מה בפיו, והוא שותק. שאל אותו מרן: "מה אתה רוצה שאברך אותך?"

מקורבם של גדולי ישראל, איש החסד רבי אברהם ישעיה שטרן, על ימי הפורים בצלו של מרן שר התורה, רבינו הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

יעקב א. לוסיטיגמן

הרב אברהם ישעיהו שטרן שליט"א. צילום: שוקי לרר

שואלת אותו רעייתו, לשמחה מה זו עושה, והמלמד משיב לה בחדווה רבה, שהיום בבית הכנסת ניגש אליו הגביר הגדול של העיירה, וביקש לשלוח אליו את בנו יחידו ללמוד אצלו בשנה הבאה.

"התשלום החודשי יהיה רגיל", הסביר המלמד לרעייתו, "אני לא יכול לבקש ממנו יותר כסף רק בגלל שהוא עשיר. אבל בפורים... אוהו... בפורים הוא בטח ייתן לי מעטפה כזאת שמנה, עם סכום כסף גדול במיוחד, הרי בפורים כל אחד נותן למלמדים של ילדיו כפי יכולתו, וכי אנחנו מסוגלים בכלל להבין מה זה אומר 'כפי יכולתו' במונחים של כזה עשיר מופלג???"

ואכן, החלה שנת הלימודים, והמלמד שגם קודם לכן היה משקיע מאוד בתלמידים, הוסיף עכשיו והשקיע שבעתיים, ובמיוחד בבנו של העשיר המופלג. מדי יום היה לומד אתו בחביבות ומפתח את ההבנה שלו, ואף שולח פתקים של נחת להוריו, כדי שידעו להעריך את המלמד המוצלח והמשקיען, שנותן את כל כוחותיו לחינוך בנם...

כשהיה מגיע לבית הכנסת, הוא ראה שהעשיר אכן שם לב, תמיד האיר לו פנים וחיך אליו. הוא ידע שהוא כבר שבה את לבו של

לקראת ימי הפורים, ויומא דהילולא של מרנא שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, ביקשנו לשוחח עם איש החסד הרה"ג ר' אברהם ישעיה שטרן שליט"א, שהיה מהמקורבים מאוד למרן זצ"ל, ושזכה להסתופף בצלם של גדולי ישראל רבים אחרים. אבל לפני הכל מבקש הרב שטרן לפתוח בעניינא דיומא: "הרי ידוע שבפורים 'כל הפושט יד נותנים לו', ומרבים בנתינת צדקה מעבר למחויבות הבסיסית של מתנות לאביונים. יש אנשים שמרגישים קצת קשה עם הצורך לתת כל כך הרבה כסף לצדקה. למעשה זה הטבע האנושי, האדם תמיד רוצה לאסוף ולכנס כמה שיותר, ולא לפזר לאחרים, ולכן זה הזמן לומר ווארט, שאומנם שייך לשבוע שעבר, לפרשת תרומה, אבל הוא מתאים מאוד גם לפורים, כדלהלן:

התורה אומרת בפתיחת פרשת תרומה: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", וכולם שואלים, תרומה נותנים, לא לוקחים, מה זאת אומרת "ויקחו לי תרומה"?

תשובות רבות נאמרו על השאלה הזאת, אבל אני רוצה להביא כאן את התשובה של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'בית ישראל' מגור זיע"א, שאף הסביר את דבריו על ידי משל:

מעשה היה בעיירה פולנית, שתושביה היו שולחים את ילדיהם ללמוד אצל המלמדים. באותם ימים לא היו תלמודי תורה מסודרים, בכל עיר ועיר היו כמה 'מלמדים', וההורים היו שולחים אליהם את ילדיהם. באו הילדים, התיישבו בבית המלמד, והוא לימד כל אחד ואחד לפי גילו וקצב ההתקדמות שלו.

מדי חודש בחודשו, בראש חודש, היו ההורים נותנים למלמד סכום כסף זעום, וכך המלמד קיבץ את המעות שקיבל מכל ההורים יחד, ויכול היה לחיות מהכסף הזה בדוחק.

פעם בשנה, בפורים, היה מגיע יום חגם של המלמדים. ההורים היו מביאים להם משלוחי מנות ועוד מוסיפים להם נתינה כספית נוספת, על מה שנתנו להם בראש חודש אדר ועל מה שהם עתידים לתת להם בראש חודש ניסן.

ויהי היום, ואחד המלמדים הללו חוזר לביתו כשהוא שש ונרגש.

העשיר, והציפיות שלו הנוגעות למעטפה של - פורים הלכו וטפחו ככל שנקפו הימים וחלפו השבועות.

והנה מגיע יום הפורים. המלמד דגן כבר הכין מראש את בני ביתו, הוא דרש מהם לשטוף ולצחצח את הבית באופן מיוחד, כי העשיר הגדול הולך להגיע לכאן עם משלוח מנות מכובד. ביום הפורים הוא השכים קום ורץ להתפלל שחרית כוונתיקין, כדי להיות מוכן ומזומן, למקרה שהעשיר יחליט להביא את משלוח המנות בשעות הבוקר.

את הילדים שלו, הפקיד המלמד לעמוד על חלונות הבית ולתצפת על הרחוב, כדי שכשהעשיר הגדול יגיע לכאן, הם יוכלו לכוון אותו אל ביתם, ושהוא לא יצטרך לתעות ברחוב בחיפוש אחר בית המלמד, וכך ישב בקוצר רוח והמתין לבואו של המלמד, אבל גלגל החמה כבר הגיע למרכזו של רקיע ואף החל לנטות מערבה, והגביר של העיירה לא נראה באופק.

עברו כמה שעות נוספות, אורה של החמה הלך ונעשה כתמתם ואף אדמדם, המלמד העניי הביט כה וכה, ויאוש החל לתקוף אותו כי כבר פנה יום.

בצר לו התיישב על כיסאו בראש מורכן, מתוסכל ומיואש. כל כך הרבה הוא השקיע, כל כך הרבה התאמץ, ולא זכה לקבל שום תמורה.

נענתה אשת החיל של המלמד ואמרה לו, "מה לך כי תבכה ותתייאש? הרי אתה אדם חכם, תהיה יצירת! תמצא פתרון, תעשה משהו כדי להזכיר לעשיר את קיומך. הוא בוודאי שכח אותך בגלל שאנשים רבים מגיעים לרקוד בביתו, ולתבוע ממנו תרומות כספיות, אתה רק צריך להזכיר לו שאתה קיים, והוא כבר ייתן לך משלוח מנות וגם מעטפה מכובדת..."

התנער המלמד מעצבונו, לקח צלחת, הניח עליה כמה פרוסות עוגה, הוסיף עגבניה בשלה, לצדה שם זנב של דג מלוח, שני אגוזים וחצי קישוא. צרר את הכל בנייר הכי יפה שהצליח למצוא, והפקיד ביד בנו: "לך לבית העשיר ותן לו את משלוח המנות, אבל אל תעזוב את ביתו עד שתדאג לומר לו שאתה בנו של המלמד, ושזה משלוח המנות ששלחתי לך".

לא איחר הנער לעשות את שליחותו, הגיע לבית העשיר. היתה שם מהומה רבה, כולם באו לשמוח, ובעיקר לקבל תרומות הגונות, בקושי שמו לב לקיומו של הנער עם משלוח המנות העלוב, אבל הוא נדחק בין ההמון, והצליח להגיע עד לעשיר בכבודו ובעצמו: "אני הבן של המלמד של הבן שלך", אמר לעשיר, "אבא שלח משלוח מנות..."

פניו של העשיר חוורו: "אוי ואבוי! איך שכחתי את המלמד? הרי אבא שלך משקיע כל כך הרבה בבני, הייתי צריך לבוא לביתו ולתת לו משלוח מנות מכובד, עם מעטפה מכובדת לא פחות. אני ממש מתבייש ששכחתי את האיש שכל כך משקיע ומטפח את בני..."

באותו רגע קם העשיר, ספר כמות נכבדה של שטרות כסף, הרבה

יותר ממה שתכנן מלכתחילה לתת לו, ואף ציווה לבני ביתו שיכינו משלוח מנות ענק למלמד, כדי לפייס אותו על כך ששכח אותו עד הערב...

שב הנער לבית המלמד עם סכום כסף נכבד, ועם שלושה מהמשרתים של בית העשיר שנשאו איתם כל טוב מצרים, כמשלוח מנות ומנחה למלמד המסור...

שואל ה'בית ישראל' זיע"א שאלה נוקבת: האם הנער הזה שבא עם משלוח המנות לבית העשיר, בא לתת לו משלוח מנות או שהוא בא לקחת ממנו משלוח מנות???

זאת התשובה לשאלה ששאלנו: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה..." , הקב"ה לא צריך שנביא לו כמה פרוסות עוגה עם עגבניה וחצי קישוא... אנחנו נותנים לו תרומה, רק כדי להעלות את זיכרונו לפניו, כביכול כדי שהוא יזכר בנו ויעניק לנו מהשפע העצום שיש לו...

כדאי לשנן את המסר הזה לפני פורים, כדי שבפורים נוכל 'לקחת' עם כל הלב, להעניק לכל הפושט יד תרומה הגונה, ועל ידי כך לקחת שפע ברכה וטובה מאת בורא העולם, אשר לו הכסף ולו הזהב.

"אותו אשמור לדבר"

ועכשיו אני רוצה לומר דבר מאוד מעניין. זכיתי להיות אצל מרן שר התורה זצוק"ל כמה וכמה שנים ביום הפורים. הייתי עומד לידו וצופה בעבודת הקודש שלו, כשהיה מברך את ישראל בברכות מעומק לבו הטהור, ודבר מדבריו לא נפל ארצה.

לא פעם היו באים אנשים בפורים ומכריזים: "כל הפושט יד נותנים לו", שהרב יברך אותי בעשירות, בפרנסה, בילדים טובים, בנחת, בבריאות... כל אחד והבקשה שלו.

מרן היה עוצר ואומר: "זה לא נכון!". הוא היה מדגיש ש'כל הפושט יד נותנים לו' - נאמר על העניים הפושטים יד לצדקה, שכל השנה צריכים גבאי הצדקה לבדוק אם הם זכאים ליהנות מהצדקה, אבל בפורים אין בודקים, אלא 'כל הפושט יד נותנים לו'.

כשהיו ידידים שלי באים לבקש ברכה ממרן זצ"ל בפורים, הייתי מזהיר אותם מראש: "אל תגידו כל הפושט יד... זה רק יהרוס לכם..."

אגב, מעניין לציין שבפורים יכולנו לראות פעם אחר פעם, שבאים אנשים עם בקשות מאוד דומות ולכל אחד הוא ענה משהו אחר, לא היו שתי תשובות אותו הדבר. אם באו להזכיר חולה למשל, פעם היה מגיב: "ה' ירחם...", פעם היה אומר: "אין לו כלום... הכל בסדר", פעם היה מורה שהחולה יקבל על עצמו איזו קבלה טובה או ילמד איזו מסכת, לפי העניין... אבל התשובה אף פעם לא היתה זהה.

ראינו בחוש שמתקיים במרן הפסוק: "אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר".

אבל זה עבד גם לשני הצדדים, ועל כך נספר סיפור מאוד מעניין... אחד מידידי התמודד עם כמה אתגרים לא פשוטים. הוא בא למרן לבקש את ברכתו, ומרן השיב כדרכו "ברכה והצלחה", עוד לפני

"ואז אמר אותו יהודי: 'אבל אחד מאנשי החצר אמר לנו, שהרב לא כל כך אוהז ממנו'. 'מה אמרת?',' הגביה רבינו את קולו: 'בחצר שלי - לא יכול להיות ששמעת שום דבר! לא בענין הזה ולא בשום ענין! בא נצא יחד לחצר, ונראה שרק חתולים מסתובבים בה'..."

על ה'חצר' של מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל, ועל היקף פעולות הצדקה וסודיותם

רבינו ענה באותה שעה, שלצערו אין בידו עתה לתת, אף על פי כן שמע והבטיח להתעניין ולעשות בענין. היא פנתה לצאת וכבר היתה במורד מדרגות ביתו, היא עוד לא הספיקה להתרחק, ורבינו כבר שלח אחריה: "הנה, זה עתה הודיע לי יהודי שרוצה לתרום סכום כסף כמו שאת זקוקה לו", אמר לה בהארת פנים, ובפשטות שובה לב, משל לא מעשה ניסים התרחש כאן זה עתה. ולא ידעה אף פעם אם היה זה רבינו שפנה לנדיב, או היה זה האיש שהגיע אותה שעה מעצמו...

עוד על הסייעתא דשמיא שליוותה את פעולותיהם, סיפר רבי ברוך גוטפרב: "פגשתי פעם את אחי ר' מיכל ברחוב, וכששאלתי אותו לפשר מעשיו, ענה לי שזה עתה סיים עריכת חוזה לרכישת דירה ליתומה שהתארסה זה מכבר. התפלאתי מאד, ושאלתי אותו איך הצליח בשבוע אחד להשיג עבורה סכום של דירה שלימה? וסיפר לי שביקש מרבינו שידבר עם גביר אחד משכונת 'שערי חסד', שיעזור לו בהוצאות נישואיה של אותה יתומה, אך רבינו סירב מסיבותיו הוא. בכל זאת רבי מיכל לא התייאש, ואחר שבריר עליו, נודע לו שגביר זה שולח מדי שנה לרבינו בקבוק יין מתוצרת עצמית. עליתי לביתו" - סיפר - "והתחלתי לדבר עימו על דא ועל הא, כשבתוך הדברים התחלתי לשבח את יינו המיוחד בטעמו, והוספתי שרבינו משבח גם הוא את יינו המיוחד, וגם מכיר לו טובה על כך ששולח הוא לו מדי שנה בקבוק יין, כך נפתחו הלבבות עד שבסייעתא דשמיא יצאתי מביתו עם הסכום המלא לרכישת דירה לאותה היתומה..."

רבינו חילק לעניים ונצרכים סכומי עתק שהשיג, כאשר הוא מקפיד מאד לא לערב בעניינים אלו אף אחד ממקורביו ובני משפחתו, מלבד כמה רבנים ועסקנים, שדרכם היה עושה את פעולותיו, תוך שהוא מזהירם שלא לדבר מילה מיותרת. לא על הנצרכים ולא על הסכומים.

מי שהיה שלוחו המרכזי ואיש סודו בעניינים אלו, היה איש החסד הנודע לשם ולתהילת עולם, רבי מיכל גוטפרב. הקשר איתו היה יום-יומי ולפעמים כמה פעמים ביום, בהם דנו בכל דרכי ואופני הפעולה, קדימויות וכל הפרטים הנוגעים למפעל אדיר זה.

לאחר פטירת רבינו, סיפר רבי מיכל, שהיו פעמים שרבינו שלחו להפקיד כספים בחשבונות שונים, ולמרות שהיה הוא השליח אף פעם לא ידע מיהו המקבל, כי קיבל מעטפות סגורות וחתומות. על הסודיות המוחלטת באשר לעסקי צדקה, סיפר רבי מיכל שבשנתיים האחרונות שלו, ביקש רבינו פעם שיבוא אליו כדי לקבל צ'יק של עשרות אלפי שקלים לצורך חלוקה. נכנסתי והרב חיפש וחיפש את הצ'יק ולא מצא. אמרתי לעצמי, הרי אנו הצעירים שוכחים היכן הנחנו משהו, ואיך יהודי מבוגר לא ישכח אחד מכל הצ'קים המגיעים אליו לצדקה.

כשהמשיך לחפש בכל פינה, העזתי לומר: "רביה, מדוע שלא תתנו לרבי ברוך הבן את הכספים הרבים שמגיעים, והוא יערוך רשימה מסודרת וכו'", הביט בי רבינו ואמר בפסקנות: "עדיף שהצ'יק יאבד ובלבד שלא יהיה עוד אדם שידע ממי הגיע כסף ולמי הלך!..." שמירת פרטיות הזולת שלו, היתה אפילו מבניו המקורבים. לצורך החיסיון והסודיות בענייני צדקה, היה לא אחת מטריח עצמו לבנקים, עומד בעצמו בתור ולא שולח ביד אחר, גם אם הלה הלך ממילא לבנק, וכל זה כדי שלא יודע ממי ולמי הוא מפקיד וכמה...

סיפר הגאון רבי חיים קרייזוורט (גאב"ד אנטוורפן), על הרבנית סימה כהן, קרובת משפחה של רבנו, שעסקה רבות בענייני צדקה, ופעם באה אליו לבקש עזרתו בעניין של הכנסת כלה, והסיחה לפניו את דאגתה על הסכום הגדול בן חמש הספרות הנדרש לה לצרכי מצוה זו, והיא אינה יודעת את נפשה.

שאלה רבי חיים: "ומדוע זה לא תשאלי את שאר בשרך הגרש"ז?". היתה זאת הפתעה אצל אותה אשה לשמוע שיש אפשרות שרבינו יוכל לעזור לה כספית בסכומי עתק כאלו, אך מששמעה את הרב מאנטוורפן, קיימה את הצעתו ועלתה לבית רבינו להסיח את ליבה.

רואים, כדי שלא לביישם. במשך שנים היה תומך במשפחה מרובת ילדים בשערי חסד, ותמיד עשה כל טצדקי כדרכו, שלא יראו את הנתינה. פעם אמר לו אבי המשפחה: "מדוע רבינו טורח כ"כ בהצנעת הדבר? וכי מישוהו כאן לא יודע שיש לי משפחה גדולה מאוד?". אך רבינו לא קיבל זאת והמשיך במנהגו.

בחצר שלי מסתובבים רק חתולים!

באחת מהשיבות ביקשו למנות כראש ישיבה תלמיד חכם אחד. היו מחברי ההנהלה שחפצו במנוי והיו שתמכו בזולתו, הוחלט שישאלו את רבינו, המתנגדים סברו וחשבו, שכיוון שאותו ראש ישיבה השיג פעם ברבים בקונטרס על דברי רבינו - הדבר יעמוד לרעתו, אך הם לא הכירו את רבינו די. המשלחת נכנסה לביתו, הציגה את הצדדים השונים ורבינו השיב לספקותיהם, וכאשר הזכירו את אותו ת"ח, אמר, "אני מכיר אותו כתלמיד חכם, אבל האם הוא מתאים להיות ראש ישיבה או לא, איני יודע. תשאלו אחרים שמכירים אותו טוב ממני". הם לחצו לכאן ולשם, אך ללא הועיל. הוא חזר על התשובה 'איני יודע!'.

אחד מהמתנגדים ניסה את מזלו והפטיר: "הוא הרי פרסם פעם קונטרס נגד רבינו", הגיב רבינו: "הוא כתב דווקא הערות טובות מאוד על דבריי". הבין אותו יהודי שגם טענה זו לא תועיל ואז אמר: "אבל אחד מאנשי החצר אמר לנו שהרב לא כל כך אוהב ממנו". "מה אמרת?", הגביה רבינו את קולו: "בחצר שלי, לא יכול להיות ששמעת שום דבר! לא בענין הזה ולא בשום ענין! בא נצא יחד לחצר, ותראה שרק חתולים מסתובבים בו!"... בשניה הראשונה הם חייכו ונהנו מהאמירה, ואחר כך עמדו מחוץ לחדר נדהמים, היתה להם הרגשה של בושח מחד ותחושה של רוממות מאידך.

עיקר העבודה בגאווה היא ב"למעשה"

פעם סח רבינו לתלמידו הגאון רבי יהודה עדס (ראש ישיבת 'קול יעקב'), שלמרות שבכל המידות עיקר העבודה היא ההתבוננות ביקרת המעלה וגנות היעדרה, בגאווה וענווה עיקר העבודה היא התרגילים היומיומיים, שרק דרכם אפשר להתחנך לענווה.

וסיפר הג"ר יהודה, שפעם היה איזה ענין באיזה מוסד שהיו צריכים לבא להתדיין אצלו דין תורה. וביקש לשמוע מרבי יהודה את הידוע לו בקשר למוסד זה על רגל אחת בקצרה, ואז אמר: "סי וועט זיין בסדר" [יהיה טוב].

"שאלתיהו לכוונתו, ובמקום להסביר סיפור על ה'פרי מגדים' שהיה פיקח וחכם גדול, וכבר בצעירותו באו אליו המון דיני תורה וכולם היו מרוצים. פעם שח את מחשבותיו בפני רעייתו, 'וכי מה יהיה בסופי, אצא 'בורר' דיני תורה, לכן חושבני שנעבור לגור באיזה כפר קטן'. כך עשו וביום הראשון להגעתו לשם, כנראה כבר יצא שמעו והגיעו אליו לדין תורה. והוא מצידו החל שואל אותם שאלות תמימות המראות על בורות חסרת טעם לחלוטין. הבעלי בתים רצו לצאת מהענין, ואמרו לו, "טוב נבוא פעם אחרת". וכשיצאו שח אחד לחברו: "ראית, גם מי שנחשב לפיקח בעיר, אצלנו אינו שווה לכלום"... כך יכול היה לשבת ללמוד, ולהוציא את ה"פרי מגדים".

כשרבינו הרגיש שיש צורך בכך, לא מנע עצמו מבזיונות, והיה מוכן לעשות עצמו כגבאי צדקה המהלך מהכא להתם, כדי להתרים בעלי בתים לענייני צדקה. וסיפר אחד מגבאי הצדקה על מקרה בו הגיע הוא לרבינו ובקשו לעזור לעניין חשוב ומידי של צדקה. לא היו לו אז כספים, והוא החליט שמה שיש לעשות הוא לרדת לאסוף בבית הכנסת.

רבינו ירד עמו לבית המדרש להתרים את המתפללים, ובדרך הציע לו את האופן בו יפעלו את פעולתם, שילך הוא מצד אחד של בית הכנסת והגבאי צדקה בצד אחר, וכך כל אחד יוכל לדבר עם יותר אנשים, והסביר שבכך תהיה תועלת רבה יותר מכמה בחינות, בזה שאם הוא ילך לבדו הוא יוכל לדבר עם הנדבנים שיפגוש, ולא ירגישו חוסר נעימות בגלל נוכחות אדם חדש, כך יוכל להתרימם. ומספר אותו גבאי שאכן היתה בתחבולה זו הצלחה רבה מאוד, וראה בכך ביטוי מורכב של חכמה ענווה ומסירות גבוהה להצלחה במעשי הצדקה.

עם כל זאת רבינו לא חיכה שיבואו לבקש ממנו, והעיד אחד מגבאי בית המדרש הגר"א בשכונת 'שערי חסד', שהיה עוסק עם רבנו בהרבה עניינים של צדקה, שראה אצל רבנו גאונות במעשי צדקה. זה התבטא בהתעניינות על מה שקורה אצל נדכאים וחלכאים, שדאג לפעמים כמו אב לבניו והתעניין בפרטי פרטים. עד כמה היה תאב להיות שותף בכל מעשה חסד, סיפר רבי מיכל גוטפרב, שלפעמים שמע ממנו רבינו בעקיפין על צדקות שמתעסק בהן, וביקש והשתדל אצלו שיהיה גם לו חלק בזה, אם לא בכסף אז שיתקשר הוא איזה טלפון וכו' - ראו שהוא משתוקק שיהיה לו חלק במצווה.

העשיר העני

מספר נכדו רבי אהרן גולדברג, אירע פעם שתוך כדי שעזרתי בסידור הבית לפסח, ראיתי מעטפה שהיו מונחים בה שמונת אלפים דולר. ולאחר מכן שמעתיו מאחורי הקלעים משוחח עם מישהו בטלפון, ואומר לו שיש לו כסף עבורו, ובסוברו שאיני שומע, אמר לו שהיות ונמצא עכשיו נכד בביתו, הצעתו היא שיבוא לצד השני של הבית ברח' אוסישקין, והוא עצמו יצא אליו וימתין לו להביא לו הכסף, שלא יצטרך להכנס לביתו. מספר ר' אהרן: "כששמעתי את הדברים סקרנותי גדלה... ועקבתי אחריו מהחלון, ולתדהמתי אני רואה שעוצרת מכונית הדורה, ובה נוהג פלוני, אדם אמיד ועשיר, שמקבל את המעטפה מידי ונסע. העניין כולו היה תמוה עבורי, וכמוכן שלא העזתי לברר אצלו דבר וחצי דבר.

"תקופה לאחר מכן הבנתי הכל: כאשר לפתע פורסם שהלה פשט את הרגל, ולמעשה אין לו פרטה. רבינו שכנראה היה מודע למצבו עוד קודם לכן, דאג לרווחתו ולכלכלתו, אך כמוכן חרד מאוד שלא יודע מצבו לאיש, ועל כן עשה כל טצדקי לתמוך בו בסתר, וללא ידיעת הבריות".

אגב אורחא, רבינו הקפיד לתת את הכסף לנצרכים בהצנע, באין

גם תושבי שכונת קטמון, בה התגורר גאב"ד ערלוי זצוק"ל, סיפרו לנו על הרושם העז שעשתה עליהם הנהגתו של האדמו"ר, שבכל פעם שהיה רואה פיסת-נייר על הרצפה, היה מתכופף ומרימה. אחד מתושבי השכונה שחזר בתשובה שלימה, אמר שעשה זאת לאחר שהבחין, שכאשר הגיע הרבי אל המקום אליו מתנקזים מי הגשמים, וראה שהרשת נסתמה בשל ענפים ועלים שהתנקזו אליה, היה מסלק את המטרדים הללו על ידי שימוש ב...מקל האדמ"ורות שלו!

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על קידוש ד' של גדולי ישראל, ועל סיפור שסיפר פעם מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל על הנהגת החת"ם סופר

"ולא יזח החשן מעל האפוד" (שמות כ"ח, כ"ח)

"משרשי המצוה, שרצה השם לטובתנו, לזכותנו בהגדלת אותן הבית הקדוש, ולהיות כל אשר בו מכוון וקבוע על מכונו, בין ענין כליו שיהיו בתכלית השלמות, בין ענין כלי המשרתים כגון מלבושים אלה שהם מלובשים בהן בשעת העבודה, שהכל יהיה נכון ושלם בתכלית השלמות, לא יחסר שום נוי בכל הדברים. ובאמת כי מנוי הענין הוא שלא יהיה החושן נע-ונד על לוח לבו, אלא יעמוד שם קבוע כמין חומר. ועד ששמענו טוב מזה, נחזיק בזה". (מתוך ספר החינוך)

לימוד נפלא למדנו כאן, והוא נצרך במיוחד לבני תורה, לגיונו של מלך, שלפעמים אינם מקפידים די הצורך על נקיון-מלבושיהם וגופם, ויש בכך משום חילול השם, כי כפי שכותב 'החינוך' - "ענין כלי המשרתים כגון מלבושים אלה שהם מלובשים בהן בשעת העבודה, שהכל יהיה נכון ושלם בתכלית השלמות, לא יחסר שום נוי בכל הדברים".

הגמרא במסכת זבחים (י"ט א') מספרת, שאפילו המלך הפרסי 'תיקן' את מלבושו של יהודי, על-מנת שיראה יפה. וכך מסופר שם: "אמר רב אשי, אמר לי הונא בר נתן, זימנא חדא הוא קאימנא קמיה דאיזגדר מלכא, והוה מדלי לי המיינאי, ותיתייה ניהליה, ואמר לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו! כי אתי קמיה דאמימר, אמר לי אקיים בך והיו מלכים אומנים".

וברש"י: "איזגדר מלכא" - כך שמו ומלך פרס היה; 'והו מדלי' - המיינאי ותיתייה ניהליה' - אבנטו היה גבוה, חגו מלמעלה כנגד אצילי ידיו, והפשיטו למטה כדי לנאותו; 'אמר ממלכת כהנים כתיב בכו' - וצריכים אתם לנהוג עצמכם בתפארת של כהנים, דכתיב בהו 'לא יחגרו ביזע'.

פירוש הדברים מצאנו באגרתו של רב שרירא גאון: הונא בר-נתן

היה 'ריש גלותא' (ראש הגולה) בתקופתו של רב אשי, והתאחדו בו תורה וגדולה במקום אחד. כשהגיע פעם לפני המלך הפרסי, הבחין המלך שהאבנט שלו מוגבה, דהיינו שהיה חגור למעלה מכנגד אצילי ידיו, כדברי רש"י.

המלך לא חס על כבודו, ו'תיתייה ניהליה', דהיינו שהוריד את האבנט למקומו הנכון על גופו של הונא בר נתן, תוך שהוא אומר לו - אתם הרי קרויים 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', ואצל הכהנים כתוב 'לא יחגרו ביזע', דהיינו שלא יפה שבגדיהם יהיו נגד בית השחי, מקום הזיעה.

ואם המלך הגוי עשה זאת ליהודי, על אחת כמה וכמה שאנחנו נדרשים להיות במצב שהמלבושים שלנו יהיו 'נכונים ושלמים בתכלית השלמות, לא יחסר שום נוי בכל הדברים' כדברי 'החינוך'.

הרחבה היתה מצוחצחת

הכלל שלמדנו מכאן הוא, שחפצי-הקודש צריכים להיות מושלמים בסדר ובנקיון. הדבר נכון לא רק לגבי הבגדים, ולא רק

בבית המקדש. גם כשמדברים על מקום מגוריהם של בני תורה, הנחשב למעין בית מקדש, יש להקפיד שהמראה החיצוני יהיה ללא פגם או לכלוך. ואכן, גדולי ישראל לדורותיהם שמרו על העניינים הללו מכל משמר. ניקח כדוגמה את כ"ק האדמו"ר מערלוי זצ"ל. תארים רבים נאמרו עליו: המאור הגדול, שריד לדור דעה, מי שהנחיל את תורת החת"ס לדורנו, שר וגדול אשר נשא את משא העם על כתפיו, ועוד ועוד. כל התארים הללו, ורבים-רבים אחרים, נשמעו על הרבי.

סיפורים רבים סופרו על גדולתו הענקית של הרבי בתורה ובחסידות, על התמדתו הנדירה, על קשריו עוד בדור שעבר עם כל גדולי ישראל, על רום-ערכו באהבת כל יהודי ויהודי באשר-הוא, ועל הלב הגדול שהרגיש בצרות עמך בית ישראל, שנדם. אבל נודה על האמת; מה ששבה את לבנו יותר מכל, היו הסיפורים הקטנים' המצביעים על הגדולה האמיתית, על זוהר-הנפש ועל התבונה והתושיה העצומה שנשזרה בדמותו רבת-האנפין.

מתכופף להרים פיסת-נייר

גם תושבי שכונת קטמון, בה התגורר גאב"ד ערלוי זצוק"ל, וגם אלה שאינם נמנים עדיין על שומרי המצוות, סיפרו לנו על הרושם העז שעשתה עליהם הנהגתו של האדמו"ר שבכל פעם שהיה רואה פיסת-נייר על הרצפה, היה מתכופף ומרימה.

יתירה מכך; אחד מתושבי השכונה שחזר בתשובה שלימה, אמר שעשה זאת לאחר שעקב פעם אחר הליכתו של הרבי ברחוב, והבחין שכאשר הגיע הרבי אל המקום אליו מתנקזים מי הגשמים, וראה שהרשת נסתמה, בשל ענפים ועלים שהתנקזו אף הם אליה, היה מסלק את המטרדים הללו על ידי שימוש ב...מקל האדמו"רות שלו, ובצורה זו פעל לפתיחתם של מוקדי הניקוז.

"אדם כזה שראשו בשמים, ולמרות הכל רואה לנכון לפתוח את הניקוז, ועוד באמצעות המקל המכובד שלו, צריך לשמש לי כדוגמה ומופת לחיים", אמר האיש, וחזר בתשובה, הוא ובני ביתו וכל אשר לו.

הדברים מצטיירים כחסרי-ערך...

הנהגתו של כ"ק האדמו"ר מערלוי זצ"ל, היא תוכחת-מוסר לכל אלה שאינם שומרים על רשות הרבים, ועושים בה לפעמים כבתוך שלהם. יש בנושא זה עוולות גדולות, ולמרות שהדברים מצטיירים לכאורה כשוליים וחסרי-ערך, מדובר בפכים גדולים מאוד...

ולמשל: כאשר אדם מוריד את שקית האשפה מביתו לפח, ובהתעצלו להרים את מכסה הפח, הוא משאיר את השקית מחוץ למתקן האשפה, והריח והחידקים עולים הישר לדירת השכנים בקומות הראשונות.

מי שהליכותו מושתתת על דרכי התורה, ויודע שהמצב צריך להיות כזה ש'לא יחסר שום נוי בכל הדברים', כדברי 'החינוך', לא

יתכן שעוולה כזו תצא מתחת ידיו. לא יתכן! רשות הרבים צריכה להיראות, לפחות כמו סלון הבית הפרטי שלנו, וכמו שפשוט וברור שאף אחד לא ישליך פסולת - ולו נייר אחד - ליד הכורסאות בסלוננו, כך באותה מידה לא יעלה על הדעת ללכלך את רשות הרבים.

להוותנו, יש בכך גם משום חילול שם שמים גדול. בעלי תשובה העידו, שאחד הדברים שהפריע להם להתקרב אל היהדות ולהיכנס לפני-ולפנים של עולם התורה, היה ענין הניקיון.

שתהיה רשות הרבים חשובה בעינינו!

הגמרא (בבא קמא, דף נ' עמוד א') מספרת: "מעשה באדם אחד, שהיה מסקל מרשותו לרשות הרבים, ומצאו חסיד אחד. אמר לו, ריקה מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך (פרש"י, 'שמא עתיד אתה למוכרה'), לרשות שלך (פרש"י, 'רשות הרבים - כל מי חייו היא שלו'), לגלג עליו. לימים נצרך למכור שדהו, והיה מהלך באותה רשות הרבים, ונכשל באותן אבנים. אמר: יפה אמר לי אותו חסיד, מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך".

וב'עיון יעקב' במקום פירש, מדוע קרא לו החסיד בתואר 'ריקה'. וז"ל: "נראה, דלכך קרי ליה ריקה, כדאייתא בשבת דף לא, דאמר הלל, מאי דהלך סני, לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה. זה שעבר על זה, דעשה מה דסני ליהל רבים, להכי קרי ליה ריקה, שהוא ריק מכל התורה".

נורא-נוראות! אדם יכול לעשות מצוות במשך כל היום, ולחשוב שהוא 'מלא מצוות כרימון', אבל התואר האמיתי שלו הוא 'ריקה', ריק לחלוטין. אין לו קשר לתורה ולמצוות כלל וכלל. מדוע? - כי השליך דברים לרשות הרבים. ובואו חשבון: האם אנו לא מתרגזים על השכן המשליך אשפה ולכלוך לחצר המשותפת, או לרשות הרבים? מה מאוד יפלא, אפוא, שכאשר אנחנו-עצמנו עושים זאת, זה לא כואב לנו...

ה'בן איש חי' כותב באחד מספריו, שטעות היא לחשוב שמלאכים מלווים את היהודי רק בליל שבת, כאשר הוא חוזר מבית הכנסת לביתו. גם במשך כל השבוע, צועד היהודי כשהוא מלווה במלאכים. אבל אותו 'בן איש חי', שכל בית ישראל שותה בצמא את דבריו, קובע גם שהמלאכים אינם מלווים כל אחד.

אחד התנאים הוא, שתהיה רשות הרבים חשובה בעיניו! ברם, מי ששומר על נקיון רק בביתו, ורק שם אכפת לו שיהיה הכל נקי ומצוחצח, ואת כל הפסולת ושיירי-הלכלוך הוא משליך לרחוב, מבלי לקחת בחשבון גם את האסונות העלולים להתרחש על ידי כך, אדם כזה המלאכים בורחים ממנו...

בשמירה על נקינה של הרשות המשותפת, נמדד האדם במידת ה'בין אדם לחבירו' שלו. רק כך אפשר להיווכח עד כמה חדורה אצלו ההשקפה שנטבעה במאמר הידוע של חז"ל, שהכל משננים אותו השכם והערב - "מאי דעלך סני, לחברך לא תעביד".

יתירה מכך; שמירה על רשות הרבים כרשות-שלו, מעלה את

של ה'דברי חיים', שביקשו ממנו לקלל את פלוני. לפתע, מספר הנכד כשצמרמורת אוחזת בכל גופו, אני שומע את הרבי לוחש לי בקול: "תגיד לברך"... דהיינו שבמקום לומר 'ביקשו ממנו לקלל', תגיד 'לברך'...

גם בדקות הקשות הללו, כשהיה נתון ביסורים כבירים, וכשממש לא היה מסוגל להוציא מילה מפיו, התאמץ בכפלים ובשבע-שבעתים ואמר לי 'תגיד לברך'!!!

כך גם אפשר לעשות 'צומת שילת'

"על חשיבותה של כל מילה", אמר הגר"י זילברשטיין, "למדת מסיפור שסיפר לי פעם מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל על הנהגת החת"ם סופר".

כאשר החת"ס הביא דבר משמו של בעל ה'שאלת יעבץ', נהג לומר, לכתוב: 'שילת יעב"ץ', דהיינו בלי האות אל"ף, אחרי השי"ן. כאשר ניסו תלמידיו לעמוד על פשר הדבר, התחמק ולא רצה לומר.

אבל התלמידים לחצו ולחצו, עד שפעם הסביר להם ואמר, שהוא מבקש להרוויח בכך את אזכור שמו יתברך, שכן ראשי התיבות של המילה 'שילת', הן 'שויתי ה' לנגדי תמיד'.

החת"ם סופר רצה להזכיר בכל פעם שאפשר, את שמו של השם יתברך, וכמה שיותר פעמים, וכיון שהמילה 'שאלת' והמילה 'שילת' דומות אחת לשניה, מדוע לא לומר ולכתוב 'שילת', ולהרוויח בכך את הזכרת שם השם - - -

כך גם אפשר לעשות כאשר נוסעים בכביש 443, והרכב מגיע ל'צומת שילת', כדאי לשאול במכוון את הנהג 'לאיזה צומת הגענו', וכאשר הוא ישיב אז 'לצומת שילת', יוזכר שמו של הקב"ה...

כאשר שוחחתי על כך עם גיסי, מרן הגר"ח קניבסקי, הוסיף לי שזה מסתדר גם עם 'שמואל בן שילת', שהיה נכדו של המן שלמד תורה בבני ברק, ודווקא המן שביקש לעקור שם שמים, הביא לעולם את נכדו זה ששמו היה כנ"ל, והזכיר בכך את שם השם...

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

האדם לדרגות רוחניות. שלא כתורות החיצוניות תורת אלוקים חיים, וכדי להגיע למצב שבו תעניק לנו התורה את האושר הצפון בה, יש לטהר לפני הכל את הלב והנפש, ואחד האמצעים הטובים לעשות זאת, היא באמצעות השמירה על כבודו של השכן וצרכיו.

הבהמה ש...נפטרה

אדם שמשתדל בנקיונה של רשות הרבים, מושלם גם בנקיות לשונו, ולא רק בענייני לשון הרע אלא בהקפדה על 'לשון נקיה', פשוטו כמשמעו. אם הזכרנו בקטעים הקודמים את המילה 'לכלוך' באשר לשמירה על ניקיון רשות הרבים שהיתה טבועה בדמו של הרבי מערלוי זצ"ל, אפשר לספר על הנהגה מופלאה נוספת שלו, והיא, כיצד היה נזהר שלא 'ללכלך' את לשונו.

הרה"ח ר' דוד יהודה שוורץ, שליווה את הרבי במשך 57 שנים, אומר שהמדובר לא רק בביטויים שיש בהם מן הכיעור והדומה לו, אלא גם אזכורים של 'חטאים' ו'מוות', על 'מחלות' ו'יסורים', גם כאלה המוזכרים במקורות, כל אלה לא עלו על לשונו של הרבי.

בדרשה הראשונה שנשא בישיבתו שהקים בעיר ערלוי, מיד לאחר השואה, בשנת תש"ו, עלה באמצע הפלפול עניינה של 'בהמה שמתה'. התלמיד הראשון לבית ערלוי רבי בנימין דסקל שליט"א, מספר שהרבי לא רצה לומר 'בהמה שמתה', במקום זה אמר 'בהמה ש...נפטרה', דבר שהעלה בתחילה חיוך בקרב התלמידים, עד שהרבי הסביר להם את כוונתו.

וכך בכל פעם כשהזכיר אדם חולה אמר 'אדם לא-בריא'; גם כאשר אמר בפזמונים של מוצאי שבת את הקטע 'טהר טינוף מעשי', דילג על המילה 'טינוף'...

גם בדקותיו האחרונות

רגע מרגש ביותר, היה בדקות האחרונות שלפני הרדתו והנשמתו בבית החולים. הנכד, הרה"ג רבי משה סופר, מספר שלאורך 5-6 שנות מחלתו, היה קשה לרבי להוציא מילים מפיו, והוא התבטא בעיקר בסימני ידיים. והנה, בדקות האחרונות הללו, העליתי בשיחתי איתו את המעשה עם רבי שלם קמינקר, בן-דודו

דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
המרכז לשיעור מבנה חרדי

המאמצים הגדולים של אחי' דרשי'

צורה הוצאות הברך החדש
של שו"ע מהדורת 'דרשי'

פרטים בעמודים 20-21

ברוך הבא שולחן ערוך דרשו

חדש!

הופיע הכרך החדש בשו"ע דרשו

(כרך ט' סימנים ע"ד - שכ"א ביו"ד - האורח חיים שביורה דעה)
הלכות ספר תורה, מזוזה, שילוח הקן, חדש, ערלה, וכו'

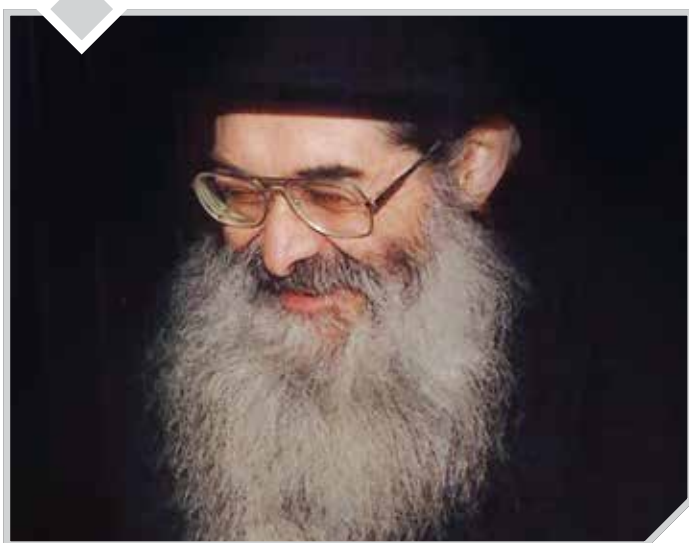
עם המדורים החדשים - 'לאסוקי שמעתתא' ו'אליבא ד'הלכתא', לליבון ההלכה ממקורותיה ועד לפסיקות גדולי האחרונים ופוסקי זמנינו בהלכות המצויות

**עכשיו בחנויות 'אור החיים'
ובחנויות הספרים המובחרות**

"המחותן שלי סיפר לי, שכשהוא היה חתן, הזמינו אותו לסעודת פורים בבית חמיו ר' וועלויל פראנק זצ"ל, שם ישבו לסעודה גם כל האחים של הכלה. 'בואו ניטול ידיים', הכריזו, והנה ניגשים כל הבנים יחד עם אביהם אל השולחן... שאל רבי אברהם דב את חמיו לעתיד: 'מה קורה כאן? נוטלים ידיים, או יושבים לשולחן?'"

פרסום ראשון מתוך שיחותיו של המשגיח דישיבת קמניץ, הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל | מלוקט מתוך כתבי אחד מתלמידיו

"יום מְשֻׁתָּה וְשֻׁמְרָה" (מגילת אסתר ט', י"ח)

שאוכלים עם הפה, עם השיניים ועם הלשון. אנחנו בולעים את האוכל דרך הגרון אל מערכת העיכול.

"אבל אנחנו לא אוכלים עם הראש! את הראש אנחנו משאירים מחוץ לצלחת. את הראש אנחנו משאירים לרשב"א, לריטב"א, לתוס'... לא משתמשים בו לאוכל.

"לכן, לפני שאנחנו אוכלים סעודת שבת או יום טוב, אנחנו קודם כל מתאספים סביב השולחן, ואז אני שואל קושיא בנושא תלמודי כלשהו, שאלה שנוגעת להבנה ולסברא, כל אחד מהמסובים סביב השולחן משנן את השאלה בינו ובין עצמו, ואז אנחנו הולכים ליטול ידיים ויושבים לאכול.

"במשך כל הסעודה, כל אחד ואחד מהמסובים עסוק בשאלה, מעמיק במחשבה ומחפש לה תשובה שתניח את הדעת, ובינתיים לועסים את האוכל ובלעים אותו עם השיניים, עם הלשון, אבל לא עם הראש! אחרי שמסיימים לאכול, כל אחד אומר מה התשובה שהוא חשב עליה, וכך אנחנו מוודאי שהראש שלנו לא נכנס לצלחת...".

מרק טעים במיוחד

הסבא שלי, הגאון רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל, סיפר לי סיפור מאוד

בחודשים האחרונים הבאנו מספר פעמים תכנים מרתקים מאת הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח דישיבת קמניץ בירושלים, לאחר שקיבלנו את תכריך הכתבים רב כמות ועצום האיכות של אחד מתלמידיו, שהקליט את הגרמ"א שטרן זצ"ל, ותמלל לאחר מכן את השיחות מילה במילה, ואנו נזכרים ומוצאים בכל פעם אוצרות נפלאים של סיפורים מיוחדים במינם, אשר חלקם היו נכחדים מהעולם, אם לא אותו תלמיד נמרץ, שעמד ושימר את כל אשר סיפר המשגיח זצ"ל.

מדובר בשיחות שנמסרו לפני למעלה מ-30 שנה, כשהגרמ"א זצ"ל כבר התקרב לגיל 70, ואת הסיפורים הללו שמעו וראה בחלקם 50 שנה קודם לכן ואף יותר, כך שעל אף שמדובר בגדולי עולם שחיו לפני שנים רבות, הסיפורים מסופרים מכלי ראשון או מכלי שני ושלישי בדייקנות רבה, ואף שאנו עושים להם עריכה, אנו משתדלים מאוד שלא לפגוע באותנטיות ובפרטים השונים הנוגעים למהות הסיפור ולתוכנו.

בתוך שיחותיו מספר הגרמ"א שטרן זצ"ל סיפור נפלא, ששמע ממחותנו הגאון הגדול רבי אברהם דב אויערבך זצ"ל, רבה של שכונת בקעה בירושלים, ואחיו של מרן הגרש"ז זצ"ל, שהיה חתנו של הגאון רבי וועלויל (זאב) פרנק זצ"ל, אחי הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים.

"המחותן שלי סיפר לי פעם, שכהוא היה חתן אצל ר' וועלויל פראנק זצ"ל, בעל ה'תולדות זאב' שהיה אדם גדול מאוד, הזמינו אותו לסעודת פורים בבית חמיו, שם ישבו לסעודה גם כל האחים של הכלה. הם כולם היו תלמידי חכמים גדולים מאוד. כשהוא הגיע הוא ראה שם הנהגה מאוד מעניינת. 'בואו ניטול ידיים', הכריזו, והנה ניגשים כל הבנים יחד עם אביהם אל השולחן... במקום ליטול ידיים הם התיישבו סביב השולחן."

שאל רבי אברהם דב את חמיו לעתיד, "מה קורה כאן? נוטלים ידיים או יושבים לשולחן?"

השיב לו חמיו תשובה מיוחדת מאוד: "אצלנו בבית, אנחנו נוהגים

לא התווכח, הוא נכנס למטבח, הצביע על הסיר ואמר: "הנה, מהסיר הזה לקחתי שתי מצקות מרק ואכלתי. היה מאוד טעים!".

לשמע תשובתו פרצה בעלת הבית בצחוק: "הרי זה סיר מלוכלך? לפני שיצאתי מהבית מילאתי בו מים חמים כדי שהלכלוך יתרכך וכדי שיהיה לי קל יותר לשטוף אותו בהמשך. זה לא היה מרק בכלל, אלא רק מים עם לכלוך שנשאר דבוק בסיר!!!

מה התברר? הרידב"ז נטל ידיים, הוא אכל עם הכף מהצלחת, סיים את כל המרק שבצלחת, ולרגע אחד לא נתן את דעתו בכלל על האוכל שבצלחתו. הראש שלו היה מונח במקום אחר, בבית המדרש, לכן הוא 'אכל' מים מלוכלכים, בלי טעם ובלי ריח, ולא הרגיש שום הבדל!...

ולא זו בלבד, אלא שאחרי האוכל הוא בירך ברכת המזון בהתלהבות ואמר: "הזן את העולם כולו בטובו, בחן בחסד וברחמים", עבורו היתה הסעודה הזאת טעימה כמו כל ארוחה אחרת שאכל, הוא לא הרגיש בשום הבדל, האוכל היה מצוין, הוא היה אסיר תודה על כך שהכינו לו את האוכל הזה!

בידיים רועדות

בשיחה אחרת שהוקלטה מפיו של הגרמ"א זצ"ל, הוא מביא מעשה הקשור גם הוא לעניין האכילה, וכך הוא מספר:

מעשה היה אצל הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל, שאצלו בישיבה בפתח תקוה (ישיבת לומז'ה) היה פעם אויפרוף, שבת חתן, לאחד מתלמידי הישיבה שהתגורר בקרבת מקום. ההורים הזמינו את כל הציבור לקידוש.

נכנסים לקידוש, על השולחן היתה פרוסה מפה לבנה צחה כשלג נקי, שלא דרכה עליו רגל אדם, וכולם מתיישבים מסביב לשולחן. קם אחד וקידש על היין, וכשבאה קבוצה נוספת קידש אדם נוסף על היין, ומאחר והם מקדשים בדביקות נפלאה, מטפטף מעט יין מהגביע על המפה הצחורה, פעם ועוד פעם, עד שכל המפה נהיתה בבחינת 'עקודים נקודים וברודים', והנה אחד המסובים לוקח מנת קוגל, ומאחר ואין לו צלחת הוא מניח אותה לפניו על המפה, וכמובן שכשהתקרב הקידוש לסיומו המפה היתה מלוכלכת כדבעי.

האנשים באים והולכים, מאחלים מזל טוב בלבביות וממשיכים לבתיהם, לאכול את סעודת היום. אבל רבי אליהו דושניצר נשאר עד סוף הסעודה, ואחרי שהלכו כולם, הוא מבקש מאבי החתן שיזאיל לקרוא לרעייתו, אם החתן, כי הוא רוצה לברך אותה ולאחל לה מזל טוב, לרגל השמחה הגדולה.

כמובן שלא איחר בעל הבית לעשות את דברו, ומיהר לקרוא לרעייתו הנרגשת שתזכה להתברך מפיו של המשגיח הצדיק. נכנסה הגברת ורבי אליהו מברך אותה ברוחב לב, שהזיווג יעלה יפה, ושהיא תזכה לנחת דקדושה מהחתן ומרעייתו העתידיה, ומכל יוצאי חלציה אמן כן יהי רצון...

לאחר שסיים להאציל מברכותיו, החליף הגר"א דושניצר את קולו ממברך למתנצל, וביקש בתחינה: "רק דבר אחד אני מבקש מהגברת, הרי אני אדם מבוגר, הידיים שלי כבר רועדות קצת, ולכן

מיוחד על רבינו הרידב"ז, הלא הוא הגאון רבי יעקב דוד וילובסקי זצ"ל.

כשהרידב"ז סיים לחבר את הפירוש המפורסם שלו על הירושלמי, לא היה לו כסף כדי לממן את הוצאות ההדפסה. מדובר בפרויקט שמצריך הרבה מאוד כסף, בוודאי במושגים של אז, לפני למעלה מ-150 שנה... לכן עמד הרידב"ז ונסע לארה"ב, שם הוא אסף כסף בין יהודים על מנת לממן את ההדפסה.

מאחר והוא היה ידוע בגאונות שלו, לא היה הרידב"ז צריך ללכת ולחזר על הפתחים. הוא היה יושב בבית המדרש ולומד, ואנשים היו מגיעים אליו ונותנים לו תרומות להדפסת הספר.

סבא מספר, שהרידב"ז היה בקי בכל חדרי תורה שבעל פה: בבלי, ירושלמי ספרא, ספרי, תוספתא, מכילתא, משניות, רמב"ם, טור ושולחן ערוך, כל אלו היו שגורים על לשונו בעל פה עם כל העמקות. עמדו יהודי ארה"ב ושכרו לו מקום להתאכסן אצל איזו משפחה, הוא היה ישן שם והוא גם אכל שם.

הסדר היה שאחרי התפילה היה הרידב"ז עולה לבית האכסניא שלו, אוכל שם ארוחת בוקר ויורד בחזרה לבית המדרש, שם היה יושב ולומד חמש או שש שעות, לאחר מכן עלה לאכול ארוחת צהריים וירד שוב לבית מדרש ללמוד הלאה עד מנחה, ובין מנחה למעריב הוא כמובן שוב למד, אחרי מעריב היה עולה לבית לאכול ארוחת ערב ושוב חוזר לבית המדרש ועוסק בתורה ללא ליאות.

ביום מן הימים, סבא שלי סיפר לי שהוא זוכר את המעשה הזה בבירור, כשהגיע הרידב"ז לאכסניא לאכול ארוחת בוקר, אמרה לו בעלת הבית שהיא מאוד מתנצלת שלא תוכל להגיש לו היום את ארוחת הצהרים, כי היא חייבת לצאת מהבית זמן קצר לפני שהוא יבוא לארוחת הצהרים, ולכן היא משאירה לו את המפתח של הבית, כשהוא יבוא בצהרים יהיה סיר מונח על הכיריים, על גבי אש קטנה. "על השולחן תהיה צלחת, עם כף ומצקת, ואנחנו רק מבקשים שהרב ימלא עם המצקת מרק מהסיר לצלחת, שתי מצקות". הרידב"ז הסכים כמובן, הוא יכול למזוג לעצמו שתי מצקות מרק, למה לא?

כשהגיע בצהרים, הכל היה מוכן. על השולחן היתה מפה, היה לחם, מעט מלח בצלוחית קטנה, קנקנן עם מים, כוס לשתייה ובנוסף צלחת עמוקה עם כף ולצידה מצקת. ניגש הרידב"ז עם הצלחת אל המטבח, מילא שתי מצקות בצלחת, נטל ידיים, התיישב על יד השולחן ואכל לחם עם המרק, סיים את האוכל בצלחת, נטל מים אחרונים, בירך בכוונה רבה ושב לבית הכנסת ללמוד.

כששב אחרי תפילת ערבית, לארוחת הערב, באה בעלת הבית ובפיה טענה רבת משקל: "הרי הרבי אמר שהוא יסתדר ויאכל מהמרק, ומדוע השאיר הרבי את המרק מיותר ולא אכל ממנו כלום?"

השיב הרידב"ז בביטחון מלא: "בוודאי שאכלתי, מילאתי שתי מצקות בצלחת ואכלתי את המרק, והוא היה מאוד מאוד טעים!"

אבל בעלת הבית עמדה על שלה, מהמרק לא היה חסר כלום, איך ייתכן שהרבי לקח שתי מצקות מכוזה סיר קטן ולא רואים שום דבר? "שהרבי יראה לי מאיפה לקח מרק בבקשה", אמרה הגברת והרידב"ז

44

לתרומות עבור 44 יתומים המתחננים עד פורים - קרן מס' 10830

הכסף מתחלק בין כולם בשווה ולפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים
המגבית עבור יתומים ואלו שבבחינת יתומים לפי פסקי הרבנים

ליתומים

נישאים ע? פורים

מרן הגאון האדיר מרא דכולא תלמודא
הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א:

**"כמה שיתנו יותר -
יזכו יותר לישועה
עד הפורים הבעל"ט**

והנותנים 440 ש"ח כנגד 44
היתומים הנישאים בחודש
זה, עד פורים,
יבוטל מה שנחתם בדם
למעלה ויהיה להם אך טוב"

דואר סוכו יומי

בכל תרומה חובה לציין: עבור קרן 10830

1800-39-47-47

ומה עושים כדי לגייס את הכסף? ב"ה הקב"ה זיכה אותי ביכולת לרקוד, אני ירושלמי שורשי ב"ה, והאמריקאים מאוד אוהבים לראות ירושלמים רוקדים. אז אני הלכתי, הרמתי רגליים וידיים, וככל שהריקוד היה יותר נלהב, כך היה יותר כסף לטובת פעילות של קירוב יהודים...

הרה"ג ר' יוחנן בריזל מספר על ימי הפורים בצל הסבא, הרה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל, ובבתי הנגידיים בארה"ב

לייזר רוט

לקראת ימי הפורים שוחחנו עם איש הצדקה וזיכוי הרבים, הרה"ג ר' יוחנן בריזל הי"ו, וביקשנו ממנו לספר לנו כיצד חגג את הפורים בשנים עברו, כשהיה שקוע כל כולו בפעילות של קירוב רחוקים.

"יש בדיחה ידועה", פותח הרב בריזל, "המבוגרים שבינינו יאמרו שהיא 'בדיחת קרש', אבל בכל זאת אני רוצה לספר אותה, ולא רק בגלל שאנחנו מתקרבים לפורים, אלא גם בגלל שבמקרה שלי היא הפכה מבדיחה למציאות..."

"זה מגיע עם שאלה שנועדה לגרום לילדים צעירים להתבלבל לרגע: מה קורה כשפסח נופל בפורים? והתשובה היא פשוטה: מרימים אותו".

"כשהיינו ילדים שזה ייתכן שיהיה מקרה כזה אמיתי, אם אדם שקרואים לו 'פסח' ייפול חלילה בפורים, אפשר יהיה להרים אותו.

"אבל כשגדלתי והתבגרתי, למדתי לדעת שהמשפט הזה הפך לחלק מהחיים שלי, למשך שנים רבות מאוד, ולא, לא קוראים לי פסח ואף פעם לא הרמתי מישהו שקוראים לו פסח ביום הפורים. אבל כן 'הרמתי פסח' בפורים, ואני אסביר..."

"כחלק מהפעילות שלנו באוקראינה, לקרב יהודים לאביהם שבשמים, היינו מגיעים לשם בחגים, כל פעם היו שולחים שליחים לערים שבהן יש יהודים, היינו עושים להם תפילות ראש השנה ויום כיפור, סוכות וארבעה מינים, וגם ליל הסדר כמובן, וכבר סירפתי על כך בשיחות הקודמות שלנו. "עם הזמן, ולגה הפעילות הזאת גם למקומות נוספים בעולם. יהודים מאוקראינה היגרו למדינות אחרות, והיה צורך לעבוד איתם. כמובן שבארץ זה הכי קל, הוקמו מוסדות גדולים המיועדים בדיוק לקהלים הללו, אבל ברחבי העולם זה לא כזה פשוט.

"ביום מן הימים קיבלתי בקשה מעניינת. פנו אלי יהודים מ'לונג ביץ' שבניו יורק, לא רחוק מפלטבוש, ואמרו לי שהם צריכים עזרה. הגיעה קבוצה גדולה של יהודים אוקראיניים להתגורר שם. היו שם פעילים מקומיים שדאגו לסדר למשפחות המעוניינות בכך, אירוח לליל הסדר. הבעיה שב'לונג ביץ' לא היו מספיק משפחות כדי לארח את כל המשפחות של יהודי אוקראינה, ולכן סידרו להם משפחות גם מאזורים אחרים בניו יורק. "ומה קורה כשמגיעה משפחה שאין לה מושג ביהדות, להתארח בביתה של משפחה חרדית לליל הסדר? חד גדיא של ממש!!! לא תמיד הלבוש הולם, והם לא יודעים מה מותר ומה אסור, צריך להזהיר אותם באלף

אזהרות שיבואו לפני כניסת החג, ולא ייסעו ברכב לאחר כניסתו, וצריכים לארח אותם גם בלילה, כדי שלא יחזרו הביתה בנסיעה תוך חילול יום טוב של פסח חלילה וחלילה..."

"זה נשמע מורכב, נכון? עכשיו קחו בחשבון שבארה"ב יש יומיים חג! כלומר, שזה לא 24 שעות, אלא 48 שעות, ולא פעם נופל חג הפסח במוצאי שבת או ביום רביעי בלילה, וכך נוצר רצף של שלושה ימים - שני ימי חג ועוד שבת, שבהם צריך לארח משפחה בת מספר נפשות, אנשים שלא יודעים מחייכון ומיזמיכון מה מותר ומה אסור... סיפור מורכב, אפילו מורכב מאוד!"

"כך נוצר מצב שהיה מאוד מאוד קשה למצוא משפחות שיארחו אותם בחג הפסח, ויהודים רבים שרצו להשתתף בליל הסדר, נאלצו לוותר על כך כי לא היה מי שיארח אותם.

"בשלב הזה פנו אלי ואמרו לי ר' יוחנן, אתה הרי יודע לעשות ליל הסדר ליהודי אוקראינה, למה שלא תעשה את זה בארה"ב בתנאים הרבה יותר טובים..."

"אמרתי להם, ומה יהא על היהודים באוקראינה? ככה נזניח אותם כי בארה"ב יותר נוח? חס וחלילה! אני לא עוזב את האוקראינים. אבל אני גם לא מזניח את אלו שבלונג ביץ'... נפתח עוד שלוחה..."

"הצלחנו למצוא אולם מתאים בלונג ביץ', בעלות סמלית, דאגנו לקייטרינג שיבשל מאות מנות לכל אחד מהסדרים, ופתחנו הרשמה, ואכן הנרשמים היו רבים ב"ה. ניסינו למצוא מתנדבים שיאותרו לבוא ולערוך את ליל הסדר, ולבסוף מצאנו פתרון בדמות שניים או שלושה בחורים מבוגרים

שלא זכו עדיין להתחתן, הם מספיק מבוגרים כדי לנהל את האירוע ולנצח על המלאכה, ואין להם משפחה לדאוג לה. שידוך מושלם...
"זה עבד מצוין ב"ה, ובאותה שנה התארסו הבחורים שניהלו את ליל הסדר. לשנה הבאה הם כבר היו נשואים, אבל הם הביאו לנו כמה חברים שלהם, בחורים מבוגרים גם כן שניהלו את הסדר במקומם, וראה זה פלא, גם הם התארסו כעבור תקופה קצרה.
"זה הפך להיות 'הדבר החם' של ניו יורק, אנשים רבים פנו אלינו, וביקשו לערוך את ליל הסדר היהודי אוקראינה כדי לזכות בישועה. שנה אחר כך הבאנו זוג חשוכי ילדים, ובתוך שנה נולד להם תינוק. התור הלך והתארך..."

להרים פסח בפורים

"הכל עבד מצוין ב"ה", מספר הרב בריזל. "אני הייתי באוקראינה, וניהלתי בשלט רחוק ליל סדר גם בארה"ב. למצוא מי שיערוך את הסדר כבר לא היה בעיה בכלל, גם לא להזמין את האנשים כי הם באו בקביעות כל שנה והיו מרוצים מאוד.
"רק בעיה אחת היתה... השאלה הנצחית שנשאלת תמיד ומעולם לא נס ליחה... "כסף מנלן?". מאיפה מביאים את הסכום הנדרש לממן כזה ליל סדר? העלות של זה היא כ-15 אלף דולרים לשני לילות סדר מדי שנה בשנה. לא סכום מבוטל.

"אני צריך 'להרים פסח', אבל אין לי מאיפה? נו... מה עושים? בטח כבר הבנתם לבד. 'מרימים אותנו' בפורים!
"כך התחלתי לנסוע לארה"ב לפורים, כדי 'לשנורר' כסף עבור עריכת ליל הסדר בלונג ביץ'.
"אבל לגייס 15 אלף דולרים ביום אחד זה לא פשוט, גם לא בפורים ואפילו לא כשזה בארה"ב..."

"התברר לי שיש שם באמריקה 'פורים' דיגע יידן'. - 'הודים של פורים'. אלו אנשים שזכו ב"ה לעשירות גדולה, אבל כל השנה הם לא כל כך תורמים כסף, יש להם את המוסדות שהם מחזיקים לבחירתם, ואם מגיע מישהו לבקש תרומה, הם נותנים לו כמה דולרים, לא יותר.

"בפורים הם פותחים את השערים, את הלב וגם את הארנק. הם יושבים במשך שעות ואנשים נכנסים ומבקשים וגם מקבלים נתינות הגונות. כבר היה לי ניסיון, כי גם בשנים קודמות נסעתי לארה"ב לפורים כדי לגייס כספים עבור הפעילות באוקראינה, אבל עכשיו לקחתי על עצמי כזה עול של עוד 15 אלף דולר כל שנה, כך שהצלחתי להשקיע בצורה רצינית יותר מתוך מטרה להשיג את הסכום המבוקש.

"ומה עושים כדי לגייס את הכסף? קודם כל מביאים מכתבי המלצה, אלבום עם תמונות שנועדו לקרב את לב התורם לפעילות, וגם... לרקוד! ב"ה הקב"ה זיכה אותי ביכולת לרקוד, אני ירושלמי שורשי ב"ה, והאמריקאים מאוד אוהבים לראות ירושלמים רוקדים. אז אני הלכתי, הרמתי רגליים וידיים, וככל שהריקוד היה יותר נלהב, כך היה יותר כסף לטובת פעילות של קירוב יהודים. חשבתי לעצמי שבריקוד הזה אני מקיים כמה מצוות במקביל, גם משמח את עצמי, גם את הצופים, וגם מגייס כסף לקרב יהודים לאביהם שבשמים. כשהזעתי שם, זאת היתה לא סתם זיעה של מצווה, אלא זיעה של כמה וכמה מצוות, בלי עין הרע.

"כמובן שזה לא קל. לכל עשיר יש את השעה שלו שהוא מקבל קהל, כל אחד במיקום אחר, יש כאלו שמתאגדים כמה ביחד ומחלקים שם תרומות במשותף, יש כאלו שמקבלים קהל בבוקר ויש כאלו שמקבלים קהל רק אחר הצהריים.

"הייתי עובד קשה בפורים, אבל ב"ה כיסינו מדי שנה את ההוצאות של ליל הסדר בלונג ביץ', וגם הכנסנו תרומות למימון הפעילות באוקראינה. "אני לא אשכח את אותו עשיר שהיה מארגן כל שנה 'כולל פורים', במסגרתו למדו עשרות בחורים במשך שעות בליל פורים, אחרי חצות הלילה סיימו את הלימוד, והיו יושבים לסעודה. אני הייתי בא לשם בשעה שלוש וחצי לפנות בוקר כדי לרקוד שם, וכל שנה הייתי יוצא ממנו עם זוג תפילין מהודרות עבור נער בר מצווה אוקראיני. כל שנה הוא היה קונה זוג אחד של תפילין, ומביא לי תפילין מוכנות, כשנסעתי לפסח לאוקראינה, הייתי מאתר נער בר מצווה שהיתה לי סיבה לחשוב שהוא באמת יניח את התפילין, והייתי נותן לו אותן במתנה.

"כמובן שכדי לרקוד בשלוש וחצי לפנות בוקר, צריכים לחלק את הלילה, לישון קצת לפני וקצת אחרי, אבל לתת תפילין לילד יהודי, תפילין שאולי הוא יניח כל ימי חייו בזכות הריקוד הזה, זה שווה את המאמץ!
"כך, מידי פורים הייתי 'מרים את פסח', בסייעתא דשמיא, וראיתי שזה בכלל לא בדיחה!!!"

פורים בבית סבא

כמובן שכדי לעשות דברים כאלו משלמים מחיר. לא זכיתי לחוות הרבה שנים פורים עם המשפחה ועם הילדים שלי, אני זוכר את הגעגוע שהיה בי לחגוג את הפורים עם הסבא הרה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל, הפורים אצלו היה חוויה מאוד מאוד מיוחדת, ונאלצתי לוותר עליה.

בצעירותי, היינו הולכים לסבא כל שנה בפורים ויושבים אצלו במשך שעות. היינו מתפללים שחרית בקרלין ברח' יואל, שם שותים מיד אחרי התפילה ורוקדים מספר שעות, לאחר מכן היינו באים לסבא, אני הגעתי עם אבי מורי וגם שאר הדודים היו באים, כולם היו שתויים או שתויים למחצה, והיה שם מעמד מאוד מאוד מיוחד, עם שמחת פורים אמיתית מויראדיג...

לסבא שלי היו חסידים רבים, כל השנה היו באים לבקש ממנו ברכות, ובפורים זה היה ממש במספרים גדולים, וכל זה תוך כדי שאנחנו רוקדים ושרים שם.

באופן מיוחד אני זוכר מקרה שבו אחד השכנים של סבא זצ"ל, הגיע אליו בפורים, וסיפר שיש לו בן שנשוי כבר כמה שנים ועדיין לא זכה לילדים. סבא שלי בירך אותו שיזכה בעז"ה לזרע של קיימא, אבל השכן לא הסתפק בכך, הוא דרש הבטחה. לאחר כמה פעמים שעמד על כך בתוקף, קם סבי, וביקש שכל הנוכחים כאחד יגזרו בגזירה שלאותו זוג חשוך ילדים יוולד בן! כל הנוכחים, וגם אני הקטן בכללם הסכמנו אתו פה אחד, ולתקופת השנה נולד להם בן!

כמובן שזה לא היה קל לוותר על פורים בירושלים, פורים אצל סבא, פורים עם המשפחה, פורים בקרלין, כל אחד בפני עצמו שווה הון רב, אבל הרי היתה לי שליחות למלא, וב"ה מילאנו אותה במשך שנים רבות בחסד ה' עלינו כל הימים.

הגדול של התורה

תרום 28 ל
למשך 14
סך כל התרום

ומקבלים
במתנה

סט 'משנה
ברכה 6

ספר 'ה
על 'משנה

הכרך החדש
בהוצאת

שווי המתנה בה

תורמים לארגון
'אחינו' זרוע הקירוב
של 'דרשו'
ומקבלים מתנות
ענק של ספרים
מארגון 'דרשו'.
ללא הגרלות וללא כוכביות

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

ומקבלים
במתנה

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

ספר 'המפתח'
על 'משנה ברורה'

שווי המתנה בחנויות 488 ש"ח

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288 ש"ח

ומקבלים
במתנה

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

שווי המתנה בחנויות 425 ש"ח

דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אל יאחזיקו לך שר
ל הוצאת הכרך החדש של שו"ע מהדורת 'דרשו'

שימו לב:
ניתן לתרום
ולהזמין ספרים
אך ורק בעמדות
נדרים פלוס.

תרום 28 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 364 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

הכרך החדש של שו"ע
בהוצאת 'דרשו'

שווי המתנה בחנויות 574 ש"ח

ש"ח לחודש
חודשים
מה 392 ש"ח

קבלים מתנה

ה ברורה'
יכנה קשה

מפתח'
ה ברורה'

ש של שו"ע
'דרשו'

גויות 637 ש"ח

כאשר הגבאי ערך לאותו יהודי את ה'מי שברך' המסורתית, והגיע לחלק של 'בעבור שייתן', נדהם הרב סקלאר לשמוע את היהודי מקריא במבטא כבד רשימה ארוכה של ספרים, מש"ס בהוצאה מחודשת ועד סטים של ספרים עדכניים, שיצאו לשוק אך לאחרונה. מבירור אצל אחד הגבאים התברר לו סיפורו המדהים של האיש. "קוראים לו אליהו סטופניצקי", אמר הגבאי...

תשמעו סיפור מיוחד ששמעתי מהרב סקלאר, אותו פגשתי באקראי בנסיעה בין עירונית קצרה

מאת: הרב ישראל היימן

"לְיְהוָה הַיְתָה אֹרְחָה" (מגילת אסתר ה', ט"ז)

תשמעו סיפור מיוחד. את הסיפור הזה שמעתי מכלי ראשון וממש באקראי בימים אלו, מעשה מופלא שמלבד כמה תובנות שניתן להפיק ממנו, הוא ממחיש את עוצמתה של השמחה הפנימית שפועלת כל מיני טובות לאדם, ובעיקר היא 'מספיגה' לעומק הנפש כל מעשה שנעשה מתוך שמחה.

הסיפור ממש מתאים לימים אלו, ימים נפלאים אשר בהם אנו מצווים על 'מרבין בשמחה', ומשמים משפיעים על כל יהודי שפע של שמחה פנימית אותה ניתן להטעין במעמקי הנפש, ולקחת איתנו לכל השנה, מן הראוי ללמוד מעט על כוחה של השמחה בעשיית המצוות ואת פעולתה להשריש פנימה כל מעשה טוב.

ועכשיו לסיפור:

את הרב סקלאר פגשתי באקראי בנסיעה בין עירונית קצרה. "תשמע סיפור יפה", הוא אמר לי, "אולי יהיה לך איך לזכות בו את הציבור בתובנה שתחזק עוד אנשים".

סב אשתו של הרב סקלאר מתגורר ברעננה. עיר שאין בה ריכוז חרדי גדול. הוא מתפלל בבית כנסת מזדקן של אנשים שכולם חצו את גיל הגבורות לאו"ט. שנה אחת לקראת חג שמחת תורה, בקשו כמה מחברי בית הכנסת לרענן את האווירה שאופפת את בית הכנסת במשך כל השנה, מטבע הדברים, ולהביא כמה צעירים נמרצים שיחממו את מצב הרוח ואת הריקודים לכבוד התורה ביום שמחתה.

כמה מהמתפללים אכן הזמינו את נכדיהם לחג, וביקשו מהם להיענות ולבוא לשמוח ולשמח בחג את מתפללי בית הכנסת. גם הרב סקלאר שהיה בשנתו הראשונה אחרי החתונה, נענה לקריאת הסב ובא להתארח עם משפחתו במטרה לעורר ו'להצעיר' את האווירה בבית הכנסת.

בערב החג הגיע הרב סקלאר לבית הכנסת, וניסה להכין אותו לקראת הריקודים כמקובל להזיז את הספסלים ולפתוח רחבה

קטנה. להוותו הוא מגלה שכל הספסלים מחוברים לרצפת בית הכנסת... הרב סקלאר קרוץ מחומר שלא מתיישב, והוא מצא איזה פתרון אפילו למשוכה הזו...

תפילת ערבית וההקפות עברו על המתפללים בהתרוממות הרוח, הרב סקלאר וחבריו אכן רקדו ושמוחו, הרקידו ושימחו את כל מתפללי בית הכנסת, שעדנה הייתה להם לאור הפנים החדשות והמרעננות שהגיעו לבית הכנסת. גם בבוקר החג התקיימו ההקפות מתוך גילה רינה ודיצה בהתרוממות הרוח.

בשעת קריאת התורה נחשף הרב סקלאר להתרחשות מעניינת: אחד המתפללים - יהודי מבוגר ובעל מבטא רוסי כבד, עלה לתורה בהתרגשות. כאשר הגבאי ערך לאותו יהודי את ה'מי שברך' המסורתית והגיע לחלק של 'בעבור שייתן' נדהם הרב סקלאר לשמוע את היהודי מקריא במבטא כבד רשימה ארוכה של ספרים, מש"ס בהוצאה מחודשת ועד סטים של ספרים עדכניים, שיצאו לשוק אך לאחרונה. מבירור אצל אחד הגבאים התברר לו סיפורו המדהים של האיש.

"קוראים לו אליהו סטופניצקי", אמר הגבאי, "הוא עולה מרוסיה,

סטפנובסקי שוכב כאוב, בודד ובמצב קשה מבחינה נפשית. הוא לא מזהה אף אחד, ולא מתקשר בכלל עם הסביבה. הם מנסים לעודד אותו ולהזכיר לו את השעות היפות משנים עברו, אך ללא הועיל. שמות חבריו מבית הכנסת ואנקדוטות שונות מהעבר, לא מעלות בזיכרונו שום דבר, והוא בכלל לא מבין מה רוצים ממנו האנשים האלו.

בהברקה של רגע, הרב סקלאר רוכן אליו ומזכיר לו את הספרים. הוא מקריא לו מהזיכרון חלק משמות הספרים אותם הוא תרם בשנים האחרונות, ופתאום סטפנובסקי מתעורר לחיים... הוא נוטל את ספר התורה מידיהם מתבק ומנשק אותו בדמעות שליש. הם נשארים שם עוד דקות ארוכות, ומשוררים איתו משירי החג עד שהגיעה השעה להיפרד.

לאחר תקופה קצרה הרב סקלאר מקבל את הידיעה המעציבה, על כך שסטפנובסקי עבר לישיבה של מעלה ללמוד בכל אותם ספרים אותם הוא תרם מעומק ליבו במשך השנים...

מעבר לעובדה המדהימה שסטפנובסקי, שחלם כל חייו על תרומה של ספר תורה, נפטר לאחר שספר תורה הגיע עד אליו 'להיפרד' - יש כאן מוסר השכל עצום בעניינה של השמחה.

הוא היה שרוי במצב נורא, בו הוא לא מכיר אף אחד. שום דבר לא הצליח להחזיר אותו אל השפיות ואל ארץ החיים. רק הספרים! רק כשהזכירו לו את שמות הספרים הוא חזר באחת לרגעים יקרים של צלילות הדעת. כי את הספרים הוא תרם מעומק ליבו, מתוך שמחה של מצווה ריקודים ושירים. זה נכנס לו כל כך עמוק אל תוך הנפש. זה זרם לו בוורידים.

זהו כוחם של ימים נשגבים אלו, וזוהי כוחה של השמחה שמושפעת עלינו בכל שנה מחדש בימי הפורים.

אפשר לקיים את כל התורה כולה, ולעבוד את ה' יתברך בכל הלב. אם עושים את זה מתוך שמחה זה נבלע עמוק כל כך בשית הנפש, בצורה שאי אפשר להוציא את זה עד זיבולא בתרייתא ועד בכלל.

זוהי התביעה של תורתנו הקדושה "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב". לא מדובר על מי שלא מקיים מצוות, לא על מי שחלילה עובר על התורה הקדושה. הקללות ניתנות למי שלא מבין את החשיבות של השמחה בעבודת ה' וההטמעה של התורה והמצוות לעומק הנפש.

עבודת הימים היא "לעשות אותם ימי משתה ושמחה" - להשפיע שמחה לתוך החיים של עבודת ה', ולנסך את יין התורה אל תוך נפשותינו בימי הפורים האלו.

שם הוא שימש כגנרל חשוב בצבא האדום, הוא אדם די בודד ואפילו המשפחה הקטנה שכן יש לו, לא שומרים איתו על קשר. שנים רבות הוא חסך פרוטה לפרטה עד שהצטבר בידיו סכום הגון מאד, בו הוא רצה להשתמש לכתובת ספר תורה מהודר שייכנס לבית הכנסת. גבאי בית הכנסת ששמע ממנו על התוכניות אמר לו בזהירות: 'תראה... ספרי תורה יש כאן ב"ה הרבה מאד, לאורך השנים בבית כנסת של אנשים מבוגרים, נתרמו כבר ספרי תורה רבים. מה שכן חסר כאן זה ספרי לימוד, ספריה עשירה ומתחזקת, שאנשים ילמדו בה. זה זיכוי הרבים גדול לאין שיעור, מספר תורה שיעמוד בארון הקודש ויפתחו אותו לפי תורנות פעם בכמה חודשים'.

"סטפנובסקי סבר וקיבל, ואכן כל שנה לפני חג שמחת תורה הוא מברר איזה ספרים צריך לחדש בספריית בית הכנסת, וכן איזה סטים שימושיים נוספו לאחרונה לאוצר היהודי, ואחרי העליה לתורה הוא מציג רשימה מכובדת של ספרים אותם הוא מתחייב לתרום במהלך השנה הקרובה.

"עד עכשיו הוא תרם ספרים בשווי כולל של למעלה מ-250,000 ₪!!" וזה נהפך ממש למפעל חיים שלו!"...

הרב סקלאר נדהם, הוא פנה לחבריו וסיפר להם במילים קצרות את הסיפור, והם החליטו לעשות 'עסק' ולכבד את היהודי היקר הזה. אם לא היתה לו חגיגת הכנסת ספר תורה, לפחות נעשה לו חגיגה מהתרומה המכובדת הזו. הם תפסו את סטפנובסקי המבוגר, ובהתרגשות רקדו איתו דקות ארוכות כאות כבוד על תרומתו הגדולה ובהזדהות עם מפעל חייו...

זה נהפך למנהג של קבע. כל שנה מספר אברכים צעירים באים לבית הכנסת המזדקן והולך... הקפות בלילה, הקפות בבוקר, תפילות וקידוש כמקובל, והם אף פעם לא שוכחים את סטפנובסקי, וממתינים למי שברך ולרשימת הספרים שאחריהם הם מרקידים אותו דקות ארוכות, לכבוד התורה ומכבדיה.

באחת השנים הגיע הרב סקלאר כדרכו לחג, ובמהלך תפילת ערבית וההקפות הוא חש שמושהו חסר לו... עוברות דקות ארוכות עד שהוא מצליח להניח את האצבע על מה שמפריע לו... סטפנובסקי חסר. הרב סקלאר מברר ונודע לו שסטפנובסקי מאושפז במצב סיעודי בבית החולים בכפר סבא.

בבוקר החג אחרי התפילה, ההקפות והסעודה מחליט הרב סקלאר יחד עם חבר לצאת עם ספר תורה לכיוון בית החולים בכפר סבא, לשמח את סטפנובסקי ולערוך לו הקפות.

בהגיעם לבית החולים לאחר צעדה ארוכה, הם מגלים את

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

למרות זאת הוא לא כעס, לא הקפיד ולא שאל את רעייתו מהיכן הגיע הכסף, אלא פשוט פנה לומר 'שלום עליכם' ולקדש על היין, וכך ישבו לסעודת שבת מתוך התרוממות הרוח. באמצע הסעודה שאלה הרעיה את בעלה: "אתה לא שואל מהיכן הגיע הכסף?"

כשפורים קרב ובא בצעדי ענק, כדאי שתבחרו למה אתם רוצים להתחפש...

הרב יחיאל יהושע גולדברג

בשבת פרשת משפטים, לפני שבועיים, פגשתי חבר שהיה יחד עם הבן שלו, בן שש או שבע. נעצרנו לשוחח מעט, ואז רציתי להתייחס גם לילד שעמד בצד, מעט מבויש, שאלתי אותו: "נו מוישי... למה אתה מתחפש?". השיב לי מוישי בפשטות: "אני עוד לא יודע!".

אמרת לי: "מוישי היקר, ענית תשובה מאוד מאוד חכמה. אני רוצה לומר לך שגם אני עוד לא יודע למה אני מתחפש..."

הוא וגם אבא שלו הסתכלו עלי בתימהון לא מוסתר. "מה זאת אומרת למה אתה מתחפש? הרי אתה בן אדם מבוגר, אנשים בגילך כבר לא מתחפשים..."

השבתי להם: "אתם טועים ידידי, אנשים בגילי מתחפשים לא רק בפורים... אנחנו מתחפשים כל השנה! ואני, אני עוד לא יודע למה אני מתחפש... אני עדיין מנסה 'לאבחן' את עצמי כדי לקבל תשובה לשאלה הזאת..."

למה הכוונה? הרי טבע האדם הוא להסתיר את הפנימיות שלו, לכסות על המגרעות שלו ועל החסרונות שלו. אבל אנחנו הרי לא מושלמים ואין לנו את היכולת להיות מושלמים, לכן אנחנו מוצאים פתרון מאוד קל ונוח, להתחפש.

בוודאי יש בין הקוראים כאלו שחושבים שאני עומד עכשיו להטיף להם וגם לי עצמי על כך שזאת לא הדרך הנכונה, ושסוד להתחפש, כל אחד צריך להסתובב 'עם האמת שלו', ולהפגין אותה כלפי חוץ בלי להתבייש, אבל לא, זה לא הכיוון שלי הפעם.

אני רוצה לומר בעיקר לעצמי, ואם אתם רוצים להקשיב אתם מוזמנים להטות אוזן: אני רוצה לומר לעצמי שההיפך הוא הנכון, להתחפש זה טוב, להתחפש זה מצוין! זאת שיטה טובה ויעילה מאוד כדי להתגבר על קשיים, להתמודד עם בעיות וגם כדי לתקן מידות פגומות.

אבל כאן צריכים זהירות רבה ושימת לב מיוחדת למה אנחנו מתחפשים. ולכן אני רוצה להציע לעצמי וגם לכם, שלפני פורים נחשוב טוב טוב, כל אחד ואחד, למה אני רוצה להתחפש השנה? איזו תחפושת אני רוצה ללבוש השנה בפורים. איזו מסכה אני רוצה להניחו על הפנים שלי, כדי שמזוים פורים זה ועד יום פורים הבא עלינו לטובה, נוכל להשתפר בעניין הזה ולהפוך את התחפושת הזאת לחלק אמיתי מהפנימיות שלנו!!!

זה גם מה שאמר רבי שמעון בר יוחאי לתלמידיו (מגילה יב ע"א),

שמאחר ועם ישראל השתחוו לצלם בימי נבוכדנצר, ועשו זאת רק כלפי חוץ, לא מכל הלב אלא רק בחיצוניות שלהם מאימתו של הרשע, לכן העניש אותם הקב"ה בגזירה שהיתה רק כלפי חוץ, הם רק חשבו שעומדים להשמיד אותם, ובפועל לא נפלה שעה משערות ראשם ארצה. ההיפך הוא הנכון, הם עוד יצאו כשידם על העליונה וניצחו במלחמה. כלומר, כל המושג הזה של פורים מושתת על מה שנקראה כלפי חוץ, למרות שבמפנים הוא שונה לחלוטין - תחפושת!!!

אם כך זאת העבודה שלנו בפורים, להתחפש לאנשים טובים יותר, וכל אחד צריך לבחור לעצמו את התחפושת הטובה ובמועילה ביותר בהתאם למצבו האישי.

למה כדאי להתחפש?

האמת היא שבאמת 'לב יודע מרת נפשו', כל אחד יודע איפה הוא לא בסדר, באיזה תחום הוא צריך להשתפר, ולמה כדאי לו להתחפש. אבל אני חושב שיש איזה דבר כללי בדור שלנו, שכולנו צריכים להתחזק, או לפחות רובנו, וזה העניין של העצבים הרופפים... אנחנו חיים בדור שבו לאנשים אין סבלנות ואורך רוח. כולנו לחוצים כל הזמן, יש לנו משכנתא לכסות, לא מספיק מרוצים מההצלחה של הילדים, מודאגים מזה שאין מספיק הצעות שידוכים לילד, ושהבוס בעבודה אולי לא כל כך מרוצה מאתנו בתקופה האחרונה... אנשים כל הזמן מודאגים ולחוצים, ולכן כשמגיע איזשהו אתגר קטן

הדרך להתפרצות או לחלופין למשבר, קצרה מאוד.

לכן אני מציע הצעה... בואו נתחפש לאנשים עם סבלנות ואורך רוח. בואו נתחפש לאנשים רגועים ושלווים. בספר הקדוש 'אמרי פנחס' מהרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א, מופיעה אמרה מעניינת שיש שהפכו אותה לפתגם: "אם לא הולך כמו שרוצים - רוצים כמו שהולך..."

בואו נחשוב רגע מה כתוב באמרה הזאת. לא כתוב שאם לא הולך כמו שרוצים 'מסכימים עם מה שהולך'. לא ולא! רוצים כמו שהולך! לא רק להסכים ולקבל בהכנעה את רצון ה', אלא לרצות בכך. אם הקב"ה רצה שאני יאחר עכשיו את האוטובוס, זאת אומרת שזה טוב לי, זה המצב הכי טוב שיכול להיות! אין בזה שום דבר רע, זה הטוב המוחלט! היום היה נכון עבורי לאחר את האוטובוס!!!

אבל זה לא דבר שבא מעצמו. אנשים עם עצבים רופפים לא יכולים בבוקר אחד להפוך לאנשים רגועים. צריכים להתחפש, כאילו אנחנו רגועים, בהמשך זה כבר יהיה בבחינת 'הרגל נעשה טבע' בעזרת ה'. אני רוצה לספר סיפור נפלא ששמעתי מדודי, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א: הרה"ק רבי שבתי הופשטיין זיע"א, אביו של המגיד הקדוש מקוזניץ זיע"א, היה עובד ככורך ספרים לפרנסתו, ולכן היו מכנים אותו 'רבי שבתי איינבינדר', כלומר 'רבי שבתי הכורך'. פרנסתו לא היתה מצויה לו בריווח גדול, בלשון המעטה, אבל הוא הקפיד מאוד להתפרנס מיגיע כפיו ולא לקבל מתנת בשר ודם. לימים החמיר המצב כל כך, עד שכבר לא היה בבית אפילו פרוטה כדי לקנות אוכל לשבת. הוא ורעייתו היו חשוכי ילדים ל"ע, אבל הם עצמם גם צריכים לקנות בשר ודגים כדי לעשות את השבת.

באה רעייתו של רבי שבתי ואמרה לו, בעלי היקר, אין כלום בבית. שום דבר! איך נעשה שבת?

נענה רבי שבתי ואמר לה, הקב"ה ישלח לנו. ואם לא ישלח, נישאר רעבים. אני מבקש מאוד שלא תבקשי מתנת בשר ודם וגם לא את הלוואתם. הבטיחה האשה לקיים את רצונו, וכשהגיע יום שישי ואין להם אפילו פרוטה לפרוטה, אמר רבי שבתי שהוא יוצא לבית הכנסת, אם אין מה להכין לשבת, לפחות הוא יוכל לשבת וללמוד במשך כמה שעות, בלילה הוא ישוב הביתה לישון, כי אוכל ממילא אין להם.

לא שואל שאלות

הלך לבית הכנסת, למד במשך שעות, אמר שיר השירים, התפלל עם הציבור ולאחר מכן נשאר בבית הכנסת. ממילא אין לו סיבה להזדרז הביתה, כי אין בבית דבר וחצי דבר.

כשהגיע לביתו, נדהם לראות שהבית מלא אורה, וניחוח נעים של תבשילי שבת ממלא את החלל. הוא חשב לתומו שכנראה רעייתו לא עמדה בדיבור ובצר לה פנתה לבקש הלוואה או אולי מתנת בשר ודם, למרות שרצונו היה שלא תעשה זאת. אבל למרות זאת הוא לא כעס ולא הקפיד עליה וגם לא אמר דבר ולא שאל את רעייתו מהיכן הגיע הכסף, אלא פשוט פנה לומר 'שלום עליכם' ולקדש על היין, וכך ישבו לסעודת שבת מתוך התרוממות הרוח.

באמצע הסעודה שאלה הרעייה את בעלה "אתה לא שואל מהיכן

הגיע הכסף", והשיב לה שהוא חשש להביך אותה ולכן לא רצה לשאול.

השיבה לו רעייתו: חלילה לי מלהמרות את פך. אני לא זיתי ממצוותך ולא ביקשתי שום דבר מאף אחד, אבל כשראיתי שהשבת מתקרבת ואין בידי שום דבר להכין לכבוד שבת, חשבתי לעצמי, אם לא אוכל לבשל, לפחות אשקיע בניקיונות מיוחדים לשבת, יותר מהרגיל, אם לא יהיה לנו אוכל, לפחות הבית יהיה נקי לכבוד שבת.

תוך כדי ניקיון יסודי, מצאתי פתאום תכשיט ישן שאבד לי לפני שנים, מיהרתי למכור אותו ובכסף שקיבלתי תמורתו קניתי את צרכי השבת, אבל אתה כבר לא היית בבית ולא היה לי זמן להודיע לך על כך!

שמח רבי שבתי שמחה גדולה והחל לרקוד בשירה ושמחה על החסד שעשה עמהם הקב"ה, וכך רקדו השניים שעה ארוכה.

באותו זמן ישב הבעל שם טוב הקדוש במעוזבוז' וצחק פעם ופעמיים, במוצאי שבת שאלו בכרי התלמידים מה היה הצחוק הזה בשבת, והבעל שם טוב ביקש שהעגלון ירתום את העגלה לסוסים, ונסעו לאפטא, שם התגורר רבי שבתי, נכנסו לביתו ושם שאל אותו הבעל שם הקדוש, מה עשית אתמול בסעודת ליל שבת?

רבי שבתי התבייש לספר, וחשב שאולי מעשיו היו שלא כראוי, אבל הבעל שם טוב הקדוש עודד אותו ואמר שמעשיו גרמו נחת רוח גדולה בשמים, ובירך אותו שבזכות זה יזכה לבן שיאיר את העולם, ואף ביקש שיקראו לילד ישראל, על שמו, למרות שזה היה בחייו.

והבן הזה התפרסם לימים כמגיד הקדוש מקוזניץ זיע"א.

עד כאן הסיפור ששמעתי מדודי שליט"א... עכשיו אני רוצה לשאול, על מה ולמה היתה השמחה הגדולה בשמים? זה שיהודי שקרה לו נס יוצא בריקוד של שמחה, זה כזה מאורע מיוחד וחריג? אני יכול לראות לכם מאות אנשים שעושים סעודות הודיה כל שנה ורוקדים ושמחים ומאושרים. מה כל כך מיוחד בסיפור הזה של רבי שבתי הכורך מאפטא?

אם יורשה לי, אני חושב שעיקר הגדלות שלו היתה שהוא לא אמר מילה, לא כעס ולא הקפיד ואפילו לא שאל מהיכן הגיע הכסף. הוא פשוט קיבל את זה שרעייתו לא שמעה בקולו בשלוות נפש, למרות שהיה לו מאוד מאוד חשוב העניין הזה שלא ליהנות ממתנת בשר ודם, ואף שהיא הסכימה איתו על כך והבטיחה לעשות כמצוותו, וכעת נראה היה לו שהיא חלילה נהגה בצורה שונה ממה שאמרה, הוא לא הקפיד אפילו לא לרגע אחד, אני חושב שזה החלק הכי גדול בסיפור הזה.

אנחנו לא בדרגה הזאת, אבל אנחנו יכולים אולי להתחפש לאנשים שמחזיקים במידה הזאת, פחות כעס והקפדה, פחות מריבות ותסכולים, פשוט לקבל את גזירת הבורא בהכנעה ובשמחה, ולהתפלל שהקב"ה לא ינסה אותנו בניסיונות קשים מדי...

על רצפת המחלקה

ועוד סיפור אחד לסיום, ששמעתי אותו ממש באחרונה מחברי הטוב, בעל המעשה. הוא סיפר לי את זה כשזה היה ממש טרי,

הראשית של המחלקה ומבחינה בי: "מה? אתם עדיין כאן? בואו נעביר אתכם לחדר אחר, בדיוק התפנה מקום!".
 "אחרי חמש דקות כבר היינו בחדר אחר, והנה... הפלא ופלא! יש שם כורסה נפתחת! כמה דקות נוספות עברו ואני כבר שקעתי בשינה, כשהפעם אני ישן על גבי מיטה נוחה שבעתיים מהמיטה עליה ישנתי עד כה... כך ישנתי עוד חמש שעות תמימות!
 "רק למחרת תפסתי מה קרה כאן. אני כעסתי והייתי מתוסכל מכך שהעירו אותי שלא לצורך של ממש, יכלו לתת לילד את התרופה גם בלי להעיר אותי, אבל בפועל זה היה לטובתי, כך הבחינה בי האחות הראשית ובתוך זמן קצר שודרגתי ועברתי למקום הרבה יותר טוב. היה שווה שיעירו אותי אחרי שעתיים שינה, כדי שאוכל לישן בנחת עוד חמש שעות".
 כי באמת, הכל לטובה. אנחנו יודעים את זה ומאמינים בזה. אלא מה? קשה לנו לחיות עם ההרגשה הזאת יומם ולילה, ולזה יש תרופה: להתחפש, לעשות את עצמנו כאילו אנחנו רגועים, כאילו אנחנו מקבלים בשלווה את כל מה שקורה לנו, גם אם זה מכעיס מאוד לכאורה, ואם נתחפש מספיק טוב לאורך זמן, אולי זאת כבר לא תהיה רק תחפושת, אלא חלק בלתי נפרד מהאישיות הפנימית שלנו...

באותו יום, וכך היה המעשה:
 אותו יהודי שהיה בבית החולים לצד אחד מילדיו שאושפז לכמה ימים. הבעיה היתה שבגלל מחסור במקום במחלקה, שמו את הילד בחדר צדדי, צפוף מאוד ובלי שום תנאים נורמליים. לאבא לא היתה אפילו כורסה לשבת עליה במשך הלילה, בוודאי לא כזאת שנפתחת למיטה כמו שמקובל במחלקות הילדים. כל מה שהיה לו זה רק כסא.
 הוא היה מאוד עייף, אחרי יום עבודה, ולא הצליח לישון על הכסא, לכן, בלית ברירה, הוא לקח סדין נקי, פרש על הרצפה לצד מיטתו של הילד, ונשכב על הרצפה לישון.
 "לומר על זה שזה לא היה נוח, זה בלשון המעטה", הוא אומר, "העצמות שלי כאבו, לקח לי לפחות שעתיים להירדם למרות שהייתי עייף מאוד, וכך בשעה שלוש לפנות בוקר הצלחתי להירדם איכשהו, אבל אז, בשעה חמש בבוקר באה האחות והעירה אותי ואת הילד, כדי לתת לו תרופה...
 "אני ממש הייתי מתוסכל מזה. עד שסוף סוף נרדמתי, למה להעיר אותי? על מה ולמה עשה לי ה' ככה? אני עכשיו לא אצליח להירדם שוב על הרצפה... נורא ואיום.
 "קמתי והתחלתי להסתובב מעט בחדר, והנה עוברת האחות

לתשומת לב מפיצי 'לקראת שבת'

הגיליון הבא של פרשת כי תשא, יודפס במהדורה מצומצמת, ולא יחולק במקומות ההפצה הרגילים מהדורת המייל, תופץ כרגיל ביום חמישי

dirshu@dirshu.co.il להצטרפות

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

חדש. בכל שנה ושנה מתעוררת הגזירה של המן והאחשוורוש, ועם ישראל מתחייב כליה רח"ל, ורק בזכות המצוות שישראל מקיימים בפורים, מתנתות לאביונים, משתה ושמחה, משלוח מנות ומקרא מגילה - המצוות האלו מגינות על עם ישראל. כמוכן שכוח התורה של ילדי ישראל הקדושים והטהורים מונע אסונות ומבטל מעל ישראל גזירות קשות נוראות, ולכן צריכים להשקיע בילדים, צריכים ללמד אותם כמה גדול ועצום הכח שיש בידיים שלהם, הם אומרים עוד משנה, עוד פרק תהילים, עוד כמה שורות של גמרא עם רש"י, והם מצילים אלפים ורבבות מאסונות קשים ומרים.
 צריכים להחדיר את זה בלב של הילדים, לגרום להם להבין ולהפנים את זה. להבין שכל מילה של תורה יש לה כח, והיא מושכת על האדם ועל העולם כולו השפעות טובות.
 ויהי רצון שנזכה לעשות את ימי הפורים הללו כהלכתם, ששים ושמחים בשמחה של מצווה, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

להדריך את החיילים, זה פרויקט שייקח לפחות שנתיים שלוש... איך אפשר לנהל מבצע כזה אדיר של השמדת עם ביום אחד? כולנו יודעים שהנאצים ימ"ש וזכרם ניסו להשמיד את העם היהודי ואפילו בשש שנים הם לא הצליחו.
 אלא מאי? היה להם, לאחשוורוש והמן, צבא אדיר ורב כח, עם מערכת פיקוד מסודרת ועם יכולות מאוד מאוד גבוהות. ובכל זאת עם ישראל ניצח אותם. איך? עם לימוד התורה של הילדים ועם הזעקה התמימה של אסתר המלכה שאמרה למלכו של עולם איככה אוכל וראיתי!!!
 לכן פורים של יום חגם של הילדים, כי כמו הילדים שהיו אז, גם הילדים בני ימינו, יכולים לבטל גזירות. יש להם את הכח לעשות את זה. אני רוצה לומר לכם דבר נורא, וכדאי שכל הורה יגיד את זה לילדים שלו!
 רבינו הקדוש האריז"ל, אשר כל רז לא אניס ליה וכל דבריו אש אוכלה, אומר דבר נורא. הוא אומר שבכל שנה ושנה, יש לנו נס פורים

"כולם מסביב צחקו, אבל זאת לא היתה הפתעה גדולה, ידענו שמרן לא יודע איך הוא נראה...
 "היתה פעם אחרת, לא בפורים, שראיתי איך הביאו לבית מרן תמונה שלו, תמונה גדולה ויפה. שאלנו את מרן: 'הרב יודע מי זה בתמונה?', הוא התבונן מעט והשיב: 'ער האט קוסובר פנים', כלומר, יש לו צורה של בני העיר קוסובה, בה נולדו מרן החזון איש ואחותו מרת פעשא מרים, הלא היא אמו של מרן הגר"ח זצ"ל. הוא בעצם זיהה את השיוך המשפחתי, אבל לא ידע שהאיש הזה שדומה לבני משפחתו, זה הוא בעצמו..."

"פעם אחרת זכיתי להתארח על שולחנו של מרן זצ"ל בסעודת פורים, לפני כ-15 בערך, כשהרבנית עוד היתה בחיים. היה שם מאוד צפוף, באו בני המשפחה, תלמידים ומקורבים, בחדר הקטן הזה הצליחו להידחק עשרות רבות של בני אדם, הביאו לשם תזמורת, והיה גם חזן שהשמיע כמה קטעי חזנות לכבוד היום ולכבוד המקום..."

"אמרנו דברי תורה, חלקם באווירה פורימית משהו. גם אני אמרתי כמה 'ווערטלאך', אבל מרן לא צחק, לא הגיב, לא הקשיב. הוא בהה באוויר בזמן שמסביב יהום הסער."

"ישבתי אז ליד חתנו של מרן, הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א. הערתי את תשומת לבו ושאלתי אותו: 'השווער שלכם נמצא כאן איתנו? תראו, הוא לא מחובר למה שקורה כאן בכלל!'"

"רבי זליג אמר לי בפשטות: 'בוודאי שלא. הוא באמת לא כאן איתנו, הוא לומד עכשיו, אם תסתכל עליו טוב אתה תראה שהוא לא סתם בוהה באוויר, הוא שקוע במחשבות, הוא עסוק בסוגיא כלשהי ולכן הוא מנותק כך ממה שקורה מסביב'."

"עבורי זה היה כמו מכת חשמל. להתרכז בכזאת צורה מושלמת בסוגיא, כשמסביב בלגאן עצום ורעש נורא ואיום? איך אפשר!
 "לסיום אספר לכם סיפור שלא ראיתי בעצמי, אבל שמעתי אותו מפיו של בעל המעשה, רבי צבי ירוב שליט"א."

"היה זה לפני למעלה מעשרים שנה, רבי צבי הגיע למרן הגר"ח זצ"ל בפורים, וכטוב לב המלך אמר לו איזה ווארט מעניין. הגאון מוולנא כתב, שמה שכתוב במגילה שאחשוורוש עשה משתה לכל מדינות המלך מאה ושמונים יום, אומר הגר"א שכאן מרומו המבחן הגדול שעושים לאדם בשמים, כשנפטר האדם לבית עולמו אחרי אריכות ימיו ושניו, הוא מגיע בפני בית דין מעלה, נותנים לו 'סטנדר', אומרים לו: עמוד והשמע את דברותיך, וכך בוחנים אותו במשך 180 יום, שיחזור על כל מה שלמד בעולם הזה..."

"מרן הגר"ח שמע והזדעזע. הוסיף הרב ירוב ואמר לו: 'הרבי בוודאי יעבור את המבחן הזה בהצלחה...!'"

"רבי חיים פרץ בבכי, כך מספר הרב ירוב, 'אבל זה לא היה סתם בכי. זה היה בכי היסטרי וחסר מעצורים שנמשך דקות ארוכות, הוא בכה ובכה מהפחד שלא יעבור את המבחן הזה... ומה נענה אנן אבתריה???'"

התקופה שבה החל להשיב בקצרה "בו"ה".
 אבל הוא לא הסתפק בברכה כללית, הוא רצה ברכה מפורטת מפה קדשו של מרן זצ"ל, על העניינים שהציקו לו, ולכן החליט להמתין ליום הפורים. היה זה קצת אחרי פסח, והיהודי הזה חיכה בכיליון עיניים שיגיע פורים, כי הוא ידע שבפורים מרן מברך באופן יותר מפורט.

והנה פורים קרב ובא, בהגיע היום הוא הלך להתפלל מוקדם, התארגן מראש, ויצא לרח' רשב"ם שכבר היה עמוס באנשים שבאו לבקש ברכה..."

במשך כשעתיים הוא עמד בתור הארוך, התקדם עוד צעד ועוד צעד, עד שהגיע תורו להיכנס אל הקודש פנימה. נכנס, נעמד לפני מרן, ובאותו רגע הוא קיבל מעין שיתוק. הוא לא זכר למה הוא הגיע לכאן ומה הוא אמור לעשות..."

מרן זצ"ל המתין לשמוע מה בפיו, והוא שותק. שאל אותו מרן: "מה אתה רוצה שאברך אותך?", והוא התעשת לרגע, והשיב: "ברכה והצלחה". חייך, בירך אותו בברכה והצלחה, ובתוך שניה הוא כבר מצא את עצמו בחוץ, תופס את ראשו בשתי ידיו ולא מבין מה קרה פה. קרוב לשנה הוא מחכה לרגע הזה כי הוא לא רוצה לשמוע 'ברכה והצלחה' אלא לקבל ברכה מפורטת, והנה הרגע הנכסף הגיע, מרן שואל אותו איזו ברכה הוא רוצה לקבל, והוא השיב 'ברכה והצלחה'... הייתכן?"

"אלא", הסביר לי החבר, "משמים סידרו את זה כך. אם אני צריך להתמודד עם אתגר מסוים, לפעמים ימנעו ממני לקבל ברכה מגדול הדור על העניין הזה, כי טובתי היא שהבעיה תמשיך להיות קיימת ואני אמשיך להתמודד איתה..."

הילד שהתחפש לסבא

עוד מספר הרב שטרן: "מרן זצ"ל היה מחבב מאוד את התחפזות היהודיות, ילדים שהתחפשו לכהן גדול, מרדכי הצדיק, ספר תורה, דמויות רבניות, זה מאוד מצא חן בעיניו. אם הוא היה רואה ילד שהתחפש לשודד וכדו', זה לא נשא חן בעיניו בכלל."

"פעם אחת כשעמדתי שם, הגיע אחד מנכדיו של מרן זצ"ל יחד עם ילדיו, הנינים של מרן. הם נכנסו לתת לסבא משלוח מנות ולהתברך מפיו."

"אחד הנינים התחפש ל... רבי חיים קנייבסקי. שמו לו זקן לבן כמו של מרן, היה לו פראק כמו של מרן וגם כובע מאוד דומה.
 "מאחר ואמו של הילד חששה שלא כולם יצליחו להבין למי הוא התחפש, היא הדביקה על הכובע שלו תמונה קטנה של הסבא מרן הגר"ח, כדי לוודא שכולם יידעו למי התחפש הילד."

"מרן ראה את הילד וחייך, אבל הנכד רבי אריה קנייבסקי שליט"א, הבין שהוא כנראה לא מבין את המשמעות של התחפזות: 'סבא יודע למי הילד התחפש?', הוא שאל, ומרן השיב בחיוב ובחיוך... 'כן אני יודע...!'. 'ר' אריה המשיך בשלו: 'נו... למי הוא התחפש?'. נענה מרן ואמר: 'הוא התחפש לרבי יודל שפירא'..."

כל נשימה שלו היתה תורה. כל דקה פנויה - קודש ללימוד. אהבת התורה שלו ידיעת התורה שלו היו שלא כדרך הטבע. לדוגמא פעם שאל אותו הרב ירוב - אחד המקורבים ששימש כ'כותב' של דברי תורתו - בדבר מדרש האומר כי לבית המקדש ישנם שבעים שמות. רבי חיים אמר לו לשבת, לקח דף ועט, ומיד העלה על הכתב מתוך זכרונו וידיעותיו בתורה א כל שבעים שמות של בית המקדש! לזכור ולדעת בעליפה שבעים שמות, זה בר שאינו לפי דרך הטבע! זה משהו גבוה, שמיימי!

פעם שאלתי את רבי חיים בשם אברכים בכולל ששואלים מהו הפטנט לזכור את התורה. אמר רבי חיים: "תגיד להם, שמי שמחפש פטנטים - סימן שאינו רוצה ללמוד..."

התקשר אלי הגאון המפורסם רבי אשר אריאלי שליט"א, מראשי ישיבת מיר בירושלים באומרו שרוצה לשאול אותי שאלה. התפלאתי: רבי אשר רוצה לשאול אותי?! והלא הוא מגיד שיעור מפורסם וגדול... מה שהוא רצה לשאול אותי היה, האם זה נכון ששאלתי פעם את רבי חיים מהי הדרך להגיע לכזו גדלות בתורה והוא ענה לי "חזרה. אישרתי לו שאכן כן, שאלתי אותו וזו היתה תשובתו. וכששאלתי שוב את רבי חיים: "חזרה?! הרי כל אחד יכול לחזור!", ענה לי: "כגון כל בבא בתרא ביום אחד..." זה נקרא "חזרה" אצל רבי חיים.

מהיכן הגיע הכינוי "שר התורה"?

"שר התורה" אינו כינוי שניתן לקנות תמורת כסף, ולא תואר של רב או של דיין. זהו כינוי שהוא בחינה של 'מתנה שמקבלים משמים'. היו הרבה גדולי ישראל שלא נקראו כך. רבי חיים היה "שר התורה", הוא היה דבוק בתורה יומם ולילה.

כולם מדברים על הסיפור הידוע, שפעם עשה רב יחיים סיום על מסכת ברכות תוך כדי חלום הלילה. תמיד כשניסו לשאול אותו על כך, היה משתמט מלענות תשובה על כך. פעם אחת כשילדיו שאלו אותו על כך ענה בקצרה: "לא ברכות אלא כתובות". אני שאלתי אותו פעם איך הוא יודע שעשה בחלום סיום על כל המסכת? אולי למד בחלום 'רק' עשרים או שלושים דפים? בתשובה לשאלתי רבי חיים השתמט ואמר לי בחיוך: "רבי ראובן, מה זה מחייב אותי? כוסית יין?!"

כך שאלתי אותו על רבים מה'מופתים' שהיו מסופרים על לימודו. אספר משהו שחשבתי לא לספרו, אך אחד מהגדולים אמר לי שדווקא את זה עלי כן לספר:

פעם, לפני כשש שנים, אמר לי רבי חיים בשאלה: "אני יכול להגיד לך משהו כמו שכתוב בגמרא 'לאמור - לא אמור' (כלומר, במילים אחרות, 'שישאר בינינו')? אמרתי לו: "כן". אמר לי רבי חיים כך: "לכל אחד הרי יש 'מועד לכל חי', וגם אני אגיע לשם בבוא יומי. אני רוצה מאד שאתה תלמד ש"ס אחרי". אמרתי לו: "הרי יש לכם ילדים..." אמר לי רבי חיים:

גדול הדור ואהב תלמידי חכמים, ואמר כי כאשר היו באים אליו תלמידי חכמים לדין, לא היה מניח ראשו על הכר עד שמצא איך לזכות את התלמידי חכמים בדין.

אני יהודי חסידי הקשור לרבי ממכונבוקא-בעלזא שליט"א, עטור שטריימל, לבוש 'וויסע זאקן' וכדומה, אך אצל רבי חיים לא הלבוש היה קובע, אלא רק ה"תורה", וכשהיה מדבר עם מישהו בלימוד והוא הוכיח את ידיעותיו, שמח על כך כמוצא שלל רב, כפשוטו. ישנם אנשים שבוחנים את האחר ורוצים לראות מה הוא לא יודע, לתפוס אותו בחסרון ידיעתו, אבל רבי חיים לא היה כך, הוא אהב לראות שהאחר יודע ונהנה מכך עד מאד.

היו עוד יהודים שזכו לשוחח עימו כמוך?

איני יודע. יהודים רבים מאוד היו באים אליו. אני זכיתי במשך כעשרים שנה להיות מיוחד בצורה זו של דיבור בלימוד וטיול במכמני התורה. אמנם היו נכנסים אליו הרבה ראשי ישיבות ותלמידי חכמים, שואלים שאלה ומקבלים תשובה והולכים הלאה. לי היתה, כאמור, זכות מיוחדת... סיפר לי הרב לאמפין (מגני גאולה, ירושלים) כי שמע בעצמו איך שרבי חיים אמר לי, שאבוא לגור בארץ ואז תהיה לו חברותא טובה... מפעם לפעם, כשעבר זמן מאז ביקורי אצלו, היה רבי חיים שואל עלי, ואז היו מתקשרים אליו מביתו ומבקשים שאבוא, ואני כמובן עליתי על המטוס בהקדם האפשרי ובאתי אליו.

באלו שנים מדובר

מלפני כעשרים וחמש שנה, עד לפני כשלוש שנים, שבהן כבר לא כל כך נכנסתי אל רב יחיים כמו בשנים שלפני כן.

לפני מספר שנים, כשרבי חיים לא היה בקו הבריאות עקב אירוע מוחי שעבר, הגעתי מיד לארץ. אמנם הדלת היתה פתוחה והמוני יהודים צבאו עליה וביקשו להיכנס, אך אף אחד לא הורשה להכנס אליו מחמת חולשתו. כשעמדתי שם בין האנשים, משאך הבחינה בי הרבנית ע"ה, קראה בקול: "תנו לו להיכנס, תנו לו להיכנס, הוא מבריא את הרב...". בפעמים אחרות היתה אומרת: "כשר' ראובן בא - אני מכירה את רבי חיים, הוא נעשה לאיש אחר..."

כשחיתנתי את בתי בארה"ק, באתי אליו עם הכלה ובני המשפחה לקבל את ברכתו לפני החתונה. לפליאת בני משפחתו ומקורביו, רבי חיים הביע מיד את רצונו לבוא ולהשתתף בחתונה של 'ר' ראובן, למרות שבאותו זמן כבר כמעט לא יצא מביתו לשמחות חתונה אלא רק בקוש יאצל ילדיו ובני משפחתו הקרובים. למעשה, הוא לא הובא אל החתונה מסיבות שונות, אך למחרת היום, למרות שבדרך כלל לא זכר מיום אחד למשנהו מה שלא קשור לתורה, העיר לבנו על כך שלא לקח אותו לחתונה של 'ר' ראובן' שהתקיימה אמש, ועמד על כך שהיום רוצה הוא שיקחו אותו אל ה'שבעי ברכות'. ואכן, באותו ערב הגיע רבי חיים אל השבעי ברכות, ויש לדי זמן ארוך ביותר במושגים שלו: שתים עשרה דקות שלמות...

"אינו דומה מי שלומד כי הוא מחויב ללמוד, למי שלומד מתוך רצון ואהבה. זה משהו אחר לגמרי! תלמד כמו רבא".

כאמור, זכיתי לאהבה ולקירבה מיוחדת מצידו, והיה לי כדאי לבוא אלי ובכל פעם ולו רק בשביל להתבשם מאהבת התורה המיוחדת שלו. בהקשר לכך אספר עובדה מעניינת: זכיתי לקירבה מיוחדת אל הרבי מ"תולדות אברהם יצחק" שליט"א, ובמשך כשלושים שנה, בכל פעם שהיה מגיע לאנטוורפן, היה מתאכסן אצלי בבית. שנה אחת בערב יום כיפור, הייתי בירושלים ונכחתי ב'טיש' שהוא ערך בבית מדרשו 'טיש' שכולו התעוררות ודבקות מתוך בכיות והרגשת קדושה. והנה באמצע ה'טיש' קיבלתי לפתע טלפון מר' משה סמוטני הי"ו מקורבו של מרן רבי חיים, המברר מדוע לא הגעתי ואומר לי כי הרב קורא לי לבוא ולסעוד עימו את הסעודה המפסקת. מיד ניגשתי אל האדמו"ר מ"תולדות אברהם יצחק" ואמרתי לו שאני נאלץ ללכת. הרבי התפלא והזכיר לי כי רצה לכבד אותי בברכת המזון, אך כשאמרתי לו כי נקראתי לביתו של רבי חיים קניבסקי, הרבי סבר וקיבל: "נו, רבי חיים, ס'איז עפעס אנדערש...".

כשהגעתי לביתו של רבי חיים בשעת אחר הצהריים של ערב יום כיפור, הוא ישב על מקומו בעליית הגג ועסק בתורה. רק מעטים הורשו וזכו להגיע אליו למקום זה, ואני זכיתי לכך כמעט בכל פעם שהגעתי אליו. מיד התחלנו לדבר בלימוד. הסדר הרגיל היה שרבי חיים אכל סעודה מפסקת כשעתיים וחצי לפני "כל נדרי", והנה ישבנו ודיברנו בלימוד עד עשרים וחמש דקות לפני "כל נדרי". או אז מיהר רבי חיים לרדת מעליית הגג, כשהוא נאנח ואומר: "אוי אוי, חייבים לאכול סעודה מפסקת" לשאלת הרבנית בפליאה: "חיים, מה קרה?" השיב רבי חיים בשלוש מילים: "ר' ראובן פה...".

כך ראיתי בחוש שכאשר רבי חיים מדבר בלימוד הוא שוכח מכל העולם כולו. כולו היה רותח ומבעבע ב"ריתחא דאורייתא" כשהוא אינו מצוי כלל בעולם הזה. כך נראה יהודי ששקוע כל כולו בלימוד.

זכיתי ללמוד ממנו הרבה דברים חוץ מהתורה עצמה. שהרי את מה שכתוב בגמרא יכולתי גם אני ללמוד בעצמי, אך את כל ההנהגות שמעבר לתורה ולגמרא, את זה אפשר היה ללמוד ולהשכיל רק בהימצאות על ידו.

האם דיברתם איתו בנושאים שונים שעלו על הפרק?

לא. אמנם מבחינת הקירבה בינינו יכולתי לדבר איתו על הכל, והיו אף פעמים שגדולים וטובים ביקשוני לדבר עימו בנושאים שונים שהיו על הפרק בציבור החרדי, אולם אני לא נעתרתי לכך. השארתי את הקשר בינינו רק לשיחה בדברי תורה.

אמנם פעם אחת, כשהעולם כולו רעש וסער עם ההתמוטטות של "מגדלי התאומים" בארצות הברית בעקבות התקפת טרור, שאלתי

אותו אם שמע על כך, והוא ענה לי כי אינו יודע על מה אני מדבר... שאלתי אותו: הרי כתוב בגמרא בשבועות דף ו', שתנא אחד אמר לשני למה הוא מתעלם ואינו מתעניין בסביבתו, והרי צריך לדעת מה נעשה. ענה לי רבי חיים כי כתוב שם ש'צריך' לדעת, אבל לא כתוב ש'חייבים' לדעת...

כך היה מופשט מכל ענייני העולם הזה, וזאת בהתאם לתפילתו היומיומת שכידוע היה מתפלל כל יום שישכח את כי ידיעותיו חוץ מדברי תורה. ואכן תפילותיו נענו, אני יודע בידיעה ברורה שכך היה, והמעשה הבא יוכח.

אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה

יום אחד בשעות אחר הצהריים כשישבתי אצלו, נכנס אליו יהודי מחו"ל ואמר לו: "רבי חרב עלי עולמי. אתמול קיבלתי ידיעה שכל רכושי הלך לטמיון. כעת אני נוסע הביתה ויודע שאין לי ממה להתפרנס". אני ראיתי ושמעתי כמו עיני ואוזני את רבי חיים נד בראשו ומשתתף בצערו של היהודי ואומר לו בחמלה: "אזוי, אזוי...". למחרת לפני הצהריים, כשישבתי במחיצתו של רבי חיים, הגיע שוב אותו יהודי אמריקאי, ברצונו להיפרד מרבי חיי, ואמר לו: "רבי! מה אני עושה?! איך אני חוזר הביתה?!". והנה להפתעתי רבי חיים שואלו: "מה יש?" והיהודי עונה: "אין לי מאיפה להתפרנס". ורבי חיים שואלו שוב: "מה קרה?".

התפלאתי מאד על כך, שהרי עימו הייתי ביום האתמול כשאותו יהודי בא לרבי חיים מדמם ובוכה על צרתו, ואיך יתכן כי רבי חיים לא זוכר מכך מאום?! שאלתי את בני הבית והמקורבים איך זה יתכן שרבי חיים שמע אתמול את סיפורו הכואב וקורע הלב, והשתתף בצערו, והיום הוא אינו זוכר מכך כלום?! ענו לי שככה זה אצלו. כל יום הוא מתפלל שישכח את כל מה שסביבו כדי שלא יפריעו מלימוד התורה. כי אילו היה זוכר את כל מה שדיברו איתו והתייעצו איתו הרי שהוא לא היה הוא...

פעם הוא גם אמר לי בלשון זאת, שהוא מתפלל כל יום שישכח את כל מה שסביבו ואינו נוגע אליו, שלא יפריעו ולא יזכרו. ואכן, לעיתים קרובות ראיתי אצלו, שמשעה לשעה לא זכר דברים ששמע במילי דעלמא, ויהי לפלא, שכן לפי כח זכרונו המופלא היה יכול וצריך לזכור הרבה יותר מכל אדם אחר. דבר זה הוא חידוש שאיננו מוכר אצל גדולים אחרים.

פעם שאלתי את רבי חיים: הרי יהודים רבים באים אליכם לשאול שאלות, מדוע לקמץ כליך בזמן קבלת הקהל? והרי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל כותב בספרו "אגרות משה" שכל אחד צריך לתת מעשה מזמנו למען הזולת. אמר רבי חיים שהוא יודע על תשובה זו של הגר"מ ואכן הוא נותן כל יום שעה מזמנו. אמרתי לו: הרי אתם ערים כל יום שמונה עשרה שעות שעות, לכן צריכים אתם לתת שעותיים בכל יום, ענה לי רבי חיים: "אתה צודק ואכן שעה אחת ביום אני נותן ועוד שעה בכל יום גוזלים ממני...".

ידי אלו, וכתוב "ואתם הדבקים בה' חיים כולכם היום" ע"י דיבוקן בת"ח יזכו לחיות". דהיינו, קח כסף מהתלמידיי חכם ותעשה ממנו מסחרי בינוס, ובכך תהנה אותו ותזכה לחיים. זה והפשט, שאם לא כן היתה הגמרא צריכה לומר שיקבע איתו שיעור... אלא שלקבוע שיעור עם התלמיד-חכם מתאים רק לאנשים מסויימים, ואילו כסף מתאים לכולי עלמא... הוספתי ואמרתי משל, שאם יש יהודי בבית-הכנסת שניגש כל יום אל הרב ואומר לו משהו מהגיגיו, הרב יסתכל עלי ובעל טרדן שבא אליו כל יום עם אמירה אחרת. אבל על יהודי שיגש אל הרב כל יום ויתן לו שטר של מאה דולר, יגיד הרב "ירבו כמותו בישראל"... ר' חיים נהנה מהדברים ואמר כי "זה לא מופרך".

פעם הייתי אצלו בל"ג בעומר, כשבאותו יום היתה אמורה להתקיים שמחת נישואין במשפחתו. שאלני רבי חיים היכן מובא בש"ס ענין זה של חתונה בל"ג בעומר? אמנם רבי חיים ידע שלא כתוב בגמרא דבר כזה, אך רצה לשמעו ממני מה אני אומר על כך.

עניתי לו שכתוב בסנהדרין ע"ו: "האוהב את שכנו ומקרב את קרובו והמשיא בנו ובתו סמוך לפרקו, עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה"... נניח שיהודי אירס את בנו בשבוע שלפני פסח, כמובן שהוא טרוד בהכנסת החג וכל הכרוך בכך ולא יכול לחתן את בנו לפני החג, ולא בחג עצמו, וכן לא אחרי-כך בימי הספירה. יוצא אם כן, שהיום הראשון בו הוא יכול להשיא את בנו סמוך לפרקו הוא בל"ג בעומר... רבי חיים נהנה ואמר: "נישט שלעכט, סי ניט אוועק צו מאכן" (לא מופרך, אי אפשר לדחות סברא זאת...) גם בפעם הזאת זכיתי להנות אותו ולגרום לו לחייך.

(קטעים מתוך ראיון לעיתון המודיע פסח תשפ"ב)

רבי מרדכי גרינפלד שליט"א רב דחסיד ויזניץ באנטוורפן, ביקשני פעם לשאול את רבי חיים שאלה: ליד ביתו יש עץ ענק ורב שורשים, ושורשיו חודרים אל מתחת ליסודות הבנין ומסכנים אותו, שאלתו היא: האם מותר לקצץ את העץ? שאלתי את רבי חיים את השאלה, והוא שאל: "האם זה אילן סרק?", עניתי שכן, ורבי חיים תמה: "אז מה השאלה?! הרי כתוב במפורש 'ואתו תכרות' לעומת עץ פרי שעליו כתוב 'אותו לא תכרות'. הרגשתי באותו רגע כאילו רבי חיים שפך עלי קומקום של רותחין, על שאלתי הפשוטה שתשובתה כה ברורה. אמרתי לו שאצל חסידים יותר מקפידים וחוששים בכל זאת לכרות את העץ, ועזרני ה' ונזכרתי בפסקי תוספות פסחים קל"ב: "הקוצץ אילן סרק אינו רואה סימן ברכה". כשאמרתי זאת אמר רבי חיים בהתפעלות: הו, עכשיו זו כבר באמת שאלה..." למעשה, לאחר זמן קצר העץ הנ"ל קרס מעצמו אולי בזכות אמירתו של רבי חיים.

פעם אחת שאל אותי: "מהו הדבר הכי מצוי שעל ידו מתקרב ומתקשר בן אדם אחד לשני?" עניתי לו על אתר: "כסף". פקח עלי רבי חיים את עיניו ואמר בפליאה: "ר' ראובן! אתה אומר כך?! אמרתי לו "כן". שאלני: "איפה?" (כומר, מאיפה אני לוקח את זה?). עזרני ה' והברקתי לו תשובה: בכתובות קי"א שואלת הגרמא על הפסוק "ואתם הדבקים ב' אלוקיכם חיים כולכם היום" וכי אפשר להידבק בשכינה? והלא אש אוכלה הוא, אלא... כל העושה פרקמטיא לתלמיד חכם מעלה עליו הכתוב כאילו מידבק בשכינה. ועל זה מפרש רש"י: העושה פרקמטיא. מתעסק בממון ת"ח כדי שיגיע להם שכר והם פנויים לעסוק בתורה על

המשך מעמוד 9 | מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל

ולפתע אמרו לי שרבינו מחפשני, וכי הוא מחכה לי בחוץ. לא הבנתי מה קרה, למה הטריח עצמו לרדת שלוש קומות מלמעלה. התברר שבא במיוחד לבקש סליחה, על כך שלא יכול היה לקבל את פני כשבאתי להביא לו משלוח...

"עמדתי איתו פעם ודברנו בענייני הישיבה. לפתע נכנס יהודי ושאל האם יכול לשאול שאלה, אמר לו רבינו בפשטות: 'אני רק מלמד כאן, יש כאן את הגר"ר יהושע נויבירט שהוא פוסק, תשאל אותו'..." (מתוך הספר 'גאון ישראל')

מספר רבי יהודה: "לאחר כמה ימים פגשתי את אותו בעל מוסד ושאלתי: מה היה, איך התרשמת? ואמר לי: 'סלח לי ר' יהודה! תמיד אמרתי לך, אני יודע שרובך גאון וצדיק, אבל מה אעשה, הוא תמים'. אז הבנתי שלפעמים שפיץ פקחות זה להראות עצמו תמים..."

סיפר הגר"ר אביעזר שפירא משיגח ישיבת 'קול תורה' לצעירים: "הייתי רגיל לבוא אליו בפורים להביא לו משלוח מנות, באחת השנים באתי והוא ישן. למחרת התקיימו מבחני קבלה לישיבה בחדרי שיעורים בקומה התחתונה, והייתי באמצע לראיין בחורים,

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל

הם גורמים להיזק, או שאולי הורו היתר לעצמם באומרם שכך היא הדרך, שאוכלים והכל מסביב מתלכלך, אבל רבי אליהו לימד אותנו שבדברים מהסוג הזה צריכים להיות מחמירים, להחמיר בלי גבול ומידה, להתרחק כמטחוני קשת מאבק של גזילה, והוא עצמו - לא רק שאת עצמו הציל מחשש זה, אלא שבאותה נשימה גם דאג להציל עוד ארבעים או חמישים יהודים נוספים, שלא תהא תקלה תחת ידם, באותה מסיבת מרעים שנערכה בבית החתן...

כשעשיתי קידוש, היד שלי רעדה מעט וייתכן שנשפך יין על המפה והכתמים אותה. האמת שהייתי צריך להיזהר יותר, לא נזהרתי מספיק, ומדין תורה אני צריך לשלם על זה את העלות של הכביסה, לכן אני מבקש שתמחלו לי בלב שלם, כדי שלא אצטרך לשלם, וכשאתם מוחלים לי, אני מבקש שתמחלו כבר גם לכל שאר האנשים שהיו כאן, וחלקם גם לכלכו מעט את המפה, כל אחד לפי חלקו..."

כי כשאנשים היו עסוקים באוכל, חלקם לא שמו לב שעל הדרך

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ באיזה אופן יצא המתפלל בשבת תפילה של חול ידי חובתו?
- ◆ המאחר לתפילת הציבור - מתי יתחיל תפילת שמונה עשרה?
- ◆ איזו תפילה ניתן להתפלל רק בתקופה מסוימת בשנה?

מהלכות תפילת תשלומין

- המחסיר תפילה שאין צריך לומר בה 'יעלה ויבוא', או 'על הניסים', ובתפילה שלאחריה צריך לאומרם - יאמרם גם בתפילת התשלומין; ואם לא אמר - יצא ידי חובה.
- המחסיר תפילת מנחה של ערב שבת - יתפלל פעמיים ערבית של שבת; ואם התפלל תפילה של חול לשם תשלומין - יצא ידי חובה.
- המחסיר תפילת מנחה של שבת - יתפלל פעמיים ערבית במוצאי שבת, ואם התפלל תפילת מנחה של שבת לשם תשלומין - לא יצא ידי חובה. ולא יאמר 'אתה חוננתנו' בתפילת התשלומין.

מהלכות טעות בתפילה

- מי שהתפלל תפילת חול במנחה של שבת, או שלא הזכיר 'יעלה ויבוא' בתפילת מנחה של ראש חודש, ונזכר בכך בלילה - יתפלל ויִתְנַה שאם חייב בתפילה - תהא לחובה, ואם לא - תהא לנדבה.
- מי שטעה במנחה של ערב שבת ב'ברכת השנים' ואמר 'ותן ברכה' במקום 'ותן טל ומטר' או להיפך, ונזכר בכך רק בליל שבת - יש אומרים שינהג כנ"ל, ויש אומרים שישלים בליל שבת כרגיל.
- מי ששגה בתפילת שמונה עשרה והוסיף 'יעלה ויבוא', 'על הניסים', וכיוצא בזה, שלא במועד - אם טרם סיים את הברכה ישוב לתחילתה, ואם סיימה - ימשיך בתפילתו.

מהלכות תפילה בציבור לְמַאָּחַר

- מי שאינו מתחיל את תפילת שמונה עשרה יחד עם הציבור, לא יתחיל אלא כשיוכל לסיים עד שיגיע החזן ל'קדושה'.

- המתחיל תפילתו יחד עם הציבור - יש שכתבו שמותר להתחיל אף כשלא יוכל לסיים ולענות לכל הדברים הנ"ל, ויש שהסתפק בדבר.
- סדר העדיפות לעניית דברים שבקדושה הוא: 'אמן' יהא שמייה רבה, 'קדושה', 'ברכו', 'אמן של ברכות' הא-ל הקדוש' ו'שומע תפילה', ואמן על ברכות אחרות.
- מי שלא התחיל את תפילת העמידה יחד עם הציבור, רשאי להתחיל במקביל לחזרת הש"ן, וכשיגיע החזן לקדושה יאמר עמו את כל נוסח הקדושה.
- יחיד המגיע בתפילתו למקום הקדושה כשהציבור אומרים את קדושת 'ובא לציון' המכונה 'קדושה דסידרא', או את הקדושה שבברכת 'יוצר' - אסור לומר קדושה עמהם.
- המתחיל תפילת העמידה במקביל לחזרת הש"ן, עדיף שיתפלל את כל התפילה מילה במילה עם החזן, כדי שיגיע יחד עמו בנחת לסיום ברכת 'שומע תפילה' ול'מודים'.

מהלכות 'תפילה קצרה'

- הנמצא במצב בו אינו יכול להתפלל את תפילת העמידה כד"ן - יאמר את שלש הברכות הראשונות ושלש האחרונות, וביניהן יאמר את תפילת 'הביננו', הכוללת את עיקרי הברכות האמצעיות.
- אין להתפלל תפילת 'הביננו' בחורף, מפני שאין בה בקשת 'טל ומטר'; וכן אין להתפלל תפילה זו במוצאי שבת ויום טוב, מפני שצריך לומר בהם 'אתה חוננתנו'.
- כשניתן להתפלל את תפילת העמידה כדינה - אסור להתפלל 'הביננו'; ובימינו אין להתפלל הביננו בגין טרדה המפריעה לכוונת התפילה, משום שבלאו הכי אין אנו זוכים לכוון בתפילה כראוי.

לפתע נכנס לשם יהודי שקנה דג, וצעק בקול גדול: 'לכבוד שבת קדש'. הלקוחות אמנם נבהלו, וחלק מהם החלו לנוס מהחנות, אבל אני הבנתי את הסימן שהקב"ה שלח לי...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על 'לכבוד שבת קודש'

לא. נכנס עם אשתו למסעדה, וביקש מבעל המסעדה שיביא להם חתיכת דג קטנה - בשווי עשרים שקלים ולא יותר.

כעבור כמה דקות הגיע בעל המסעדה ובידיו מגש עמוס בדגים. "הדגשתי לך מראש שאין לי יותר מעשרים שקל", קרא לעברו הבעל ההמום.

השיב לו בעל המסעדה: "תאכלו בהנאה, לבריאות, וכשתסיימו אספר לכם מדוע הגשתי לפניכם את המגש הזה".
לאחר שסיימו, החל הלה לספר:

"הייתי אדם מסורת. השתדלתי לשמור שבת וללכת לתפילות. דא עקא, השקעתי את ראשי בעסקים, ואט אט עזבתי גם את המעט שקיימתי. התקיים בי מקרא שכתוב (דברים לב, טו): 'וישמן ישורון ויבעט'....

"והנה לאחרונה אשתי החלה לדבר על ליבי, לשוב לכל הפחות למה שהיינו בתחילה, ולשמור שבת. ואני השבתי לה: 'אם הקב"ה ישלח לי סימן מן השמים - אקבל על עצמי לשמור שבת!'.
"היות ויש לי מסעדת דגים, הלכתי ביום ששי האחרון לבדוק כמה חנויות דגים בשוק. נכנסתי לאחת מהחנויות, ולפתע נכנס לשם יהודי וקנה דג, וצעק בקול גדול: 'לכבוד שבת קודש'. הלקוחות אמנם נבהלו, וחלק מהם החלו לנוס מהחנות, אבל אני הבנתי את הסימן שהקב"ה שלח לי כבקשתי. את השבת האחרונה כבר שמרתי.

"מיד כשנכנסת למסעדה זיהיתי אותך. אתה האיש שלו אני חייב את חיי! בזכותך שבתי לשמור שבת, ובע"ה להוסיף ולהתחזק עוד ועוד!"...
"תמים תהיה עם ה' אלוקיך". ה' אוהב את התמימות הזאת. אותו יהודי תמים, שקיים את ההלכה ששמע מהרב הראשון בתמימות ובלי להתבייש, זכה לחזק יהודי אחר בשמירת שבת.
(מתוך הספר 'משכני')

מעשה באדם, שלא היה כל כך שומר תורה ומצוות, שהזדמן לשיעור תורה ושמע מהרב שעל כל דבר שקונה לשבת יאמר: "לכבוד שבת קדש" לפי שהדיבור פועל הרבה בקדושה (משנ"ב בסימן רנ סק"ב). הוא קיבל על עצמו לנהוג כך.

ביום חמישי נכנס האיש לחנות, וקנה מוצר לשבת. כשהגביהו קרא בקול רם: "לכבוד שבת קדש". כל האנשים שעמדו לידו נבהלו, וגם הוא בעצמו התבייש, אך כל זאת לא מנע ממנו להמשיך בקבלה שקיבל על עצמו.

למחרת נכנס לחנות דגים גדולה בשוק. לאחר שבחר דג שמן וטוב, הגביהו וקרא בקול רעש גדול: "לכבוד שבת קדש"... האנשים מסביבו הביטו בו בתמיהה, והוא לא ידע היכן לטמון את ראשו מרב בושה. הוא מיהר לשלם את הכסף ולעזוב את החנות.

ביום ראשון הזדמן שוב לאיזשהו שיעור תורה, ושמע את הרב, שאותו לא הכיר, אומר לציבור ש'דרך ארץ קדמה לתורה' נאמר גם לגבי קיום מצוות. על האדם לקיים מצוות בצורה ניוחה, שלא תזיק לבריאות, ושלא תגרום חילול השם.

כדוגמא לדברים הביא הרב, שביום ששי האחרון, הוא היה בחנות דגים בשוק, ולפתע הגיע אדם לקנות דג, והחל לקרוא בקולי קולות: "לכבוד שבת קדש", בצורה שהבהילה מאוד את הלקוחות שהיו בחנות.

הלה שמע את הדברים, ולבו התכווץ. הוא מיהר לביתו וסיפר לאשתו: "אין לך מושג איך הרב דיבר כנגדי בשיעור. אמנם אף אחד מהשומעים לא הבין שהכוונה אלי, מכל מקום, לפי דבריו לא עשיתי טוב, ואני אנה אני בא? בסך הכל התכוונתי לעשות מצוה".

האשה רצתה לנחמו ולעודד את רוחו, והחליטה לצאת איתו לטיול רגלי. בהיותם מהלכים בדרך, עברו ליד מסעדה של דגים, וריח הדגים התפשט לרחוב. היא ביקשה מבעלה להיכנס למסעדה ולהזמין להם מנה קטנה, דא עקא, הבעל מצא בכיסו שטר של עשרים שקלים, ותו

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 564
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קייטום על האישור לפרויקט בלבד

סיפורי חז"ל

פזר נתן לאבינונים צדקתו עומדת לעד

רבי טרפון, שחי בתקופת התנאים, בנוסף לגדלותו בתורה היה עשיר גדול. חברו רבי עקיבא ביקש לזכות אותו במצווה חשובה של גמילות חסדים, ולפיכך חיפש אחר דרכים מקוריות לעשות זאת. באחד ממפגשיהם פנה אליו רבי עקיבא ואמר לו: רבי, יש לי הצעת השקעה מצויינת בשבילך. האם תרצה אחת שארכוש לך עיירה או שתיים? רבי טרפון הסכים לעיסקה. הוא העניק לרבי עקיבא סכום כסף גדול: ארבעת אלפים דינרי זהב, תוך תקווה שהוא ירכוש עבורו נדל"ן שיפיק ריווח רב ברבות הימים. רק נפרדו השניים ורבי עקיבא מיהר לקחת את הכסף ולחלק אותו לעניים עד הפרוטה האחרונה. בפעם הבאה שנפגשו אמר רבי טרפון לרבי עקיבא: "האם תוכל להראות את העיירות שרכשת עבורי?" רבי עקיבא לא השיב. הוא נטל את ידו של רבי טרפון בשתיקה, והוביל אותו לבית המדרש הסמוך. שם, הוא פתח את ספר התהילים וביקש מהנוכחים לקרוא מתוכו. הם קראו עד שהגיעו לפסוק בפרק ק"ב, שם נאמר: "פזר נתן לאבינונים צדקתו עומדת לעד, קרנו תרום בכבוד". רבי טרפון הבין היטב את הרמז. רק מתן לצדקה היא ההשקעה האמיתית שנתבי ריווח נצחי. הוא נשק לראשו של רבי עקיבא ואמר: "רבי ואלופי אתה - רבי בחכמה, ואלופי בדרך ארץ".

פרשת השבוע

ועשית בגדי קודש וגו' לכבוד ולתפארת (כ"ח - ב')

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א, שהיה מקפיד מאד על חסידיו שלא יהיו לבושים במלבושים מרופטים ומרושלים, הוא הוכיח אותם על זה וזומר שזה גובל עם חילול השם, לפיכך אמר אמרו חז"ל שעל בגדי תלמיד חכם לא יראה רבב על בגדיו, ועל אחת כמה וכמה על בגדיו של חסיד שעליו להתנהג לפנים משורת הדין, כי על כל דבר קטן מוכיחים אותם עמי הארץ. התלמיד חכם והחסיד, צריכים להיות לבושים לכבוד ולתפארת, כי הבגד החיצוני מוכיח על בנדי הפנימיים והנפשיים. ועל זה אמר דוד המלך ע"ה שמרה נפשי כי חסיד אני.

ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים (כ"ח - ל')

פעם אחת באו ראשי קהילה אחת אל הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, ובקשו שיתן להם חסיד ת"ח שיהיה ראוי להיות מנהיגם ורבם. היה בבית מדרשו חסיד אחד שהיה יושב יומם ולילה ושוקד על למוד

התורה, והיה מוסמך להוראה. הציע להם הצדיק את האברך הזה להיות רועם הרוחני. החסיד הזה גם מצא חן בעיניהם כי היה ברוך כשרונות ונעים הליכות. האברך מצדו לא קפץ על המציאה כי חשש מביטול תורה, כי פחד מכל אותו העול שאומרים להטיל על צווארו. הרבי דיבר על לבו של אותו האברך שיקבל את ההצעה, כי ראה ברוח קדשו כי יצליח בתפקידו הקדוש הזה. הוא ראה בעינו החדה כי יצליח להשיב רבים מעוון, וכי נשמתו הורדה לעולם הזה רק לתפקיד קדוש זה להיות רב בישראל. רבי אלימלך המריץ בו לקחת את התפקיד עליו, והתנה איתו שלא ישכח כל ימיו את הכתוב "ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים" והיו על לבו תמיד. אורים זה תורה שבכתב ותורה שבע"פ, תורה אור, המאיר את נשמת מנהיג, לדעת רוח קדשו כיצד לפסוק הלכה ואיך לנהוג עם צאן מרעיתו. התומים הוא בחינת "תמים תהיה עם ה' אלקיך", אם תלך בתמימות תזכה תמיד לסייעתא דשמיא, ותצליח מאד. הצדיק נתן את ברכתו לאותו אברך והוא נסע והצליח מאד.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:15 ת"א: 6:17 ר"ת: 6:52

פרשת תצוה-זכור

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:03 ת"א: 5:18

מדוע לא הבאת לי משלוח מנות

בכפר קטן ליד העיר קוזניץ התגורר לו עני מרוד בשם שמעון. כסף לא היה לו לשמעון, אך היתה לו משפחה מרובת ילדים אותה הצליח לפרנס בקושי. לפרנסתו שלח שמעון את ידו במלאכות שונות, אך המזל לא האיר לו פנים.

קוזניץ הסמוכה היתה עיר ואם בישראל, ולקראת החגים היה פוסע שמעון רגלית – שהרי ממון לשכירת סוס ועגלה לא היה ברשותו – אל העיר הסמוכה כדי לקיים את מצוות החג, כמנהג היהודים מדורי דורות. כך עשה גם כשהתקרב חג הפורים. לבש את בגדיו הבלויים, צחצח במעט מים את נעליו הקרועות, ויצא אל בית-הכנסת אשר בקוזניץ כשליבו עגום עליו. מראה הילדים המחופשים והוריהם הלבושים במיטב המחלצות לא היטיב עמו. "ראו נא ראו" חשב לעצמו בעגמומיות. "כל אלו שמחים וששים בשמחת החג; ואילו משפחתי יושבת ונמקה ברעב".

בית-הכנסת היה מואר באור יקרות. כל המתפללים המתינו בדריכות, למגיד הקדוש מקוזניץ זיע"א, שיעלה על בימת הקריאה ויחל בקריאת המגילה. כשעלה רבי ישראל אל הבימה השתררה דממה מוחלטת, וכולם האזינו בשקיקה לקולו הערב של הרבי.

"ומרדכי יצא לפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור... ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר..." פטוקי המגילה השכיחו ממנו לרגע-קט את מצוקותיו ומצוקת אנשי ביתו, ומצב רוחו החל להשתפר.

נסתיימה קריאת המגילה. יהודי העיר ניגשו לאחל לרבים "פורים שמח" ושמעון הצטרף אליהם. כשהגיע תורו נעץ בו המגיד מבט חודר ושאל: "ר' יהודי, מדוע לא הבאת לי משלוח מנות?" התבלבל שמעון והשיב: "אינני מתגורר בעיר קוזניץ... באתי רק כדי לשמוע את קריאת המגילה". אך המגיד לא התייחס לדבריו והמשיך: "הלוא פורים היום. בוא נא לביתי ונשתה 'לחיים'". בביתו של המגיד הציעו לפניו מאכלים ומיני מגדנות וכן יין בשפע. הטיב שמעון את לבו ביין וקינח במיני מאפה, וכשסיים איחל לנוכחים "פורים שמח" ויצא את הבית כשדבריו של המגיד הקדוש מהדהדים באוזניו: "מדוע לא הבאת לי משלוח מנות?"

מכיוון שהיה מבוסס מעט, הרהיב עוזו בנפשו ופנה לחנות המשקאות החריפים. "פורים שמח!" הכריז בקול בוטח. "הבה נא לי בקבוק יין משובח ואשלם, בעזרת ה', לאחר חג הפורים. ואם לא אשלם – מה בכך? הלוא פורים היום!" נענה בעל החנות לדבריו והעניק לו בקבוק יין משובח שבמשובחים. כה עשה שמעון גם בדוכן התפוחים, וכשבידו בקבוק יין ומעט תפוחים עשה את דרכו שוב לבית המגיד.

כשראה אותו המגיד חיך ואמר: "אאחל לך שתזכה להביא לי בכל שנה משלוח מנות". רק יצא שמעון מבית המגיד ומחשבה עלתה במוחו: מדוע לא אביא מעט מזון לביתי, לשמח אותם בשמחת הפורים? אומר ועושה: שוב ניגש שמעון לחנויות, ובפיו הבקשה "תנו נא לי בהקפה, ואם לא, מה בכך? הלוא פורים היום!" ושוב האיר לו המזל ולא חלף זמן רב ושמעון החל לפסוע לביתו כשידיו מלאות כל-טוב.

"פורים שמח!" הכריז בקול מאושש ופרס את 'אוצרו' על השולחן. הילדים שלא ראו זמן רב מעדנים כאלו פצחו בקריאות שמחה. עקרת הבית מיהרה לפרוס מפה לבנה ומטולאת על השולחן, וכולם התיישבו לסעודה חגיגית להודות לבורא העולם על חסדיו. "פתחו לי, פתחו לי!" נשמע קול צרוד מפתח הבית. "בוודאי איזה ערל שיכור חפץ להיכנס לביתנו" חשב שמעון לעצמו וסירב לפתוח את הדלת, עד שאשתו נענתה ואמרה: "דומני שזהו גריגורי הבא לכאן לעיתים קרובות למכור את מרכולתו; אלך ואפתח לו".

הדלת נפתחה ונכנס גריגורי כשהוא פצוע וזב דם. שמעון ואשתו מיהרו להגיש לו תחבושות לחבוש את פצעיו, וכן כוסית יין-שרף למען ישיב את נפשו. כששבה רוחו אליו, סיפר להם גריגורי על בתו וחתנו שהשליכו אותו מביתם לאחר שנקעה נפשם מהרגלי השתיה שלו. "אוצר גדול טמנתי ביער, וביקשתי להעניק להם אותו בטרם אמות" אמר גריגורי. "אך לא אעשה זאת! אתם, שבאתם לעזרתי בשעת צרה, תזכו באוצר הגדול".

חלפו ימים אחדים והאיכר מת מפצעיו. הלך שמעון אל היער כפי אשר הורה לו האיכר, שם מצא אוצר גדוש במטבעות זהב. ושמעון העני המרוד הפך לעשיר גדול ומפורסם.

מדי שנה היה מגיע שמעון אל המגיד הקדוש מקוזניץ, ומעניק לו משלוח מנות ביד רחבה ובלב שמח.

משל ונמשל

העיקר הם התחנונים מעומק הלב השבור

משל לרועה צאן אחד אשר רעה את צאנו בכר המרעה, וכשהתעייף הניח ראשו על מצע הדשא ונרדם. הכבשים פנו אנה ואנה, עד שמצאו פריצה בגדר ונכנסו אל השדה הסמוכה, שם היה מרעה דשן וטוב, ואכלו בכל פה, אלא שהיו אלה שדותיו של שר העיר, וכאשר ראו עבדיו כבשים זרות רועות בשדותיו, החרימו את הכבשים והניחו אותן בין עדרי השר.

כאשר התעורר הרועה גילה לתדהמתו כי כל הכבשים נעלמו. שאל וחקר ונדע לו את אשר אירע. חשב הרועה בלבו מה לעשות כדי לרצות את השר. סיפרו לו ידידיו כי כבר קרה מקרה כעין זה בעבר, גם אז נכנסו כבשים אל שדות השר, ואכלו מהיבול המשובח, אלא שאז הגיש בעל הכבשים לשר שק סוכר במתנה, והשר סלח לו והשיב לו את הכבשים. שמח הרועה, ואף הוא הזדרז והעמיס על שכמו שק סוכר ופנה אל בית השר. כאשר הגיע אל הבית, נודע לו כי השר יצא וישוב רק למחרת, על כן הניח הרועה את שק הסוכר בחדרו של השר, ומשם יצא לדיר ונטל את הכבשים שלו ופנה לדרכו.

כאשר חזר השר לביתו ושמע מה קרה, קצף מאד וביקש שיביאו אליו את הרועה. הגיע הרועה ונעמד כשהוא רועד לפני השר. שאל אותו השר בכעס: איך העזת להיכנס אל ביתי ולקחת את הכבשים מתוך העדר? סלח לי אדוני השר – השיב הרועה בגמגום – עשיתי כאשר עשה קודמי, הבאתי שק סוכר ונטלתי את הכבשים. "שוטה שכמותך" צעק השר האם אני זקוק לשק סוכר שלך? העיקר הם הבקשות והתחנונים שביקש קודמך, וכאשר שמעתי את תחנוניו, סלחתי לו כי ראיתי שהוא מתחרט באמת ובתמים.

כך הוא הנמשל: אנו שבים בתשובה לפני הקב"ה ומכים על חטא כפי שעשו קודמנו, אולם איך לא נבין כי העיקר הם התחנונים מעומק הלב השבור.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א)

פקחותו של החיד"א הקדוש

מסופר על הגה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי זיע"א "החיד"א" (יומא דהילולא י"א אדר), שבאחד ממסעותיו לאיטליה הפליג עמו סוחר יהודי שהוביל למדינה זו מלאי גדול של גבינה לא כשרה, השתדל הסוחר להשיג מן החיד"א "הכשר" לסחורתו, כדי שיקל עליו למכור אותה בקהילות ערי איטליה. אולם החיד"א ידע שאין הגבינה כשרה ודחה בתוקף הצעות מפתות שונות מצד הסוחר, כיון שכך החליט האיש לכפות על החיד"א הוצאת "הכשר" בכח הזרוע, הוא שכר כמה ממלחי האניה ואלה התנפלו על החיד"א באמצע הלילה, ואיימו להשליכו לתוך הים אם לא יתן לסוחר את מבוקשו, בלית ברירה נאות החיד"א להוציא כתב "הכשר" לסחורתו של האיש הרשע, וכתב לאמור הגבינה של פלוני כשרה למהדרין יאכלו ענוים וישבעו וכו', ובסיום הוסיף: הכותב וחותם ביום ג' לסדר "וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים" וגו' בספר שמו"ת שנת תקי"ג.

כשהגיע הסוחר לאיטליה, פירסם ברבים שבידו גבינה מארץ הקודש הכשרה למהדרין מן המהדרין, בהכשר הגאון המפורסם בכל תפוצות ישראל החכם חיד"א. כנהוג בישראל הוזמן הסוחר להציג את ה"הכשר" שבידו בפני רב המקום, הרב קרא בעיון רב את נוסח ה"הכשר" שהוגש לו, וכשהגיע למשפט המסיים, תמה על שום מה הוסיף החיד"א את המלים "בספר שמו"ת" לאחר הזכרת הכתוב "וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים", הרי כל אדם יודע שפסוק זה נמצא בפרשת "החודש הזה לכם" בשמות י"ב, הרבה הרב שעה ארוכה עד שנתחוויר לו כי במלה "שמו"ת" התכוון החיד"א לראשי התיבות "שנים מקרא ואחד תרגום", עיין הרב בתרגום אונקלוס על אותו פסוק ומצא שם "מתניכם חגורים" "חרציכון יהון אסירין", עמד ופירש לעצמו את דברי התרגום חריצי הגבינה יהיו אסורים, מיד ציוה הרב לאסור את הסוחר בבית המאסר שברשות הקהילה, ולאחר חקירה בענין הודה הסוחר שהוציא את ה"הכשר" מידי החיד"א בדרכי כפייה ואלומות. קם הרב ממקומו בהתרגשות ובירך "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו".

צ'ין אדם לחברו

משלוח מנות בבארדיטשוב

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ויע"א, ששנה אחת בערב יום הפורים לקראת ערב, באה אשה ובידה תרנגול עם שאלה. הסתכל רבי לוי יצחק על התרנגול, חשב כמה רגעים ואמר: "התרנגול אינו כשר ואסור לאכול אותו". האשה הביטה על רבי לוי יצחק אובדת עצות. "רבי!" בפרוטותי האחרונות קניתי תרנגול זה. בעלי חלוש וחולה וחשבתי שקצת מרק עוף ישיב את נפשו. גם הילדים רצו כבר לאכול קצת מרק טעים, מה אעשה עכשיו? בכתה האשה. "אל דאגה, הרגיע הצדיק את האשה מרת הנפש, השם יתברך עוזר תמיד לכולם, הוא יעזור גם לך". רבי לוי יצחק שאלה לשמה ולכתובתה ושלחה לשמוע את קריאת המגילה.

הוא בעצמו לא הלך לבית הכנסת, אלא לבש את מעילו ויצא לרחוב. בצעדים מהירים הוא הלך לביתו. בבואו הביתה, הוציא רבי לוי יצחק מפה לבנה ושם בה חלות, לחם, אוזני המן ופירות שונים. איש מלבדו לא היה בבית ורבי לוי יצחק חיפש וחיפש עד שמצא סיר עם עוף מבושל וצלחת עם "געפילטע פיש". הוא לקח את הכל ושם במפה הלבנה. משכילה את מלאכתו והמפה היתה כבר מלאה "דברים טובים" למכביר, הוא קשר אותה היטב, לקחה ויצא לדרך. הפעם הלך רבי לוי יצחק לביתה של האשה העניה. משמצא את בית האשה ונכנס פנימה, הגיע לאוזניו קול חלוש שבקע מחדרון קטן: "זו את, ביילה? מה היה עם השאלה?". "פורים שמח! פורים שמח!" השיב רבי לוי יצחק לבעל הקול האלמוני, "הנה, השם יתברך שלח לכם משלוח מנות! אכלו ושתו בשמחה". אחר שהוציא הכל

מהמפה וסידר על השלחן, הלך רבי לוי יצחק בצעדים מאושרים שמח וטוב לבב לבית הכנסת לקריאת המגילה.

ואכן, הוא הגיע בזמן. הציבור בבית הכנסת חיכה בחוסר סבלנות ולא ידע לאן נעלם פתאום רבי לוי יצחק. משנכנס רבי לוי יצחק, התחילו מיד להתפלל ערבית. כמנהגו מדי שנה בשנה קרא רבי לוי יצחק בעצמו את המגילה. שנים רבות לאחר מכן סיפרו האנשים כי באותה שנה היתה קריאת המגילה מיוחדת במינה. תואר פני קדשו של רבי לוי יצחק האיר באור מיוחד, אור פנימי הנובע מפנימיות הלב. כאשר הרבנית הגיעה הביתה מבית הכנסת, חיכתה לה בבית הפתעה גדולה. היא נגשה למטבח כדי להכין את הסעודה, ומה גדולה היתה השתוממותה כאשר שום דבר לא נמצא במקום. לא בשר, לא דגים, לא חלות. כלום. אפילו אוזני המן הטריות נעלמו ואינם. אובדת עצות היא נכנסה אל חדרו של הרבי, אולם בראותה את פניו הקורנות, הבינה מיד מי "סחב" את הדברים ויצאה חרש מן החדר. היא כבר תשתדל לסדר ארוחה כלשהי מן השיריים שנתרו... היהודיה העניה סיפרה לחברותיה את דבר הפלא של משלוח מנות מן השמים: בודאי היה זה אליהו הנביא זכור לטוב, שהביא לה מנות יפות כאלו, אמרה לכולן. אך יהודי בארדיטשוב הבינו כי רבם מילא הפעם את מקומו של אליהו הנביא, שלחו משלוחי מנות לרבי לוי יצחק ביד רחבה. מובן מאליו כי הם לא שכחו גם את העניה, ילדיה ובעלה החולה. פורים כזה שמח, לא היה בבארדיטב זמן רב.

חילולא דצדקיא

שבת קודש י"א אדר

הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי ב"ר יצחק זרחיה (חיד"א - תקס"ו)

הרה"ק רבי אברהם מסאכטשוב ב"ר זאב נחום (אבני נזר - תקפ"ג)

יום ראשון י"ב אדר

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יצחק אייזיק מווידיטשוב הרה"ק רבי שלמה מסאסוב ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרע"ט)

הרה"ק רבי אהרן הורוויץ אב"ד בייטש ב"ר מאיר מדוויקוב (תרפ"ו)

יום שני י"ג אדר

רבינו יהודה ב"ר שמואל החסיד (ספר חסידים - ד"א תתקע"ה)

הרה"ק רבי בצלאל מרגליות אב"ד אוסטרדה ב"ר מאיר (בעל מאיר נתיבים - תקפ"א)

הרה"ק רבי משה פיינשטיין ב"ר דוד (תשמ"ו)

יום שלישי י"ד אדר

הרה"ק רבי שלום יוסף משפיקוב ב"ר דוד (תר"פ)

הרה"ק רבי משה מרדכי ב"ר חיים ישראל מפילוב (תרפ"ט)

יום רביעי ט"ו אדר

הרה"ק רבי אברהם אבלי אב"ד קאליש ב"ר חיים הלוי (מג"א - תמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מויטומיר (אור המאיר - תק"ס)

הרה"ק רבי יוסף פיינשטיין ב"ר ישכר בער (תשכ"ו)

יום חמישי ט"ז אדר

הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל ב"ר משה מלעלוב (תרמ"ג)

הרה"ק רבי שמעון סופר אב"ד קראקא ב"ר משה (בעל החת"ס - תרמ"ג)

הרה"ק רבי פינחס מנחם ב"ר אברהם מרדכי ("פני מנחם" מגור - תשנ"ו)

יום שישי י"ז אדר

הרה"ק רבי אברהם מפראהביטש ב"ר שלום שכנא (אחיו של הרה"ק מרווין - תקע"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדר" רמזים וסיק התרים על המעשים.

שמיעת קריאת התורה (ג')

א) אפילו נכנס במקרה לבית הכנסת כדי לחפש אדם מסוים, או לאסוף צדקה, אסור לו לצאת כשהספר תורה פתוח, והיוצא הוא בכלל עוזבי ד' יכלו, רחמנא ליצלן. (כף החיים, או"ח סימן קמ"ו, ס"ק ג')

ב) נהגו המדקדקים להתנועע בשעה שקורין בתורה, דוגמת התורה שניתנה ברתת. (רמ"א או"ח, סימן מ"ח, סעיף א')

ג) לעורר על ענין הנורא הנפוץ בעונותינו הרבים, בדיבור בעת התפילה, וכו', וקריאת התורה, וכו' ומי האיש ירא ה' יקיים אמרי רז"ל (אבות פ"ב מ"ו) שבמקום שאין אנשים השתדל להיות איש, ולא להיות עניו במקום שיש מיעוט כבוד שמים, וכו', ואין לך חילול ה' יותר מאלו שמספרים בבית המדרש בעדן התפילה. (שו"מ אמונים, מאמר פתחו שערים, פרק י"ב)

לע"נ

הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל
ב"ר משה מלעלוב
נלב"ע ט"ז אדר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי פינחס מנחם ("פני מנחם")
ב"ר אברהם מרדכי מגור
נלב"ע ט"ז אדר תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרִשְׁת תְּצוּהָ - יסורים

"וַיִּקְחוּ אֵלַיךְ שָׁמוֹן זֵית זָרָה" (שמות כ"ז, כ)

בתמורה לכך הוא יקבל תשלום הגון. אותו אדם הביע את הסכמתו בשמחה וכך עשה.

לימים אחרי ביקור המלך, אותו איש עני נתפס בגלל מעשה פלילי. הוא נשפט ונגזר עליו מספר שנים בבית הסוהר. למרבה הפלא אותו עני סירב ואמר: "לא הן ולא שכן. איני חפץ יותר בבית הסוהר ואני מוותר על השכר".

הממונה אמר לו: "טיפש שבעולם! בעבר היית נקי מכל פשע ואשמה, לכן הברירה היתה בידך אם להיכנס לבית הסוהר תמורת תשלום אם לא. לא כן הפעם שיש אחריו קופה של שרצים. עליך לשבת בכלא על כורחך".

רבותינו היו נקיי כפיים וברי לבב ללא שום כתם. יסוריהם היו ייסורי אהבה לשם שכר. לכן הם יכלו לומר 'לא הן ולא שכן', אבל איך אנחנו נעזז בבושת פנינו לומר ליסורים הבאים עלינו, שהם גמול וענישה על מעשינו ומחדלנו, לא הן ולא שכן?"

הקב"ה עשה עימנו חסד. נתן לנו קצת יסורים כדי לנקות אותנו ויש לקבלם בהבנה. כבר שלמה המלך אמר: "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ה' יוֹכִיחַ וְיִכָּאֵב אֶת בְּנֵי יִרְצָה" (משלי ג, יב).

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

עם ישראל נמשלו לזית. מה זית זה מוציא את שמנו רק לאחר שכותשים וסוחטים אותו- כך ישראל מגלים את מעלותיהם לאחר שמביאים עליהם יסורים.

ישראל גם נמשלו לשמן. מה שמן לא מתערבב בשום משקה אחר כי אם צף ועולה תמיד למעלה- כך ישראל עומדים תמיד למעלה מאומות אחרות ואינם מתערבבים בהם. (מדרשים)

הפלא שבדבר הוא שלמרות שישראל נרדפים ומעונים בייסורים הקשים ביותר, בכל זאת הם עומדים למעלה ממעניהם ולא מתבוללים בהם. (צרור המור)

מסופר על הגאון ר' נחום מהורדנא שכידוע לא היה איש אשר שָׁבַע מרורות, סבל ומכאובים כמוהו. כאשר חלה, תלמידיו אמרו לו: "רבינו הרי מצינו בחז"ל אודות רבי יוחנן שבאו עליו יסורים ואמר: 'לא הן ולא שכן' ומאז הירפו ממנו. אף כבודו יאמר כן ורצון יראיו יעשה!"

אמר להם: "בואו ואמשול לכם משל למה הדבר דומה: פעם המלך ביקש לראות מקרוב את סדרי הערים והנהגות מושלי המחוזות שתחת שלטונו. דוקא אז קרה שלא היה שום אסיר בבית הסוהר המרכזי. שר בית הסוהר חשש שהמלך יחשוד בו שהוא לוקח שוחד ומשחרר אסירים שלא כחוק".

שר בית הסוהר יצא לרחובה של עיר וביקש מיושב קרנות בטל ממלאכה שיסכים לשבת בבית הסוהר מספר ימים.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוך בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנטש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שנת אמת		
ע"א	כנסת אמת	צאת אמת
18:56	18:16	17:03
18:52	18:13	17:20
18:53	18:14	17:21
18:54	18:15	17:23

שואל ומשיב בהלכה - פורים

באלו מצוות אנחנו חייבים בפורים?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בליל י"ד - בין הגברים ובין הנשים כולם חייבים במקרא מגילה. בלילה מברכים שלוש ברכות: על מקרא מגילה, שעשה ניסים וברכת שהחיינו. יכונו בברכת שהחיינו גם על מצוות מתנות לאביונים. אישה שמטפלת בילדים או חולה ל"ע- בעלה חייב לדאוג לכך שתשמע את המגילה ממנו, אם הוא בקי בקריאת המגילה. בכל מקרה ראוי ונכון שהרב ידאג לכך שלאחר קריאת המגילה לגברים תהיה קריאה נפרדת לנשים.

ביום י"ד - בין הגברים ובין הנשים חייבים שוב במקרא מגילה. הספרדים מברכים רק על מקרא מגילה ושעשה ניסים ולא מברכים ברכת שהחיינו. האשכנזים מברכים את כל שלושת הברכות. לאחר מכן, הבעל יתן לחברו או לשכנו **משלוח מנות** - וכן האישה חייבת במשלוח מנות לחברתה. מעיקר הדין, די במשלוח אחד, שיש בו שני מיני מאכל. אולם, כל המרבה, הרי זה משובח. מעיקר הדין, יכול לצאת ידי חובת משלוח מנות בשני בקבוקי שתיה, המחמיר - תבוא עליו ברכה. אדם ששלח בגדים, ספרים, טבק או כסף - דברים אלו אינם נחשבים כמנות. אפילו אם הוא או אשתו אבילים תוך שנה או שלושים או שבעה, חייבים במשלוח מנות.

יש אומרים כי טעם המצווה הוא הגברת הרעות בין איש לאחיו (ר' שלמה אלקבץ בפירושו על מגילת אסתר). יש הדורשים את המילים: "משלוח מנות איש לרעהו" - רעהו ולא חברו, דהיינו, מי שהוא רע עימך, לו צריך לתת את משלוח המנות. יש האומרים כי הטעם הוא כדי לסייע לעניים שמתביישים לבקש צדקה, כך שיוכלו לקיים את סעודת פורים בלי להתבייש - וכן ירגישו חלק מן הכלל ביום החג (תרומת הדשן סימן קי"א).

צריך לתת **מתנות לאביונים** לשני אביונים. שיעור מתנה שנותן לאביון הוא כדי סעודה, שיכול לקנות לעצמו (כגון: פיתה פלאפל ושתיה לכל אביון). אחד עבורו ואחד עבור אשתו ועבור כל אחד מבניו, שמלאו לו י"ג שנים. צריך לתת את הכסף ביום הפורים לעני או לתת לגבאי צדקה, שאוסף עבורם ויזכה להם באותו היום.

יש לערוך **סעודת פורים**. לכתחילה יעשה את הסעודה עם לחם ובברכת המזון יזכיר 'על הניסים'. אם שכח - לא חוזר. גם האישה צריכה להשתתף בסעודה זו. יש גם מצווה לשתות יין ולהתבסס (מכיוון שכל הנס היה על ידי יין- ושתיה נטרדה במשתה היין ואסתר נבחרה למלכה במקומה, וכן עניין מפלתו של המן היה על ידי היין). מכל מקום, אם מחמת שכרותו עלול לבוא לידי קלות ראש, או זלזול ולו במצווה אחת, מוטב שלא ישתכר.

מקומות שמוקפים חומה מימות יהושע בן-נון: אותן הלכות רק שמקיימן ב-ט"ו אדר!

תמיכה בישיבות

אנחנו לא מודעים לשכר הגדול והעצום למעלה בשמיים, שמקבל האדם, שנותן צדקה לעניים, שתומך בישיבות וכוללים וכיו"ב. מעבר לעובדה שחז"ל גילו לנו, כי צדקה תציל ממוות. להלן סיפור מופלא ממנו ניתן להבין מעט על השכר העצום, שהאדם מקבל בשל מעשים אלו:

הגאון הגדול, מרן רבי חיים עוזר גרודיז'נסקי זיע"א (מגדולי התורה בליטא) התקשה פעם אחת לפסוק, מה דינה של אישה עגונה. האישה הגיעה לבית-הדין וביקשה ממנו, שיראה אם הרב יכול להתיר אותה להינשא. רבינו טרח רבות ולא עלה בידו להתיר אותה, ולכן ביקש ממנה, שתשוב למחרת.

כאשר ישן רבינו בלילה, ראה בחלומו את הסנדלר שבעירו. הסנדלר פנה לצדיק ואמר לו: "רבינו, בקשר להלכה של העגונה, עיין בספר פלוני ובפוסקים במקום אלמוני". הרב מיד התעורר משעתו, נטל את ידיו ופתח את הספרים. להפתעתו המרובה, אכן מצא שם דיונים שלמים לגבי אותה עגונה ואת ההיתר המיוחל.

הרב התפלא מאוד, הוא ביקש לדעת מהיכן הסנדלר ידע על הפוסקים שדיברו בהלכה זו? ומדוע הסנדלר התגלה בחלומו? הוא ביקש שיקראו לסנדלר אבל אמרו לו כי האיש נפטר כבר לבית-עולמו. הרב הלך למרן ר' ישראל מאיר הכהן זצ"ל ('החפץ חיים') בראדן וסיפר לו את כל מה שקרה.

מרן 'החפץ חיים' אמר לו: "זה לא פלא. אני מכיר את אותו סנדלר מקרוב. הוא היה תורם לישיבות ואברכים. מכיוון שיש לו חלק בתורה, לכן כעת, לאחר פטירתו הוא זוכה שבשמיים מגלים לו רזי תורה".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

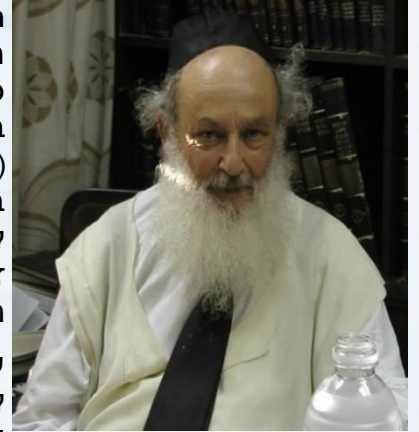
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב ברוך שמעון סלומון זצ"ל

הגאון הרב ברוך שמעון סלומון זצ"ל - נולד ב-ה טבת ה'ת"ש (1939). עוד בצעירותו היה מפורסם בכל עולם הישיבות כעילוי אדיר. בתחילה למד בת"ת 'שארית ישראל'. דילג על כיתה ח' ועבר ישר ללמוד בישיבה הקטנה ישיבת 'אור ישראל'. בהיותו בן 13 עבר ללמוד בישיבת חברון בירושלים. לאחר נישואיו עבר להתגורר בפתח תקווה. בשנת ה'תשכ"ה (1965) בהיותו כבן 27 שנים הקים את ישיבת 'נחלת דוד' על שם אביו בכפר אברהם וכיהן בה כראש ישיבה. לאחר פטירת אביו (שכיהן כרב שכונת כפר אברהם בפתח תקווה), נבחר לכהן כרב השכונה. בשנת ה'תשל"ט (1979) נבחר לרב האשכנזי של פתח תקווה ולאחר זמן התמנה גם לראש אבות בתי הדין לצד עמיתו הספרדי הרב משה מלכה. תפקיד אותו מילא עד פטירתו.

עמד בראש המאבק נגד פתיחת קולנוע בשבת. נעצר באחת ההפגנות ולאחר מכן אף נידון לעונש מאסר על תנאי. **שקדן עצום. שקוע יום וליל בלימוד התורה. המסירות נפש שלו לתלמידים היה משהו שלא בנמצא. היחס שלו לתלמידים היה ממש אבהי. ולכל בקשה של תלמיד התייחס כאל בקשה של בנו.** נפטר בערב שבת-קודש י"ז אדר ה'תשס"ט (2009). חי כ-70 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה בפתח-תקווה.

אביו: ר' דוד (הרב של כפר אברהם בפתח תקווה ועמד בראש ישיבת 'תורה ומלאכה').
אימו: מרת ציפורה (בת ר' ישראל אריה ספיר, מרבני פתח תקווה). **אשתו:** מרת רבקה (בת ר' ברוך מנדלבוים מתל-אביב. נישא בשנת ה'תשכ"ב). **חברותא:** הגאון ר' שלמה בקשט (בן דודו, מכהן כרבה של אודסה). **מתלמידיו:** הגאונים ר' שלמה בקשט (הרב הראשי לאודסה ואוקראינה), ר' שלמה כ"ץ (ראש ישיבת 'חברון כנסת ישראל'), ר' משה פינטו (ראש ישיבת 'פאר משה'), ר' יוסף וידמן (ר"מ בישיבת 'נחלת דוד'), ר' יונה ולר (ראש כולל 'בית הדסה'), ר' משה צוקר (ר"מ ישיבת 'תורה אור'), ר' מנחם תיק.

הצדיק רבי דוד חנניה פינטו סיפר דבר מופלא על רבינו: רבינו היה ידוע בקנאותו לכבוד השבת. נפשו נסערה לשמוע שיש חילולי שבת בפרהסייה. הוא נלחם בכל כוחו לסלק תופעה זו מעירו. הקשר המיוחד שלו עם שבת קודש התחיל בעת שנולד. לידתו היתה בשבת קודש. אימו סירבה שיסיעו אותה ברכב לבית החולים. במסירות נפש אזרה כוח ללכת ברגל. גם פטירתו היתה בערב שבת.

מתנגדים רבים הרימו ראש. הם ניסו בכל כוחם למנוע מהרב להפריע להם בחילולי השבת, אבל עוצם קדושת השבת שבו, גברה על מתנגדיו. מידי שבת עמד מול מוקדי חילול השבת בעיר. בדמעות נשא דברים מרגשים חוצבי להבות אש על שמירת השבת. האמת הפנימית, הכאב העמוק ואור תורתו ויראתו עשו רושם רב, עד שהיו כאלו מן המחנה השני, שהצטרפו אל מאבקו של הרב.

כל מי שפגע ברב לא יצא נקי. מקרים רבים היו שכבוד התורה וכבוד השבת תבעו את עלבונם. גם מהמתנגדים למאבקו של הרב היו שהרגישו בכך ושיחרו אל פתחו של הרב לבקש מחילה. בתוך מחנה המתנגדים לשמירת השבת בלט במיוחד אדם דומיננטי ומרכזי, שהיה סוחף אחריו את ההמון ומסית אותם כנגד הרב והשבת.

אותו אדם הרהיב עוז להגיע עם קבוצת נערים לעבר בית הרב. ברוב חוצפתו חירף וגידף במשך דקות ספורות, באופן שהחריד את השומעים. מעט מתלמידי הרב שנקלעו לאותו מאורע, היו משוכנעים, שלא יתכן כי אותו אדם יצא מכר נקי, אחד אף בא להתריע בו שהוא משחק באש ממש.

לא איחר היום עד שאותו אדם נרצח ל"ע באופן משונה ובלתי צפוי על ידי אדם, שהוא עצמו עזר לו. לאחר זמן מה, הגיע לביתו של הרב החברותא של יום רביעי בלילה, ללימוד שהתקיים מידי שבוע מהשעה שתיים-עשרה בלילה ועד השעות הקטנות של הלילה (בשעות אלו היה הרב מכין את השיעור הכללי שהיה מוסר ביום חמישי).

באותו יום התלמיד התקשה להיכנס לבית, כלב עמד בחצר בסמוך לדלת שנבח וחסם את הכניסה. אחד מבני הבית פתח את החלון והציע לאותו תלמיד להיכנס מהכניסה האחורית. הוא סיפר שהכלב עומד כך כבר במשך כמה שעות. כדי למנוע את כניסתו לבית הם נכנסים מן הצד השני.

התלמיד נכנס מהכניסה האחורית של הבית, ושקע עם הרב בלימוד הסוגיה במשך מספר שעות. כאשר קם לצאת, הרב ביקש כדרכו ללוות אותו החוצה. שוב נשמעו אותם נביחות ויללות משונות מן הכלב. התלמיד אמר לרב: "אולי מוטב שאצא מן הדלת השניה". הרב לא הגיב, פתח את דלת הכניסה ולעיני התלמיד, שניסה לשמור שהכלב לא יפרוץ פנימה, עמד מול הכלב ואמר לו: "**אני אומר עליך תהילים**".

באותו הרגע נדם קולו של הכלב, שב לאחוריו ובריצה היסטרית רץ במעלה הרחוב ונעלם. כאשר התלמיד חזר לישיבה וסיפר את מה שראה, אמרו לו: "האם אתה לא זוכר שראש הישיבה (באופן חריג מאוד לסגנונו ועדינות דיבורו) אמר על אותו אדם- 'הני כלבי חציפי'. **אדם זה נפטר ובא בגלגול כלב. הרב מחל לו ועבר על מידותיו ואף הסכים להיטיב עימו ולומר תהילים לעילוי נשמתו.**

החברותא הגאון ר' שלמה בקשט (רבה של אודסה) סיפר על שקדנותו של רבינו: "הדבר היחיד שעניין אותו היה הלימוד. היה שקוע יום וליל בלימוד התורה. בזמנו היו מאבקים אדירים על פתיחת 'קולנוע היכל'. היהדות החרדית כולה התגייסה למאבק. רבינו ניהל אז את המאבק ביד רמה. לא פחד ממעצר או מכתבות עוינות בעיתונות. באותה תקופה הייתי החברותא שלו. הבית שלו המה 'ככוורת דבורים', והוא, כאילו זה לא נוגע אליו. כאילו לא הוא מנהל את המאבק. כולו היה שקוע בסוגיה. זה היה מחזה נפלא. אני לא אשכח אותו לעולם".

אחד מתלמידיו סיפר: "אחרי שהיה מוסר את השיעור הכללי בליל יום כיפור עשה 'משמר' כל הלילה. גם שעות לימודו היו נדירות. אני הייתי חברותא שלו בשעה ארבע לפנות בוקר. כשהייתי מגיע אליו הביתה, הוא כבר היה שקוע בסוגיה והוא לא היה הולך לישון מוקדם".

ואמרה לה בכעס: "אני לא רוצה לראות אותך. עופי להסעה! כשתחזרי מהטיול, אנחנו נדבר על מה שקרה". הילדה יצאה לכיוון ההסעה באיחור משמעותי כשהיא כואבת ובוכה. כאשר היא הגיעה קרוב לאזור שבו ההסעה היתה צריכה להיות היא מגלה שהאוטובוס של הטיול כבר עזב את התחנה ונסע בלעדיה!

הילדה חשבה בליבה: "אמא שלי גם ככה כועסת עלי מאוד. אין מצב שאני חוזרת עכשיו לבית. בינתיים, אני אלך לגינה ושם אעביר את הזמן". האמא עבדה במשרה חלקית במתפרה. האם שמעה את החדשות. הקריין סיפר כי בשעה 08:50 התנגשה רכבת באוטובוס תלמידים מחטיבת הביניים של בית-הספר ברנר שיצאו לטיול שנתי בקרבת מושב הבונים ובמקום הרוגים ופצועים. מדובר בדרך חקלאית שלא הוצב בה רמזור או מחסום. נהגת האוטובוס לא הספיקה לעבור את הצומת והרכבת פגעה בחלק האחורי של האוטובוס.

בהמשך התברר מימדי האסון. כתוצאה מעוצמת הפגיעה 19 תלמידים נהרגו ל"ע ו-16 תלמידים נוספים נפצעו ה' ירחם. האמא התחילה לזעוק ולצעוק ולאכול את עצמה. היא לא יודעת מה מצב הבת. האם חזרה לביתה. היא התקשרה לביה"ח כדי לברר האם הגיעה לשם ילדה בשם של בתה. התשובה היתה שלילית והאם הבינה שגם הבת בין ההרוגים. היא התחילה לצרוע ולזעוק בקול. כיצד היא נפרדה מהבת!

בשעות הצהריים הילדה החליטה לחזור לבית. היא לחצה על הפעמון. האמא פתחה את הדלת ולא האמינה למראה עיניה. הבת שלה בריאה ושלימה. היא כבר חשבה על הגרוע מכל ועכשיו הבת מול עיניה בריאה ושלימה! האמא הייתה על סף עליון. כל בני הבית עמדו על הרגליים מרוב שמחה כשהם אינם מאמינים לנס הגדול והעצום!

לאחר שהעניינים נרגעו מעט, האמא שאלה את הבת: "איך ניצלת מהתאונה?". הבת שלא ידעה על מה מדובר. היא סיפרה כי בעקבות הצעקות והסטירה שקיבלה ממנה בבוקר, היא איחרה את ההסעה והחליטה ללכת לגינה להעביר שם את הזמן, עד שיעבור זעמה של האמא...

בדיעבד התברר שארבעה תלמידים מכיתת ז' 12 נעדרו מהטיול השנתי. אחת מהן היא כמובן היתה גיבורת הסיפור. אי אפשר לתאר ולשער עד כמה גדולה מעלת הצדקה. לא בכדי אמרו רבותינו כי צדקה תציל ממוות.

בשמיים ראו כיצד הבת ריחמה על הילדה השניה והביאה לה את עשרת השקלים שלה ועשתה צדקה וחסד. הצילה אותה מכעס מאמא שלה. כנגד זה מידה כנגד מידה שלחו לבת הצלה ממוות ודאי!

בבית הספר ברנר בפ"ת התכוננו לצאת לטיול שנתי. כל הילדים היו נרגשים והתחילו בהכנות: הם קנו ממתקים, הכינו את התיקים, שמו שתיה וכו'. באחת המשפחות האמא שלחה את הילדה למכולת עם עשרה שקלים ואמרה לה: "לכי תקני בכסף הזה ממתקים לטיול השנתי".

כאשר הילדה הגיעה למכולת היא ראתה ילדה בוכה בכי קורע לב. היא ניגשה אליה ושאלה אותה "ילדה, למה את בוכה? מה קרה?".

הילדה השיבה לה: "אמא שלי שלחה אותי עם עשרה שקלים. היא ביקשה ממני ללכת למכולת ולקנות שתי שקיות חלב ושני כיכרות לחם. בדרך למכולת שיחקתי עם הכסף. כשהגעתי לכאן לא מצאתי את הכסף. חיפשתי את הכסף בכל מקום, אבל לא מצאתי אותו. אנחנו שמונה ילדים בבית. אני לא יכולה לחזור לבית ללא המוצרים". רחמיה של הילדה נכמרו על חברתה, והיא אמרה לה: "קחי את העשרה שקלים שלי ותקני למשפחתך את המצרכים, אני כבר אסדר".

הילדה השניה הודתה לה מאוד על כך, נכנסה למכולת, קנתה את המצרכים ושבה אל ביתה. אבל עכשיו הילדה, שהביאה את הכסף, נשארה עם בעיה. היא היתה צריכה לקנות ממתקים לטיול השנתי - ועכשיו אין לה את הכסף. היא לא רצתה לספר לאמא שלה מה קרה. היא חשבה מה היא יכולה לעשות כדי שאמא שלה לא תדע על כך ולבסוף חשבה על רעיון מוצלח.

היא הלכה מאחורי המכולת וחיפשה עיתונים ישנים. היא לקחה בידיה כמות דפים, כיווצה אותם והכניסה אותם לתיק שלה. כעת התיק נראה מנופח.

למחרת בבוקר יום הטיול, כ"ב סיוון ה'תשמ"ה (1985), אמא שלה שאלה אותה: "אני אכין לך לאכול פרוסת לחם. מה את רוצה, שאני אשים לך בפרוסה?". הילדה נכנסה ללחץ ובתקווה שהאמא לא תיגש לתיק השיבה במהירות: "אמא, אין כל צורך, שתכניני לי פרוסה. הממתקים שקניתי אתמול יספיקו לטיול השנתי".

האמא חשבה בלב שאין מצב, שהיא שולחת אותה לטיול בלי פרוסה מזינה, שהיא העיקר. היא הכינה לה פרוסה ובאה להכניס אותה לתיק של הבת.

ברגע שהיא פתחה את התיק- חשכו עיניה. היא ראתה את העיתונים, המכווצים בתוך התיק והיא התחילה לצעוק על הבת שלה: "מה עשית עם הכסף שנתתי לך אתמול לקנות ממתקים?". מרוב כעס אף סטרה לה בפניה וצרחת עליה: "את יודעת שאסור לשקר!!!"

האמא הוציאה את העיתונים מהתיק, שמה לה את הפרוסה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל יצחק יצחק בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל אסתר בת חביבה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל רחל רפאלת בר השמט ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרוחה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרוחה ז"ל אביבה וושי ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל סלים בן פרוחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל מישא אסתר בת זהרה ע"ה עפאת בת השמט ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

פורים

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תצוה

- ב..... שמן זית זך - ה'כתית' מביא את ה'שמן' והאור.....
ה..... מזונותיו של אדם קצובין - שטות היא להתייגע לריק.....

שבת זכור

- ז..... שבת זכור - סגולת שבת זו ובפרט לזש"ק.....
ז..... תמחה את זכר עמלק - בעשיית גדרים וסייגים.....
י..... ויזנב - קליפת עמלק להביא לידי ייאוש רח"ל.....

פורים

- יד..... אשר קרך - הכל בהשגחה ואין 'מקרה' בעולם.....
טז..... מגילת אסתר - לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר.....
יט..... בדבר המלך - נפלאות השגחה פרטית במעשה המגילה.....
כא..... ונהפוך הוא - מתוך הצרה המציא פדות ורווחה.....
כא..... כי אין לה - קרוב ה' לנשברי לב.....
כב..... מלא קומצא - חשיבות כל דבר קטן כגדול.....
כג..... קריאה של חיבה - עבודת ה'הכנה' לקראת פורים.....
כו..... תענית אסתר - סגולת היום לקבלת התפילות.....
ל..... נזכרים ונעשים - נס פורים בזמן הזה.....
לא..... ונתנה תוקף - רוממות יום הפורים.....
לא..... בקשתך עוד ותעש - ביום הזה ימלא הקב"ה 'כל' משאלותינו.....
לז..... מקרא מגילה - חסדים מגולים ורחמים ע"י קריאת המגילה.....
מ..... הדר קבלוה - קבלות טובות בעת קריאת המגילה.....
מ..... צהלה ושמחה - מצות שמחה בפורים.....
מב..... איש לרעהו - יום שימת אהבה ורעות.....
מד..... אורה זו תורה - חשיבות לימוד התורה בפורים וביותר בין מגילה של לילה לשל יום.....
מה..... במשתה היין מה שאלתך וינתן לך - כי אז נפתחים כל שערי שמים.....
מח..... לא יבושו ולא יכלמו - אף כשהוא 'לא ידע' לא יבייש את חברו.....
מט..... מי הפורים - הארת 'פורים דמוקפין' גם ל'יושבים בערי הפרזות'.....
נא..... לא ביקשה דבר - מעלת הוותרנות וקבלת בזיונות באהבה.....

פרשת תצוה

שמן זית זך - ה'כתית' מביא את ה'שמן' והאור
 בפרשתן (כו כ), 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך'. איתא מהנה"ק ה'חתן סופר' ז"ע (בן בתו של החתם סופר) לפרש ע"ד המוסר, דרבו המתקשים ומתנסים במסכת יסורים, קושי והסתרה, כל חדר וחד בדיליה", ובמר ליבם שואלים 'מה נשתנה', מדוע באתה אלי הרעה הגדולה הזאת, אמנם באמת,

כל אותם ייסורים לא נועדו אלא לזכך את האדם² בעולם הזה בכדי שיקבל כל שכרו בעולם הבא, והקב"ה מצפין ומצרף להם את הטוב הראוי להם בעוה"ז עבור הקרן שיהיה קיים להם לעוה"ב. וראיה לדבר, ממש רבינו ע"ה אדון כל הנביאים, כי מי לנו גדול ממנו, ועם כל זאת היה מעונה ומדוכא ביסורין שונים כל ימיו, דמיום היוולדו עד בואו אל פרעה (לאחר שמונים

א. כבר הבאנו שאבן יהלום שבחושן היא כנגד שבט זבולון, וכתב הרה"ק מאיזביצא ז"ע (מי השילוח תצוה) לבאר שייכות אבן זו דייקא לזבולון, וז"ל, יהלום הם אותיות י"ה הלום, כי הוא בטח שהשי"ת אתו בכל הענינים שהוא ואף שנראים שהם עניני עוה"ז כדאיתא בגמ' (מגילה ו.) זבולון עסק בפרקמטיא, גם אז הוא דבוק בהשם יתברך, עכ"ל. כלומר, ש'יהלום' מורה על האמונה והידיעה כי השי"ת נמצא עמו בכל דבר שעושה, שהרי 'יהלום' הוא אותיות י-ה הלום, ו'יהלום' משמעו כאן (בראשית טז יג באונקלוס ובאבן עזרא), ומידה זו היתה מצויה אצל 'זבולון' אשר היה יוצא למסחרו ועוסק בפרקמטיא, בכל ענין וענין ובכל אתר ואתר שעסק בעסקיו ידע ידיעה אחת - הקב"ה נמצא עמי כאן. וכבר נתבאר הענין בעומק נפלא ע"י חכם וצדיק אחד, בהקדמת דברי הרבינו בחיי" - 'זבולון על יהלום והוא הנקרא פירל"א', והיינו 'פנינה' (פערל). מעתה יש להתבונן בדרך יצירתה של הפנינה, שכך הטביע הקב"ה בבריאת תבל ויושבי בה, ישנו בעל חי הנמצא במעמקי הים וישמו 'צדפה' הגדל בתוך מין בית (בנוי משני אבני 'צדפות' המוכרות מחופי הים) וכאשר נכנס לתוכו גרגר חול וכדומה והוא מאד מפריע לאותו בעל חי, מיד הוא מפריש 'נוזל' מגופו ובו הוא מכסה את גרגיר החול, ושוב הוא מוסיף לייצר נוזל כיו"ב, וחוזר ומכסה אותו בשכבה על גבי שכבה, אותו חומר מתקשה ונעשה כאבן וזהו הפנינה'. ולכשנתבונן בדבר נמצא, כי אותו גרגיר חול ה'מפריע' הוא הוא הסיבה ליצירת הפנינה שהיא אבן טובה ויקרה, וכך הוא דרכה של אותו צדפה להפוך את ה'מניעות' ל'נעימות'... לעשות מאותו מפריע אבן חן נדירה בערכה. וכעניין הזה היתה עבודתו של זבולון, אשר לכאורה זימן לו הקב"ה 'מפריעים' ומניעות מעבוד את השי"ת, שאינו יכול לשבת באהלי תורה כמו יששכר אחיו, אלא 'לחוף ימים ישכון' ומפליג באניות למסחר, אך זבולון באמונתו הזכה והטהורה שה' עמו בכל מצב, ושהקב"ה הוא ששלח אותו לעסוק באותם עניינים, היפך והעלה אותם לעבודת השי"ת, עד שעשה מהם 'יהלום', כי אכן י-ה הלום, וגם בתוככי המסחר ה' נמצא כאן.

וכדרך זה ייאמר לכל שאר ענייני הסתר וחושך ענין וערפל, שצריך לדעת כי י-ה הלום, הקב"ה נמצא כאן בתוך ההסתר, והוא קרוב אליו ביותר, וידיעה זו תהפך את הרגשתו לטוב ותרום את רוחו.

וכך שמעתי מאיש צדיק שהיה ב'בידוד' מחמת הטיפולים שעבר עקב שחלה במחלה הנוראה רח"ל, כי הנה מצינו בספה"ק שדרשו תיבת 'בדד' (דברים לב יב) שהוא ר"ת ביכל ד'רכיך ד'עהו (לשון הכתוב משלי ג ו), אך יש לומר עוד בדד ר"ת ביכל ד'רכיו (של הקב"ה) ד'עהו, כלומר בכל מידה שהוא מודד לך ובכל דרך שנוהג עמך דעהו, וגם אם הושיבך 'בדד' - דעהו..., וכידוע ש'דעהו' הוא לשון חיבור ודבקות (רש"י בראשית ג א), וכלומר שבתוך ה'בדד' דעהו כי הוא קרוב אליך ונמצא איתך בתוך כל מחשכים.

ב. פעם הגיע 'בעל ייסורים' אל הרה"ק רבי מענדל מרימינוב ז"ע לבקש ברכתו כשהוא מרבה לגנוח ולהאנח, אמר לו הרה"ק, האנחות הללו לא יסייעו לך... אלא דע כי 'כתית למאור', כל ה'כתיתה' והייסורים שאתה עובר נועדו לזכך אותך עד שתהיה 'למאור', ע"כ קבל אותם באהבה ובזה 'תיפטר' מהם, כי בזה נחשב להם כמו שכבר עשו את שליחותם.

שנה) נתנסה ביסורים שונים ומשונים, לא עברו ג' חדשים מלידתו וכבר הושלך היאורה, משם נלקח אחר כבוד (ל"ע) להתגדל על ברכי פרעה הרשע, לאח"כ הוצרך לברוח ולעזוב את בית אביו ואחיו בני ישראל לארץ מדין, וגם שם לא ישב בכבודו של עולם, כמו שנאמר

'כי גר הייתי בארץ נכריה', וגם כשכבר נתמנה להיות מנהיגן של ישראל אמר 'עוד מעט וסקלוני' (לעיל י"ד), וכן 'מחני נא מספרך' (להלן לב לב, ונתקיים בו שאכן לא נזכר שמו בפרשתן) וכדומה תלאות רבות, אבל כל זה לא היה אלא לטובתו, שהרי מכל אלו נבנה להיות 'משה

אמרו המושלים, מעשה בעבד שנצטווה מאדונו להעמיס על גבו משא כבד ולהעבירו למקום אחר, ואכן היטה שכמו לסבול, אך המשא הכביד עליו ביותר ונעצר במקומו והחל לייבב נוראות מרוב כאב, אמר לו חכם אחד, עמידתך כאן לא זו בלבד שאינה מסייעת לך אלא אדרבה היא מוסיפה כאב על כאב, שבכל רגע ורגע שאתה עומד - המשא עליך... אלא 'הרם' רגלך ותלך להיכן שאמרו לך ותפרוק את המשא לחיים ולשלום... כיו"ב הוא גם בעניין הייסורים, שתחת ש"יעמוד' וימרר בבכי ובכל רגע ורגע עדיין 'נושא' את הייסורים - מוטב שיקבל אותם באהבה ובכך יפטר מהם במהרה.

אמנם פשיטא ואין צריך לומר, כי בוודאי עליו להתפלל אל הקב"ה שיחוס וירחם עליו [ותפילה בעת צרה היא מצוות עשה מדאורייתא לדעת הרמב"ן], ו'שם' האנחות עושות הרבה מאוד, ומי יכול לתאר מה גודל כוחו של אידישע קרעכץ (אנחה יהודית), אלא, הכוונה היא שלא בשעת התפילה, שאז יקבל את הדין באהבה.

ובעניין התפילה, הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע מפרש בהאמור בפרשתן (כ"ז כ) 'ואתה תצוה את בני ישראל', פירש שאמרו חז"ל (כתובות עז: אבות דר"נ פ"ט מ"ב) 'כ"ד מיני מוכי שחין הן, ונפשו של משה נמוכה מכולן', כלומר, אף שלגודל מדרגתו של משה הרגיש עצמו נמוך מכל אלו מוכי השחין, כי 'האיש משה עניו מאד מכל אדם אשר על פני האדמה'. מכל מקום לא נמנע משה רבינו מלהתפלל אל ה' מחמת הרגשת שפלותו, אלא כל אימת שהוצרכו לתפילתו היה מתחזק לעמוד בתפילה אל בוראו, עד שביקש אחר חטא העגל 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת' (לב לב). ולא רק בתפילה שהיא לצרכי רבים, אלא אף לצורך היחיד, אצל מרים אחותו, נעמד משה רבינו והתפלל 'קל נא רפא נא לה'. וזהו אומרו, ואתה תצוה את בני ישראל, כל איש מבני ישראל, ידע שאף מתוך שפלות מצבו, אביו שבשמים חפץ לשמוע בקול תפילתו, ולא יאמר, דל אנכי מן המצוות, כי ואתה תצו"ה - צעקת הדל תקשיב ותושיע.

ג. בעיר אחת נסתלק ה'מרא דאתרא' בדמי ימיו ל"ע, בהשאירו אחריו את קהילתו המפורסמת לאנחות, יגון ואנחה, יתמות ואבדון שלטו בכל פינה, ככלות ימי השבעה, הבינו הכל שחייבים למהר מאד בהכתרת רב חדש לקהילה, אלא שמעשה שטן הצליח ופרצה מחלוקת בין תושבי העיר, החשובים שביניהם אבו למנות איש צדיק ת"ח, אשר ידע לדרוש כראוי - נאה דורש ונאה מקיים, ויתבע מהם הנהגות טובות, יעמידם על דרך ישר, ויתקן תקנות גדולות בעיר, ואילו אחרים החלשים בעם רצו רב שנתברך בהדרת פנים, אשר קולו ערב בתפילתיו כש"ן, נאה דורש, אבל לא 'ידרוש' מהם מידי הרבה, ויניח להם לחיות כרצונם, והמבין יבין, ותבער האש, הללו מיימינים והללו משמאילים, שמע המחלוקת הגיעה לאזני ה'פריץ' והוא בחוצפתו ובגאוותו נענה ואמר, כאן בעיירה יש 'בעל הבית' אחד ויחיד, אני אמלוך, יעמדו שניהם לפני ב'כור המבחן' ואני אחליט מי הראוי יותר להיות רב ואותו ימנו למרא דאתרא.

וייקראו שני ה'מועמדים' לבית הפריץ, ראשונה נבחן ה'חלש' יותר, כשהפריץ פותח את ספר הקודש היחידי שהיה בביתו - סידור התפילה, ונפתח ב'אשרי יושבי ביתך' ויאמר לפניו - קרא לפני, הרב פתח וקרא כזקן ורגיל, אשרי... תהילה לדוד... טוב ה' לכל... וכו' כשהפריץ מתמוגג מנחת מה'תלמיד חכם' שבמחוזו, לאחריו קרא למועמד השני ופתח ביוצר לפרשת זכור, אץ קוצץ בן קוצץ, קצוצי לקצץ, בדיבור מפוצץ, רצוצי לרצץ וכו', והלה החל לקרוא ורוצץ את שיניו... כמובן שהפריץ פסק לטובת הראשון, ואילו הרב השני שהיה באמת ת"ח שבבשות פנים אל קהילתו, וביכה את מר גורלו, אמרו לו אנשיו, ראה רבינו, אתם אשמים בעצמכם על כך שלא נבחרתם, כי הגע בעצמך, וכי הפריץ יודע מה כתיב כאן, הרי אף כשפתח באשרי לא ידע מאי כתיב ביה, וק"ו שבאץ קוצץ לא ידע מאומה, היה לרב לקרוא 'אשרי' בבחירות עצומה, או ויברך דוד וכו"ב וממילא היה הפריץ מחשיב אותך לת"ח שבדור, בראותו כי הנך קורא בקול ובנחת למען ירוץ בו הקורא.

ולדידן נלמד 'הלכה למעשה', הנה כל יחיד ויחיד לגדולות נוצר, לפי כשרונותיו ומתנות הניתנות לו משמיא, וכיצד היצר מצליח להשפילו עד עפר... רק ע"י שמראה לו חולשותיו, וכדוגמת הפריץ שהראה ל'רב' את ה'אץ קוצץ בן

באר הפרשה - פרשת תצוה

רבינו אב לנביאים, וזכה מה שלא זכה ילוד אשה מעולם, להיות כמה פעמים מ' יום בשמים ולקבל התורה מפי הגבורה. וזה מוסר השכל לשאר בני אדם שלא יבעטו ביסורין וידעו כי זה הוא צורך השלימות, לשוב להם בעתידה.

וזוהו המכוון בפסוק - 'ואתה תצוה', קאי על תולדותיך ומאורעות חיך, שהמה מצווים ומלמדים לבני ישראל, ואומרים להם 'ויקחו אליך' ממך יקחו מוסר, 'שמן זית' - אלו בני ישראל שנמשלו לזית, וכדאיתא במדרש (שמ"ר לו א) שכשם שאין שמן זית יוצא אלא

קוצץ, יוצר שאינו מכיר בו... והנה, הרי רב זה ידע ובקי בכל רזי התלמוד, בבלי ירושלמי, הלכה ופוסקים, נגלה ונסתר, מדרש וכו', ובא זה ה'פריץ' והראהו, ראה הנה חולשותיך... זאת וזאת אינך יודע, ומשם בא והצליח להפילו לגמרי, לעומתו נאמר לו אנו, מה לך כי תבהל, יש בך כל כך הרבה מעלות טובות, כל כך הרבה ידיעות וכו', מדוע 'נתפסת' לומר מה שאינך יודע ונכשלת בבחינה, אמור מה שאתה כן יודע... ומשם תגדל מעלה מעלה.

וביותר י"ל, פריץ זה משך אותו למקום התסבוכת, וכך הפסיד ממנו את ה'רבנות' שממתינה לו, כך ידע האדם בכל עת נסיון וקושי, ממתנינים לך מתנות נפלאות וגדולות, אם אך תעבור את המבחן כראוי. ואל תאמר קשתה עלי הבחינה, כי באמת אין מבקשים ממך מה שאינך יודע, דוגמת אותו רב שבאמת לא היה צריך לומר 'אץ קוצץ', ואילו היה אומר מה שהוא יודע - אשרי וכו', היה נבחר לרבנות הגדולה.

ודע, כי ה'פרנסה' אינה תלויה בהשתדלות אלא היא נשפעת ממרומים כפי הקצוב לכל אחד ואחד, אלא שנגזר על האדם לעשות השתדלות, (לנדרדו למרחקים ולכתת רגליו ולהציע 'מרכולתו' וכל חד בדליה), וה' ימלא כיסיו בשפע רב, אך לאותו רווח אין שום שייכות להשתדלות... וכמו שרימזו בלשון הגמ' (חולין ז.) 'נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר', כך האדם משתדל במקום אחד, אך 'אכילתו' היא מצד אחר כלל... ושלא לפי מעשיו או השתדלותו.

וכאותו מעשה שהיה להגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, שפעם נסע ללאנדאן לאסוף מעות וכספים עבור ה'פעילים' (שהיו מצילים נפשות ישראל משמד רוחני), והייתה נסיעתו מלווה בברכתו ועידודו של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע. למעשה לא הצליח רבי שלום לקבץ מעות כפי הצורך, בשובו לארה"ק נכנס אל החזון איש, בטרם פתח פיו לספר העובר עליו, אמר לו החזון איש - היה כאן יהודי מבראזיל ושמו בערקאוויטש והשאיר לצדקה צ'יק (טשעק) בן 500 \$ - סכום עתק בימים ההם, והועדתי את הצ'יק עבורך בעבור ה'פעילים', וכה אמר לו החזון איש, עתה הראית לדעת, שאין האדם עושה אלא 'השתדלות' - עשית השתדלות בלאנדאן ובאה ישועתך מבראזיל... הא לך שאין המעות תוצאת ההשתדלות.

ד. בדרך צחות ייאמר, 'מעשה' באחד שנכנס לבית הכנסת בפנים נפולות וכולו אומר צער, שאלו אותו מדוע שרוי הוא בצער, השיב שזקוק הוא להעביר 'כותל' ממקומו, ונזכר שזקנתו אמרה לו בילדותו כי שתיית חלב מרובה מזינה היא את הגוף ונותנת כח הרבה, על כן שתה כוסות חלב לרוב וניגש לדחוף את הקיר, ולא זו אפילו כמלא נימה... למחרת נכנס שוב לביהמ"ד אך 'פנים חדשות באו לכאן', כולו אומר ששון ושמחה, ניגשו אליו ידידיו ושאלוהו, נו, הצלחת להזיז את הכותל... עד שהינך מאושר כל כך, נענה להם, היום שתייתי כוס 'וודקה' ומשקרבתי עצמי לצד הכותל, לא מצאתיו כלל (מרוב שכרותו)... לדידן ייאמר, איש איש וה'כותל' שלו... הבה 'נשתה' את האמונה עד שלא נראה את כותל הקשיים העומד לנגדנו... אלא נראה כי מאת ה' היתה זאת...

הרה"ק ר' יוחנן מראחמסטריווקא זי"ע אמר בדברי רש"י בריש פרשתן על הפסוק (כז ב) 'להעלות נר תמיד - כל לילה ולילה קרוי תמיד', שנרמז כאן שבכל לילה ולילה העובר על האדם רח"ל, בכל עת חשכה והסתר יחזיק באמונה שהכל מאת השי"ת, ויקיים בעצמו שויתי ה' לנגדי תמיד, ולזה נאמר להעלות נר תמיד, שבכל מצב יעלה וידליק את אור האמונה (הובא באמרות טהורות).

וכך מבאר הרה"ק ה'באר משה' מאוז'רוב זי"ע (פניני התורה, שמות) מה שאמר הקב"ה למשה בתחילת התגלותו שישליך את המטה שבידו ונהפך לנחש, ואח"כ אמר לו שלח ידך ואחוז בזנבו וחזר להיות מטה כבראשונה, כי הנה 'מטה' הוא המשענת עליו נשען האדם ונסמך, לעומת זאת 'נחש' הינו דבר המזיק והממית, ורצה הקב"ה להראות לו כיצד הכל ממנו ית' ואין שום כח זולתו, הנה אותו הדבר שנדמה לך כי הוא 'משענתך' - ברצוני אינו משענת אלא נחש... לעומת זאת דייקא הדבר שממנו אתה מתיירא ביותר שהוא הנחש - ברצוני אינו מזיק אלא דווקא עוזר וסומך. וכלומר, הבוטח על אדם או כל דבר גשמי לבסוף יווכח כי אין כאן אלא נחש... לעומתו הבוטח בה' - אף הנחש ייהפך לו לעץ דומם שאין בכוחו להזיק מאומה, אדרבה עוד יסייע ויהא לו למשענת. כי אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, ומאידיך אין לנו ממי להתיירא אלא מאבינו שבשמים...

ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, יגעתי ומצאתי תאמן, הני מילי בדברי תורה אבל במשא ומתן סיעתא הוא מן שמיא, והיינו שמציאת והשגת התורה והיראה תלויה ביגיעתו ועבודתו של האדם, משא"כ בעסק הפרנסה אין ה'מציאה' תלויה ועומדת ביגיעתו כלל וכלל, אלא הכל יבוא לידי לפי קצבתו מן השמים - המרבה לא העדיף והממעיט לא החסיר. והנה, רבים מהפכים הדברים, והיינו, שבעבור השגת פרנסתם יכתתו עצמם (מלשון כתיבה וכתישה), וישברו גופם ונפשם להביא טרף לביתם, גם יכתתו רגליהם מעיר לעיר וממקום למקום ביגיעה יתירה (יתר על גרדי ה'השתדלות'...). ואילו בנוגע להשגת תורה ויראת שמים יסמכו על ה' העושה לי כל צרכי... ולזה כיוונו חז"ל בדרשתם, כתיב - היגיעה שהאדם מייגע ומכתת עצמו

על ידי כתישה כך אדם כשמדוכא ביסורין נעשה 'זך' קדוש וטהור, 'כתיב' כשכותשין אותו עוד יותר אינו אלא לצורך 'למאור' - בכדי שיתעלה ויגדל עוד להיות מאור לעולם צריך עוד כתיב הדק היטב, ואז זוכה להיות ממזכי הרבים 'להעלות נר תמיד' לזכות רבים לדורי דורות (הובא ע"י המענה שמחה ז"ע בקונטרס 'שלום אסתר' עמוד התורה).

מזונותיו של אדם קצובין - שטות היא להתייגע לריק

בפרשתן (כו ב), 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור, וברש"י, 'כתיב למאור ולא כתיב למנחות' (מנחות פו.). וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (ת"מ ד"ה כתיב) דהנה אמרו בגמ' (מגילה ו:): 'ואמר ר' יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי

ידוע שהרה"ק ה'אביר יעקב' מסאדיגורא ז"ע היה נוהג בשנות מגוריו בארץ הקודש לטאטא ולנקות את הרחוב בסמוך לביתו, פעם הסביר את מנהגו - שבערב ה'מלחמה' (בשנת תרצ"ז) הכריחוהו הרשעים ימ"ש לנקות בכל יום ויום את רחובות העיר ווינא, וקיבל על עצמו שכאשר ינצל מציפורני הרשעים ויזכה לעלות לארץ הקודש, ינקה תחת רחובות הללו את רחובות ארץ ישראל. וסיפר, שמדי יום בעת שניקה את הרחוב, היה אומר להקב"ה, הנה אני שלך, ואף רשע זה העומד על גבי שלך הוא, כמו כן הבעז"ם (מטאטא) אשר בידי שלך הוא, ולא עוד אלא שאף הקרקע אשר הנני מנקה שלך היא, נמצא שאיש שהוא שלך ציוה עלי שאני שלך לקחת בידי מטאטא שלך ולנקות עולמך שלך - על כן אעשה זאת בשמחה רבה ועצומה (אלא שהמחשבה אודות 'מה יאמרו הגוים הטרידתו), ומחשבות אלו נתנו בו רוח חיים להחזיק עצמו בתוך ים הקשיים והבזיונות, ולדידן נלמד מהמעשה, לקנות בנפשנו מידה זו - לראות את הקב"ה בכל צעד ושעל בחיינו וכך נזכה לחיים של ברכה.

ה. הרה"ק מקאליב ז"ע היה מלומד מכאוב וייסורים ומכל מקום היה שרוי תמיד בשמחה, וכך היה אומר, על העבר אין שווה להצטער - שכבר חלף ועבר, כמו כן לגבי העתיד - מאמין הוא באמונה שלימה שיהא לטובה, ולא נשאר אלא ההווה, נו, וכי שווה רגע אחד של צער להכניס את האדם ל'עצבות'...

ו. ובאמת, האמונה כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל היא היא ה'סגולה' לפרנסה. וכאותו רמז נאה שאמרו בעניין אבני החושן שנכתבו בפרשתן (כח יז-כא), וכתב רבינו בחיי (כח ט), כי האבן ששמה 'יהלום' היא כנגד שבט זבולון, וז"ל, זבולון על יהלום וכו', והיא לבנה כולה על שם שהכסף לבן, והוא סימן לעשרו של זבולון שנאמר (בראשית מט יג) 'זבולון לחוף ימים ישכון', לכך ניתנה לזבולון והיא מצלחת בפרקמטיא, וסגולת האבן שמביאה שינה על האדם, עכ"ל. ונמצא שאבן היהלום מביאה עשירות ושינה, ובדרך צחות יש לומר, כי אכן דווקא על ידי שהאדם מרגיש כ'ישן' שאינו עושה מאומה, אלא מכיר שהשפעת הפרנסה היא רק מן השמים בלא שום שייכות למעשי ידיו אזי באה עליו העשירות (ובודאי אין הכוונה ל'שינה' ממש, כי כאמור מחובת האדם לעשות השתדלות, אלא שמרגיש כ'ישן'), אכן מי שנדמה לו שהוא 'ער' ועושה רבות בכוחו ועוצם ידו הרי העשירות מתרחקת ממנו ח"ו...

ז. בפרשתן (פקודי לט כא), 'ולא יזח החושן מעל האפוד', וביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה תצוה), שהנה אמרו חז"ל (זבחים פח:): שהחושן מכפר על עיוות הדין ואילו האפוד מכפר על ע"ז, אמנם באמת שני חטאים אלו שורשם אחד, והוא חסרון באמונה, כי המאמין בא-ל חי שהוא קוצב את הפרנסה, ואי אפשר לשום אדם להרוויח יותר מאשר נגזר עליו אפילו משהו, אינו נוטל משל חברו מאומה שלא כדין, ואף אינו מורה 'היתרים' שונים לעצמו, כי הוא יודע אל נכון שלא יועיל לו כלום ומה לו לעשוק ולגזול, וזה שחטא ונטל משל רעהו סימן שחסר לו באמונה השלימה, והרי זה מעין כפירה ועבודה זרה, ועל כן 'לא יזח החושן מעל האפוד' - להורות שב' עניינים אלו שורשם ממקור אחד. ח. הרה"ק 'קדושת לוי' ז"ע עיכב פעם יהודי אחד בלכתו ברחובה של עיר, והחל לעוררו בענייני מוסר ויראת שמים, הלה שמיהר לעסקיו אמר לרבי אבקשכם רבי קדוש, עזבוני כעת לנפשי כי ממחר אנכי לעסקי הרבים,

באר הפרשה - פרשת הצוה

תהא רק למאור, כלומר לדברי תורה ויראת ה' (שהרי המנורה רומזת לתורה), ולא בתית למנחות - בענייני פרנסה (הנשפעים מכח השולחן והמנחות) שבוה לא יתייגע ולא יכתת עצמו כ"כ, שהרי לא תועיל לו יגיעתו ולא כלום להוסיף לעצמו מאומה יותר ממה שנקצב לו, ומה בצע שיטרח לחינם וללא תועלת.

אמר לו הרבי לא מחכמה שאלת על זאת, כי כל העסקים ורווחיהם הלא כתובים הם בספר מראש השנה, ולא תפסיד מאומה מהנקצב לך אף אם תתמהמה עמי, ואילו מה שמדבר אנכי עמך בענייני 'יראת שמים' הרי השגתם תלויה בידך, כי 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג:), ואם לא תעבוד להשיגם לא יהיה לך 'יראת שמים'. כדברים האלה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שש"ק ח"א אות תפ"א, הובא בליקוטי הרי"ם ערך פרנסה) כי יש שני דברים שהעולם טועה בהם ומהפך אותם, הא'. הוא עניין הפרנסה ש'מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה', והב'. הוא ענין היראה שהרי 'מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה' (דברים י יב) וכן אמרו 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'. והנה בענייני הפרנסה - אשר בידי שמים הוא, כל אחד רודף אחר פרנסתו, ומחשב עצות יומם ולילה - לעשות כך או כך וכו'. ואינו משליך על ה' יהבו. וטעות גמור הוא, כי הכל כבר מוכן ומזומן מראש מקדם, ואילו בענייני יראת שמים משליך הכל על ה', וסומך שה' יהא בעזרו, להטות לבבינו ליראה אותו, ואינם אלא טועים - יהפכו נא הדברים ויטיבו לעצמם.

על 'היפוך יוצרות' זה כבר רמז הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה ליקוטים אבות) בדברי המשנה (אבות ה י) 'שלי שלך שלי עם הארץ', פירוש שהעם הארץ אומר על 'שלי' דהיינו יראת שמים שהיא שלו - שהרי עליו מוטל להשיגה (ש'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים) 'בוא ויאמר לבורא עולם - 'שלך' היא, הנני סומך עליך אבי שבשמים שבוודאי תעזרני ותסייעני להיות בכלל ה'יראים', ואילו ב'שלך' היינו בענייני גשמייות שהכל תלוי בידי שמים וכבר מזונותיו קצובין לו, אומר 'שלי' הוא, בידי הדבר, ולכן יעבוד מבוקר ועד ערב, יהפוך עולם ומלואו להשיג פרנסתו, ומדוע ייגע לריק ואינו סומך על ה' שהוא הממציא לו הפרנסה.

ט. הנה כתב רש"י (בפרשת תרומה, כה ה) על 'עצי שיטים - ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (תרומה ט), יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם, וציוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים'. ולכאורה יש להקשות, מדוע הוצרך יעקב לכל זה, והרי כשם שהוריד להם הקב"ה מן מהשמים, ושמלתך לא בלתה, כך היה יכול להביא להם עצי שיטים בדרך נס, אלא ללמדנו כי רק בענייני גשמייות יש לסמוך על הקב"ה שיספק כל צרכינו, אבל בענייני רוחניות עלינו להשתדל בעצמנו, להתייגע ולהמציאם.

בענין זה, נזכיר פרפרת נאה, הנה אמרו חז"ל (תענית כט.) 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'. והנה אמרה תורה (שמות יג יג) 'וכל פטר חמור תפדה בשה', ויש בו כדי לרמוז, דכאשר נולד לאדם חמור והוא מתחיל לראות ברכה בעמלו - וולדות לחמוריו, הרי אפשר שיחשוב כי מעתה מובטח הוא שפרנסתו תבוא לו ברווח ובשופי, וח"ו ישכח שבכל עת הינו נצרך לחסדי ה' ורחמי שמים, לאידך גיסא, בענין חינוך הבנים, שהקב"ה ציוונו לחנכם לתורה וירא"ש, כדכתיב (דברים ו ז) 'ושננתם לבניך' ונאמר (משלי כב ו) 'חנוך לנער עפ"י דרכו', בזה יימצאו רבים הסומכים ובוטחים על השי"ת שידריכם בדרך הישרה - וחושבים לעצמם, מדוע עלינו להשקיע כל כך הרבה בחינוכם.

לכן אמרה תורה בענין פרנסתו וקנייני-עולם שלו 'וכל פטר חמור תפדה בשה', תיבת בשה עולה ב'ראשי תיבות' ה'כל בידי שמים, שיזכור שכל פרנסתו היא אך ורק מאת ה'. לאידך במצות פדיון הבן אמרו (במדבר יח טז) 'ופדויו מבן חודש תפדה בערך כסף חמשת שקלים', חמש ר"ת ח'וץ מ'יראת שמים, לרמז שעל האדם להשקיע הרבה בחינוך צאצאיו, לחנכם ולהדריכם ללכת בדרך האמת, ולא לסמוך על ה' בלא שהוא עצמו יעשה חלקו.

כנגד שני דברים אלו אמרו (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו (ל' רבים - הרוחניים והגשמיים) יטע בהן אדר', שבו אמרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', 'בשמחה' ר"ת ה'כל בידי שמים חוץ מ'יראת שמים, וממילא יתקיימו שניהם.

שבת זכור

שבת זכור - סגולת שבת זו ובפרט לזש"ק

מצוות היום בשבת זו למחות שמו וזכרו של עמלק על ידי קבלת עול תורה ומצוות וקיומן, וכתב ב'בית אהרן' (לפורים סז). כל איש ישראל, כל מה שהוא עושה, צריך להיות (כוונתו) שבזו העשייה יתמחה הזכר של עמלק, וכאשר יהיה נזהר בזה כל בר ישראל אזי בטוח אני אשר חיש מהר יהיו פטורים מכל הצרות.

כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ב'דברי סופרים' (אות כט ד"ה וידוע) וז"ל, 'אז הזמן לפעול בקדושה לזרע יעקב הולדת בני חיים וקיימים לעד, וכך קבלתי, כי בפרשת זכור שקורין לעמלק 'תמחה', מסתמא בקדושה נגדו ריבוי והוספה ושפע ב'ג'י", וביאור

הרבר, הוא חז"ל דרשו (מגילה ו). על הפסוק (יחזקאל כו ב) 'אמלאה החרבה - אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו', פירוש שלא יתכן שיעקב ועשו יהיו שניהם ברום המעלה, רק זה תלוי בזה, כשזה קם זה נופל, ולכן כאשר מזכירים מחיית עמלק בשבת זו ומבקשים מהקב"ה להמעיט ולכלות זכרם, עי"ז מוכרחים בני ישראל להתרבות במנין ובמספר, וכולם יזכו לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות².

תמחה את זכר עמלק - בעשיית גדרים וסייגים

בתיב (דברים כה יז-יט), 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים³, אשר קרך" בדרך

י. על פי דברי 'בית אהרן' הללו, היה נוהג הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל בכל עת מצוא בקיום אחת ממצוות ה' לומר 'ימח שמו' כשכוונתו על עמלק, פעם אחת ביציאתו מן המקוה לעת זקנותו קשר את מנעליו וזעק בינו ובין עצמו 'ימח שמו... ימח שמו...' באותה העת עמד שם יהודי בקרבת מקום אשר נחרד למשמע אזניו, בחששו שמא גרם לו מאן דהוא רעה וע"כ הוא מקללו קללה כזו, או שמא אירע לו איזה... על כן ניגש אליו ושאלו אם בידו לעזור לו, נענה החסיד והשיב לו בניחותא שלא קרה לו מאומה רק שב'בית אהרן' מבואר, שבכל מצוה צריך האדם לכוון שברצונו למחות זרעו של עמלק, ועל כן כעת שהוא קושר מנעליו ומקפיד לעשותו כפי הנפסק בשו"ע (או"ח ב ד) הרי הוא מכוון למחות שמו וזכרו מתחת השמים, ולכן קללו שבזו המצווה ימח הקב"ה שמו מעל פני האדמה במהרה.

יא. בספר 'תורת אבות' מובא מהרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע בזה הלשון, שבת פר' זכור הוא זמן המסוגל לעקרונות שיפקדו בזרעא חייה וקיימא. כי אצל רחל כתיב (בראשית ל כב) 'ויזכור אלוקים את רחל', ובשרה כתיב לשון פקידה - 'וה' פקד את שרה' (שם כא א), ובפר' זכור קורין לשון זכירה ומפטירין 'פקדתי את עשה לך עמלק'.

יב. עוד יש לומר בדרך צחות, דהנה העולם אומרים הטעם שנקראת שבת זו 'שבת זכור', על פי מאמרם (מגילה יג): שמשו רבינו ע"ה נולד בז' אדר, נמצא שבשבת זו - שאחר ז' אדר היתה שמחת ה'שלוש זכר' שלו, כמנהג ישראל לעשות 'שלוש זכר' בליל שב"ק הסמוך ללידת הבן (עי' יש"ש ב"ק דף פ. סימן לז), על כן נקרא שמה 'שבת זכור'. באופן אחר כיוצא בו אמרו, דהנה ידוע (שבת פט): שאחר מתן תורה בז' סיון נתעברו כל נשות ישראל וילדו זכרים, ולפי החשבון היה לידתן אחר ט' חדשים - ביום ז' אדר, וא"כ חגגו כל ישראל שמחת 'שלוש זכר' באותה שבת, ועל כן היא נקראת כך. בין כך ובין כך הרי הזמן מסוגל להוליד בנים.

יג. הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה, כי תצא ד"ה זכור) דקדק בלשון הכתוב 'זכור את עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים', שפתח בלשון יחיד 'לך' ומסיים בלשון רבים 'בצאתכם', לומר לך שגאולתן של ישראל מיד מצרים היתה בזכות שהיו באחדות, ועמלק גרם להפריד בין הדבקים עד שיהיה לעצמו 'לך', כי אין עמלק יכול לנצח את הכלל כשהם באגודה אחת, אלא רק את היחידים.

וכיוצא בדבר הגידו צדיקי הדורות שכל כוחו של המן היה בטענתו 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד' (אסתר ג ח), שכלל ישראל אינם מאוחדים ביניהם אלא הם מפוזרים ומפורדים, וכנגד זה אמרה אסתר למרדכי 'לך כנוס את כל היהודים' (ד טז), שה'תרופה' הראשונה לביטול הגזירה הוא לכנוס את כל היהודים כאיש אחד בלב אחד.

באר הפרשה - שבת זכור

וגו', תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח', ועניין 'מחייית עמלק' בדורות הללו יתבאר על פי מה שאמרו חז"ל (תנחומא כי תצא פ"ט) עמלק דומה לזבוב, וכן מצינו בפרשת 'ויבוא עמלק' דכתיב (שמות יז יד) 'כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע', וכתב ה'בעל הטורים' כי זכרון בספר ושים באזני ר"ת זבוב (עיי"ש), וכבר ביאר ב'כלי יקר' (שם פסוק ח) למה השווה עמלק לזבוב, (וכן הא דמצינו שיצר הרע דומה לזבוב, ברכות סא.), כי

ובהאי עניינא נביא מה שביאר הרה"ק רבי חייקל מהמדורא זי"ע את האמור בפרשתן (ב יג) 'ברית מלח' - שכרת הקב"ה ברית עם המלח, כי כל מהות המלח הוא לתת טעם במאכלים אחרים, אבל הוא עצמו נשאר במליחותו, אינו נהנה בכלום ואינו משתבח בכחוא זה, למען דעת, כי המתנהג כן הקב"ה כורת עמו ברית.

חידוש נפלא כתב הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש טו) שכאשר סירב אחשורוש ליטול את עשרת אלפים ככר כסף מידי המן, ואמר לו (ג יא) 'הכסף נתון לך, והעם לעשות בו כטוב בעיניך', חילק המן כסף זה לעניים ואביונים. ומוסיף, שבשכר זה זכה לשכר גדול שבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק (גיטין נז:), ומכל מקום לא הגינה עליו זכות המצוה מפני שהיה עבדו של מרדכי (כמבואר במגילה טז.), וקיימא לן (פסחים פח:): 'מה שקנה עבד קנה רבו', וא"כ לא יהיב מדיליה מידי, אך כיון דסוף סוף נהנו העניים זכה לשכר טוב באחרית הימים. ללמדנו על השכר הנורא לבעלי צדקה וחסד ואפילו אם הם פחותים ביותר...

לעומת זאת, בהיות הגה"צ רבי שלום שבדרון בעי"ת לאנדאן שאל את שומעי לקחו - האם ראיתם פעם איך ש'עמלק' בעצמו קורא פרשת זכור... אנכי ראיתי..., וכה היה מעשה, פעם אחת קרא בתורה בשבת זכור נער בן י"ג שנים, וכאשר סיים את קריאת הפרשה וכבר עמד לקרוא למפטיר קריאת פרשת זכור, ניגש אליו איש 'מכובד' ואמר לו, בחור יקר, עדיין אין לך חתימת זקן, רד מהבימה, ותן למבוגר יותר לקרוא פרשת זכור, וזהו ממש 'עמלק' הקורא פרשת זכור אחרי שבייש וציער בן ישראל ככה.

יד. נודע מה שפירשו בספה"ק (בית אברהם זכור ד"ה אשר קר, ובשא"ס) בהא דכתיב גביה עמלק 'אשר קרך בדרך', ופירש רש"י, שהוא מלשון קרירות, וכן הוא מלשון טומאה, שבאמת שני העניינים לדבר אחד נתכוונו, כי עבודתו של יהודי להיות חם ובוער במקום מצוה, שיעשה את המצוות מתוך בעירת אש קודש, וכל רצונותיו ושאיפותיו יהיו לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, ומאידך להיות קר בנוגע לענייני עבירה, כלומר שלא תהא לו תשוקת הלב לדבר איסור. אכן זה דרכו של עמלק להפך את היוצרות, לצנן ולקרר את הלב, ושלא יהא כ'אמבטי רותחת' לדבר מצווה, ולאידך לחממו ולהרתיחו בענייני איסור ושיהא רץ לדבר עבירה רח"ל, ועל כך ציוותה תורה זכור את עשה לך עמלק, להיות על המשמר שלא להלך אחר עצתו של היצה"ר, אלא להשקיע תשוקת הלב רק לדבר מצוה.

ושמעתי רמז נאה דהנה ישרא"ל בגמטריא תקמ"א (541), וכשתוציא המספר א"ש (301) מתיבת ישרא"ל אז ישאר המספר עמל"ק (541 - 301 = 240) כלומר דישראל בלא אש וחמימות זהו 'עמלק' אשר קרך בדרך.

פעם השתתף הרה"ק ה'קדושת יום טוב' זי"ע באסיפת הרבנים והתלווה עמו בנו הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע שהיה עלם צעיר לימים, בהיותם שם הבחין אחד הרבנים בילד הרה"ק מסאטמאר המתפלל בהתלהבות עצומה ואש גדולה יוקדת בלבו, ומתוך התלהבותו עשה תנועות שונות ומשונות, על כן ניגש אליו אותו רב ושאלו בזלזול ובלעגי לשונו 'וכי פורים היום', השיב לו הרה"ק מסאטמאר בחכמתו ובשנינותו 'אילו הייתי יודע שאמצא כאן המן - הייתי מביא עמי גם 'גראגער'.... (רעשון), כשכוונתו שקירור התלהבותו של יהודי הרי היא מקליפת עמלק, וצריך לבטלה ולעקרה מן השורש.

עפי"ז ביאר איש נבון וחכם מה שמצינו במדרש (תנחומא כי תצא ז) שהסמיכו את 'זכור את יום השבת לקדשו' ל'זכור את אשר עשה לך עמלק', ונתבאר בספה"ק כי בכח השב"ק ניתן למחות זכרו של עמלק, וצריך לבאר העניין בזה, אלא שמהותו של עמלק הוא 'אשר קרך' - לצנן את רתיחת הלב והתלהבות אש קודש לעבודתו ית"ש, ואילו שב"ק הוא יום תשוקה ואהבה להשי"ת ביקוד אש, על כן השומר שבת כהלכתו מוחה בזה את עמלק. טו. משל אמרו בשם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פרשת תצוה), לעני ואביון מרוד שהתקיים מ'קיבוץ נדבות', פעם אחת ניגש לאחד מגדולי העשירים וביקש ממנו שרוצה לקבוע מסמר בביתו בעד סכום נכבד של מאה

בכל תוקף בחומה בצורה בגדרים וסייגים המרחיקים וכבר מצינו שכל קליפת עמלק ומעשיו הם לנסות את האדם מן העבירה^{טז}.
לפרוץ חומות בני ישראל^{טז}, וכמו שכתב הרה"ק

זהובים, בתחילה דחהו העשיר, אך משבא הלה והפציר בו יום נענה לו העשיר וכתב שטר מכירה כדין ונתנו בידי העני. ויהי ממחרת, בא העני וביקש לתלות אחד מבגדיו על המסמר, מיד פתחו לו הבית ונתנו לעשות בו כרצונו - שהרי שלו הוא המסמר, למחר הגיע העני בבקשה שברצונו לקחת את בגדו מאתמול ותחתיו תלה חפץ אחר, וכך הטריד את מנוחת בני הבית יום יום בענין אחר... עד שיומא חדא בא העני ותלה במסמרו נבלת בהמה שהחלה תוך כמה שעות להריח בריח נורא ואיום - והיו עיני בני הבית כלות והולכות... אבל, מה יעשו הרי שלו מסמר זה, ולגודל הצחנה נאלצו לעזוב את הבית בבושת פנים, וכך נהפך כל הבית להיות תחת רשותו של העני... והנמשל מובן, שהיצר הרע מפתה את האדם שיפתח עבורו סדק צר מאד כדי שיוכל לתת שם דבר קטן, והגם שבתחילה דוחה אותו האדם, מיהו השטן חוזר ומפציר בו שוב ושוב, עד שלבסוף מסכים האדם לוותר על דבר של מה בכך ולתת 'שעיר לעזאזל' עבור השטן כדי שבכך יתן לו מנוחה לנפשו, אך סופו שיתלה היצר באותו 'מסמר' כל סוגי נבילות וטריפות שאין אדם יכול לעמוד במחיצתן, והוא שולט בו מראשו ועד רגליו וכובש אותו להיות נכנע תחתיו בשלימות, ומפסיד את הכל.

מסופר שבערב ימי המלחמה דרשו השלטונות בדייטשלאנד (גרמניה) מממשלת פולין שישבו לידם את העיר 'דאנציג' שהיתה בעבר שייכת לדייטשלאנד, ובאם לאו יפתחו במלחמה עליהם, נענה אז ראש ממשלת פולין ואמר, אם אכן היו רוצים את 'דאנציג' אכן הייתי מחזירה להם למען תשקוט הארץ ולא תפרוץ המלחמה, אך מאחר שהנני יודע שהם 'מדברים' על דאנציג אך כוונתם להגיע עד ווארשא הבירה, ואם ניכנע ונשיב את דאנציג יחזרו וידרשו עוד ועוד, עד שיגיעו אל עיר הבירה ווארשא, על כן אין מנוס אלא לעמוד כנגדם ולהילחם בהם.

ולמדו מכאן בעלי המוסר, כי היצר הרע 'מדבר' על דאנציג ורוצה את ווארשא, כלומר שאינו מבקש אלא פתח קטן, לעבור על גדר וסייג קל, אך מכאן תיפתח לו הדרך להפיל את האדם לגמרי, וצריך להיות 'חכם הרואה את הנולד' לעמוד על המשמר בכל הכח שלא לתת 'פתח' ליצר שיוכל להיכנס בו שעי"ז יוכל להפילו לגמרי, ואם יתאמץ עתה 'מעט' ימנע מעצמו מלחמה קשה הרבה יותר בהמשך.

טז. וכבר פירשו צדיקים (מובא בשם הרה"ק ברי רבי בונים מפשיסחא, ומעוד רבים במה שנאמר (אסתר ג ח) 'ודתיהם שונות מכל עם', כי אכן הא גופא הוא 'דתיהם' - להיות שונים מכל עם... וזה מיסודות ועיקרי הדת להיות מובדלים ומופרשים מכל דבר ועניין ששייך לגויי הארצות.

יז. ובכלל הריסת חומות הדת הוא על ידי שמסית את האדם להיות 'אויבער חכם' - להתחכם כנגד תקנות חכמי הדורות בתואנות שונות. וכבר אמרו שכל עצם הווייתו ומציאותו של המן הייתה על ידי 'סברות עצמיות' שנשא 'שאל המלך' ק"ו בנפשו במלחמתו עם עמלק, שאמר 'ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה' (יומא כב:), ולכן חמל על אגג וממנו יצא המן (אף שברור ופשוט שאין לנו כלל השגה והבנה בשאל המלך, מ"מ ללמדנו באה תורה). והתיקון לזה הוא ללכת 'קאפ אין וואנט' (ראש בקיר) מבלי להבין כלום, רק לעשות מצוות ה' בתמימות וללא התחכמויות, וזהו עול מלכות שמים שלימה. ובזה ניתן לבאר הטעם שתקנו חז"ל לשתות יין בפורים עד דלא ידע, כדי לבטל את אותה עקמומיות שבלב - הרצון לידע ולהבין.

מעשה באיש יהודי שנתפס ל'טיפה המרה' - בשתיה לשכרה יומם ולילה לא ישבותו, פעם תפסוהו חבריו כרגע לפני השתיה - כשעדיין היה בקבוק השיכר ביד ימינו והפקק ביד שמאל, והיו ידידיו ורעיו מפצירים ומתחננים אליו, שיעזוב מנהגו הרע, והראו לו איך שאיבד כל פרנסתו ב'זכות' שתיתו, וקרע את 'שלום ביתו' ולא עוד אלא שכל סובביו מתרחקים ממנו... ענה להם ה'שיכור', שמעו נא רבותי דיינים מומחים, ראו נא את הבקבוק 'זעקס און ניינציגער' (תשעים וששה אחו"ז אלכוהול) אשר בידי וריחו נודף, אכן, יש תשעים וששה טעמים מדוע כה גרועה שתייתו, אך מה אומר לכם - 'טעמו' של בקבוק 'תשעים ושש' הלז גובר על כל ה'טעמים' שלכם... והנמשל, פעמים שנראה לאדם כי טוב ויפה לעשות מעשה פלוני - אך אם יראה שאינו על פי דרך התורה, אף אם נראה לו כי תועלת רבה תצא מכך - יעמיד לפני עצמו חומה - ויזעק לעצמו אחר ה' נלך כחך בלי טעם, וכל ה'טעמים' לנהוג כרצוני בטלים ומבוטלים כנגד רצון הבורא.

ובזה ביארו את האמור בסוגיא דקטורת (ירושלמי, יומא פ"ד ה"ה), 'ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה (בפרשתן ב יא) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו, וכל הרואה יתמה, מדוע דייקא בקטורת שאלו 'ולמה'... והשיבו

- חסרי כח מחמת הטאם, שהיה הענן פולטן, וכלומר, שלאילו נטפל עמלק, לאמר להם, אין תקווה לאחריתך, וזוהי תוקף קליפת עמלק - לשבר רוחו של כל יהודי ולייאש אותו בטענה שהוא כבר 'אבוד'". ודייקא על זה אמרה תורה 'זכור את אשר עשה לך עמלק, תמחה את זכר עמלק', ימחו אלו האומרים כי אין תקווה אפילו לאחד מבני ישראל".

ה'אמרי אמת' זי"ע (שבת חוה"מ סוכות תרצ"ד) 'עמלק עשה פרצות בישראל, כדאיתא במכילתא שנכנס תחת כנפי הענן ונגב נפשות מישראל' (עיי"ש שמאריך בזה, וע"ע אמרי נועם לפורים ד"ה כרכים) וכנגד זה נאמר 'תמחה את זכר עמלק' על ידי ביצור החומות והסייגים.

ויונג - קליפת עמלק להביא לידי ייאוש רח"ל

וז"ל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (זכור אות ג), היינו שאמר להם שעל שפגמו אין להם תקנה ח"ו וכו',

בתיב (דברים כה יח), 'אשר קרך בדרך ויונג בך כל הנחשלים אחרך', וברש"י, 'כל הנחשלים אחרך

'מפני שהתורה אמרה, מדוע לא שאלו כן בהלכות שבת - ולמה אין מדליקין האש בשבת... מפני שהתורה אמרה, וכיו"ב בשאר מצוות, אלא, כי הקטורת הייתה עשויה להעלות ריח, ואם כן יש מקום לומר שנוסיף עליה דבש, ועי"ז יתרבה וישתבח ריחה לעילא ולעילא, ונראה שע"ז יתקיים רצון הבורא ביתר הידור, לזה אמרו מפני שהתורה אמרה, אף מה שנראה לך כמסייע לקיום התורה, אם אמרה תורה בפירוש אל תעשה כן הרי עליך ללכת אחרי התורה כחק בלי טעם, ולא ללכת אחר שכלך ה'מבין' כי כך וכך עדיף לעשות...

יח. וגם נכדו 'ממלא מקומו' המן הרשע המשיך בדרכי אבותיו, וכמו שפירשו במה שדרשו חז"ל (מגילה יב.) את הפסוק (אסתר א ח) 'לעשות כרצון איש ואיש - אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי דכתיב (ב ה) איש יהודי, המן - איש צר ואויב (ז ו)', ואינו מובן מנא להו ד'איש' היינו מרדכי, ואילו 'ואיש' היינו המן, אולי נאמר איפכא, ואמרו לרמז, כי אותיות 'ואיש' הן כאותיות 'יאוש', והיאוש שייך לרשעי אומות העולם ע"כ אמרו שהמן נרמז בתיבה זו. כי כל רצונו ושאיפתו של המן מזרע עמלק להפיל יהודי לעצבות ויאוש. ומאיךך 'איש' ר"ת אין שום 'יאוש', ומשום כך 'איש' זה מרדכי, שלא התייאש מן הרחמים אפילו כשנכתב ונחתם בטבעת המלך.

ואכן זה החילוק וההבדל בין ישראל לעמים, כי זרש אמרה (אסתר ו יג) 'אשר החילות לנפול, לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו', וזוהי 'שפת הגויים כזרש וסייעתה'... להתייאש לאלתר, כאשר דבר מה לא מתנהל כרוחם, וזה גופא גורם למפלתם בשאול תחתית, אבל 'איש יהודי' מתחזק בכל מצב, ואף אם מחמת איזו סיבה או אונס נפל אין זה אלא תקלה לשעה בלבד, והוא מתחזק מעתה לעלות בדרך המלך, זה גופא יגרום לו לעלות מעלה מעלה.

וז"ל ה'תורת אמת' (תר"ל ד"ה שושנת), על הפזמון תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור להודיע שכל קויך וכו', כי בזה נתוודע שבכל דור ודור ובכל נפש ונפש, גם אם יהיה חלילה בירידה התחתונה מאוד, אם רק יתעורר בלבו להיטיב מעשיו מעתה, יוכל להעלות נפשו להתקשר אל השרש על ידי 'הקווי' אליו יתברך, ולכן הלבוש של מצות פורים הוא בהגשמות גדול לבסומי עד דלא ידע, להורות כי גם בהעדר הידיעה וההסתר גדול מאוד ח"ו, יש לו מקום להתחדש כבתחילה.

וכן איתא מהרה"ק מדו"קוב זי"ע (עטרת ישועה פרשת תצוה) על דרשת חז"ל על הפסוק כתיב למאור, וברש"י, 'כתיב למאור ולא כתיב למנחות' (מנחות פו.). ומבאר 'כי הנה בעבודת השי"ת יש לפעמים אשר האדם נופל ממדריגתו, ועם כל זה לא ימס לבבו בקרבו, כי זו היא ירידה לצורך עליה כדי שאח"כ יתעלה יותר ויותר ויתן תענוג למעלה, וזהו 'כתיב למאור' אף שאור התורה והמצוה 'כתיב ונכתש' והיה בחינת ירידה, עכ"ז ידע 'להעלות נר תמיד', שמעלה תענוג למעלה תמיד ואף בעת הירידה, כי הירידה הוא לצורך עליה'.

ולמדנו מכאן, שאפילו בעת הירידה עצמה, יחזק עצמו לעבוד את השי"ת בכל מה שיוכל, וידע נאמנה שעוד יזכה לצאת מהמאפל שלו, ואדרבה אחר כך יבא עליה גדולה ויזכה לעלות מדריגות רבות בעבודת השי"ת.

וכך אמר הגה"צ רבי דן סגל שליט"א לבאר בקרא (משלי כד טז) 'שבע יפול צדיק וקם' ולא נאמר 'צדיק יפול שבע וקם', והטעם הוא דלפני שנאמר 'שבע יפול' אין כלל היכי תימצא להיות צדיק, ורק אחרי ה'שבע יפול' וקם, אז יש אפשרות להיות 'צדיק', ולפיכך לא כתיב 'צדיק יפול שבע' דאין מציאות של צדיק קודם הנפילות, ודו"ק.

יט. הנה מצינו ב' שונאי ישראל פרעה ועמלק, פרעה שאמר מי ה' נטבע בים סוף ושוב אין מצוה לשנוא אותו ולמחות את זרעו, ואילו את עמלק עלינו לשנוא עולמים, למחות את זכרו מתחת השמים מבלי להשאיר שריד

אותם איך יערב לבכם לגשת אל הקודש, ובהיאך אנפין יקומון קמיה מלכא עילאה ולמללא מילי [בתורה ובתפילה]. והעיקר להאמין באמונת אומן כי הוא כל יכול, ודורש עצות ותחבולות לעזרת בניו לבל ידח ממנו נידח^כ, ולקבל עליו עול מלכות שמים מהיום ולהלאה^כ. עכ"ל^כ.

וכמבואר בפרקי דר"א (פמ"ח) שכל מי שהי' טעון טבילה הי' הענן פולטו, ולאנשים נבאי רוח כאלה נקל הדבר להביאם לידי עצבות^ב ולהשפילם עד לארץ עד שיאמרו לנפשם נואש חלילה וכו', כי דימו בנפשם שכבר אין להם תקנה - שגם חלק האלוקי היא חיות האלוקית אשר בנפשם כבר אין להם וכו', ועמלק ימ"ש מעציב

ופליט, ולכאורה פרעה הרשיע יותר כי כפר בה^ג, וכמו שאמר 'לא ידעתי את ה', מי ה' אשר אשמע בקולו', ולא מצינו כזאת אצל עמלק, אלא שפרעה אכן לא האמין בה^ג, אך עמלק גרם לישראל שלא להאמין בעצמם, שזינב את כל הנחשלים שהענן פולטם, וטימא אותם מתוך הטענה שבין כה וכה כבר הם 'חלשים', על זאת אין כפרה עולמית... כ. והרי ש'עמלק' מנסה להביא את האדם לידי עצבות, כי מכאן ואילך הדרך סלולה בפניו להפילו לגמרי, שאי אפשר להילחם עם היצר מתוך עצבות, רק מתוך שמחה והתחזקות. וכמו שכתב הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע (פכ"ו) וז"ל, ברם כגון דא צריך לאודעי כלל גדול, כי כמו שנצחון לנצח דבר גשמי, כגון שני אנשים המתאבקים זה עם זה להפיל זה את זה, הנה אם האחד הוא בעצלות וכבדות ינוצח בקל, ויפול גם אם הוא גבור יותר מחבירו, ככה ממש בנצחון היצר, אי אפשר לנצחו בעצלות וכבדות הנמשכות מעצבות וטמטום הלב כאבן, כי אם בזריזות הנמשכת משמחה ופתיחת הלב וטהרתו מכל נדנוד דאגה ועצב בעולם.

ידוע דבר מכתבו של הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (ח"ב מכתב ו) וז"ל (בשינוי). אספר לכם מה ששמעתי זו השבוע, בעת מלחמה בשנים הקודמים הגיע דעפעש (טעלעגראם, מברק) אל השר הגדול שהיה יועץ לראש המדינות, שהשונא שבר את כל עיקר יסוד חיזוק המבצר (כלומר - אנחנו בסכנה) מיד נפלה רוח השר בקרבו והיה עצב וזועף בשברון לבו. משנודע זאת לאשתו, מיהרה לנחמו, ותשאלהו, מדוע נפלו פניך, סיפר לה השר על דבר הדעפעש שקיבל, והשיבה היא בחכמה. הנה גם אני קבלתי דעפעש בזו הרגע, ובו נכתבו דברים יותר רעים ומרים מהדעפעש שלך, אמר לה אמרי לי מהו. השיבה לו כתוב בו שאתה אבדת את המוהט (תעצומות וכוח חיות הנפש) שלך, ר"ל שאבדת את התחזקות וגבורות הלב שלך ודבר זה יותר גרעון ונפילה משבירת כל המבצר הנ"ל, ומסיים הרה"ק בינו והתבוננו נא בזאת.

כא. וכך מצינו 'בעניינא דיומא', וכמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ בתחילת דבריו על מגילת אסתר), ועיקר הנס הוא שהקדים הקב"ה וברא את הרפואה באותה שעה שחטאו ישראל, כי לא היה עיקר הנס מה ששמע ה' בקול שוועת עמו בני ישראל בשעה שקראו אליו, שהרי 'אפילו תשובת נינוה קיבל, ולמה לא יקבל צעקת ישראל', וגם הנס של 'ונהפוך הוא' לא היה כל כך חוץ לדרך הטבע שהרי המלך אוהב את המלכה, וגם (מגילה טו:) אחשוורוש הפכפך היה, ועל כן אפשר שיאהב היום את המן ולמחר יצווה לתלותו על העץ.

ועיקר הנס הוא שהרג את ושתי כנגד דרך הטבע, שהרי קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע, וביום האחרון נשתגע בשיגעון. וגם ושתי המלכה היתה משוגעת שהפריזה בדברים כנגדו... ולא עוד אלא שעל אותה שעה נגזרה הגזירה - על שנהנו מסעודתו של אותו רשע (מגילה יב.), ואעפ"כ ריחם עליהם הקב"ה והקדים וברא את הרפואה באמצע הסעודה והרגו את ושתי, ועי"ז לבשה אסתר מלכות והיה בידה להציל את ישראל מגזירת המן, נמצא שתחילת הישועה היתה כאשר היו ישראל בדיוטא התחתונה ועסוקים בחטא רח"ל, ללמד ש'בנים משחיתים' - אפילו בשעה שמשחיתים בנים חביבים הם לה'.

וללמדנו, שניתן 'להתהפך' ברגעא חדא ולהתקרב אל השי"ת מתוך המצב השפל ששקוע בו, ואז יראה כיצד היתה מוכנה ישועתו גם כשהיה בדיוטא התחתונה. ובכך יש לפרש בלשון הכתוב (ד טז) 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת', שאם 'אבוא אל המלך' יתברר תוקף הנס אשר היה מוכן ומזומן בשעה שהיתה ההנהגה 'אשר לא כדת'.

כב. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר ברוח הדברים הללו, שמלחמת עמלק צריכה להיות בתדירות בלא הפסקה, ואף אם נכשל ונפל במלחמה יתחזק מיד ויחזור לעמוד על משמרתו כבתחילה, וזה מרומז בשם 'עמלק' שהוא נוטריקון 'אמאל לייגט ער מיר אראפ, און אמאל איך עהם אראפ' (לפעמים היצה"ר מנצח ומפיל את האדם, ולפעמים האדם מנצחו), אך העיקר הוא שלא יפול ברוחו מנפילותיו, וימשיך בכח וגבורה למלחמה הבאה.

וכך אמרו צדיקים ללמוד ממה שאמרו חז"ל בעניין חרבונה, שמצד אחד אמרו (מגילה טז.) 'אף חרבונה רשע באותה עצה (לתלות את מרדכי על העץ) היה', אמנם מאידך אמרו ב'ירושלמי' (פ"ג ה"ז) שצריך לומר אחר קריאת המגילה 'וגם

הוא בן עולם הבא, ועליו ועל כיוצא בו אמרו חז"ל (ע"ז י:) יש קונה עולמו בשעה אחת.

ועל זה מוכרח האדם ליתן דעתו הישב לזכור את אשר עשה לו עמלק, הוא היצר הרע, אשר קרך בדרך ה', כמדובר, ולהתגבר למולו בלי לשמוע לעצתו, וכמאמר חז"ל (סנהדרין לו.) חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, להתחזק לשוב בתשובה שלימה, ויאמין באמונה שלימה, שהבורא ית"ש הוא רב חסד ומרבה לסלוח. עכ"ל.

רמז מצאנו בדברי הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע ש'ראשי תיבות' של תיבת אדר - א'לוף ד'ל ר'ש. יש שרמזו בדבריו אלו שהקב"ה משרה שכינתו בחודש הזה אף אצל הפשוטים והפחותים - ה'דלים והרשים' ברוחניות, ומעם הדבר כי חודש זה שייך לכל 'יהודי' יהיה מי שיהיה, כמו"ש במגילת אסתר (ג ד) 'כי הגיד להם אשר הוא יהודי'. וכך נאמר שם שוב ושוב מרדכי היהודי ולא מרדכי הצדיק, גם אומרים ב'שושנת יעקב' ברוך מרדכי היהודי - להורות לנו כי עיקר החשיבות היא

כתב הרה"ק ה'באר משה' מקאז'ניץ זי"ע (דרוש לפר' זכור) וז"ל, זכור את אשר עשה לך עמלק ונו', עמלק הוא היצר הרע. שורש של עמלק אשר קרך בדרך, כלומר שעשה אותך קר וכבוי בדרך ה', והראה לך גודל החטאים ועונות שלך איך שהרבות לפשוע נגדו ית"ש, וגדלה אשמתך עד שמי רום וכוכביהם, ובוה השפיל אותך מטה מטה, בלי שאת ראשך, ולא יערב לבך לגשת לעבודה לבורא כל העולמים ולשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך, וקבע בלבך דעה הנפסדת שלו, שכבר אברהם סברתך ותקותך, ואין לך שום תקנה בתשובה, אבל באמת כל דבריו דברי שקר ותרמית, כי הבורא ית"ש נקרא רחום וחנון ורב חסד ומרבה להטיב, וחפץ ומצפה לתשובתן של רשעים, ואינו חפץ במיתתן ח"ו, כמו שכתוב (יחזקאל לג יא) חי אני נאום ה' אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מרשעתו והי, ואפילו עברו רוב שנותיו, וכמעט בלו כל ימיו במעשים רעים, ולסוף ימיו נתן אל לבו ושב בתשובה שלימה באמיתת לבבו, והתחרט על חטאיו בוידוי וחרטה גמורה, ובקבלה בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה, גם

חרבונה זכור לטוב' - על שאמר למלך אחשורוש 'גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי' וכו', והרי שאף שבתחילתו רשע היה מכל מקום כיון שחזר בו זכור הוא לטוב, ואינו נידון אלא על שם סופו... מעתה יתחזק יהודי ללמוד קל וחומר מאותו 'חרבונה', שאף אם נפל ח"ו עדיין יכול להתחזק ויהא זכור לטוב...

וכה מבארים בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע מדוע כתיב (אסתר ג ב) 'ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה', ולכאורה היה לו לומר 'לא כרע ולא השתחוה' בלשון עבר ולא בלשון עתיד. אלא ללמדנו, שאף אם נפל, כרע והשתחוה, יתחזק מיד להתייבב על מעמדו להכריז שמעתה לא יכרע ולא ישתחוה. עד"ז יש לומר עוד, שלכאורה צ"ב, אם 'לא יכרע' כל שכן ש'לא ישתחוה' [שהרי כריעה היא על הברכיים והשתחוואה היא בפישוט ידים ורגליים כדאיתא בגמ' (ברכות לד:)] ומדוע הוצרך עוד להוסיף שלא השתחוה, אלא שאפילו כבר נפל והחל ב'כריעה' לא ימשיך בייאושו כי רב, ליפול וגם להשתחוות, אלא מיד יתחזק דמאי דהוה הוה ושוב לא השתחוה.

וכן מבארים אומרים (מגילה יט.) 'פרוז בן יומו מיקרי פרוז', שלא מצינו דין זה בשאר חגי ומועדי השנה, כי קליפת עמלק לייאש את האדם במחשבות - מה עשה אמש ומה יעשה לעתיד, אך היהודי מעמיד לנגד עיניו רק את היום הזה 'בן יומו' ותו לא, ואינו מתבונן מאין בא ומהיכן מקומו כשגורם הדבר לייאוש, לכן דינו כאותו מקום שנמצא בו.

כג. הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל משגיח דישיבת ליקוואד ביאר במאמר חז"ל (מגילה ז:) 'חייב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע', בדרך משל למחותנים שעמדו להכניס את צאצאיהם תחת החופה, וקיימו בהידור גדול מאמר חז"ל (שבת קל.) 'ליכא כתובה דלא רמו ביה תיגרא'.. ופרצה מריבה גדולה ביניהם ואש המחלוקת הגיעה עד לב השמים עד שכמעט ולא נתבטל כל השידוך, והשדכן אשר הרגיש שמעשה ידיו טובעים בים נחלץ חושים להציל את הבניין, ובחסדי ה' הצליח לגשר ביניהם ולהשכין שלום ושלווה. וכאשר הגיע הזמן לצאת לחופה רצו המחותרים לשוב ולשמוח ביום שמחתם, ובקשו לשכוח מכל מה שהיה ביניהם, על כן שלחו לבקש מהשדכן שלא יבוא לחתונה... בכדי שלא ייזכרו מכל העבר בראותם אותו. ועל דרך זה ייאמר, בהגיע יום הפורים, ברצוננו להתקרב אל הקב"ה ולשמוח עימו, ולשכוח מכל מה שחטאנו כנגדו, על כן אין ברירה אלא לשלח את ה'דעת' ולהתבסם 'עד דלא ידע', כי ה'דעת' היא המזכירה לנו את כל העבר שלא לטובה.

באר הפרשה - שבת זכור

יג

צדיק גמור הוא אם לא... אלא כל יהודי באשר הוא מתרומם מזלו בחודש אדר.

והסבר הדבר, כי חודש זה זמן מחיית עמלק הוא הנמפל ל'חלשים', ובריא מזליה ש'כל' יהודי יקר הוא אצל אביו שבשמים, ובידו להתקרב אליו מהיכן שהוא נמצא.

עצם היותו יהודי (והרי ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא, סנהדרין מד.). וכן יש ללמוד זאת ממה שאמרו (תענית כט:): בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי וכו' ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה - שמי שיש לו דין עם הנכרי ישתדל לקבוע זמן הדיון לחודש אדר שאז בריא ומוצלח מזלם של בני ישראל, ולא נזכר חילוק אם 'ישראל' זה

ואם כי דבריו נאמרו לגבי יום הפורים, בו תקנו חז"ל 'לבסומי עד דלא ידע', אך על כל פנים עלינו ללמוד גם למשך כל השנה 'לשלח את הדעת' ולהתעלם מהעבר, אלא להתחדש מעתה כבריה חדשה.

פורים

היא המפתח והדרך להביא את הישועה, גם למדנו על תוקף ההשגחה הפרטית בשעה שצרה מתרנשת ובאה על האדם שאז הקב"ה קרוב אליו ביותר, עוד יבואר שאין אדם יכול להרע לשני בלתי אם נגזר עליו מלעילא וכי ה' אמר לו קלל, ואף גם זאת ראינו מתוך הכתובים שכל העובר על האדם בחשבון קצוב הוא ולא יתווסף לו אפילו קורטוב של צער אם אינו בחשבון, וכדלהלן.

איתא במדרש (אסת"ר ה ה) על הפסוק (ד ז) 'ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו, אמר להתך, לך אמור לה, בן בנו של קרהו בא עליכם, הדא הוא דכתיב (דברים כה יח) 'אשר קרך'. וביאור הדברים הוא, שכל כוחו של עמלק לקרר את בני ישראל, שיחשבו על כל דבר כי אך במקרה קרהו"י ולא בהשגחה מיוחדת בחשבון נפלא מאת אבינו רועינו. לכן כינס מרדכי את כל היהודים כדי לחזק אמונתם בבורא כל עולמים, להורות להם שקליפת עמלק האומרת שכל הנעשה בעולם אך ב'מקרה' הוא בשקר יסודה"י. אלא

אשר קרך - הכל בהשגחה ואין 'מקרה' בעולם

כתב רבינו שמשון משאנץ (בפירושו לתורת כהנים בחוקותי ג) 'זכור את עשה לך עמלק - שתהא שונה בפך הלכות מגילה'. וביאור הדבר כי כל המגילה כולה מקשה אחת של אמונה בהשגחת הבורא יתב"ש על עולמו שברא במידת הרחמים, וכמו שאמרו משמיה דהגר"א שהרוצה חיווק באמונה בכל השנה יעיין במגילת אסתר"י.

וכבר פירשו בלישנא דגמ' (מגילה ד:) עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, שהכוונה על ה'עני' הידוע בדברי חז"ל - אין עני אלא בדעת (גדלים מא.), והוא מבולבל ואין אור האמונה מתיישב בקרבו - שעיניהם 'נשואות' מלשון נישאות ומתרוזמות בקריאת המגילה, שעל ידי קריאת המגילה נשפע עליו בהירות האמונה.

וכמה וכמה הילכתא גיברתא מיסודות האמונה יש ללמוד מתוך מגילת אסתר וכל אותה הפרשה. האמונה בהשגחה פרטית ובשעת ההסתר, וכן חיווק האמונה שאין רע יורד מן השמים אלא הצרה עצמה

כד. וכבר אמר הרה"ק מסאכטשוב זי"ע שחסידי ווארקע נהגו ללמוד כל השנה במסכת מגילה בכדי למחות את עמלק. שכן כל כולה של המגילה חטיבה אחת של השגחה פרטית (שיח שרפי קודש ח"ג אות ל).

אגב אורחא, כה אמר הרה"ק משינאווא זי"ע כי לימוד מסכת מגילה בכל השנה הרי היא סגולה לזכות ב'יראת

שמים' (הובא בדברי חנה, קאלשיץ).

כה. ברם, אנו מאמינים בני מאמינים שהכל מאתו יתברך, וכבר אמרו קמאי, דתיבת מקרה שווה לאותיות רק מה'. כו. כל כוחו של עמלק לדמות לאדם כאילו יש איזו 'מציאות' מלבד הנהגת הבורא, והוא עומד ומדמה לעצמו כי פלוני הזיקו, פלוני משיג גבולו, פלוני לקח מעמו והפסידו, אין לנו אלא עצה אחת - לעמוד בכוח 'נקודת אמת' של אמונה אמיתית ובזה ינתץ וישבר כל בניני דמיונותיו, וכך אמרו לרמז, דכתיב במגילה כראות המן שמרדכי איננו כורע ומשתחוה לו - נענה ואמר (ה יג) 'וכל זה איננו שווה לי', והפליאה ידועה, אכן, המן זה שוטה רשע וגס רוח היה, אך מהי פשר הכרזה זו, וכי באמת 'כל זה' - שגידלו המלך רוב עושרו עם רוב בניו, איננו שווה בעיניו מחמת שמרדכי אינו משתחוה לכבודו, וביותר יקשה לפי מה שדרשו חז"ל (מגילה טו:) 'מלמד שכל גנזיו של אותו רשע חקוקין על לבו ובשעה שרואה את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה איננו שווה לי', והיינו שבאותה שעה שראה את מרדכי - הצביע על אוצרותיו שהיו חקוקים על ליבו ואמר ש'כל זה' אינו שווה בעיניו... אלא ביאורו במשל ל'ליץ' (ליצן) המשחק לעיני כל הקהל ב'בלון' הנפוח, ומראה לכל העומדים סביבותיו כל מיני שחוק ומשחק בצורות נפלאות שהוא בונה מהבלון, היודעים אתם ממי מפחד הלה חרדה עזה ועצומה - מאדם אחד שיבוא עם מחט קטנה וידקור את ה'בלון', אז יתפוצץ הבלון ויתגלה קלונו ברבים שלא שיחק אלא ב'אוויר' ריק שאין בו ממש. כך המן - זה היצר לדידן, אינו 'מוכר' אלא דמיונות 'נאדות נפוחים' - משאות שווא ומדוחים, ולכן אמר 'וכל זה איננו שווה לי' - כי בעמידת מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה הוא כמחט בלבו של ה'בלון' המגלה שאינו אלא

כל אשר יארע בעולם יש בו סיבה וטעם עליון¹⁷, ובאמונה זו ימחה זכרו של עמלק.

ועל דרך זה ידע האדם גם שאין דבר הנעשה בידי בשר ודם - אף אם נראה כי פלוני עשה ופלוני הרע לו, באמת מיד ה' הוא, כי הוא עשה ויעשה לכל המעשים¹⁸. וכך כתב המהר"ל (אור חדש אסתר) על דרשת חז"ל (מגילה יא.) 'הוא אחשוורוש - הוא ברשעותו מתחילתו ועד סופו'. ולכאורה צריך ביאור, הרי מצינו שהרבה טובות עשה אחשוורוש לאסתר ומרדכי ולישראל, ונראה כאילו רק מתחילה היה רע אבל לבסוף נעשה טוב, ומדוע אמרו 'ברשעותו' מתחילה ועד סוף. אלא ביאורו, כי אכן, מצד עצמו היה רשע מתחילה ועד סוף.

ובזה ביאר המהר"ל (אור חדש בהקדמה), מה שאמרו חז"ל (מגילה טו:) 'ש'המלך' האמור במגילה הכוונה ל'מלכו של עולם' (ותמוה מדוע רמזו שם 'מלכו של עולם' ברשע כמותו ולא במרדכי. אלא, כי אדרבה בא לומר) 'שלא תמעה לומר שלפי פשוטו מדבר 'המלך' באחשוורוש, ורק ב'רמז' קאי על 'מלכו של עולם'. אלא אדרבה, פשוטו של 'המלך' היינו מלכו של עולם, הוא עשה את כל

אוויר ודמיון שווא. זוהי עבודתנו בימים הללו מחיית עמלק - לתחוב המחט ולנפץ ה'בלון' של היצר. כז. יש שאמרו שלכן נפסק לגבי פורים ש'פרוז בן יומו קרוי פרוז' (מגילה טז.), ואילו בשאר יו"ט של גלויות נוהג ה'אורח' הבא מארץ ישראל לחז"ל ולהיפך כמקומו (אור"ח תצו ג, ועיי' שועה"ר שם ז-יא), כי בפורים הוא הזמן הראוי להשריש שהכל בחשבון, וגם שהותו של אדם במקום ה'פרזים' אף ליום אחד אינו במקרה ועראי - וכלשון בני אדם 'פלוני נפל בטעות הנה', אלא ליום זה נשלח מן השמים להיות כאן, וכאן מקומו בזו העת לכל דבר וענין. וכמו שאמר הרה"ק האדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע שצריך כל אחד להאמין בכל מקום שהוא נמצא ששם היא חיותו, ואילו היה בזה הזמן במקום אחר בטלה חיותו (באורות ישראל הובא כן בשם הרה"ק מרוז'ין זי"ע).

כח. ורמזו זאת בלשון הכתוב (אסתר א טז) 'לא על המלך לבדו עותה ושתי המלכה', שהנה סופי תיבות של 'לבדו עותה ושתי המלכה' הם שם הוי"ה (שלא כסדרו), וללמדנו כי אם נראה בעיני בשר שושתי המלכה היא שעוותה לפני המלך, אך האמת שמאת ה' היתה זאת, וזו היתה גזירת עליון שלא תבוא ושתי, למען תקבל את העונש המגיע לה ומלכותה תינתן לאסתר, וללמד יצא לכל אדם וה'רודף' שלו, שלא הוא עשה זאת, והכל בשליחות מן השמים נעשה, ולטובתך, מה לך כי תלון עליו שקיים רצון הבורא בהידור ובשלמות.

כט. וזהו שאמרו (אור"ח תרצ"א ס"א) 'מגילה צריכה שרטוט', כלומר, לשרטט ולהעמיק בלב את ה'נקודה' העיקרית שהכל בידי שמים, וכבר דרשו דורשי רשומות כי 'נקודה' ר"ת 'ווייל נאר דו קענסט העלפן' (כי רק אתה יכול לעזור)...

ל. כזאת ביאר ב'אור דוד' להגה"ק רבי דוד דוב מייזליש (י"ל בשנת תר"ן) דקשה על לשון המקרא בריש המגילה 'ויהי בימי אחשוורוש', והרי מספר כאן את הנעשה עם אחשוורוש עצמו, ולא נהוג לכתוב ויהי בימי על המדובר עצמו, רק כשנעשה מעשה ע"י אחר אז כותבים - לכשתרצה לדעת מתי היה המעשה, זה היה בימי פלוני, כמו"ש ויהי בימי שפוט השופטים וכו', ומבאר, שהמגילה באה לבאר שלא יד אחשוורוש עשתה הרע או הטוב, אלא הכל בהשגחה, ואחשוורוש היה רק כגרזן ביד החצב, וכשנתחייבו ישראל מיתה היה הקב"ה מטה לב אחשוורוש לגזור כן ואח"כ הטה לבבו, ולכן נאמ' ויהי בימי, שאין אחשוורוש הפועל, רק השי"ת הפועל, אלא שזה נעשה בימי אחשוורוש הן הגזירה הן ההצלה ממנה, והכל ע"י השי"ת בכבודו ובעצמו.

ובזה מבארים את ענין שינוי המלבושים בפורים, שנראה לו זה האיש כראובן ובאמת אינו אלא שמעון, להורות כי כל הנעשה בעולם נראה לו שנעשה על ידי פלוני, ובסיבה פלונית, אך באמת הכל מאת נורא עלילות, שהקב"ה מסבב הכל כרצונו להביא לידי התכלית הנרצית לפניו.

וזהו ענין 'לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', שבכל השנה נדמה לאדם שיש לו שונא המציק לו, והוא 'ארור המן' הפרטי, לאידך גיסא פלוני המיטיב לו הוא 'ברוך מרדכי' שלו. ובפורים צריך להגיע למצב שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - שלו, כי אין כאן לא שונא ולא אוהב, אלא בין הטובות ובין הרעות כולם מאת הבורא ית"ש המסתתר תחת זה ה'המן' וה'מרדכי' להרע או להיטיב לו.

באר הפרשה - פורים

הנס של פורים משאר הניסים שנעשו לישראל, כגון יציאת מצרים, ונס דחנוכה וכיו"ב, שהם היו מחוץ לדרך הטבע, אך ההצלה בימי הפורים היתה על ידי סיבות שונות וצירופי מקרים בתוך הנהגת הטבע, שלא ראו מתחילה במאורעות הללו כל טובה וחסד, ורק לאחר זמן נגלה לעיני כל שישועתן של ישראל נטמנה בהם, ולכל אחד מהמקרים יש חלק בהצלה הנפלאה.

וזו לימוד לדורות כשאדם 'מצפה לישועתו', לא ישאל 'מה נשתנה' - מדוע גרוע מצבי בפרנסה, בכריאות, בנחת, בזיווגים בזש"ק וכיו"ב, אלא יתחזק ויזכור מעשה דמגילת אסתר איך שניהל הקב"ה את עולמו בחסד וברחמים, והבין מבעוד מועד את הרפואה למכה, וצירף מקרים ממקרים שונים בדרך הטבע להחיש פדות והצלה, וכעין חיבור וצירוף חלקי ה'פאזל' שאחר צירופם נראית תמונת הוד ברוב פאר והדר^{לג}. וכך הוא לדורות

הנכתב במגילה - שאחשוורוש פעל מה שנגזר עליו ממלכו של עולם - שהיה נראה כמי שעושה איזה דבר ובאמת אף 'מעשיו' של אחשוורוש בדבר ה' נעשו.

והנה, בגמרא דרשו (מגילה יא.) הפסוק (תהלים קכד ב) 'לולי ה' שהיה בקום עלינו אדם', אדם זה המן הרשע, פי' ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (לקוטי הרי"ם), דהנה העצה לזה שידע שהכל מהש"ת, גם מה שיש לסמרא אחרא כח להרע לפעמים הוא רק מהש"ת למובתינו, וזה שכתוב 'לולי ה' שהיה לנו' שזה הוא עיקר הישועה, וכשנדע זה היטב לא ניתן בו כח להרע כלל^{לא}.

מגילת אסתר - לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר

בימי הפורים האלה הזמן גרמא להתחזק באמונה בה' כי הוא הבורא והוא המנהיג את כל אשר נעשה, בכל פרט ופרט ממקרי וטבע העולם^{לג}, ובוה נשתנה

מכאן תבין את דבר המעשה, להרה"ק השרף רבי יחיאל מאיר מגאסטינין זי"ע היה מאן דהו שהיה רודפו עד חרמה, ומיצר ומציק לו במאד מאד, לימים חלה היהודי ונפל למשכב, מיד החל השרף לשפוך תפילות בעושר לרפואת ההוא גברא, ואף התענה תעניות לזכותו, ויראו כל העם ויתמהו מאד, בשלמא מה שהרבי שומע חרפתו ואינו משיב ניחא, אבל מדוע יקרע שערי שמים בעדו, ענה להם, לא זה האיש 'רודף' אותי - אלא הוא שליח מן השמים העושה שליחותו, אם ימות זה יעמוד אחר במקומו, ומי יודע מי יהא הרודף החדש ומה יהיו מעשיו, ניחא לי שיישאר זה רודפי אחר שכבר מכירו אני ואת תחבולותיו...

לא. וממשיך ב'חידושי הרי"ם' - עדיין בכל שנה ושנה על ידי קריאת המגילה נתעורר הארות שהיה אז, וימ"י פורים לא יעברו וכו' (אסתר ט כח) ו'יום' נקרא על שם אור כמו שכתוב (בראשית א ה) ויקרא לאור יום (ר"ל שהארות שהיו אז לא יעברו), וע"י חסרון אמונה בא עמלק, כמו שכתוב (שמות יז א) ויחנו ברפידיים, ברפיון ידיים מאמונה, שאמר (שם ז) מהיש ה' בקרבנו, ואם אמונה מאירה בישראל אין לו אחיזה, ולכך כתיב (שם יב) ויהיו ידיו אמונה, כלומר, שע"י חיזוק אמונה גברו נגדו.

לב. מענין לענין, איתא ב'מדרש תלפיות' (ענף א' אות אחשוורוש) שהגורל שהפיל המן ע"י חתיכת עצם מרובע בו חקוקים 'נקודות' משש קצוותיו, בצד אחד נקודה אחת ובצד שלישי שתי נקודות וכו' [ובלע"ז דאדו (Dice) והוא כעין הקוביות שהילדים משחקים בהם עד עצם היום הזה, בתחילת כל משחק] והנה, הפור הזה מהצד שיש בו שלוש נקודות יש כנגדו בצד השני ארבע נקודות, ומן הצד שיש שש נקודות יש כנגדו נקודה אחת - כי בכל פעם יעלו שני הצדדים למנין שבע, וכשערך המן את הגורל ערך אותו עם ג' עצמים (קוביות), אחד לקבוע את ה'שנה' אחד לקבוע את ה'חודש' ואחד ל'יום' שבחודש, ועלה בידו למעלה בראשון נקודה אחת, ובשני שלוש, וכן בשלישי שלוש נקודות (היינו א' ג' ג'), וחשב המן שבוודאי יעלה בידו לנצח כי שם אביו 'אגג' עלה בגורל 'למעלה', חישב עוד ומצא שבתחתית הפור עלו נקודות ו' ד' ד', כתיבת 'דוד' המלך, (שהרי לעולם שני הצדדים הנגדיים יעלו למספר ז', א"כ הוא"ו משלים כנגד הא', ופעמיים ד' כנגד פעמיים ג'), והבין שמזלם של ישראל 'למטה' - ואינו טוב, אלא שרצה לראות זאת במו עיניו, על כן הפך את הפור (הקוביות) לראות את ה'דוד' שנמצא למטה בתחתית, ובו ברגע שהפך את הפור, עלה דוד למעלה והוא ירד למטה, ע"כ.

וביארנו בזה, שבא ללמד לאדם, כשמצבך עולה ומזלך מרומם, אל תהפוך לראות את הרע והחסרונות שיש לרעך, כי כבר עשה כך 'המן' ואיבד את הכל...

לג. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע היה אומר (ליקוטי הרי"ם מגילת אסתר), וז"ל. כאשר הרגו את ושתי נכנס אחד לבית המדרש וסיפר לפני הלומדים שהרג המלך את ושתי, היו מי שגערו בו 'האק מיר נישט אין קאפ אריין מיט

עולם לך, שכל אשר יארע עמו בימי חלדו בחשבון נפלא, בזה הזמן הוא עת מוכשר להתחזק באמונה זו (יותר ומה שסבל לפני כחודש ימים שייך וקשור למה שעבר עליו לפני שבוע, וכולם מקשה אחת מזוקק שבעתיים, וממילא יקבל את הכל באהבה ובשמחה, ובזכות האמונה יזכה לגלות האור שבתוך ההסתר בטבע העולם, ואדרבה

מניסן שאז היו ניסים מגולים). כי עיקר קנין האמונה והבטחון אינו אלא מתוך ההסתר^ל, כי האמונה הבאה מתוך 'ראיית האור' - כאשר האדם רואה בעיניו את השגחת ה' וניסיו אינה נחשבת כ'אמונה' ל^ו.

דיינע שטותים' (אל תבלבל את ראשי עם שטויותיך) וכן כאשר נלקחה אסתר לבית המלך בוודאי היו מיושבי ביהמ"ד שלא הסכימו לשמוע מדברים אלו, כמו כן לא מצאו שום ענין במעשה דבגתן ותרש באומרם מה לנו ולשטותים (שטויות) הללו, אולם 'בלילה ההוא כאשר נדדה שנת המלך' החל להתברר להם כל צירופי המקרים, שהקב"ה ברוב רחמי הקדים רפואה למכה בנס המלובש בדרך הטבע, וכבר בשנת שלש למלכו הרעישו המלאכים בשמי מרום שושתי תהרג (כמבואר במגילה יב:), כדי שתבוא אסתר במקומה להציל את בני ישראל מכליה, וגם נסתבב שמרדכי יציל את חיי המלך בלא שיקבל תשלום שכר, ורק בספר הזכרונות כתבוהו וממילא לא הספיק המן 'לאמר למלך' לתלות את מרדכי על העץ, כי מיד שאלו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו' ומשם 'תקפו של נס'.

ולא עוד אלא שכל המאורעות שאירעו כל חד וחד בזמנו היה נראה כמי ששורת הדין נותנת שכך יהא, דמה שהרגו את ושתי על אשר הטיחה דברים קשים כגידין ב'מלך' אחשוורוש הרי כן הוא משפט המלכים - שהמורד במלכות אחת דתו להמית, וכן מה שהציל מרדכי את אחשוורוש מבגתן ותרש אין בו כלל חידוש, וכן מה שגידל אחשוורוש את מרדכי - הרי עשה זאת עבור שהציל את חייו מבגתן ותרש סריסי המלך. כללא דמילתא, שכל הנס היה מלובש בטבע, ורק לבסוף ראו איך שהכל היה בחשבון נפלא משמים ממעל.

ומוסיף (שם) החידושי הרי"ם וז"ל. כמו שאז בימי מרדכי ואסתר הייתה תמיהה גדולה שנלקחה אסתר צדקת כזו לבין ערלים, וכל התמיהות, ולמה נתגדל המן כל כך שהכל ישתחו לו, ולמה לא הלך מרדכי ברחוב אחר שלא יזדמן נגדו (נגד המן), ואחר כך נתיישב הכל - שהיה בהשגחה רבה מן השמים. כן יתיישבו כל התמיהות מעתה. עכ"ל. לד. דבר יקר ונחמד אמר אחד מן הגדולים שליט"א לבאר במה שנכתב בשו"ע (סי' תר"צ סי"ז) בענין קריאת המגילה 'מנהג כל ישראל שהקורא קורא ופושטה כאגרת להראות הנס', כי כאשר עומד לפניך רק פרק אחד עדיין לא ניכר הנס, ורק בהצטרפות כל פרקי המגילה כאחד אזי רואים את הנס, ולזה הנהיגו לפשוט את המגילה, ללמדנו שאי אפשר להסתכל רק על פרט אחד בפני עצמו אלא צריך להביט בכל 'התמונה' כולה... ולא נכתבה המגילה רק לשעתה, אלא עלינו ללמוד ממנה לכל השנה כולה ולכל תהלוכות החיים.

לה. הנה מפורסם בשם הג"ר ברוך שמעון שניאורסאן זצ"ל (ראש ישיבת טשעבין) לפרש הזמר 'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל מאת כל סוכה שוכן בערפל' דהנה אמרה תורה שה'גנב' משלם כפל, וה'גזלן' פטור מכפל, וטעם הדבר, כי הגזלן עושה את מעשיו לעין כל לכן משלם רק קרן, ואילו הגנב מסתיר מעשיו מעין הרואים - אף שהקב"ה רואה את הכל - הריהו עושה עין של מעלה כאילו אינו רואה לכן ישלם תשלומי כפל (מכילתא דר"י משפטים פרשה ט"ו), ומכיוון שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, אם כן ק"ו שהמכריז ומאמין שעין של מעלה רואה בכל עת ושעה, אף בעת שנראה לו כי הסתיר ה' פניו מהביט עליו - הוא עומד איתן באמונתו שהשגחת הבורא על ברואיו לא פסקה מעולם, אדם זה ישולם שכרו בכפלי כפליים מן השמים.

וזה ביאורו ואשרי כל חוכה אשרי החוכה - מצפה לה' בכל זמן ועידן, כי יזכה לתשלומי כפל, מאת כל סוכה - מאת הקב"ה הצופה ומביט ומשגיח על העולם. ומדוע יקבל כפל, כי מאמין הוא שהקב"ה כל סוכה - רואה את הכל, ואפילו כשנראה לו כערפל - בחשכות, יודע הוא שהקב"ה שוכן בערפל הלזה הוא מקבל שכר כפול ממנו יתברך.

עפי"ז ביאר הגה"צ ר' אלחנן היילפרין זצ"ל שלכן יש בחג הפורים ב' ימים, שהרי כאמור באותה שעה היתה הסתרה לבני ישראל, והיו יכולים לבוא לידי מחשבה כאילו עין של מעלה אינה רואה, וח"ו 'שכח' ה' את עמו ישראל ומסרם לידי אחשוורוש והמן, ואפ"ה התחזקו באמונה ובתפילה להשי"ת שהוא דואג להם וישיעם, על כן זכו לשכר כפול וקיבלו ב' ימים של יו"ט.

לו. ובזה ביאר בספר 'ברית כהונת עולם' (מאמר הסתר אסתר פ"ז) את דברי הגמרא (מגילה יד.) ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן

באר הפרשה - פורים

יש בו חשבון נפלא לטובתן של ישראל, וזהו עיקר אמונתנו, כמו"ש הרמב"ן (סוף פר' בא) מי שאינו מאמין בזה אין לו חלק בתורת ה'. ולכן 'מרבין בשמחה' בזה החודש, כי בשאדם מאמין שהקב"ה עמו (במרוצת ימי חייו) בכל עת ורגע להיטיב עמו, ובכל צעד ושעל אביו רחמו משגיח עליו להיטיב לו, ימלא לבו שמחה וצהלה בגיל ורגן לה'.

ובמה צדיקים התנבאו בסגנון אחד לפרש לשון המשנה (מגילה יז): 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', כי הלומד את המגילה מסופה לתחילתה, כלומר, אחר שבבר ראה את גודל הנס, והרי הוא מתפעל מן המאורעות שהיו בעבר, 'לא יצא' - כי תכלית האמונה שבעודו נמצא בזמן ההסתר ידע שהכל לטובה לו. וזה נרמז בקריאת המגילה על הסדר דייקא, שעוד בטרם שנראים לעיניו ניסי השי"ת כבר יאמין שהכל לטובה לה'.

ובך ביאר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה) שמטעם זה לא נזכר שם שמים במגילה, כי כל הנהגת הבורא היתה מוסתרת ומכוסה, אמנם כאשר יתבונן בכל צירופי (התיבות - והיינו צירופי) המקרים יראה מִבִּין השיטין שיש מנהיג לבירה, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים בהשגחה פרטית לט, ודבר זה ילמדנו להבין כי כל דבר, קטן כגדול יש בו חשבון וסיבה ממעלה למה שנעשה למטה.

ובדרך זה איתא ב'דרשות חתם סופר' (ח"א קסב): לבאר מה שאמרו חז"ל (תענית כט.) משנכנס אדר מרבין בשמחה, ופירש"י 'ימי ניסים לישראל - פורים ופסח'. ומבאר החת"ס כי הפרש גדול יש בין ניסן לאדר, כי בניסן היה הנס שלא כדרך הטבע - ביציאת מצרים, וקריעת ים סוף. ונס בזה פרסומו גדול יותר לפי שעה, (מכאן לשון החת"ס) ומכל מקום אינו מפורסם השגחת ה' בתמידיות על כל פסיעה ופסיעה. אבל בניסי אדר, לא נשתנה דבר מטבעו ולא היה שום פעולת אדם ביניהם, והמתבונן בדברים מתחילת סעודת אחשוורוש עד סוף מעשה המגילה יראה בהשגחה נפלאה ובהנהגת סדרי העולם.

וממשיך החת"ס, שינה הקב"ה מערכת השמים כאשר בן הוא פעולתו עמנו בכל יום ויום, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו... על כן מרבין בו בשמחה - שניכר בו יותר השגחת הבורא הפרטית עלינו. והיינו 'ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם' (אסתר ט כח) בב' בחינות - א. שיתעורר כל אדם בפורים ויכיר עי"ז נפלאות תמים דעים והשגחתו. והשני בפועל ממש, לא יעברו מתוך היהודים שבכל דור ודור עדיין כן הוא, כי נס זה אינו מעשה שהיה כבר היה, אלא - 'לא יעברו מתוך היהודים' - שעד היום כל הנעשה בעולם ונראה כטבע גרידא, באמת

לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב, וז"ל. גדולה הסרת הטבעת בהיות הנס מתלבש בעולם הטבע, ואפילו הכי יוסר כיסוי הטבע ויתראה מה שלפנים ממנו, וזה 'מחזיר למוטב' ודאי יותר מבחינת מ"ח נביאים ושבע נביאות שהיתה בחינות הנבואה (שלהם) ממה שלמעלה מן הטבע לגמרי, ע"כ. כי עיקר ה'גדולה' במי שמוצא את הקב"ה בתוככי הטבע ומגלהו בתוך ההעלם שבעולם זה נחשב כמי ש'חזר למוטב'.

לז. הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל היה אומר, שלומר על כל דבר 'גם זו לטובה' הוא קיום מחיית עמלק, שהרי זוהי דרכו של 'המן' לעמוד ולהכריז 'כל זה איננו שווה לי'.

לח. הוסיף ע"ז הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע (בית מאיר פורים ה) ביתר שאת, דאמונה לאחר הנס מצויה גם אצל הנכרים בני אומות העולם, וכמו שכתוב (ח יז) 'ורבים מעמי הארץ מתיהדים', ומעלתם של בני ישראל שהם מתחזקים באמונה בחי החיים גם בשעה שהחושך מכסה ארץ וההשגחה נסתרת, ומאמינים שיש אור גדול תחת ההסתר, בשכר האמונה יזכו לישועת ה' כהרף עין.

לט. ותתיישב בזה הקושיא הידועה, מדוע נקרא שם היום טוב 'פורים' על שם הפור זה הגורל שהפיל המן בעת צרה ולא על נס ההצלה, והלא כל המועדות נקראים על שם הנס, כגון חג הפסח שנאמר (שמות יב כז) 'ואמרתם זבח פסח הוא לה', אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים, וכן חג הסוכות - 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' (ויקרא כג א), וכיוצא בו בחנוכה על שחנו מן המלחמה בכ"ה בכסלו, ומה נשתנה בפורים שנקרא על שם הפור, והרבה תירוצים נאמרו בזה. ועל פי האמור יש לומר, שתכלית ומטרת יום הפורים הוא להשריש את האמונה בהשגחה עליונה גם בעת הסתרה כשעדיין חשיכה אופפת אותו ויקבל הכל באהבה, ועל זה מורה ענין ה'גורל' - שמבטל דעתו

נעשה צולע ברגלון], ובעלות אחשוורוש על כס הממלכה התאוה לישב על כסא כזה, אלא שפחד אחזו לישב על אותו הכסא שהזקן בו קודמיו, מה עשה, חיפש 'אומנים' שיבנו לו כסא אחר כמוהו ורק בעיר שושן נמצאו אומנים ראויים למלאכה קשה כזו, ואכן הללו בנו את הכסא הנכסף במשך שלש שנים, בגמר עבודתם כשבאו להעבירו להיכל המלך נתברר שא"א להעבירו ממקומו, והוכרחו להשאירו בשושן, וקבע שם המלך את מקום מושבו, ומאז נהפכה שושן להיות הבירה (שהרי המלך יושב בעיר הבירה), והיינו דכתיב 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה בשנת שלוש למלכו', שאז נעשתה שושן לעיר הבירה, ותכלית כל זה, כי איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי, ומכיוון שרצו להגדילו בבית המלך - לישב בשער המלך, על בן עברה כל המלוכה לעירו של מרדכי.

המתבונן במעשה זה ישתומם כשעה חדא, וכי מה כל הרעש, ואי משום הכי היה מרדכי יכול לעבור ולהעתיק משכנו אל בירת המדינה, ושם היה 'יושב בשער המלך', אלא ביאורו, שאף את המירחה הזאת רצה הקב"ה למנוע ממרדכי, לכן סיבב שיתאוה אחשוורוש לבנות לעצמו כסא מלכות כשל שלמה המלך, ולא ימצאו מומחים לכך אלא בעיר שושן, ויוכרח לבנות שם את הכסא, באופן שלכסוף יתגלה שא"א להעביר כסא גדול כזה ממקום למקום, וממילא תיהפך 'שושן' להיות 'שושן הבירה'. וכל זה כדי שלא יצטרך יהודי אחד לנרוד מעיר לעיר ולהיטלטל בדרכים, ומכאן נלמד שכל העולם הזה נברא עבור כלל ישראל, וכל הנהגת העולם היא בחשבון מפורט ומדוקדק להפליא^{מא}, והכל

וכך פירש הרה"ק הבית אהרן (פו: ד"ה בסעודה של פורים) מה שאמרו (הגינה ה): 'כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם', שכל שאינו מוצא בשעת ההסתר את הפנים של הקב"ה, שאינו מאמין ש'הסתר' זה אינו הסתר אלא מדרכי ההשגחה עליו הרי אינו מבלל ישראל. כי כל עניינו של יהודי לזכור תמיד הן בשעת הטובה והן להיפך ח"ו שהכל הוא מיד ה'.

וזכר אמרו (עיי' ספר קדמון 'יוסף לקח' א א) שהנה שם הוי"ה מרומוז ב' פעמים במגילה בראשי תיבות - 'יבוא ה'מלך והמן היום (ה ד) ר"ת הוי"ה, וכן יוצא צירוף השם מסופי התיבות - כ"י בלת'ה אליו הרעה (ו ז), לרמוז שהן כשנמצא ברום המעלה שרק הוא מוזמן לבוא אל המלך והן כשנמצא בבירא עמיקתא כי בלתה אליו הרעה, תמיד אין זה מכוחו ומחמתו אלא הכל הוא מיד ה' המשגיח עליו בכל עת ובכל שעה, ורמוז יש בדבר, למען תדע כי הקב"ה נמצא בכל דבר וענין מראשית דבר ועד סופו, וכל העובר עלינו באמצעו של דבר מיד ה' הוא^{מב}.

בדבר המלך - נפלאות השגחה פרטית כמעשה המגילה

הנה כתיב בראשית המגילה (א ב-ג) 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה, בשנת שלוש למלכו עשה משתה', ומביא הגר"א מווילנא זי"ע (בפירושו על המגילה פ"א ב) את דברי ה'תרגום שני', ששלמה המלך ע"ה היה לו כסא מלכות מעין כסא של מעלה, וכאשר ישבו עליו פרעה ונבוכדנצר ניוקו ונענשו [ומשום הכי נקרא 'פרעה נכה', כי בעלותו על הכסא הכישו צורת האריה שהיה חרוט על הכסא, ומוה

ומוציא לגמרי את מחשבתו וחשבונותיו, ומשליך יהבו רק על השי"ת, ולכן נקרא היום 'פורים' - לפרסם ולגלות כי זהו עיצומו של יום ותכליתו - כי ממנו נקח לעבוד להבין שאין אנו נחשבים אפילו כ'בורג' קטן בכל מערכת הנהגת העולם, רק הכל תלוי ונמצא אך ורק בידי ה', והכל מתנהל ממעל בחשבון טוב ומדוקדק.

מ. וכך אמר הרה"ק החתם סופר (על הש"ס, מגילה ז:) מה שקבעו יום הזה לשמחה יתירה, הוא על פי מה שכתב בהקדמת יוסף לקח, משום כי ממנו נדע שגם בימי ענינו וצרותינו ואכתי עבדי אחשוורוש אנן, מכל מקום לא הסיר השגחתו ממנו לכלותינו חס ושלום. ולזה הטעם נ"ל שדקדקו כל כך בשתיית יין, משום שלא נברא אלא לנחם אבלים ולמרי נפש לפכח דעתם (סנהדרין ע), להורות לנו סימן שנהיה כיון הזה שאפילו בימי צרותיו של אדם משמחו ומשכחו דאגותיו, כן אנחנו נשכח כל צרותינו ושעבודינו ונשליך כל יבוינו על ה' כי לא יטשנו ולא יעזבנו.

וסיים שם בלשונו- וא"כ כל אחד ישער בעצמו לשנות כל כך יין, כאלו היה בעת צרה חס ושלום היה שיעור היין ההוא מפקחו ומשמחו, ככה ישתה, והיינו 'עד דלא ידע בין ארור המן' היינו ימי ענינו המתוארים על שם ארירותו של המן, 'לבין ברוך מרדכי' שהם ימי הישועה שלנו.

מא. וידוע מה שכתב הרמב"ם (בהקדמה לפירוש המשניות) שיתכן שיכניס הקב"ה בלב אחד לבנות ארמון כליל היופי ואפשר שיהיה הארמון ההוא מזומן לאיש חסיד, יבוא באחרית הימים ויחסה יום אחד בצל קיר מן הקירות

באר הפרשה - פורים

לבוא אל המלך באישון לילה, אלא ששנאתו את מרדכי קלקלה את השורה], לא היה עומד בחצר בשעה ששאל אחשוורוש 'מי בחצר', אזי מסתברא שהיו קוראים לאחד העבדים שהיו שם באותה השעה, והיה המלך שואלו 'מה לעשות באיש וכו'', והיה עבד זה עונה לפי השגותיו - להעניק לו שדה במתנה וכיוצא בו, ואף את"ל שהיה משיב כעצת המן, מכל מקום לא היה בזה כלל השפלה להמן, אבל, מסבב כל הסיבות סיבב שהמן יגיע לחצר המלך 'בעתו ובזמנו' ממש, ומשם יפול מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ומאז התחילה קרן ישראל להתרומם.

מוסיף בה ה'מלבי"ם' (ב כג עיי"ש) שהרי מדרך המלכות לשלם מיד שכר טוב 'כיד המלך' למי שיציל את המלך ממיתה לחיים, ואילו כאן 'לא נעשה עמו דבר' (ורק נכתב בספר הזכרונות), ואיך יתכן כדבר הזה, וכאן ב'השגחה פרטית' נשתמר שכרו לעת צרה להציל אותו ואת כל בני ישראל - ריווח והצלה ליהודים^{מג}, ואילו היה משלם לו כגמולו בשעת מעשה, לא היה עוזר לו בעת צרה^{מז}.

כדי להטיב לבני ישראל באחריתם, מכאן ילמד כל איש שהוכרח לנדוד ממקום למקום, לא יזעף לבו כי בוודאי 'חשבון' גדול יש בזה בשמים, בוא וראה כמה סיבב הקב"ה למנוע את נדידת הדרך ממרדכי...^{מב}

עוד מצינו ענין 'השגחה פרטית', כדכתיב (בפרק ו) 'בלילה ההוא נרדה שנת המלך, ויאמר להביא את ספר הזכרונות... ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה... ויאמר המלך מי בחצר', ובאותו רגע - והמן בא לחצר בית המלך, ויאמר המלך יבוא - ויבוא המן, ויאמר לו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו', והשיב מה שהשיב, ומכאן תוקפו של נס ואתחלתא הנאולה. ועתה נחזה - שאם היה המן מקדים לבוא אפילו בכמה רגעים קודם לכן, היה שומע מבעד לחלון את שאלת המלך 'מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה', ופשיטא שלא היה עונה למלך - 'יביאו לבוש מלכות וכו'', שהרי היה מבין שכוונת אחשוורוש היא לייקר ולכבד את מרדכי שונאו. לאידך, אם היה המן מאחר לבוא אפי' בכמה רגעים [ובפרט שממדת דרך ארץ אין

ההם, ויהיה לו סבה להינצל ממות', והרי שכבר כמה וכמה שנים מקודם הגין לו הקב"ה את דרך הישועה והסיבה להצילו לחיים.

מב. איתא בגמ' (מגילה טו:): 'מה ראתה אסתר שזימנה את המן וכו', רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס', ופירש רש"י, 'ירגיש שאני צריכה להחניף רשע זה ולזלזל בכבודי'. ולכאורה תימה רבתי היא, שלא מצאה זכות לעורר רחמים לביטול הגזירה ולעשות נס אלא ב'טענה' זו שהיא צריכה להחניף לרשע ולזלזל בכבודה, ואם אכן אין שום זכות ח"ו מה יתן ומה יוסיף הדבר הקטן הלזה. אלא, כי הקב"ה 'א-ל-אמונה הוא ואין עול כי כל דרכיו משפט', ואין נותנים לאדם צער אלא לפי חשבון מדוקדק כחוט השערה, וכפי מה שנקצב עליו, על כן אמרה אסתר, שמא צער זה שאני זקוקה להחניף להמן ולזלזל בכבודי אינו בחשבון הגזירה, וממילא לא תוכל הגזירה להתקיים, ואף אם שורת הדין ח"ו להשמיד להרוג ולאבד, אך כן הוא הנהגת המקום ב"ה שלא להוסיף אפילו קורטוב של צער יותר מכפי הנגזר מלעילא.

וכך יש ללמוד מהא דאיתא (בר"ר ק ו) שהנהגה האגרות השניות' בהם נכתב אשר נתן המלך ליהודים להיקהל ולעמוד על נפשם נכתבו ונשלחו 'בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלושה ועשרים בו' (אף שהגזירה כבר נתבטלה בט"ז ניסן), נמצא שבשבעים יום חלפו מעת שנכתבו האגרות הראשונות בי"ג ניסן ועד לאגרות השניות, ובכל אותו הזמן היה שמחה וישועה לשונאי ישראל, ואמרו חז"ל, כי שבועים יום אלו ניתנו להם בשכר 'שבועים יום שעשו המצריים חסד עם יעקב אבינו' (בראשית נ ג), והרי שכל רגע ורגע של צער שהיה לישראל הכל היה במידה במשקל ובחשבון מדוקדק. מג. והיינו שהקב"ה הכין את הישועה בחשבון מדוקדק ולא הקדים את המאוחר ולא איחר את המוקדם אפילו ברגע כמימרא. ומכאן לימוד נפלא לכל בר ישראל, בל יתאונן לאמר, כבר שפכתי כ"כ הרבה תפילות על ענין פלוני, כ"כ הרבה מעשים טובים הרבתי, ועדיין לא נראית קצה ישועתי לבוא, מדוע אינני רואה כל תוצאה טובה מהתפילות והסגולות וכו'... כי אדרבה הקב"ה סופרן ומצניען לעת וזמן הנכון, יבוא יום ותראה כמה נתרבית הטובה הבאה עליך בעד המתנה זו...

מד. מעשה באחד מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע שעקצו פרעוש באמצע שנתו, וכאשר הרגיש בצער העקיצה קפץ בבהלה ממיתתו והקערה שהכין סמוך למיתתו לנטילת ידים נהפכה על פיה, ורוב המים נשפכו

ונהפוך הוא - מתוך הצרה המציא פדות ורווחה

המן הרשע לדבר עם המלך בענין העץ אשר הכין למרדכי הצדיק, ורצה להבנות את מרדכי בעיני המלך ולשלוח יד בו, דייקא בעת ההיא פעל א-ל להרים קרנות צדיק ולגדוע קרני רשעים - שהוכרח המן להרכיב את מרדכי ברחוב העיר, ולא עוד אלא דייקא בשעה שגאוותו של המן עלתה לשחקים והתפאר לאמר 'וגם למחר אני קרוי עם המלך' (ו יב) לישב עמו בסעודתו, אז נהפך הכל, ומשם הלך אל מיתתו. כך גם גזירתו הרעה שבכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר תינתן דת להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים נתבטלה ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם (אסתר ט א).

כי אין לה - קרוב ה' לנשברי לב

איתא בגמרא (מגילה ז) 'שלחה להם אסתר לחכמים, כתבונא לדורות'. ולכאורה צריך ביאור, וכי חיפשה אותה צדקת להוסיף לעצמה כבוד ויקר - שישאר ממנה שם ושארית לדורות, ובדרך אפשר יש לומר, כי אסתר היתה בשפל המצב בהיותה יתומה מאב ומאם, ובדרך הטבע היה נראה שתמיד תישאר בשפלות, ולבסוף

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, ח"א דף לב. ד"ה כתיב) דהנה אמרו חז"ל (נדה לא.) 'אין בעל הנם מכיר בניסו', והיינו כי פעמים רבות יקרה איזה מקרה לבלל או לפרט ואינו מכיר שתחת אלו הרברים נטמן איזה ישועה והצלה^{מיה}, וכן נראה בדברי האגרת הזאת - מגילת אסתר, כי בראשית המגילה אנו מוצאים שממוכן זה המן הרשע ייעץ למלך להרוג את ושתי 'ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה' (א יט), כשהתכוון שבתו תבוא למלוך תחת ושתי (תרגום אסתר ה א), אך בפועל הפך הקב"ה את עצתו ולא די שלא נהנה מהריגת ושתי, אלא דייקא עי"ז עלתה אסתר לגדולה והיא היא שגרמה לו להתלות על העץ. והמבין יבין כי הריגת ושתי היה (סג) כעין 'קריעת ים סוף' אלא שאין בעל הנם מכיר בניסו. וכן בנתנא ותרש ביקשו לשלוח יד במלך אחשוורוש אך הקב"ה הפך את רצונם ותלו אותם על העץ, וכל זה כדי שיכתב בספר הזכרונות שמרדכי הציל את המלך ובבוא העת יבוא על שכרו יחד עם השפלת המן, כמו כן 'בלילה ההוא' בהגיע

על הארץ, מיד נטל ידיו עם שארית המים שנשארו בתוך הכד, ויצא ממיטתו לבדוק מה קרה, והבחין שהיו גחלים לוחשות סמוך לבגדיו, ואלמלא היו המים נשפכים ומכבים את הגחלים היתה האש אוחת בהם ומכלה את כל הבית, ובלבו הודה להקב"ה על הנס שעשה עמו, ויהי כאשר חזר למיטתו הבחין שקורות הבית שעל גבי מיטתו נפלו ונס גדול הוא שהייתה המיטה ריקה. עתה הודה להקב"ה על שני הניסים שגמל עמו הקב"ה בזה אחר זה. למחר סיפר לרבו הבעש"ט על שני הניסים שאירעו עמו, נענה הבעש"ט ואמר 'זכית לכך בגלל האמונה, כי מי שחי באמונה בהקב"ה, ויודע שאין שום דבר המתרחש מאליו, ואף כל הטבע בהשגחה פרטית הוא, אזי זוכה שמראים לו שכל המעשים המתרחשים עמו הם ניסים מן השמים', ולדידן ייאמר, אף מתוך השינה - כשאין מצבו שפיר עליו, ואינו רואה כי אם פרעוש (או 'אדם' הדומה לו) שעוקצו, מים שנשפכו וקורות ביתו שנפלו, יתחזק להאמין בהשגחת הבורא שהכל בחשבון מדוקדק, ויבטח בהשי"ת שרק הוא יתברך מסבב כל הסיבות, ויש טעם מיוחד וחשבון מפורט לכל דבר ומקרה המתרחשים בעולם.

מה. והא לך דברי צרי ומרפא אשר כתב הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע (חיי עולם ח"ב פ"ו), וז"ל, אמרו חז"ל במגילה (ג): על הפסוק (אסתר ג א) 'אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש וכו', מאי אחר הדברים, אחר שהקדים הקב"ה רפואה, כי הקדוש ברוך הוא מקדים לישראל רפואה למכה. ומבואר, שעל כל צרה ועל כל צער וסבל שבא על האדם, יש כבר רפואה מוכנה עוד מקודם שבאה הצרה, וצריך רק לזכות לראות את הרפואה והתיקון. ומוסיף לאמר, וזאת הידיעה הוא עידוד וחיזוק שלא יפול ביאוש בהיותו במיצר, גם כשנדמה לו שאין מוצא לצאת מהסבך, רק יתפלל ויבקש רחמים, ויעסוק בתורה ובמצוות לשם שמים, ולצפות תמיד לתשועת השם כהרף עין, ולא יפול ביאוש כלל חס ושלום וכו'.

וכן הוא בכל מבוכות ובלבולים ממחשבות רעות, המעיקים לפעמים אצל אנשים, ונדמה לו כי אין שום מוצא לסבך זה, באמת הפתרון והתשובה הוא פשוטה וברורה בתכלית הברור, אלא שכל זמן שאינו זוכה אינו רואה את הפשטות הפשוטה אשר לפניו, וצריך להיות בטוח שכאשר יתחזק בתורה ובעבודת הבורא יתברך בתמימות, סוף סוף יאיר השם יתברך את עיניו. ואל יפול ביאוש חס ושלום אף על פי שיעברו זמן זמנים טובא שיעמוד במבוכתו, כי סוף סוף יאיר לו השם יתברך, ולפום צערא אגרא. עכ"ל.

היא מקרבת אותנו. אולם סוף דבר נתברר שאדרבה ישועתם של ישראל התגלגלה דרך אותו המשתתף. וללמדנו שאם נראה לאדם כי יש לו מפריעים ומשטינים אזי עליו להאמין כי בזה גנוז שם הוי"ה - שם הרחמים בסדרו, שהקב"ה עושה עלילות לבני אדם שמצמיח לו את הישועה על ידי המפריעים עצמן כאחשוורוש והמן.

מלא קומצא - חשיבות כל דבר קטן מגדול

נפלאים דברי ה' מנות הלוי' (לרבי שלמה אלקבץ בעל ה'לכה דודי') על הפסוק במגילת אסתר (ד יז) ויעבור מרדכי, וז"ל. בגמרא (מגילה טו:) אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית, ושמואל אמר דעבר ערקומא דמיא, פירש רש"י... 'דעבר עורקמא דמיא - לאסוף היהודים שבעבר השני (של המים)' ואני אומר דבר גדול השמיענו שמואל שאפילו דבר קטן לשם מצוה כתוב בספר... כי לא היה אותו הנהר גדול (שעבר אותו לאסוף היהודים) רק ערקומא דמיא - והוא שלולית של מים מכונסין כמו שפירש"י בגמרא (מגילה כח:). ואעפ"כ נכתב בספר (במגילה) 'ויעבור מרדכי' כאילו היה דבר גדול - להורות כי הכל בא לידי חשבון, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר.

ובך איתא ב'שם משמואל' (פורים תר"פ) דאמרו חז"ל (גיטין נו:) 'מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק', והיא פליאה עצומה, איך זכה אותו רשע אכזרי וצורר היהודים לשכר גדול כזה שיצאו מצאצאיו תנאים ואמוראים העוסקים בתורת ה' בקדושה ובטהרה^{מ"ח}, ומבאר עפ"י דברי המדרש (אסתר י ה) 'בשעה שהעביר המן את מרדכי רכוב על סוס המלך ברחוב העיר, אותו רשע מה היה אומר (תהלים ל ז-ח) 'ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם, ה' ברצונך העמדת להררי

הצליח ה' דרכה, שנעשית מלכת מדי ופרס, והצילה את כלל ישראל ממות לחיים, וזאת רצתה להודיע לבני ישראל לדורותיהם לבל יתייאשו לעולם, ויתחזקו בכל מצב שהוא. כי אדרבה ע"י הקושי יתעלה ויגיע לראש ההר^{מ"ו}. וכך ביאר ב'שפתי חכמים' (פתיחה למס' מגילה אות כה) בהא דאיתא בגמ' (יזמא כט.) 'אסתר סוף כל הניסים' - 'ר"ל כשהאדם מגיע שאין עוד מקום שיעשה לו נס, יזכור מעשה אסתר ויבטח בישועת ה' כהרף עין'.

איתא במדרש (אסתר ו ז) אמר להם הקב"ה לישראל אתם בכיתם ואמרתם (איכה ה ג) יתומים היינו ואין אב, חייכם אף הגואל שאני עתיד להעמיד לכם במדי לא יהיה לו אב ואם, הרי הוא דכתיב (אסתר ב ז) כי אין לה אב ואם. וביאר המהר"ל (אור חדש) וז"ל (בשינוי). ולבטל כוחו של עמלק צריך להתעלות אל המעלה העליונה מאוד, ולא יגיע אל המדרגה הזאת רק יתום ומי שנמצא בשפל המצב, כדכתיב (ישעי' נו טו) אני מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח. והשי"ת מגביה שפלים, ומפני כך הגביה את אסתר שהיתה יתומה מבלי אב ואם למעלה ממדרגת המן, ולפיכך כאשר אמרו (בנ"י) יתומים היינו ואין אב, אמר להם הקב"ה, אדרבה, אין הקב"ה עוזב השפלים המדוכאים, ולכך חייכם - הגואל אשר אעמיד לכם במדי יהיה יתום, מפני שהשי"ת מגביה אותו מעלה מעלה, להיות גובר על המן^{מ"י}.

בן ידוע שמרומז שם הוי"ה כסדרו במגילה בלשון הכתוב (אסתר ה ד) 'יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי', והמעם שנרמז דייקא בפסוק זה שם הוי"ה כסדרו המורה על רחמים פשוטים ונגלים. כי כשאמרה אסתר 'יבוא המלך והמן היום' נבהלו בני ישראל מה ראתה אסתר לעשות כן, והרי המן הוא צורר היהודים אשר גזר להשמיד להרוג ולאבד ומדוע

מו. כן כתיב גבי אסתר 'והנערה יפת תואר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת' (ב ז), וכתב ה'רוקח' (הובא ב'תוספות השלם' על מגילות) כי יפת תואר וטובת מראה ר"ת 'יתום', וכלומר, שדייקא משום שמתו אביה ואמה על כן זכתה מן השמים לתואר ומראה.

מז. ולכן אמרו בגמ' (שבת פח.) אמר רבא הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב 'קיימו וקבלו היהודים' קיימו מה שקיבלו כבר, ודקדקו חז"ל בלשונם ולא אמרו בימי מרדכי (אף שהנס נעשה על ידו) אלא בימי אחשוורוש, להורות על חשיבות ההתחזקות בזמן הצרה והקושי.

מח. בגמרא (תענית כט.) אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב 'כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה', והנה 'בעל המימרא' הוא בעצמו מבני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, שהרי בסנהדרין (צו: לגירסת העיון יעקב' שם) למדנו 'מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק - ומנו רב שמואל בר שילת', ומכאן שהיו מהם תנאים שדבריהם נשנו בברייתות ואף בדיני חג זה גופא.

גבוה חמישים אמה, שהנה חמישים שערי בינה שנבראו בעולם, ואפילו משה רבינו לא השיג את שער הנ' (ר"ה נא:), ו'עץ גבוה חמישים אמה' מרמז שימשכהו בדמיון להשיג את כולם, ועל ידי שלא יוכל מרדכי להשיג את כל אותם חמישים השערים 'ישתבש במושכלות' ושוב יוכל להחטיאו, וממילא יהא בידו לנצחו.

ובך ביארו בהא דאיתא בגמ' (מגילה מו.) שכשבא המן להרכיב את מרדכי על הסוס, ראהו יושב ומלמד לתלמידיו הלכות קמיצה, אמר להם 'אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי' (בא 'קומץ' קמן שלכם ודחה 'עשרת אלפי ככר כסף' שלי), והיינו שקליפת המן היא - להסית את האדם שאין ערך כי אם לפעולות גדולות דוגמת עשרת אלפים כיכר כסף, לעומתו לימד מרדכי שאף פעולה קטנה ב'קומץ מנחה' נחשבת בקרבן לפני הקב"ה, כי כל התאמצות חביבה ויקרה עד מאד אצל השי"ת, ובוה גופא נוכח המן לראות כי אבדה תקוותו לפתות את האדם שרק מתנה מרובה חשובה, על כן אמר יבוא מלוא 'קומץ' חיטים דידכו וידחה 'עשרת אלפי כיכר כסף' דידי^ג.

קריאה של חיבה - עבודת ה'הכנה' לקראת פורים

בפרשתן (א א), 'ויקרא אל משה', ופירש רש"י, 'לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה

עו הסתרת פניך הייתי נבהל', היינו שבאותה שעה נפלה בלבו מחשבה טובה שיש מנהיג לבירה והודה שהכל מהשי"ת, ובוה נתעוררו בו חלקי הטוב שהיו שמונים בקרבו, ונתפרד הרע מעצמותיו, ועל כן עברה הזוהמא מצאצאיו אחר גלגול אחד ויצאו ממנו מרביצי תורה וצדיקים.

ומזה לימוד לכל אדם, אף כשהוא במצב רע נורא מאד רח"ל, אל יקמן בעיניו שום הגה ודיבור ואפילו מחשבה טובה^{מט}, אף שאין בכוחו להישאר על דרך טוב, מכל מקום יתחזק עוד היום, ויהיה לו לתועלת עצומה מאד, שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים, עכ"ל. והיינו שאין לך אדם מישראל שגרוע יותר מהמן, וראה כמה הועילה לו מחשבה טובה אחת, לכן נאמר לכל יהודי באשר הוא שלא יתייאש אף בעת חושך והסתר, וכגון בשעה שאין לו חשק להגות בתורה יתחזק וילמד פרק אחד או הלכה אחת, וכך בכל ענין וענין, כי גם זה חשוב עד מאד בעיני השי"ת, ושכרו הרבה מאד, 'שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים'^נ.

באמת אמרו, זו דרכו של 'המן', לבלבל את האדם ולהביאו לחשוב שאין לו ערך אלא כשהוא 'מושלם' לגמרי^{נא}... וכמו שביאר הרמ"א בספרו מחיר יין (אסתר ה יד) הטעם שאמרה זרש להמן לעשות עין

מט. בדרך זה מבאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ד"ה זכור) מה שמצינו מצד אחד שאמר הקב"ה 'מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים' (יז יד), ומאיך כתיב 'תמחה את זכר עמלק' - שמלחמת מצוה זו מוטלת על בני ישראל, ומבאר בזה"ל, נרמז בזה, כשעובר אצל איש יהודי הרהור טוב ורוצה לחזור בתשובה ואח"כ ישכח מזה, אל יפול רוחו, כי זה רצונו ית' שהתחלה למחות זכר עמלק תהיה באתערותא דלתתא איך שלא יהיה, ומיד יעזור לו השי"ת באתערותא דלעילא, מחה אמחה את זכר עמלק.

נ. ומאויבי תחכמי, כשם שדרכו של היצר הרע שאינו מפתה את האדם מיד על דברים גדולים, אלא 'כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד' (שבת קה:), והינו שאף יצר זה מכיר בערכם של פעולות קטנות שיביאוהו לבסוף לע"ז רח"ל, וממנו ניקח לעבוד את השי"ת - שעל ידי ההתחזקות בפעולות קטנות, דרגא בדרגא, סוף שיבוא לתכליתו הטוב.

נא. וכמרומו בדבריו של המן הרשע 'וכל זה איננו שוה לי' (אסתר ה יג), שאצל המן אין שיווי וחשיבות ל'זה' - משהו אחד וקטן אלא רק אם ישיג את הכל...

נב. ידוע שאימת הצאר ניקולאי הייתה מוטלת על כל נתיניו, איש לא העיז ללכת כנגדו שכן ברשעותו היה הורג אנשים חפים מפשע ללא דין ומשפט - ככל אשר עלה על רוחו, אמנם, בעומדו לכבוש את מדינת פולין קמו מתנגדיו (המורדים בהשקט) וסייעו לחיילי מדינת פולין להרוג ולאבד את חיילי הצאר, כמובן שחיילי הצאר ושריו השיבו כנגדם מלחמת חורמה, ובעיקר, חיפשו אחר האיש העומד בראש קבוצת המורדים. לאחר חקירות ודרישות עלה בידם לדעת מי הוא ואיזה הוא, והתחילו לחפש אחריו כדי להענישו, אך לא הצליחו במזימתם, כי הלה היה ערום מאד, ותמיד הצליח להשתמט מידיהם.

קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים אמות העולם נגלה עליהן בלשון עראי, שנאמר (במדבר בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי ג ה) ויקר אלוקים אל בלעם. וביאר הרה"ק ה'חידושי

פעם אחת הבחינו בו כמה חיילים כשהוא נוסע בעגלתו והתחילו לדלוק אחריו, ויהי כראותו שכלתה אליו הרעה החליט להטעות את החיילים, מה עשה, היכה בשוט על סוסו שיתחיל לרוץ, ובתוך כך קפץ מן העגלה ונס על נפשו, והחיילים המשיכו בטעותם לרדוף אחר עגלה ריקה, אדהכי והכי רץ לתוככי כפר הסמוך, ודפק על דלת הבית הראשון הסמוך לחומה, משפתח לו בעה"ב היהודי את הדלת, סיפר לו הלה דברים כהווייתן שהוא בורח מציפורני החיילים הרשעים מבלי לספר לו מי הוא, והתחנן על נפשו שיתן לו מסתור ומחסה בביתו, אך היהודי חשש על נפשו בידעו שבוודאי תוך זמן קצר יבואו חיילי הצאר לחפש אחריו ואז יהיו חיי שניהם בסכנת מות, בלית ברירה המשיך האיש ודפק על בית של יהודי אחר, הלה הסכים להכניסו אל ביתו, הורה לו להחליף בגדיו - ולהתעטף ב'טלית' של היהודים ומיד לעמוד בקרן זוית כיהודי המתפלל 'שמונה עשרה' כשטליתו מכסה פניו, וכך, אף אם ייכנסו החיילים לביתו לא תעלה על דעתם שהאיש ה'מתפלל' לפנייהם הוא ה'גוי' אשר הם דולקים אחריו.

כך הוזה, חיילי הצאר חיפשו אחריו מבית לבית, ומשראו יהודי עומד ומתפלל לא חשדו בו לרגע שהוא האיש המבוקש, והמשיכו בדרכם ובזה יצא האיש מכלל סכנה. לאחר שאכל ושתה וחיים את גופו שכב לישן על המטה שהציע עבורו בעה"ב בסבר פנים יפות. למחרת היום יצא לדרכו כשהוא מבטיח ליהודי שיזכור את חסדו וישיב לו גמולו הטוב ביום מן הימים, הלה שמע את דבריו וכיון שלא ידע שהוא מנהיגם של המורדים, לגלג (במחשבתו) ולעג ל'בן כפר' ש'הבטיח' לסייע בעדו לעתיד.

לאחר זמן ויגיעה רבה הצליחו המורדים להפיל את שליטתו של הצאר ניקולאי, ואז קיבלו המורדים עליהם את מנהיגם הנערץ (אותו 'אורח') למלוך עליהם ביד רמה, בימים ההם כשבת המלך החדש על כסא מלכותו, שלח מכתב אל אותו היהודי שהציל את חייו, בו כתב 'הזמנה' לבוא אל ארמון המלוכה בהקדם האפשרי. היהודי קיבל את המכתב בתדהמה מהולה בפחד, כי כלל זה היה ידוע ומפורסם שהחכם אשר עניו בראשו בורח מן הרשות אשר ברוסי', כי פגיעתה רעה, אך לאידך גיסא אוי לו למי שיפר פקודתו של המלך, בלית ברירה עלה על הרכבת ברגלים כושלות ופנה לנסוע אל ארמון המלוכה.

בהגיעו עד לפני שער המלך הראה לשומרים את ה'הזמנה', מיד נפתחו בפניו כל השערים והולוכוהו אל 'בית המלך פנימה'. ויהי כאשר נכנס בלב מלא פחד נתקבל על ידי המלך בכבודו ובעצמו בסבר פנים יפות, ובכניסתו שאלו המלך 'התכירני...'. הודה היהודי על האמת שלא זכה מעודו לקבל את פניו ואיך יכירו, השיב לו המלך שלא כן הוא, אלא ראה אותו טובא, והזכיר לו כל אותו המאורע שהצילו מיד רודפיו, ואז אמר לו 'באותה שעה חשבת שהצלת איש אחד פרטי, אך האמת שהצלת כל תושבי מדינת רוסי'. כי בזכות הצלתי הגיעו כולם אל המנוחה ואל הנחלה בהפלת הצאר הצורר ניקולאי שהיה הורג וטובח אזרחים תמימים וחפים מפשע'. ובזאת נתן לו אישור מיוחד לבקר אותו בארמונו בכל עת שירצה, והעניק לו עוד מתנות רבות.

עובדא זו סיפר הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע, והוסיף מוסר השכל בצדו, שפעמים רבות נדמה בעיני האדם שעשה רק מצוה קלה שאין בה חשיבות של ממש, כגון שמעודד את חבריו בדברים וחושב לעצמו שלא עשה כלום, אולם לעתיד לבוא יראה שמפעולה והתאמצות אחת קטנה פעל גדולות ונצורות, ויקבל שכרו משלם על הכל.

על הדברים האלה היה חוזר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל והוסיף סיום לסיפור זה, שבשנת תרפ"א לפ"ק כשתקפו הצרות על ישראל החליטו שמונה עשרה בחורים מתלמידי ישיבת נובהרדוק לברוח מגבולות רוסיה מבלי שיהיה להם אישורי יציאה, לדאבון לב נתפסו הבחורים על ידי שוטרי הגבול, והיו כולם בסכנה גדולה כי בדרך כלל היו מענישים את הבורחים בעונש מיתה. משהגיעה הבשורה הקשה אל התלמידים שנשאר בשיבה שלחו תיכף הודעה לגדול הדור הגאון רבי חיים עוזר גראדזינסקי זצ"ל לשאול כדת מה לעשות, והוא שלח אותם לאותו יהודי שהציל את המלך מידי רודפיו שימהר ויבקש מהמלך לשחרר את הבחורים, ועל ידו אכן ניצלו מן המוות לחיים, ובזאת סיים הגר"י גלינסקי במתיקותו 'המלך הודה לאיש מצילו שהציל את כל תושבי רוסיה, אך אני מוסיף ואומר שבפעולתו זו הציל עוד שמונה עשרה בחורי ישיבה (החשובים פי כמה מכל גויי רוסיה), ולא עוד אלא שבין קבוצת בחורים זו היה גם הבחור רבי יעקב קנייבסקי, ואף הוא ניצל מן הסכנה על ידו, ונמצא שבפעולה אחת גרם להאיר את כל העולם כולו בתורתו של אותו גאון וצדיק'.

מבעוד יום לאו שמייה תענית', והרי שאין ערוך למצוה בלא שיומין עצמו ויתכונן לקראת עשייתה. ובוה מבאר מה שמסמך המדרש (רבה א א) את הפסוק (תהלים קג ב) 'ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' להאמור בפרשתן 'ויקרא אל משה', כי צריך האדם להיות 'גבורי כח' לקבל על עצמו עול מלכות שמים ולהיות מוכן לעשיית המצוה, להיות מ'עושי דברו לשמוע בקול דברו', וזאת למדנו ממה שנאמר 'ויקרא', שקדמה קריאה לציוי.

מעם נוסף בנחיצות חובת ה'הכנה' לדבר מצוה²¹ מבואר ב'חיי אדם' (כלל סח סעיף כה), וז"ל, שומר מצוה לא ידע דבר רע, ר"ל שמחוייב בשירצה לעשות איזו מצוה לא יעשה אותה בחפזון ובפתאום רק שישמור וימתין [כמו ואביו שמר את הדבר - בראשית לו יא]

הרי"ם' זי"ע משמעות ה'קריאה' שעניינו הוא 'הכנה', כלומר שלא נתגלה הקב"ה בפתע פתאום, אלא משה רבינו הכין והזמין עצמו, לעומת זאת אצל בלעם הרשע היתה התגלות בלא הכנה מקודם, ועל כן אינה אלא כדבר 'ארעי' - שלא נשאר מזה רישומא דקדושה מאותה התעלות, כי בלא שיכין האדם את עצמו להיות מוכשר וראוי לקלוט בקרבו אותה השפעת הקדושה הרי חסר ה'כלי' שיחזיק את הברכה. ורמז לדבר מה'תרגום' על הפסוק 'וקרא זה אל זה' - ומקבלין דין מן דין, והרי ש'קרא' הוא מלשון מקבלין, כי רק על ידי ה'קריאה' וההכנה זוכים לקבל את הארות הקדושה לאורך ימים²².

וכך הוא לעניין כל דבר שבקדושה וכל עשיית מצוה שצריך להקדים את עסק ההכנה לקראתה²³, וכמו שמצינו בגמ' (תענית יב.) 'כל תענית שלא קיבל עליו

נג. כתיב במגילה (א כא) 'ויעש המלך כדבר ממוכן', איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ב"א סט. ד"ה ויעש המלך) ע"פ מה שידוע דכל מקום שנזכר במגילה המלך הכוונה הפנימית היא למלך מלכי המלכים הקב"ה, וזהו פירוש 'ויעש המלך' שהקב"ה נותן לאדם ליהנות ולקבל מן ה'יו"ט' (וכן מכל מצווה) 'כדבר ממוכן', היינו כפי מה שהוא מכין את עצמו בטרם יבוא היום טוב.

בדרך צחות נוסף, כי הנה יש מהצדיקים הקודמים שהיו מקפידים על אנשיהם שלא ילכו לרבי אחר, ומי יעמוד בסוד קדושים. וכגון מעשה שהיה אצל הרה"ק מראזוודוב זי"ע, שפעם נסע אחד מחסידיו אל הרה"ק המהרי"ד מבעלז זי"ע בעת שהגיע לשבות בעיר הסמוכה למקום מגוריו, ונודע להרה"ק מראזוודוב, הלך החסיד להתנצל לפני רבו, באמרו, אכן רגלי היו אצל המהרי"ד אבל ראשי היה אצל הרבי... נענה לו הרה"ק, להבא עדיף שיהיו רגליך כאן וראשך בבעלז... ולענייננו ייאמר, הגיע ערב פורים, אמנם הרגליים עוד לא עומדות בפורים, אבל ראוי מאד שהראש כבר יהיה שקוע בפורים, והעיקר שלא לאבד את הראש... ומי שאיבד את הראש לפחות יכניס את הרגליים, והיינו, יעשה איזה פעולות טוב כהכנה, באמירת תהילים וכיו"ב.

נד. ומחלקי עבודת ההכנה הוא להכין את ה'ראש' לקראת המועד ולהתבונן בתוכן הפנימי של המועד, וכבר הובא משל ב'חשבה לטובה' מהרה"ק רבי העניך זי"ע (מערכת סיפורים) לאדם אחד שהיה בטבעו מפוזר ומפורד, בכל לילה בעלותו על יצועו לשינת הלילה היה מפזר את בגדיו לכאן ולכאן עד שהיה טובע בתוהו ובוהו. והיה הדבר מפריע לו ביותר בעת קומו משנתו, כי כל עוד שלא היה מסובב את הבית מאה פעמים לא היה מוצא את בגדיו, והיה מאחר בבואו לעבודתו. פעם שפך לבו בפני ידידו, ייעצו הלה עצה טובה שבכל לילה יקח לידו דף וקולמוס ויכתוב בפרטות היכן הניח כל דבר ודבר, וכך עשה, בלילה הראשון כתב 'את כתונתי הנחתי על השולחן, את הפוזמקאות על הספסל', וכך כתב את כל בגדיו, וסיים את מכתבו 'את ראשי הנחתי במיטתי' ושכב לישון. בבקרו של יום לקח את הפיתקא בידו ואכן בתוך כמה דקות מצא את כל בגדיו, לאחמ"כ מצא כתוב בפתק 'את ראשי הנחתי במיטה', פנה האיש למיטתו ולא מצא לא את ראשו ולא את עצמו, החל זועק ומייל וואו בין איך... וואו איז מיין קאפ... וואו בין איך... (היכן אני... היכן ראשי...). משל זה מוכיח לדרכם של הבריות, שאף שמרבים הם בכל מיני הכנות ועניינים מכל מקום 'את הראש' את עיקר הנקודה הפנימית הרי הם מפסידים. ולאחר מעשה הנו זועק היכן אני והיכן ראשי.

אמנם, אם כבר אתא ובא היום הגדול של חג הפורים ולא הכין עצמו, יתחזק בדברי הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע (פורים, ד"ה חייב אדם לבסומי) בדיוק לשון הכתוב (אסתר ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים', שלא כתיב 'להזכיר ולעשות' בלשון עתיד, אלא 'נזכרים ונעשים' - שמשמע שנזכרים ונעשים מאליהם ואפילו בלא הכנה.

נה. וכבר אמר הגר"א זי"ע לפרש הפסוק (ישעיה ו ב) 'יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו', דהנה פירשו חז"ל (בר"ר נו ג) מדוע נקראת סכין של העקידה 'מאכלת' - על שם שישראל אוכלים מתן שכרה, וקשה, הרי

באר הפרשה - פורים

ובזה יתבאר 'שומר מצוה' - כלומר שמצפה ומתכוון לקראתה) ויתיישב בדבר היטיב איך יעשה וכו', ונראה לי שזהו גם כן מה שכתוב (שמות יב יז) 'ושמרתם את המצות', וזהו שיסדו לומר הנני מוכן ומזומן לקיים וכו', ר"ל שכבר אני מוכן ומזומן, וזהו 'היכון לקראת אלוקיך ישראל' (עמוס ד יב) ר"ל שתכין עצמך מקודם ולא בפתע פתאום. וכבר בחנתי בנסיון שבאשר עשיתי מצוה בפתאום לא קיימתיה כראוי, לכן צריך להזהר בזה. עכ"ל. וכידוע שספר 'חיי אדם' אינו ספר מוסר ומילי דחסידותא אלא כל דבריו נכתבו להלכה למעשה...

צא ולמד מדברי הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (בית יצחק לפורים), על דברי המשנה (מגילה ב.) 'מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג' והם שלשה ימים שקודם הפורים, והיינו כי בפורים היה 'מתן תורה' שהרי קבלו בני ישראל את התורה מאהבה, (כמו שדרשו חז"ל בשבת פח.) וכשם שבמתן תורה ניתנו להם שלשת ימי הגבלה להכין עצמם לקראת קבלת התורה, כך קבעו שלשה ימים לפני פורים כג' ימי הגבלה - שבהם יוכל האדם להתכונן בראוי כדי שיהא מוכן ומזומן ליום הנשגב והגדול הזה".

'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' (קידושין לט:), אלא ודאי אין בני ישראל אוכלים מפירותיה של עקידת יצחק עצמה, רק מכל יגיעתו ועבודתו שטרח אברהם אבינו סביב המצווה - בהילוכו שלושת ימים עד ראותו את הר המוריה ובעצם העלאת בנו יחידו ע"ג המזבח, כי על ההכנה והטירחה אודות המצווה יש שכר גם בהאי עלמא, ולכן סיפרה לנו התורה את כל ההכנות והזריזות שעשה לקיים מצות עקידה, השכים בבוקר וחיבש בעצמו את חמורו, ובקע עצי עולה, להודיענו כי מכל זאת אנחנו אוכלים בעולם הזה. וזה אומרו 'יחינו מיומיים' כי בשכר אותם שני ימים שהלכו עד לעקידה יאכלו בני ישראל אף בעולם הזה, ואילו 'ביום השלישי' - זה מעשה העקידה גופא, 'יקימו ונחיה (רק) לפניו' דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קול אליהו וירא אות טז).

הרה"ק רבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע היה אומר בשם המגיד מזלאטשוב זי"ע, דהנה דרשו חז"ל (מגילה טז.) מאי דכתיב (אסתר ו ד) 'והמן בא לחצר בית המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו - תנא, לו הכין, שהכין את העץ לתלות את עצמו עליו, ושאל הרה"ק מדוע הוציאה הגמ' את המקרא מידי פשוטו שהכין את העץ למרדכי, אלא, כי הכנה לא שייך אלא לדבר מצוה, והרי לתלות את מרדכי עוון גדול הוא, אלא על כרחך לדרוש ש'לו הכין' - לתלות את המן, וזה אכן מצוה גדולה (הובא בחשבה לטובה לפורים).

נו. בטרם ניגש לימי הפורים הבעל"ט עלינו לזכור כי ימים קדושים אלו הינם אוצרות גדולים מוכנים לפנינו, ומן השמים ניתן בידינו הכח להוציא ולמשוך מהם השפעות גדולות ורבות בגשמיות וברוחניות, יזהר כל אחד שלא להיות 'שוטה המאבד מה שנותנים לו'.

וכבר אמר הגה"צ רבי אליהו דסלר זצוק"ל (מכתב מאליהו אלול תשרי) כי העשיר נוסע ל'מעיינות מרפא' להתרפא, ואילו העני שאין לו די מעות ליסע לשם יכנס לבית הרוקח (בית מרקחת), יקנה בקבוק קטן ובו מים ממי המעיינות, ימשח עצמו בהם זעיר פה וזעיר שם, וידמה בנפשו כאילו נסע לשם. כן 'העשיר ברוח' בבוא ימים זמנים נעלים ייכנס כולו לתוככי המעיינות וירפא עצמו היטב, מה יעשה העני ברוח, יסתפק באיזה התעוררות קטנה - ב'משיחה' קטנה פה ושם, ותו לא מידי...

וצריך להתבונן כי הזמן גרמא להלך בגדולות ובנפלאות, ובדרך רמז יבואר מה שאמרו (מגילה ז:) 'קם רבה שחטיה לרב זירא', כי שני דרכים ישנם בעבודת ה', יש המהלך בגדולות בלימוד שעות רבות רצופות ובעבודת ה' מופלגת, וזו בחי' 'רבה', ויש המהלך דרגא בתר דרגא, שמקבל עליו ללמוד כפי יכולתו ומשם עולה ומתעלה, וזו הנקראת בחי' 'זעירא' מלשון קטנות, ובפורים אין להסתפק במועט אלא 'קם רבה' - העבודה בגדולות 'ושחטיה לרב זירא' - דהיינו הדרך בקטנות, כי קדוש היום לאדונינו לפעול בו בעצמו גדולות ונצורות ולהתחנן על נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי.

בפולין היו רגילים לומר, כי מדרך הגנבים להסתובב ברחבי הנמל, מקום אשר עשירי עם מהלכים כשבאמתחותיהם כסף וזהב לרוב, הללו היו משליכים מטבע על הארץ, ובשעה שהיה העשיר מתכופף להגביהו והיה מסיח דעתו לרגע מאוצרותיו היו הגנבים בורחים עם האוצר הגדול בידיהם. ואמרו על כך ש'קונץ' זה מועיל רק למי שאינו יודע מערמימות הגנבים, כי המכיר בנכליהם נזהר ביותר שלא ללכת אחרי מחזות שוא ואינו מסיח דעת כלל ונשארים שאוצרותיו בידו. כך היצר הרע בהגיע זמנים גבוהים הריהו משליך 'מטבע' לבלבל דעת (להיות עסוקים בזוטות, בלבושי

ויש שלמדו מהגמרא (מגילה ל.) 'כי היכי דלא תיקדום עשיה לזכירה', עשיה זה פורים וזכירה זו קריאת פרשת זכור, ולא מצינו בשאר מצוות שמקדימים 'זכירה' לעשיית המצוות, ולרמזו לן שרק ע"י הזכירה וההכנה מתחילה יוכל לקיים 'עשיה' דפורים".

תענית אסתר - סגולת היום לקבלת התפילות חבמינו ז"ל קבעו יום י"ג אדר לתענית אסתר, וצריך ביאור מהו ענין תענית זו, דבשלמא 'ארבעת הצומות' שבמשך ימי השנה נקבעו על הצרות והתלאות שעברו על בני ישראל בימים ההם - בחורבן הבית, ועדיין לא נושענו שעדיין לא נבנה המקדש, אבל תענית זו שהתענו בימי מרדכי ואסתר ביציאתם למלחמה, וכבר נגמרה המלחמה - ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם, א"כ תענית זו למה היא באה.

ויש עוד טעם לתענית אסתר אשר גילה ה'מגיד' למרן ה'בית יוסף', וכפי שהביא ה'קב הישר' (פצ"ו) וז"ל. 'שהשגחת הקב"ה הוא תמיד על ישראל שהן נחלתו ועדת סגולה, והוא חפץ להצדיקם כדי להנחילן שבר טוב לעוה"ב, וביום שמגיע י"ד [באדר] להיות ישראל שמחים ושישים בו על תוקף הנס שעשה הקב"ה בהמן

התחפושות ושאר ענינים צדדיים) להסיחנו מן העיקר שלא ננצל כראוי את הזמנים ושלא נעמוד בתפילה לפניו, אין לנו אלא להכיר בנכלותיו ולהזהר ממנו עד מאד.

נז. מענין לענין, הבן איש חי נשא משלו, לאחד שלימד את בנו חכמת ה'חשבון' ורצה לבחון אותו האם הבין את הלימוד, לכן שאל אותו האב, הגידה נא לי, באם היו כאן עשרה ציפורים ובא איש וירה חץ בציפור אחד ומת, כמה נשארו עתה, השיב הבן שנשארה ציפור אחת... שאלו האב מדוע תאמר כן (ולא אמרת שנשארו תשע ציפורים), הסביר הילד, שהרי כל שאר הציפורים ברחו כששמעו את קול הירייה, ולא נשאר ה'בעל הבית' אלא עם הציפור המתה... והנמשל, כי רבים אשר ירדפו כל ימיהם אחר 'דברים מתים' כגון כסף וזהב, ובזה שנות חייהם 'בורחים' ופורחים...

לדין ייאמר, בעת ההכנה לימים נעלים ונשגבים, יזהר מאד שלא לעסוק בדברים 'מתים', אף שיתכן שהם חשובים אבל מ"מ 'מתים' המה, והמבין יבין... וח"ו שיאבד בזה את העיקר... ויאמר לעצמו איך אפשר לרדוף אחרי דברים אחרים, כשיש לנו כוחות אדירים (לאמור למלך, לבטל גזירות, להתקרב אל הבורא וכו')...

נח. ודע, כי גדול כוחה של תפילה, כי הקב"ה שומע אף את תפילת איש הפשוט וגם אם אינו הגון, כמו שאמר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע - 'כי אתה שומע תפילת כל פה' בפ"ה רפויה, הנשמעת כמו 'פע' (מלשון זלזול ומיאוס), ללמדנו, שאף התפילה שאפשר לומר עליה או על המתפלל 'פע' גם אותה ישמע ה'.

נוראות מצינו בתנא דבי אליהו (פרק כ) וז"ל, ולא גלגל הקב"ה והביא את המן לעולם אלא בשכרו של אגג שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהיה חבוש בבית האסורין (כשאסרו שאול המלך) ואמר אוי לי שמא יאבד זרעי לעולם מן העולם, עכ"ל, וללמדנו שאף בכי ותפילה של רשע כזה - מזרע עמלק שהתורה רוצה שנכריתנו, גם פועלת, ק"ו לתפילת איש מבני ישראל.

ושמעתי שהקשה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל כי לכאורה מה 'ערך' יש לבכיות ותפילות אלו, והרי מצוה מפורשת היא מן התורה למחות את זרעו של עמלק, והיה ציווי מפורש להרוג את אגג, אלא הא גופא באו חז"ל להשמיענו עד היכן כוחה של תפילה מגעת, שהגם שכך הוא רצון ה' למחות את זרעו של אגג מלך עמלק, אך קשה היא התפילה המבטלת את אשר נגזר, ואפילו אם המתפלל אינו אלא אגג בכבודו ובעצמו...

וזכר 'קריאת המגילה' היא להודיע לנו כוחה של תפילה, וכמו שכתב הרמב"ם בהקדמה לספרו יד החזקה (בסוף מנין המצוות) 'וצונו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועתנו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים, שאמת מה שהבטיחנו בתורה (דברים ד ז) ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו'.

וזכר איתא במדרש (אסתר"ז יג) וז"ל. באותה שעה (שננורה הנזירה בימי המן הרשע להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים), רץ אליהו זכור לטוב בבהלה אצל אבות העולם, ואצל משה בן עמרם, ואמר להם, עד מתי אבות העולם רדומים בשינה, ואי אתם משגיחים על הצרה שבניכם שרויין בה, כי מלאכי השרת וחמה ולבנה וכוכבים ומזלות ושמים וארץ וכל צבא המרום בוכים במרה, ואתם עומדים מנגד ואינכם משגיחים, אמרו לו, מפני מה, אמר להם מפני שנהנו ישראל מסעודתו של אחשוורוש, ובעבור זאת נגזרה עליהם גזירה לכלותם מן העולם ולאבד את זכרם, אמרו לו אברהם יצחק ויעקב, אם הם עברו על דת הקב"ה ונחתמה גזירתם, מה אנו יכולים לעשות, חזר אליהו ואמר לו למשה, אי רועה נאמן, כמה פעמים עמדת על הפרץ לישראל ובטלת גזירתם לבלתי השחית וכו', אמר לו משה, כלום יש אדם כשר באותו הדור, אמר לו יש ושמו מרדכי, אמר לו לך והודיעו, כדי שיעמוד הוא משם בתפלה ואני מכאן ונבקש רחמים עליהם לפני הקב"ה, אמר לו רועה נאמן, כבר נכתבה אגרת כלליה על ישראל, אמר לו משה אם בטיט היא חתומה תפלתנו נשמעת, ואם בדם נחתמה מה שהיה הוא שיהיה, אמר לו בטיט היא חתומה, אמר לו משה רבינו לך והודיע למרדכי, מיד הלך והודיע למרדכי, הדא הוא דכתיב (ד א) 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה,

הרשע ובבניו ובשאר שונאי ישראל אז היא נקראת שמחה של מצווה, וע"כ אמרו רבותינו ז"ל 'חייב אינש לבסומי בפוריא'. והנה יש לחוש פן על ידי רבוי האכילה ושתיה ושמחה באין ישראל לידי חטא, לכן הקדים הקב"ה התענית, לפי שהתענית היא סגולה להנצל על ידי התענית מן החטא, ולא יהיה כח להשמן ולילית לקטרג עליהם, ולהביאם לידי חטא מחמת ריבוי האכילה ושתיה, וטוב לכון כשיאמר (בסליחות לתענית אסתר) פזמון 'במתי... בשאומרים (שם) שומע תפילה והעבר תיפלה, צריך לכון שלא יבואו לידי חטא ועון ח"ו ע"י ריבוי אכילה ושתיה ושמחת פורים. וע"י סליחות ותחנונים שאנו אומרים בכנופיא בזה אנו מעוררים זכות מרדכי ואסתר'.

וזמסוף שם בהמשך דבריו, 'לכן יושבי כפרים צריכין ג"כ להיות בחבורה קדישא בבית הכנסת ביום תענית אסתר, כי יום זה הוא מסוגל מאד שיקובל תפלתנו בזכות מרדכי ואסתר, וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר ויאמר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים 'אילת השחר', ודרשו חז"ל (יומא כט.) דאסתר הייתה נקראת 'אילת השחר', ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה', ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה, ויפתח לו שערי רחמים ותקובל תפלתו ברצון... על כן אוהבי ה' עדת עם קודש הנועדים לדבר ה' לשמוע קול מגילה ביום המועד הזה, שהוא פורים, אשר לעתיד כל הימים טובים יהיו במילים וימי פורים לא נבטלים, צריכין אנו להזכיר זכותן של מרדכי ואסתר, כי יום תענית אסתר ויום פורים הם ימים של רצון ואהבה, לכן טוב להתפלל ביום תענית אסתר, ושומע תפלה יקבל ברחמים וברצון את תפלתנו אמן, עב"ל"ט.

נט. הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע היה יושב ספון בחדרו במשך כל יום תענית אסתר, ואף לשאלות שהיה נשאל היה משיב במהירות. וכן נהג הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע להתייחד ביום הזה עם קונו, ולא יכלו לדבר עמו מענינא דעלמא, והעידו צדיקים, שעל ידי עבודתו ביום זה הכניע את הקליפות של כל השבעים שרי מעלה [שהם שריהם של אומות העולם].

ס. לפי דברי הרמב"ם ביאר הגרי"ז מבריסק זצ"ל (פניני הגרי"ז עמו' פג) מה שאומרים בפיוט 'שושנת יעקב' אחר קריאת המגילה 'להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך' (ובפשטות אינו מובן עניינו להכא, אמנם להאמור יובן), שזו תכלית מצות קריאתה, לדעת שהקב"ה עונה לעמו ישראל בעת שוועם אליו, וכל הקווים והחוסים בהשי"ת לא יבושו ולא יכלמו, וכפירוש רש"י בתהלים (לד כג) 'ולא יאשמו כל החוסים בך' - לא יתחרטו לאמר אשמנו שחסינו בך, פירוש שאף אחד לא יתחרט על מה שבטח והשליך את יהבו על הקב"ה.

ויקרא מרדכי את בגדיו. והאריך ה'קדושת לוי' (פורים, קדושה שלישית) ללמוד מכאן בגודל כח תפילתם של ישראל שאף גזירה שנכתבה ונחתמה בטבעת המלך אפשר לקורעה ולבטלה ע"י צעקה וזעקה אמיתית מעומק הלב^{סא}.

עליהם בעולם הזה, וכן לא הועיל מה שהתורה חגרה שק [כאמור בתחילת המדרש שם] והאבות הרבו והפצירו בתפלה בעולם העליון, כי רק על ידי תפילת כלל ישראל בעולם הזה אפשר לפעול ישועות ולבטל גזירות רעות^{סב}.

אנב אורחא למדנו, שרק על ידי תפלה בעולם הזה בטלו הגזרות, דהא כל השבעה רועים לא הצליחו להמתיקה כי אם בכוחו של מרדכי שהתפלל וגם כאשר 'רואה' שננעלו בפניו כל השערים, ולא מיבעיא ש'שערי ההצלחה' סגורים וחתומים אלא אפילו שערי התפילה, שעומד ומתחנן פעמים רבות ולא

סא. נודע דבר המעשה אשר היה אצל הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע, אשר איש יהודי מתושבי פרעשבורג הלך לבקר אחד מן השרים ונלווה אליו משרתו הנכרי, הנכרי שראה את כיס המעות (ארנקו) של השר מונח בצד והוא 'תפוח' בשטרות כסף... יצאו עיניו מחוריהם, וחמד אותו לעצמו, ואכן הצליח להעלימו באין רואה ולשלשלו לכיסו, משמצא עצמו עם כיס המעות בידו החל לפתע לרתת ולפחד מאימת השלטון על כן הטמינו בבית אדונו. לאחר זמן הבחין השר כי הכסף איננו, ויקצוף האיש מאוד וחמתו בערה בו, והורה לשוטרי העיר לעשות חיפוש מדוקדק בכל בתי העיר על מנת למצוא את הגניבה, ואכן, לדאבון לב הם מצאו את צרור הכסף מוטמן בבית היהודי, מיד אסרו אותו באזיקי ברזל והשליכוהו הבורה - לבית הסוהר, עד שיעמוד למשפט בעוון גניבתו. היהודי התחנן על נפשו לפני 'שוביו' כי אין ידו במעל כי לא שלח ידו בממון השר, ואין לו שום מושג וידיעה כיצד התגלגל הכיס לביתו, אמנם, למותר לציין שאותם 'שונאי ישראל' לא קבלו את דבריו, וגזרו את דינו לתלותו על העץ רח"ל ביום פלוני בשעה פלונית על פני ככר העיר למען ישמעו וייראו.

שמע המעשה היגע לאזניו של רב העיר ה'כתב סופר', ונכנס לעובי הקורה, פנה לכל ה'חלונות הגבוהים' בהשתדלויות שונות ומשונות אך העלה חרס בידו, אך אלו לא הועילו מאומה, לא השתדלנות וגם 'השוחד' לא פעל מאומה, ויהי כראותו את המצב החיש הכת"ס פעמיו לעיר הבירה בודאפעסט, אך גם שם נתקל ב'דלתות נעולות', כי גם הם חששו על חייהם ופחדו ממושל העיר של פרשבורג ולא אבו עזור מאומה, ועד ה'רגע האחרון' לא התייאש הכת"ס ולא עזב את בודאפעסט עד שהבין כי כלתה הרעה לבוא.

'בלילה ההוא' שקודם היום המיועד לביצוע גזר הדין חזר הכת"ס לביתו בפחי נפש, ויהי בהיותו בביתו כרע מרוב חולשה ונרדם על מושבו, והנה בחלום, נגלה אליו אביו הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע וטען כנגדו, היתכן כזאת בישראל, עומדים להרוג יהודי על לא עוול בכפו ואתה נם את שנתך... פרץ הכתב סופר בבכי ואמר, והלא עשיתי כל מה שבידי לעשות ולא הצלחתי... השיב לו ה'חתם סופר', הרי עדיין יש מה לעשות, והיינו 'להתפלל'... מיד שלח הכתב סופר להעיר את כל בני העיר משנתם, אנשים נשים וטף, ופקד על כולם להתכנס באישון ליל בבית הכנסת, כאשר התמלא בית הכנסת נשא הכת"ס דבריו, והחל לגולל בפניהם כל דרכי השתדלויותיו, וזעק, אם כל השערים נעולים 'בעולם הזה', אבל בשמים ממעל, אצל הקב"ה לעולם אין השערים ננעלים, ושערי דמעה לא ננעלו, ויזעקו כולם בקול גדול, ואכן הצליחו לעורר רחמי הקב"ה.

כי בבוקרו של יום בהגיע מועד תלית היהודי, נמלכו השופטים שבכל זאת צריך לחקור מעט באי ביתו של היהודי, ואכן קראו למשרתו הנכרי וחקרו אותו, מה היה וכיצד היה, ואכן, מכיוון שהמשרת לא היה מוכן ל'חקירה' נתבלבל באמצע דיבוריו, נשבר והודה שידיו במעל, ושחררו את היהודי ותלו תחתיו את הגוי, צדיק מצרה נחלץ ויבוא רשע תחתיו.

סב. איתא מהרה"ק משינאווא זי"ע (דבר"י פורים ד"ה ואתם כתבו) וז"ל. ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב (אסתר ח ח), דהנה לסמוך על הנס אסור כמאמרם (פסחים נ:): לאו בכל יומא מתרחיש ניסא, לאידך, גם א"א לומר שהעולם מתנהג אך בדרך הטבע יכולין לבא מזה לאפיקורסות ח"ו אלא צריך לידע שהעולם מתנהג בדרך הטבע והנס יכול לבא ע"י תפילות. וז"ש 'כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך' - זו תפלה כמ"ש (בראשית כא לג) ויקרא שם בשם ה' א-ל-עולם, וחתמו בטבעת המלך - היינו שילכו בדרך הטבע, ודעו, כי 'כתב אשר נכתב בשם המלך' - היינו ע"י תפלה, 'ונחתום בטבעת המלך' - עם הטבע ג"כ 'אין להשיב', על זה (התפילה) אין יכול להיות קטרוג ח"ו ויכול להוושע.

באר הפרשה - פורים

לא בשבת ולא ביו"ט אלא בפורים לבר', הרי הוא 'נעשה ונזכר' בכל דור ודור ובכל שנה ושנה, וגם בשנה זו מתעורר כל תוקף הנס כבימים ההם בזמן הזה^{סג}, וכמו שכתב הגה"ק ר' חיים ויטאל זי"ע (פע"ח פ"ה) בהאי לישנא 'שהשם יתברך רוצה להטיב עמנו ולהאיר לנו בכל זמן וזמן ובכל שנה ושנה בימי הפורים האלה שאז נעשה הנס, ושתמיד בימים האלה יתגלה אותו הארה של מרדכי ותשאר קיימת תמיד'. ובוה מבאר מה שאמרו רז"ל כל המועדים עתידים ליבטל חוץ מן הפורים, שנאמר (אסתר שם) 'וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם'.

ובך איתא בתשובת הרשב"א (ה"א תשו' צג) שענין הפורים אינו נמדד לפי מעשיהם של ישראל באותו הדור אלא כבימים ההם בן ממש הוא בזמן הזה. וכה ענה למי ששאלו על דברי המדרש - 'אפילו אם כל המועדים בטלים ימי הפורים לא יהיו נבטלים, שנאמר (אסתר ט כח) וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא

נענה, אל יפול רוחו בקרבנו אלא יחזור ויתפלל, ובודאי ישמע א-ל ויענהו. צא ולמד מדברי חז"ל (מגילה יב:) על הפסוק (אסתר ב ה) 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש' - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ולכאורה עיקר מעלתו של מרדכי ש'נפתחו' לו שערי רחמים, ואם כן היה צריך לומר 'בן יפתח', ומדוע נקטו 'בן קיש', אלא ללמדנו על גדולתו של מרדכי שלא התייאש לנוכח הגזירה, ואף שידע כל אשר נעשה, מכל מקום עמד והקיש שערי רחמים, מתוך האמונה בכוחה של תפילה^{סג}, והיא שעמדה לבטל את הגזירה, והיא היא גדולתו.

נזכרים ונעשים - נס פורים בזמן הזה

בתיב (אסתר ט כח), 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור' וגו', ופירשו צדיקי הדורות, שבא הכתוב לומר, כי אותו גילוי נפלא שהיה בשעת הנס, וכלשונו של האר"י הק' זי"ע ש'הארה הזאת לא היתה

סג. פלאי פלאות יש ללמוד מתוך ההתבוננות בסיפור הנס וכמו שכתב ב'מגילה', כי הנה מדרך העולם, כאשר נקלע האדם לאיזה צרה בענייני בריאות הגוף או כשתקוע בסכך החובות, הרי תחילה וראש הוא עושה 'השתדלות', דורש ברופאים או פונה לעסקנים ובעלי חסד, ואחר כך נעמד בתפילה להצלחת ה'השתדלות'... אמנם מרדכי הצדיק רוח אחרת היתה עמו, שבתחילה זעק זעקה גדולה ומרה, ורק אח"כ שלח לומר לאסתר המלכה 'לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה', והיינו טעמא, כי מרדכי הצדיק ידע היטב שאין ההשתדלות מועילה כלום ורק תפילה יכולה לעזור, ואף שעלינו לעשות כמנהג דרך ארץ ולעשות פעולות של השתדלות, אך אין זה אלא גזירת מלך, ואילו הדרך היחידה לבטל את הנגזר ולפעול למלא משאלות הלב אינה אלא בתפילה...'
סד. וכמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שבכל המועדים אומרים 'זכר ליציאת מצרים' כי עושים אותם כ'זכר' לנס שהתרחש בימים ההם, אבל בפורים כתיב (ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים' בפועל ממש, ובכל שנה ושנה מתעורר הנס בזמן הזה מחדש כפי שהיה בימים ההם ממש, ואף בימינו אנו יש 'ונהפוך הוא' כפשוטו - לבטל כל גזירות קשות ואכזריות ולהמתיק הדינים ולרחמים ולרצון.

הנה כתיב בסוף המגילה 'הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי פרס ומדי' (אסתר י ב), הק' הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, מהו ה'מראה מקום' הזה, ולמה כתבו, אלא ביאורו, כי אחר שקראנו את כל המגילה, יכול לעלות על הדעת שקראנו עכשיו איזה 'געשיכטע' (סיפור היסטורי), על זה אומר הפסוק 'וכל מעשה תקפו' אם חפץ אתה בסיפורי היסטורי - 'הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי פרס ומדי', לך לך לשם, שם תוכל למצוא 'געשיכטע' היסטורית, אבל אנו לא היסטורי' קראנו עכשיו, (פניני רבינו יחזקאל) אלא מעשה ניסים המתחדשים בכל שנה.

כמו שאמרו (הבעש"ט, מובא לקמן) על לשון המשנה (מגילה יז) 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', שקורא את המגילה כדרך סיפורי מעשיות, שאז (למפרע - בעבר) נעשו נסים, ואינו מעלה על לבו אשר השי"ת עושה לנו נסים ונפלאות בכל דור ודור בזכות הקריאה - לא יצא.

וכע"ז מרמז הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (מגילה יג:) על דברי הגמרא שהמן הלשין על בני ישראל שכל הנשה הם מכריזים ואומרים 'שבת היום פסח היום', וק' בהרי גם לנכרים יש להבדיל מזמן לזמן 'חגאות' שבדו לעצמם, ומה תלונותיו על בני ישראל, אלא ביאורו, כי הכעיס את המן מה שהם 'חיים' את המועדים, כמו שעתה אירע להם הנס, והם ממש כעת ניצלו מהצרה, חגים כאלו מכעיסים את הסטרא אחרא. ומגדילים ביותר את צד הקדושה.

והזכירה זאת הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"ס ד"ה והימים) ממטבע הברכה שתקנו חז"ל לברך 'שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה', שלכאורה תמוה מהו 'בזמן הזה' והלא אותם הניסים שנעשו לאבותינו היו בי"ג באדר - שאז נלחמו בשונאיהם, ואנו חוגגים רק ביום שנחו מאויביהם. אלא צריך לומר, 'רק ימים ההם - הנסים שהיו אז והם מתעוררים בזמן הזה על ידי קריאת המגילה ושאר המצוות של היום'. וכלומר, שאין הכוונה 'בזמן הזה' ל"ד אדר שהיה בזמנו, שהרי אז לא היה שום נס בו ביום, אלא בזמן הזה - עכשיו ובהאי שתא^{סה}.

ונתנה תוקף - רוממות יום הפורים

ידועים דברי התיקון^ז (דף נו:): שקדושת יום הכיפורים היא מעין קדושת פורים, ולכן נקרא 'יום כפורים' עם כ"ף הדמיון, דהיינו 'פפורים'^{סו}. ואמרו צדיקים (הרה"ק מרוזין זי"ע, ועוד) עפ"י הכלל הידוע (תענית ז.) מי נתלה במי, הוה אומר קטן נתלה בגדול, והדברים נוראים, שקדושת הפורים גדולה יותר מיום הקדוש^{סז} דכתיב גביה (יואל ב יא) 'כי גדול יום ה' ונורא מאד ומי יכלנו^{סה}.

יסוף מזרעם', ושאל השואל, מי הוא זה שיאמר שיבטל דבר אחד מן התורה, אפילו אות אחת ואפילו קוצו של יו"ד. ורבו המפרשים הגדה זו באזני ולא נכנס בה אחד מהם הודיעני פירושה. והשיב הרשב"א, וז"ל. דברים נוספים עוד בהגדה זו, והוא שאמרו שם אמר רבי אף יום הכפורים אינו בטל לעולם, שנאמר (ויקרא טז לד) 'והייתה זאת לכם לחקת עולם', ואם כן זה קשה יותר, שהרי גם בפסחים כתב חקת עולם... על כן נראה לי פירושו, שכל המועדים לא הבטיח עליהם הבו"ת שלא יגרום החטא ביטולם באחד מן הזמנים, וכמו שכתב (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבט', אבל בימי הפורים הבטיח דכתב לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, לא יעברו ולא יסוף - עשאוהם הבטחה לא אוהרה. וכן יום הכפורים 'והייתה זאת לכם' - הבטחה שתהיה לחוקת עולם, שהיום יכפר ואפילו לא ישמרוהו. ודעת רבי כאן כדעתו בגמרא דאמר יום הכפורים מכפר בין על השבים בין על שאינן שבים, אבל חקת עולם האמור בפסח 'אוהרה' - לא הבטחה דכתיב (שמות יב יד) חוקת עולם תחגוהו ושמרתם לדורותיכם.

סה. וכן יש ללמוד ממה שכתב ה'דרכי משה' הארוך (תרצ"ג ד) 'אם חל מילה בפורים מלין התינוק ואח"כ קורין המגילה, כדי שיהיה גם כן בכלל יהודי, ולומר ליהודים היתה אורה'. היינו שכל מה שנאמר במגילה על היהודים יחולו אף על הרך הנולד, ומכאן, שבעת קריאת פסוקי המגילה כביום הזה שבים ונעשים כל מה שאירע בימים ההם, דאל"כ למה צריך למול את התינוק קודם הקריאה, הלא הפסוק 'ליהודים היתה אורה' קאי על היהודים שהיו בימי מרדכי ואסתר, אלא ודאי שהקריאה מעוררת את הזמן בפועל ממש, וליהודים היתה אורה ושמחה קאי על 'היהודים' שבדור הזה, וביד כל אחד מהם לזכות כהיום לאורה ושמחה כפשוטו ממש, ולכן מלין את התינוק קודם המגילה שאף עליו יחולו כל הישועות והאורות, ואם כן יבין וישכיל כל חד וחד שלא להישאר מחוץ לכלל היהודים, אלא להכניס עצמו גם כן בכלל היהודים...

סו. הגר"א מוילנא היה מרבה במשתה בכל יום הפורים, וטעמו ונימוקו עמו, שהנה בכל יו"ט קיי"ל שחציו לה' וחציו לכם, ופורים ויום הכיפורים יום אחד הם, וחציו לה' מתקיים ביוה"כ שאסור באכילה ושתיה, ואילו ה'חציו לכם' מתקיים בכל יום הפורים.

סז. וכך כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק שמות, פורים א ד"ה ואיתא בתיקוני), וז"ל, וכן אומרים בשם הרבנים הקדושים זללה"ה דפורים בחינת יום הכפורים, ונקרא יום כפורים היינו כמו פורים, ובאמת נרמז בתיקוני זוהר כנ"ל. וכמו ביום הכפורים עיצומו של יום מכפר כן ימי הפורים עיצומו של יום עושה מחיית עמלק. רק האדם צריך שיזכור שהיום יום הכפורים וכן שהיום פורים.

בספר 'בינת ישראל' כתב בדרך צחות ק"ו שפורים גדול יותר מיום כפורים, שהרי זה פשוט שהמזיק את חברו ביום כפורים חייב לשלם (ואין היום מכפר) ואילו המזיק מחמת שמחה בפורים פטור (תרצ"ה ס"ב בהג"ה) אמרו מעתה ק"ו, כל שכן שמכפר על החטאים כמו יום כפורים.

סח. ובוזה ביארו הטעם שבאמצע הסוגיא המדברת במעשה דאחשוורוש והמן במס' מגילה (דף י:): נאמרה המימרא של רבי לוי 'דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה', היינו שארון העדות בקודש הקדשים לא תפס מקום כלל ולא מיעט חללו של קודש הקדשים, ומה עניינו לשם (לפי פשוטו נאמר בדרך אגב, אידי דהביאו שם

לשבים (כרבנן יומא פה: וע"ע רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג), ומבאר הרה"ק מטשורטקוב כי בפורים אמרו חז"ל (מנילה ז.) 'קיימו למעלה מה שקיבלו למטה', ומכיוון ש'למטה' קבלו על עצמם להעניק ולתת לכל דורש - אף למי שאינו ראוי, שהרי 'אין מדקדקים במעות פורים, אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנים לו' (תרצ"ד ג), ומשום הכי אף למעלה 'קבלו' לקיים הלכה זו, והקב"ה מוחל וסולח לעוונות כל חד וחד מבני ישראל באיזה מצב שיהיה, (ובלבד שיהא פושט יד לקבל המחילה)³, וכלשוננו, למטה קבלו לתת מתנות לכל דורש בלי הברדל, וכן קיימו למעלה לבכר לכל בין ראוי בין שאינו ראוי⁴.

ורמזו לה צדיקים בפיוט (שושנת יעקב) 'וגם חרבונה זכור לטוב' מלשון חרבן, דאף מי שחלילה נחרב ונהרס מצבו הרוחני זכור לטוב ביום הזה (עיי' דברי שמואל פורים)⁵. וכן פירשו 'כל הפושט יד - אפילו א פשוט האנט', היינו אפילו יהודי פשוט שבפשוטים ופחות שבפחותים הפושט ידו ורוצה להתקרב אל ה',

ולא עוד אלא שכל מהותו של יום הכיפורים ישתנה לעתיד לבוא להיות יום עונג כיום הפורים, וכלשון הזוה"ק (שם) 'יום כפורים - דעתידין לאתענגא ביה ולשנויי ליה מעינוי לעונג'ס⁶.

זכר לדבר מביא הרה"ק ה'אמרי נועם' מדו"קוב זי"ע מדכתיב (שמות ל י) 'וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם', וכפל לומר ב' פעמים 'אחת בשנה', כי יש שני ימים מיוחדים בשנה, אחד הוא יום הכיפורים שיש בו 'מדם החטאת', והשני הוא פורים, ונקרא 'אחת בשנה' גם בלא זריקת הדם, ובשניהם 'יכפר עליו לדורותיכם' (הובא בספרו חלק המועדים, פרשת זכור ד"ה בפסוק וכפר אהרן).

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע (ישמח ישראל טשורטקוב, פורים שנת תרפ"ד) מביא משם זקנו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, דבזה גדולה מעלת יום הפורים מיום הכיפורים דיום הכיפורים מכפר רק

עוד מימרות דרבי לוי), ולהאמור נרמז כאן דבר גדול, דכשם שאין לנו השגה בארון הברית, וכל עצם הענין ש'מקום ארון אינו מן המידה' אינו נתפס בשכל אנושי, כך על האדם לדעת שאין לו השגה בקדושת יום הפורים שהוא גבוה מעל גבוה.

סט. עד היכן הדברים מגיעים יש ללמוד ממה שכתב המשנה ברורה (סי' צ ס"ק כח) וז"ל. כתב בתשובת רדב"ז תפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין איזה יום שירצה יתפלל אותו היום תיכף ולא יחמיץ המצוה להמתין על יום כיפור או פורים. עכ"ל. ולא קאמר ליו"כ או לר"ה וכדומה, אלא רק יום כיפור ופורים... ע. וכך איתא בדרשות ה'חתם סופר', 'אין מדקדקים במעות פורים, אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנים לו' הוא זכר להנס ולהחסד שנהג עימנו השי"ת, אף שהיינו אז במצב של 'אינם הגונים' שהרי גזירת המן הרשע בא על 'שנהנו מסעודת אותו רשע' והשתחוו לצלם, בכל זאת הושיענו השי"ת.

עא. ויש שאמרו עוד, דבימים אלו נותן הקב"ה לבניו עם ישראל גם 'כלי קיבול' שיוכלו לקבל בו את השפע הנשפע בפורים, ונרמז כן בדבריהם כל הפושט ורוצה להיות טוב, אזי אפילו יד זה הבית קיבול נותנין לו, ואף שבכל ימות השנה אי אפשר לאדם ליהנות מן האור אלא אם יפתח בעצמו פתח כחודו של מחט תחילה, מכל מקום סגולת יום הפורים היא שאף בלא אתערותא דלתתא משפיע הקב"ה שפע רב אם יש לאדם הרצון להתקרב, ולא עוד אלא שאין מדקדקין אחרי רצון זה שיהיה בשלימות וללא פגם, וזה חסד גדול מאת אבינו אב הרחמים. ובדרך צחות יש להוסיף, דהא נתבאר שהקב"ה מקיים מצוות היום של משלוח מנות, ומדרך העולם לתת משלוח מנות בכלים נאים ומשאירים גם את הכלי אצל המקבל [דלא כבשאר ימות השנה, שבדרך כלל יטול המקבל את המאכל, ואת הכלי יחזיר לבעליו], והכי נמי בתת הקב"ה שפע לישראל ביום הפורים - למשלוח מנות, נותן להם גם יחד את הכלים שיוכלו לקלוט ולהשריש את האורות בקרבם.

עב. סיפר לי אחד ממרביצי התורה, שבישיבתו היה בחור שהחל לרדת מטה מטה רח"ל, וכבר היו לו סימנים באותו בחור שאינו מניח תפילין, בהגיע יום הפורים נכנס הנ"ל לבית הכנסת, פתח את ארון הקודש וגעה בבכי לפני אביו שבשמים שירחם על בחור פלוני בן פלונית. ועד מהרה נתהפך לבו של הבחור מן הקצה אל הקצה והחל ללמוד בהתמדה וכבר נבחן על מסכתות שלמים, וכל צוות הישיבה מהללים אותו שהוא אחד המיוחדים בישיבה, ואין הסבר לדבר כי אם שתפילותיו ביום הפורים עשו שורש למעלה ופרי למטה.

הוא טפי מגאולת מצרים מעבדות לחירות, ומסיק ומסיים 'על כל פנים בהא סלקינן, דפורים עדיף וקדוש מפסח ושבועות' ע"ה.

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרנ"ב) מדייק בלשון הכתוב (אסתר ט יח) 'וְעָשָׂה אוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֵּה וּשְׂמֵחָה', שלכאורה היה לו לומר 'ועשו' בלשון רבים, ומדוע נאמר בלשון יחיד, אלא מבאר וז"ל. דקאי על הקב"ה שעשה אותו יום משתה ושמחה. שהיה שמחה לפניו במרום שניצולו בני ישראל מאותה הגזירה שהיה נגזר גם בשמים, כדאיתא כמדריש, ואח"כ כשנתבטלה ע"י תשובתם ונהפך לטובה עשה אותו יום משתה ושמחה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים קט"ז). 'למנצח - למי שנוצחין אותו ושמח'. ואלה הימים כמו שמתפרסם בו הנס למטה, כך למעלה בשמים נזכרים הנפלאות. וכהנים בעבודתן גם למעלה כולם באין לשמוע מקרא מגילה, עכ"ל.

בקשתך עוד ותעש - ביום הזה ימלא הקב"ה 'כל' משאלותינו ביום הפורים ניתן ביד כל איש פשוט מישאל כל כ'צדיק הדור', ולמד כן הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (פורים תרע"ז, אור ל"ד אדר, ד"ה ובוקר אמור) מהפסוק

'נותנים לו', כי אין מדקדקין במהות המבקש, אלא כל הרוצה יבוא וישול"ע. וכלשונו של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק) אין מדקדקין במעות פורים (שו"ע סי' תרצ"ד ס"ג), והקב"ה כביכול מקיים את המצוות, ונותן צדקה לכל דורשי ישועתו בכל העניינים ע"י.

וזכר אמר הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל פורים ד"ה חייב איניש), שביום הזה יש ביד כל יהודי את הכוח שיש לבחן גדול לפני ולפנים בקודש הקדשים. וכיוצא בזה כתב ה'שפת אמת' (פורים תרנ"ז) ויליף כן מקרא (ויקרא טו ב) 'ואל יבא בכל עת אל הקודש' כי אם ביוהכ"פ, ואילו גבי פורים כתיב (אסתר ד טז) 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא בדת', שאפשר 'להיכנס' בקודש הקדשים (כלומר, להשיג אותה הקדושה) אף שאינו יוהכ"פ.

וכך איתא ב'חתם סופר' (דרשות, חלק א דף קנו עמוד ב ד"ה אלא) שכתב 'ובאמת פורים יום טוב גדול הוא, הן לענין קבלת התורה ברצון הוא חשוב מיו"ט של שבועות, והא בחג השבועות קבלו באונס 'שכפה' עליהם הר כגיגית, ואילו בפורים - הדר קבלוהו בימי אחשוורוש 'ברצון' (עי' שבת פח.), והן לענין גאולה ממיתה לחיים

עג. חידוש להלכה חידש ה'שפת אמת' (מגילה ז: ד"ה בגמרא רבה שדר) דאינו ראוי שישלח אדם משלוח מנות לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה, שהרי כתיב (אסתר ט, יט) 'ומשלוח מנות איש לרעהו' וחציף הוא לקטן לכנות 'רעהו' למי שגדול ממנו, אך אם שלח הגדול לקטן תחילה מותר הקטן להחזיר ולשלוח לו מנות, שהרי גילה הגדול את דעתו שהוא מחשיב את הקטן בכלל 'רעהו', וממילא מותר לנו לתת לו משלוח מנות. לפי זה שמעתי דבר נחמד מצדיק אחד, דבפורים 'חייב' הקב"ה כביכול לתת לנו משלוח מנות עם השפעות טובות תחילה, ורק אז נחזיר לו מצוות ומעשים טובים, שהרי אסור לנו לפתוח ולכנות את הקב"ה בכינוי 'רעהו', ומשום הכי מוכרח הקב"ה כביכול להשפיע כל טוב סלה, כדי שיוכלו בני ישראל לקיים מצות היום ולהחזיר לו מנות של מצוות ומעשים טובים.

עד. מסופר, פעם אמר הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע בעת סעודת פורים, הנה עתה 'כל הפושט יד נותנים לו' על כן מי שירצה לבקש ממני כעת מתנה בעניני עבודת השי"ת אוכל להעניק לו, אחרי שביקשו החסידים מרובם ענינים שונים בעבודה, פנה הרה"ק להרה"ק ר"מ מקאברין זי"ע, ושאל מה מבוקשך, השיב הרה"ק מקאברין אין רצוני במתנת חנם, איך וויל זיין א זעלנער, און אליין דערדינען זיך (אני רוצה להיות חייל ולהתעלות בעבודה עצמית). עה. שנה אחת הסתגר הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע [בן הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע] במשך שעות רבות ביום הפורים, והיה קהל גדול שהמתין בחוץ להיכנס ולהביא לפניו משלוח מנות, אך אף שנתאחזה השעה לא יצא מן החדר ולא פתח להם את הדלת, בין הממתנים היה החסיד רבי מתתיהו דייטש ז"ל ובראותו את הציבור הגדול המחכה, אזר אומץ ופתח את הדלת ונכנס אל הקודש פנימה, וכשהוא מתנצל על הפרעה גילה לו שיש קהל גדול הממתין עליו בחוץ, נענה הרה"ק מלעלוב והשיב לו בגערה הרי העבודה של כל ימות השנה באה מיום הפורים, האם גם זה ברצונם לבטל ממני... ובזאת הורה לו לצאת מן החדר ולסגור את הדלת אחריו. וכן נהג אחריו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, שהרבה באמירת תהלים ביום הזה, ועלינו ללמוד ממעשיהם להרבות בתפלה ותחנונים כי הזמן גורם לעורר רחמי השי"ת על בניו אהוביו.

כביכול מה תעשה ומה תפעל^ע, דרך אמירה וציווי, בענין הצדיקים גוזרים על הקב"ה והוא עושה - 'לתלות את המן' ולמחות את שמו מתוך לבו של עצמו על כל פנים' (והכל בכלל זה, בין לבטל כח היצר הרע המעכבו מלעבוד את השי"ת, ובין הצרות והיסורים המפריעים את האדם מעבודה), אמנם בתנאי קודם למעשה, שהאמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחזין, אלא בכל אות נפשו, ובאותו חשק ורצון נמרץ שהיה אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו תעשה פירות, וזהו שאמרו חסידי קדמאי, שבפורים יכול כל איש להיוושע ולהתברך^ע.

איתא ב'טור' (תרצג) בזה"ל, כתב רב עמרם ז"ל מנהג בשתי ישיבות ליפול על פניהם כיון שהוא יום גם ונגאלו בו צריכין אנו לבקש רחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה, עכ"ל. ואם כי איננו נוהגים כן (וכמו שמסיים שם הטור), אך עכ"פ עלינו לידע שהוא יום גם ונגאלו בו וניתן לעורר בו רחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה.

על כן, הזמן גרמא לעמוד ולהתחנן לפני ממ"ה הקב"ה, שימלא כל משאלות לבנו לטובה ולברכה, כי אכן, שערי שמים פתוחים בו ביום לקבל תפילותינו ברחמים

(אסתר ה' יד) 'ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו', ותמוה, כיצד אמרה לו 'ובבוקר אמור למלך' בדרך ציווי, הרי חוצפה היא לצוות על המלך כדת מה לעשות, והיה לה לומר 'ובבוקר תבקש מהמלך' או תשאל מהמלך, וביותר תגבר התמיהה שאכן כך נהג המן בפועל - בדכתיב (ו' ה) 'והמן בא אל בית המלך החיצונה לאמור למלך לתלות את מרדכי על העץ'.

אך האמת, שבאותו זמן היה המן גדול מאחשוורוש, וכמפורש בגמרא (מגילה טו.) 'גבה המן מאחשוורוש', וכן במדרש (ילקוט"ש אסתר תרנ"ג) 'וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו (אסתר ג' א) - עשה לו בימה למעלה מבימתו (של אחשוורוש), ושמו ראש מעל כל השרים אשר אתו, ואכן היה בידו להורות למלך לתלות את מרדכי, כי הוא היה שליט אף עליו.

ומשום הכי, כאשר 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים בשונאיהם', ולא עוד אלא ש'בית המן ניתן לאסתר', ניתן בידו כח זה - וכשם שרשע זה לא היה צריך לבקש מאת המלך רק היה בידו לצוות עליו לקיים רצונו, כך ביום זה יש ביד האדם לומר להקב"ה

עו. ביסוד דברים אלו, שבכוחו של כל יהודי להיות 'צדיק גוזר' ביום הפורים, כתב רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע בספרו 'נדבת פי' (מאמר מותר שקלים, דף ח.) 'וקבלנו, שבימי הפורים יוכל לעלות נשמה קטנה להיכל של צדיק מופלא בלי שום מעכב, וכן עולין כל התפילות ל'כתר' בלי שום מעכב... כל זה קבלתי בלחישה, ונעשיתי הולך רכיל [ולגלות סוד זה] מאהבת ישראל, פתחתי לך כנקב סידקת כי יש בזה רזי דרזין'.

ואולי דייק לומר 'ימי הפורים' כי י"ד וט"ו בכלל, ולא עוד, אלא שהרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע אמר, שבשושן פורים אפשר לפעול יותר מבפורים עצמו.

עז. ובזה יבואר נמי הכתוב (ט' יב) 'מה שאלתך וינתן לך, ומה בקשתך עוד ותעש', דלכאורה צ"ב מהו עוד הרי עדיין לא ביקשה מאומה, ומבאר הרה"ק ה'מראה יחזקאל' מדעעש זי"ע (הגדש"פ ד"ה כהא לחמא אופן ג), כי התפילה על דברים הכרחיים מוכרחת להיענות (עי' תיו"ט ברכות ז ג, סוד"ה נברך), לכן כשאדם מבקש לחם לאכול ובגד ללבוש בודאי יענהו השי"ת וימלא משאלותיו, אמנם המתפלל על עושר וגדולה שהם יותר מן ההכרח, אז דנים בשמים אם הוא ראוי לכך אם לאו, והיינו דכתיב (ישעיה סה כד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע', שאם יקרא המתפלל ויבקש על עסקי 'טרם' אלו העניינים ההכרחיים שזקוק לחיי היום יום, אזי 'ואני אענה', אבל אם 'עוד' - הם מדברים' שהם מבקשים 'עוד' שאין חיי הנפש תלויים בהם, אזי 'ואני אשמע' ואשקול אם ראוי הוא להיענות בכך אם לאו.

עפי"ז יש לפרש כאן במגילה 'ומה בקשתך עוד ותעש', כי ביום הפורים פתוחים כל השערים, ולכן גם המתפלל ומבקש 'עוד' יזכה ל'ותעש', כי אפשר לפעול גם (מותרות) ודברים הנוספים יותר מן ההכרח עד אין סוף.

ולפי"ז יש לבאר בכפתור ופרח מה שאמרו (מגילה ד.) 'חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר (תהלים כב ג) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי', ולכאורה יש להעיר, מדוע למדו כן מהפסוק שנאמר בו לשון שלילה, 'ולא תענה'... והרי בפורים עת רצון היא שכל אחד נענה במשאלותיו, אך ביאור הענין נראה, כי בפורים יש ביד האדם לפעול כל כך הרבה עד שכל מה שיפעול יחשב כמקצת ומעט, ושפיר הסמיכו לכך את הכתוב של 'לא תענה', כי כמה שיבקש ויקבל הרי הוא כאילו לא נענה, מפני שהיה יכול להשיג עוד כהנה וכהנה בתוספת מרובה מן העיקר.

באר הפרשה - פורים

לה

וברצון ע"ה, וכלשון הרה"ק ה'אמרי נועם' מדו"קוב זי"ע (פורים י"ג) בימי פורים יש התגברות הרחמים והרצון עד למעלה ראש.

לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה, דאף בכהאי גוונא התקבלו דבריה ע"ט.

ובמו שהובא בספר 'סגולת ישראל' (מערכת פ' אות ד', הובא בהקדמה לספר 'שפתי חכמים' עמ"ס מגילה פתיחה פרק ט אות יד) 'קבלתי מגדול אחד ז"ל, דסגולה בפורים להשכים בבוקר^ט ולהרבות בתפלה ובבקשה לפני השי"ת

וב'פלא יועץ' (להרה"ק מהורנסטייפל) מביא, שביום זה חביבה אף תפילת היחיד לפני הקב"ה והיא מתקבלת, והכי חזינן מדכתוב (אסתר ט כה) 'ובבואה

הא למה זה דומה, למהלך בשוק ורואה הר גדול של יהלומים, והבעלים אמר לו שהוא נותן לו למלאות כיסו עם היהלומים כפי שיוכל שאת, והנה הגם שמילא הלה כל כיסיו עד אפס מקום ונטל עמו הון רב, אכתי הוא מצטער על שלא היו לו עוד כיסים, שהרי נשאר שם הרבה יותר מממה שליקט, והרי זה דומה בעיניו כאילו לא נטל כלום, וכן נמי כאשר האדם מתפלל וממלא אסמיו בשפע רב, הרי הוא תמיד 'כאילו' לא תענה, כי כמה שיטול לא השיג כי אם אפס קצהו מן השפע המוכן והמיועד לכך באמת.

דבר צחות שמעתי לאמור, כי הנה מרגלא בפומיה דאינשי לכנות את ה'שלומיאל' (הנקרא גם 'שלאמזל') בשם ויזתא עם וא"ו ארוך... (פתגם הוא על משקל דברי הגמ' (מגילה טז): שצריך להאריך בו"ו דויזתא, והכוונה לאחד שאינו 'סתם' ויזתא... אלא ויזתא המיוחד שביניהם...), ואם תאמר, מה לו ולויזתא דייקא, ואם רצו לכנותו על שם אחד מבניו אם כן מדוע לא נקרא שמו 'פרמשתא' וכו', אך רמז גדול יש בזה, שהנה ויזתא הוא ה'בן - זקונים' של המן, והוא נתלה אחרון, ואחר שראה שתולים את כל אחיו הגדולים זה אחר זה אם כן היה לו לשאת את הרגליים ולברוח משם... ועד"ז באים אנו בטענה על השלומיאל, אתה הראית לדעת מכל מעשיך הקודמים וכל ההלוך ילך שלך לאן זה מביא אותך... ואם כן מדוע לא למדת לקח, ועל כן בדין הוא שתיקרא ויזתא... שמך נאה לך ואתה נאה לשמך...

ומכאן תצא הקריאה לכל אחד ואחד, הנה בא יום ה' הגדול והנורא, יום הפורים אשר הוא עת רצון נפלא, ועל ידו ניתן 'לברוח' מכל הצרות המקיפות ברוחניות ובגשמיות, אל תישאר לעמוד על מקומו כמו ויזתא מיט א לאנגע וא"ו, קום ברח, הצל עצמך, בתפילה וזעקה לפני בורא כל עולמים, ותנצל נפשך.

עח. הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע הזהיר את יו"ח שכל בית המדרש שאין מסיימים בו תהלים ביום פורים לא ייקרא 'נדבורנא בית המדרש', כי בפורים הוא זמן של רחמים ועל ידי אמירת תהלים אפשר לפתוח כל השערים בשמים ממעל, ואם בכל ימות השנה כתב ה'בית אהרן' (בית אהרן מת. ד"ה עוד אמר) שעל ידי אמירת תהלים 'אפשר לצאת מכל השטותים ומכל המצרים, ומכל השינויים שיש לו לאדם', ק"ו בן בנו של ק"ו שבעת רצון ונשגב זה בודאי יכול כל אחד לצאת מאפילה לאור גדול ולשנות את מזלו מרעה לטובה, ולבקוע אפילו מחיצה של ברזל המפסיקה בינו לבין אביו שבשמים.

ומעשה שראיתי בימים מקדם, בביהמ"ד דחסידי בעלזא בבני-ברק, בליל פורים היה בית המדרש מלא בזקנים עם נערים עד אפס מקום, וכל אחד היה עסוק בדברים קדושים, זה באמירת תהלים בהשתפכות הנפש וזה בלימוד התורה ביגיעה והתמדה, ב'קרן זוית' ישבה חבורת בחורים צעירים שעסקו בשיחה בטילה ובדברים של מה בכך, לפתע התעורר ראש הקבוצה (שהיה בחור מבוגר ממשפחה חשובה מאד שלא מצא זיווג, לעומת אחיו שכבר נישאו למזל"ט בגילו), והציע לחבריו הבה נאמר יחדיו 'תהלים', ונתפלל אל השי"ת ביום נשגב זה, וכן עשו. אף בחור זה האריך בתהלים עד אחר עלות השחר, וראה זה פלא, מיד אחר פורים נשתנה הבחור ומזלו לטוב, ובא בברית האירוסין עם משפחה מיוחסת בישראל - שידוך שלא 'חלמו' עליו כלל, והקים בית בישראל לשם ולתפארת, ודורות ישירים מבורכים בליעה"ר.

עט. כתב שם (בפלא יועץ המובא למעלה) שג' סגולות יש ביום הפורים, א. שאפילו תפילת היחיד מתקבלת. ב. שיוכל לכוון בתפילה ויהא פיו וליבו שווים. ג. להיטהר ולהזדכך ממחשבות רעות, וכולם רמוזים במה שנאמר (אסתר ט כה) 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', ו'בבואה' לשון יחיד, שאפילו יחיד הבא לפני המלך בתפילה ובתחנונים נענה ברחמים וברצון. אמר עם הספר - שהאמירה תהא בכוונה. ישוב מחשבתו הרעה, ללמד שניתן לשוב ולהיטהר מכל המחשבות הרעות.

פ. וכן כתב בספר 'נוהג כצאן יוסף' (נדפס בפרנקפורט שנת תע"ח) וז"ל, בשחרית הולכים לביהכנ"ס קצת קודם שיאיר היום כדי שיסיימו תהילים של אותו יום עד הנץ החמה ויתפללו'.

על כל דבר - בני חיי ומוזני, והן על שאר דברים, ועל כל קרוביו, כי באותו יום עת רצון מאור פא, וכל

פא. סיפר מרא דעובדא הדר בארה"ב, כי הנה במהלך החורף שנת תש"פ החלה בתו הקטנה לחוש כאבים עזים בבטנה, והלכו לשאול בעצת רופאים, זה אומר בכה וזה אומר בכה, הצד השווה ביניהם שלא הועילו כלום, עד שבפרוס ימי הפורים פנו לרופא מומחה אשר עשה לה בדיקת דם, ואמר כי חסר לה 'ערך' מסוים בדמה, לשמע הדבר החילונו לחשוש לגרוע מכל... אבל הוא הודיע לנו שכנראה ש לילדה חולי הנקרא 'צליאק' (כאשר המעיין אינם יכולים לעכל מין חלבון הנקרא גלוטן, והוא מצוי במיני דגן), ומעתה ועד עולם אסורה היא באכילת דבר מאכל שיש בו אחד מחמישה מיני דגן, אלא שאינו רוצה לקבוע 'מסמרות' בדבר, על כן הפנה אותם להתייעץ עם רופא גדול הגר במאנהעטן שבניו יארק שהוא 'יחיד מומחה' בתחום זה, ונקבע התור לימי חודש אייר. והנה אם הילדה נצטערה ביותר לשמע בשורה רעה זו, על כן 'ותקם בעוד לילה', באשמורת הבוקר של יום הפורים 'חגרה מתניה' ואמרה כל ספר התהילים לרפואת הבת.

והנה בהתקרב הזמן המיועד ל'ביקור' אצל הרופא במנהטן התקשרו אליהם מהאפיס (משרד) שלו להודיע להם כמה וכמה הוראות, ובתוך הדברים אמרו להם, שהיות והתפשט הווירוס בכל העולם על כן אי אפשר שיבואו שני ההורים ביחד עם הבת, אלא רק אחד מהם בלבד. ולא ידעו מה לעשות, (מחמת כמה סיבות הבינו ששניהם צריכים ללכת עם הבת יחדיו)... והנה נזכרו שכבר זמן רב, מיום הפורים, שלא התלוננה הבת על כאבי בטן, התקשרו לרופא (ששלח אותם לרופא שבמאנהעטן) לשאול בעצתו, ואמר להם שאינו זוכר את המקרה על כן יעיין ברשימותיו, ולאחר שהביט בהם אמר להם בפליאה, איני יודע מה אתם סחים, הנני מעיין בתוצאות בדיקת הדם והכל בסדר גמור, אין כאן שום סימן של חסרון, ואם היא מרגישה טוב - שתמשיך כך בבריאות לחיים ולשלום... מסיים בעל המעשה בהתרגשות, הרי לפני אותו המסמך (דאקומנט) בו כתוב מפורשות שרופא זה מפנה ושולח אותנו לרופא הגדול (וגם שלח את המסמך להראותנו), ואילו זה האיש עצמו טוען עתה לעומתנו הכל בסדר... בשמים לא הייתי, אבל ללא כל ספק שה'תהילים' של יום הפורים עשו שם איזה 'סדר'...

וכך שמעתי מהרה"ח רבי שמואל יואל מיללער הדר בווימס"ב, בשנת תשפ"א בערב פורים הלכתי ברחובה של עיר, בצדי הדרכים היו הררים הררים של שיירי שלגים, ולפתע, מעדתי והחלקתי בהם, נחבטתי קשות ונשבר קרסולי (קנעכל), במהרה החישו אותי לבית החולים, שם ערכו כמה 'צילומים' לרגלי ומצאו בהם מפורשות שתי שברים ל"ע. דעת הרופא היתה נחרצת כי חייבים לנתח את רגלי - ככדי שאזכה להתרפאות ועם הזמן ללכת על שתי רגלי כאחד האדם... קבלתי עלי גזירת שמים מתוך קושי אך באמונה שלימה, כי הכל לטובה. התור לניתוח נקבע ליום שני בשבת, כשפורים חל ביום השישי שלפניו. וכבר החלו בסידור כל הענינים לקראת הניתוח, ביום תענית אסתר דברתי עם ידיד נאמן מארה"ק, לפני גוללתי את כל 'פרשת השברים', והוא פתח פיו בחכמה, וחייק אותי במעשה ששמע ב'שיעור הכנה' לקראת פורים במעשה שהיה בשנה שלפני כן (תש"פ) עם ילדה שחשה כאבים בבטנה וכו' (הסיפור המבוא בקטע הקודם). על כן אמרתי לנפשי, אאזור עוז ותעצמות לשפוך נפשי לפני ה', ואכן, בחסדי שמים גמרתי את ספר התהילים ביום תענית אסתר ולמחרתו שוב ביום הפורים, מתוך בקשת רחמים מרובים לרפואת רגלי במהרה ללא יסורים ומכאובים.

ואכן, ביום שאחר הפורים הזמנתי את עצמי לרופא אחר - אשר לפי כמה 'יש אומרים' חשבתי שיקל עלי ויסר מעלי את חובת הניתוח, אך גם הוא מתחילה שחק עלי בראותו את הצילומים אשר בידי... אלא שבבדיקתו שוב (בידיים) החוויר והוכרח להודות כי אכן, 'יש כאן נס ופלא ואין כל צורך לנתח ולא לטפל באופן קשה כל כך. גם 'מצא' הסבר להסביר מה הייתה טעותו של הרופא הראשון עם כל העסקנים, באמרו, שהם פיענחו את ה'צילום' באופן אחד, ובאמת יש כאן רק שבר אחד, סוף דבר, רגלי נתרפאה באופן ניסי, וגם כל הטיפולים (פיזיותרפיה) שלאחריהם עשו פעולתם במהירות עצומה - שלא לפי ערך הרגיל. ומסיים רש"י, איני יודע מה הפשט בכל טעויות הצילומים, אך ברור כשמש שספר התהילים ביום הפורים הוא אשר ערך לי ה'טיפול' הנכון והטוב ברגלי. אגב אורחא, מוסיף לספר, כי כעבור ד' שבועות נפל שוב והוסיף 'מכה על מכתו' כשקרסוליו נחבטו שוב קשות, בפחד ובהלה מיהר לערוך 'צילום' על רגלו, משבא התוצאה לפני הרופא, שאלו, כמה זמן עבר מה'שבר', ענה רש"י, 'כד' שבועות, אמר לו הרופא, הצילומים נראים כמי שעברו על השבר לכה"פ ו' שבועות או יותר.

ע"ה היה באונס, והדר קבלוהו בימי אחשורוש (עי' שבת פח.) באופן שאור קדוש הכלול במגילה הוא ממש יותר גדול ונכבד מתורתנו הקדושה בעצמה, עכ"ל.

וזכר עורר על כך ב'יערות דבש' (ח"א דרוש ג) וז"ל. 'שמעו נא נבוני עם וחכמים, אשר בחר ה' בנו מכל עם, אל נא תהיה קריאת המגילה בעיניכם כדורש ספר זכרונות וספר קורות אבותינו בכל התלאות אשר מצאם, אשר אין בו אלא הגדת המעשה וסיפור דברים. וכי בשביל זה היתה אזהרה לקרותה פעמיים - (חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, מגילה ד.), אמנם רוב מהתועלת אשר נמשך ממנו, מלבד סודות רבות שיש בו והפליגו בעלי חן וסוד לדבר בזה המגילה, ולהכי נקראת 'מגילת אסתר' - שיש בו סתרים וסתרי מעשה בראשית למאוד... ואזניכם שמעו מה גדלו ומה עמקו דברי המגילה ההיא, אף גם יש ללמוד ממנה דברים רבים למוסר והנהגת אדם אשר יעשה וחי בהם'.

נלהבים המה דברי ה'קב הישר' (פרק צט) 'ראה בעיניך קדושת מועדים אלו, בכל מועד ומועד יש בהן קדושות וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש וגורא מאד, ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מחמת רוב קדושתו כי אם פעם

העולמות המה בשמחה וברצון, וע"ז אמרו ז"ל 'כל הפושט יד נותנין לו', וכן הוא מקובל מפי גדולי הצדיקים תלמידי הבעש"ט זי"ע פב.

ואכן, מן הראוי להתחזק ביתר שאת וביתר עוז לנצל את הזמן בתפילות ותחנונים מעומק הלב בפני המלך, וכדברים הנלהבים שהגיד הרה"ק בעל ה'בית אברהם' זי"ע בקול חוצב להבות ב'שולחנו' שערך בפורים, דלכן כתיב (ה ג) 'ותבך ותתחנן לו' (ולא נאמר ותבך ותחנן לו), כי הפכה את כל מהותה לחשיבה אחת של תפלה, זי האט 'זיך' - גיבעטען להיות 'לו', (עשתה עצמה 'חשיבה אחת' עם התפילה) להיות קרובה אליו יתב"ש, וביום הזה הזמן גרמא לכך (עבודת פנים הנדפס מחדש עמו רי"ג עיי"ש).

מקרא מגילה - חסדים מגולים ורחמים ע"י קריאת המגילה שעת קריאת המגילה עידן רעוא דרעוין היא, והקריאה מעוררת רחמים וחסדים גדולים בשמים, וכל השפע הנשפע בכל יום פורים מתגלה בעת קריאת המגילה פג. הנה הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב ה"ח) דימה מגילת אסתר לחמישה חומשי תורה (עיי"ש), ויש ללמוד מן הדברים על קדושת המגילה. יותר מכך הפליג ה'חתם סופר' (דרשות קסד.) וז"ל. 'דכיון דקבלת תורה בימי משה רבינו

פב. וכן רמזו גם במאמרם (מגילה ה.) 'רבי נטע נטיעה של שמחה בפורים', והנה בדרך כלל אין הנטיעה עת שמחה, שהרי יתכן ולא יצמחו הזרעים, ורק בעת הקצירה והאסיפה אז שמח האדם, וכמו"ש (תהלים קכו ה) 'הזורעים בדמעה ברנה יקצורו', אבל בפורים יש שמחה אף בעת נטיעה, כי מובטח לו שיראה פירות ופירי פירות מעמלו, מפני שכל שערי רחמים פתוחים לרווחה לפני כל אחד ואחד, והחכם יבוא ויפעל רפואות וישועות בתפילתו. וכמו שאמרו קמאי בצחות 'יעדער שמוגער - ווערט א צדיק גוזר', פירוש שאף קל שבקלים זוכה להיות בבחינת צדיק גוזר שהקב"ה מקיים דבריו, וכל אחד ואחד מקבל כח גדול מאד - שיהא בידו להפוך ולבטל כל גזירות רעות ולפעול נשגבות בתפילתו.

וכך איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרל"ה), וז"ל, 'תשועתם היית לנצח ותקוהם בכל דור ודור' - כי התשועה בפורים היתה לדורות עולם, כמו שהגזירה היתה להשמיד כל היהודים (כלומר לבטל ולהשמיד את כל הדורות הבאים עד עולם), ממילא גם הנס היה לכל הדורות, והרי קיום כל זרע ישראל הכל ע"י נס הזה. ואיתא כי הגזירה היה גם בשמים כן על בני"י. והקב"ה עשה זה הנס בלי זכות ישראל, רק מצד שאנחנו עמו וחוסים בו תמיד, לכן עליו להושיע לנו בעת צרה. ולכן זה היו"ט נותן כח ועוז ותקוה לבני"י בגלות, לבטוח בו מצד שמיחדים אנחנו אליו (ולאו דווקא בזכות כשרון מעשינו הטובים). ונראה שלכך תקנו לבסוסם עד דלא ידעו כו'. להראות שאין היום טוב מצד זכות ישראל - שהרי הם במצב של 'לא ידעו' ואין בהם שום מעלה, זולתי שהם 'יהודיים'... ואיתא, כי פורים כמו יום הכפורים, וביורה"כ באין למעלה מהטבע ע"י ביטול הגוף אכילה ושתייה וענייתם עי"ז באים לעלמא דחירות. ויש בו סליחת עונות. כמו כן בפורים ע"י משתה ושמחה יכולין לבוא ג"כ לזה בעזר עליון שלא מצד מעשינו.

פג. בעת שלימד הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע שיעור ברבים בפני תלמידי הישיבה בספה"ק של"ה על פורים, הרי כאשר הגיע למה שכתב השל"ה הק' על קריאת המגילה והיא מצוה הבאה פעם אחת בשנה נענה האמרי חיים והפטיר פון קריאת המגילה קען מען שעפין חיות אויף א גאנץ יאהר - מקריאת המגילה ניתן לשאוב חיות לכל השנה.

ב'בית אהרן' (לשבת זכור סו:) הפלוג וכתב 'צדיקים אומרים, שהם מסתכלים בהמגילה כל מה שיהיה בכל השנה'. ואילו הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע אמר, שבעת קריאת המגילה נפתחים שערי גן עדן.

בספר 'שארית ישראל' (שער הזמנים שער ב, פורים ד"ה אף) להרה"ק מווילעדניק זי"ע כתב, 'בקריאת המגילה יש תיקון לכל הגילויים - גילוי עריות ח"ו, והיינו כי בעת הקריאה מכפר הקב"ה על עונות בני ישראל, ואף על עבירות החמורות ביותר, וכנרמז באותיות 'מגילה'. ולא רק ברוחניות הדברים אמורים כי גם בענייני גשמיות נשפע שפע רב בבני חיי ומוזני ע"י קריאת המגילה פה.

ולמדנו כן נמי ממה שכתבו הפוסקים (עי' ס"ו תרצ"ג ס"א ובמשנ"ב) לומר אחר הקריאה קדיש תתקבל -

אחד בשנה, ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגילה, ומזה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק, וצריכין אנו לעורר רחמים שיתגלה העולם הנ"ל לחוץ, וישפיע ויאיר על רישיה דעמיה המתאספים לשמוע מקרא מגילה בלב טהור בלב של כוונה פד, ומבאר ה'קב הישר' שזו כוונת הברכות 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה', מלשון הזמנה, כמו (במדבר י ב) 'למקרא העדה ולמסע את המחנות', פירוש 'שציונו השי"ת לעורר כוונה ולהוציא אותה הארה גדולה לחוץ, וזהו על מקרא מגילה, ועל זה יענה הקהל אמן בכוונה גדולה' [וכיוון ה'ישמח ישראל' (פורים סוף אות ג) לדעתיה, שאף הוא מפרש מדיליה 'מקרא מגילה' מלשון הזמנה והתאספות, שכל האורות מתאספים ומתגלים בעת קריאת המגילה].

פד. וכך ביאר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (ד"ת מהדו"ב אות עו) את לשון המשנה (מגילה יז.) 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', למפרע מלשון פרעון, כי הקורא את המגילה רק בכדי לפרוע את חובתו ולהסיר עול 'חובת הקריאה' מעל צווארו, ואינו קורא אותה בהתעוררות הלב להתבונן בחסדי ה' עם בניו בני ישראל, 'לא יצא' - והפסיד את עיקר המטרה שבקריאת המגילה להתבונן בכתוב בה, בחסד ה' שגמל עם בני ישראל עם קרובו על ידי השגחה פרטית ומדוקדקת, ורק בכך יקיים חובתו.

פה. סיפר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע, שפעם חבשו את הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע בבית האסורים, ושומרי בית הסוהר נתנו רשות להכניס רק חפץ אחד, ושאלו אותו מה ברצונו לקבל, ועל אף שהימים היו ימי תקופת תמוז ביקש הרה"ק מרימנוב להביא מגילת אסתר כשרה כתובה בדיו על קלף, כשמוע תלמידו הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע את תשובתו הזהיר את התלמידים לבל ימלאו בקשתו בשום פנים ואופן, כי אם יקבל לידו את המגילה יחריב את העולם לתוהו ובוהו.

הרה"ק ממונקאטש זי"ע סיפר האי עובדא, ומסיק מזה - כמה גדולה סגולת קריאת המגילה, דהא קיימא לן (מנחות עב.) 'חביבה מצוה בשעתה', ואם היה ביד הרה"ק מרימנוב לפעול נשגבות על ידי קריאתה באמצע ימות השנה, ק"ו שעל ידי הקריאה בזמנה אפשר לבנות ולשכלל עולמות ודברים נעלים.

וכבר איתא במדרש (אסתר ט ב) דמשום הכי יעצו זרש וכל אוהביו להמן לעשות עץ גבוה לתלות עליו את מרדכי, כי ידעו שהקב"ה עשה ניסים לישראל במים, שנבקע להם ים סוף, וכן הציל את חנניה מישאל ועזריה מתוך כבשן האש, ולכן התחכמו ובחרו בדבר חדש שעדיין לא ניצלו ישראל ממנו, כדי שלא יוכל מרדכי להינצל, ע"כ דברי המדרש.

והדברים סתומים ואומרים דרשני, וכי טפשים היו שלא ידעו שאין בין נס הנעשה במים לנס הנעשה מעץ לפני הקב"ה, וביותר תגדל הקושיא לאיזה צורך גילו לנו חז"ל לדורות מחשבת זרש ושאר אוהבי המן, ופירש ה'אגרא דכלה' (פרשת עקב) שבמשך הדורות עשה הקב"ה ניסים ונפלאות בעולם הזה, וכאשר בני אדם מספרים אח"כ מנפלאותיו הרי הם מעוררים בזה שוב את הניסים שהתרחשו בימים ההם, ולכן חששו יועציו שאם יאמר המן לאחשוורוש להטביע את מרדכי בנהר אזי ילמדו ישראל פרשת קריעת ים סוף ועי"ז ינצל מרדכי מידיהם, וכן אם יאמרו לשורפו יעסקו בתורה במעשה ד'חנניה מישאל ועזריה' בספר דניאל ותתקור האש, לפיכך החליטו להעבירו מן העולם בדרך חדשה שעדיין לא הציל ממנה הקב"ה את ישראל, וממילא לא יוכלו לעורר את הנס על ידי קריאת הפרשה, אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ריחם עליהם וברא להם נס חדש וניצלו מצפרניהם.

מדבריהם למדנו, שבכח הקריאה ב'דברי התורה' של הניסים לעורר את הניסים שאירעו בימים ההם, וביותר בלימוד הנס של פורים ב'קריאת המגילה', כיו"ב, כתב בספר 'ארץ החיים' על מגילת אסתר מהרה"ק ה'באר מים

שהוא בקשה שיתקבלו התפילות, ומכאן שכל 'קריאת' תתקבל צלותהון ובעותהון' - וקאי על התפילות הרמוזות המגילה' בקשות ותחנונים לפני המקום, ועל זה מבקשים והנסתרות בלשון המגילה^פ.

חיים' זי"ע לפרש דברי הגמרא (מגילה ז.) 'שלחה להם אסתר לחכמים קבעוני לדורות', וכתב דכידוע שסיפורי המעשיות שבתורה מה שהקב"ה עשה גדולות ונפלאות לישראל המה מסוגלים לספר כל איש בעת צרכו לישועה... וכמאמר הקרא (קהלת א ט) 'מה שהיה הוא שיהיה', פירוש, הסיפור של מה שהיה הוא הכנה אל מה שיהיה עוד ישועה. וזהו שאמרה אסתר 'קבעוני לדורות', פירוש קבעוני שיהא מעשה זו כתובה בספר כדי שתשועתי תהיה לנצח בכל דור ודור להיות ישראל נושע בה' על ידי קריאת המעשה של המגילה.

ומסיים, וז"ל, וזה פירוש 'והימים האלה נזכרים' - בסיפור המעשה שלהם, ונעשים - ונעשה עתה ישועה בארץ כמאז ומקדם בכל דור ודור, ולא דוקא כל דור ודור, אלא אף משפחה ומשפחה ועיר ועיר - כל אחד בעת הצורך לישועה יזכור הנס הלז וינצל.

עד כאן הדברים אמורים בקורא את המגילה גם שלא בזמנה, ועל אחת כמה וכמה בקריאת המגילה ביום הפורים עצמו, וכן כתב ה'בני יששכר' (אדר ד ו) 'נראה לי, וניצולים [מכל צרות ויסורים] בכל שנה על ידי קריאת המגילה וצדקה'.

איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת, אסתר אות ח, וכן הוא ב'מאור ושמש' רמזי פורים ד"ה בגמרא הקורא בשם האור המאיר) על לשון המשנה (מגילה יז.) 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא, שקורא את המגילה כדרך סיפורי מעשיות, שאז (למפרע - בעבר) נעשו נסים, ואינו מעלה על לבו אשר השי"ת עושה לנו נסים ונפלאות בכל דור ודור בזכות הקריאה - לא יצא', והיינו שהדברים האלה נזכרים ונעשים עכשיו בפועל ממש.

והוכיח זאת החידושי הרי"ם (ליקוטי הרי"ם) ממה שאמרו שצריך לקרוא עשרת בני המן בנשימה אחת מפני שמתו כאחד, והיינו שעתה בזמן הזה הם 'מתים' מחדש, שמתעורר עתה כח הנס, וע"כ יש לקרוא בכל שנה בנשימה אחת. וכן אמר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (אמרות משה פורים) מי שאמר שזה נס אך היה למפרע, היינו עס איז אמאל געווען א המן אין דער וועלט, עס איז אמאל געווען א מרדכי (פעם היה המן, ופעם היה מרדכי), ועכשיו אין המן ואין מרדכי 'לא יצא ידי חובתו'.

וכן כתב התפארת שלמה (רמזי פורים ד"ה בגמרא מגילה), וז"ל, וזה פירוש הגמרא (מגילה ד:) 'מפני שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגילה', פירוש, ע"י קריאת המגילה יורד ההשפעות בבני חיי ומזוני לכנסת ישראל, ומפני כן המצווה לפשוט את המגילה כאגרת כדי שיתפשט השפעות טובות לכל העולם, אמן.

עוד כתב שם שתיבת 'מגילה' (חסר יו"ד) עולה בגימטריא כמנין 'מזלא' (ע"ח), ללמדנו שבעת קריאת המגילה אפשר לפעול שפע רב בבני חיי ומזוני, שהרי אמרו (מו"ק כח.) בני חיי ומזוני, לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, ואם כן בעת הזאת אפשר להפוך את מזלו מרעה לטובה.

וכך כתב הרה"ק ה'ליקוטי מהרי"ל' זי"ע (תלמיד הרה"ק הר"א מליז'ענסק) בזה"ל, ומצינו מאחז"ל (מגילה טז:) 'ליהודים היתה אורה זו תורה, ששון זו מילה, ויקר זו תפילין'. ויוכל להיות רמז, תורה היינו פרנסה, כי אם אין קמח וכו'. וששון זו מילה, היינו בנים. ויקר זו תפילין, היינו חיי, כי הזהיר בתפילין הוא מאריך ימים (מנחות מד.). נמצא בקריאת מגילה ג"כ נמשך על ישראל ענין שלש הנ"ל, ובתוכם נכלל כל הצטרכות.

כן אמרו צדיקים, שבעת הקריאה יכולים חשוכי בנים להיושע בדבר ישועה ורחמים (ובכלל זה, אלו שיש להם צער גידול בנים רח"ל, שיכולים לזכות לראות נחת דקדושה מיוצאי חלציהם), ונרמז בתחילת המגילה וסופה, שפותחת בתיבת 'ויהי' שהיא לשון צער (מגילה יז.), ומסתיימת בפסוק (י ג) 'דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו', והיינו שאפשר לזכות ל'זונהפוך הוא', ולשנות את הצער לשמחה גדולה בהולדת בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

ומעשה באחד שהזכיר את עצמו בפורים לפני הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שיברכו בזש"ק, נענה הרה"ק שיום הפורים מסוגל לזש"ק, על פי מאמרו של ה'חזוה' מלובלין זי"ע שהקב"ה מקיים מצות 'משלוח מנות' על ידי שנותן 'איש' זה בנים 'לרעהו' אלו ישראל.

פו. ויתכן שנרמז כן בגמרא (מגילה ד.) 'חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר (תהלים כב ג) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי', ולא לחינם ילפינן כן ממקרא זה דאיירי מענייני תפילה, רק משום דאתקשי לגמרי אהדדי, וכולה חטיבה אחת היא של תפלה.

באר הפרשה - פורים

קמי שמיא על כל ניסא דעביד להון קב"ה, דכתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה'. ויש ללמוד על ריבוי השמחה ממה שהביא ה'בית יוסף' (סי' תרצ"ה) מה שכתב ה'ארחות חיים' (דין סעודת פורים) לפרש בהא דאיתא בגמ' (מגילה ז'): 'סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו, מאי טעמא ימי משתה ושמחה כתיב', שאין הכוונה דווקא למי שעושה סעודתו בלילה ממש, אלא למי שעושה סעודתו 'בעין לילה, בשאין אבוקה כנגדו דרך שמחה ויו"ט', וללמד יצא על אופן השמחה שתהא מתוך 'אורה' ובשמחה וטוב לכב...'

איתא ב'אמרי נועם' הקדמון (כמדבר ז יז) לרמזו בהא דכתיב (אסתר ח יג) 'להיות היהודים עתודים', בוא"ו [כך הוא ה'כתיב', ואילו ה'קרי' הוא עתידים], שהיהודים יש להם להיות בעתודים בפורים לשמוח ולקפוץ^{פז} [עתודים מרמז על 'עתודים' שהם מיני צאן ובקר גדולים]^{פס}.

נוראות מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט) בגודל 'התיקונים' הנפעלים על ידי השמחה, וז"ל, 'הדר קבלוה בימי אחשורוש', נראה שניתקן עתה בימי הפורים קלקול הנעשה, לכן הימים נזכרים ונעשים. ולכן המצוה לענג הגוף ואיתא בווה"ק כי בפורים מתקנים ע"י עונג כמו ביוה"כ ע"י עינוי ע"ש. וכמו ביוה"כ נגמר

הדר קבלוה - קבלות טובות בעת קריאת המגילה

זמן קריאת המגילה הוא עת ראוי ומוכשר לקבל על עצמו עול מלכות שמים, וכדברי הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדימשוב זי"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה לפורים) שכתב דברים הוצבי להבות אש בענין זה, והא לך לשון קדשו 'ומעתה יתלהב לב האדם בקראו המגילה, ויבזון בקראו ובשמעו המגילה שמעתה מקבל עול תורתו ומצותיו וכו', ויכין את עצמו - מה שחלף ועבר אין, ומעתה הוא מקבל עליו עול תורתו ומצותיו יתברך שמו'.

ומזוסיף שם, שיש לזכור כי פורים הוא כיום הכיפורים, שהקב"ה סולח ומוחל לבני ישראל על כל עוונותיהם, לפיכך צריך חרטה על העבר וקבלה על העתיד, ולהחליט בהחלטה נמורה שלא ישוב לכסלה עוד, והשעה המוכשרת לכך היא בעת קריאת המגילה שאז מטהר הקב"ה את ישראל באתערותא דלעילא, ועל האדם לעורר לבו ולהתקרב אליו יתב"ש^{פז}.

צהלה ושמחה - מצות שמחה בפורים

כתיב (אסתר ט כב) 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה'. וכתב ב'שאלתות' לרב אחאי גאון 'דמחייבין דבית ישראל למיכל ולמשתי בפוריא, ואודויי ושבוחי

פז. סיפר הרה"ק ה'ישועות משה' מויז'ניץ זי"ע, שנה אחת קרא זקנו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע את המגילה, עמד לצידו החסיד הנגיד רבי שמואל אליהו שטערן ז"ל וכאשר קרא הרבי את הפסוק (ג א) מדוע אתה עובר את מצות המלך געה החסיד בבכי תמרורים מאין הפוגות, כי באותה שעה התעורר לחזור בתשובה על שנכשל במשך השנה לעבור על מצוות מלך מלכי המלכים, וסיים ה'ישועות משה' ואמר, שבאותו מעמד לא ידע בפני מי להתבונן, אם על זקנו הקורא את המגילה בקדושה ובטהרה, או על החסיד ששופך לב כמים וחוזר בתשובה מעומק הלב. נוראות אמר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע, שכדאי לו לאדם לחיות שבעים שנה בעולם הזה ולסבול תלאות ונסיונות שונים, והכל כדי לשמוע קריאת מגילה פעם אחת בחיים.

פח. ושמעתי מצדיק אחד, לבאר בקרא (דהי"א כט י) 'ויברך דויד את ה' לעיני כל הקהל ויאמר דויד', ולכאורה צ"ב, מהו ויברך לעיני כל הקהל, והרי את הברכות וההודאות שומעים באזנים, ואינם נראה בעיניים, והיה לו לומר לאזני כל הקהל, אלא דייקא כתיב כן, להורות לנו, שהודאתו של דוד הייתה באופן נפלא ומרומם, עד שלא הייתה רק נשמעת באזני כל הקהל, אלא 'נראית' לעיניהם, כי כך היא דרכה של הודאה אמיתית, להתפעל ולהודות מקרב לב בלב שמח ובאש קודש, עד שכל הקהל 'יראו' את ההודאה.

פט. ומכאן תשכיל להבין, כי הגם שנתבאר בהרחבה על כוחה הגדול של התפילה ביום קדוש זה, כי מה שאלתך וינתן לך, אך אין הדברים אמורים להתפלל בזעקה ובמספד ושק ואפר יוצע לרבים... אלא יהיו התפילות מתוך שמחה ואמונה עזה שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו, ומתוך ריקידה של מצווה וקפיצות כעתודים...

כי יפה כוחה של תפילה הבאה מתוך שמחה, וכן פירש ה'תפארת שלמה' (רמזי פורים ד"ה ותשלח) בפסוק (אסתר ד ד) 'ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו, ולא קיבל', וצריך ביאור, וכי מחוסר בגדים היה מרדכי שחשבה אסתר שצריך לשלוח לו בגדים - הרי ראתה שבכוונה תחילה התלבש בשק ואפר מה שלא עשה מעולם, וא"כ לא היה לה כי אם לשאלו 'מאי האי' ולא לשלוח בגדים.

הכפרה ואמר סלחתי והוא ע"י תשובה במ' יום שע"ז פשיטא ואין צריך לומר, שכשם שאין לך מי שיכול נתקן ימי אלול לתשובה מיראה. וכמו בן בחדש אדר מאהבה ושמחה זוכין לתשובה וע"י שנתקן העשיה, לכן המצוה במשתה ושמחה³.

לפטור עצמו מקריאת המגילה כך אין מי שיכול לומר שלא עלי וכיו"ב נאמרה מצוות השמחה בפורים⁴... וכך דרש הרד"ק מפיאסצנע זי"ע (בעיצומם

ומבאר ה'תפארת שלמה', שאסתר הבינה מיד שמרדכי שמע איזה בשורה קשה ומרה, ולכן קיבל על עצמו להתענות ולצום כדי לקרוע רוע גזר דינו, אלא שהיא הייתה סבורה שלא זו הדרך, כי אף בעת צרה וצוקה יש להתחזק במדת השמחה, ורק על ידי השמחה אפשר לצאת מכל המצרים. ומרדכי לא קיבל דבריה, וסבר דבעת כזאת צריך להתפלל אל ה' בשברון לב ומתוך מרירות, ונחלקו שניהם במעשה אשר יעשו, אמנם הקב"ה הכריע שהצדק עם אסתר המלכה, וכך סיבבה ההשגחה שיבוא מרדכי לידי מידת השמחה על ידי שהמן ילבישנו בבגדי מלכות וכריז לפניו 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ועי"ז נחלשה המרירות ובא לידי שמחה באתחלתא גאולה, ובזה קרבה הישועה כהרף עין, ללמדנו שרק על ידי השמחה אפשר להינצל מן הכל.

כדברים האלה כתב ה'בן יהודע' על הגמרא במגילה (טז. ד"ה ורכיב האי) שכאשר הגיע המן להביא את הלבוש ואת הסוס למרדכי, 'נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא, אתא המן ויתיב ליה קמייהו, ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה' (מרדכי נעמד אז להתפלל, והמן המתין לו עד שיסיים את תפילתו), ולכאורה יפלא על רשע מרושע זה, על מה ולמה המתין לו ולא הפריע לו באמצע תפילתו לקיים 'גזירת מלך' תיכף ומיד, ומבאר ה'בן יהודע' שבדווקא המתין ולא בישר לו בשורה טובה זו בשעת התפלה, כי ידע שהתפלה מתוך עצבון אינה מתקבלת וחשב שוודאי מתפלל כעת בעצבון, על כן אמר - מוטב לא אפסיקנו, כי אם אפסיקנו וודאי יחזור להתפלל שנית מתוך שמחה, ותפילה מתוך שמחה בוקעת וקיעים ואין שום מחיצה ומבדיל שיעכב בעדה מלהגיע עד לכסא הכבוד. אמור מעתה, אם המן הרשע ידע את ה'סוד', על אחת כמה וכמה שאנו צריכים לדעת על מעלת התפילה הבאה מתוך שמחה אשר וודאי היא מתקבלת...

צ. בעל ה'מעשה רוקח' זצ"ל התגורר בהאלאנד (הולנד) השוכנת על אחד מאיי הים, פעם הגיע נחיל גדול של תולעים והציף את כל פני המדינה, והיה חשש של סכנת נפשות שיכלו התולעים את כל האוכל, משלא הצליח המושל לגרשם מגבולות המדינה קבע יום תענית לכל התושבים בכל עיירות מלכותו כדי שכולם יתפללו על הגזירה שתיבטל, והנה היום שבו בחר לקבוע בו התענית חל בפורים, והיהודים לא ידעו כדת מה לעשות, שהרי לא יתכן לצום בפורים, ולאידך גיסא אם ישמע המושל שהם עושים סעודות גדולות יענשם בעונש גדול, ולכן פנו אל ה'מעשה רוקח' כדי להתייעץ עמו ולשמוע חוות דעתו, הקשיב לדבריהם ופסק לכל ישביתו את יום הפורים, ובשום אופן לא יצומו, ואדרבה יאכלו וישתו כמצות היום, וציווה על כל בעלי החנויות לפתוח שעריהם לרחבה ולתת מאכל ומשתה - בשר ודגים וכל מטעמים, לכל הרוצה ליטול בחינם, והוא התחייב לשלם להם את כל ההוצאות, וכן הווה, שכל גויי הארץ התכנסו לבית תיפלתם וצמו כל אותו היום, ולהבדיל בני ישראל עם קודש ישבו משפחה ומשפחה ועיר ועיר וסעדו סעודות גדולות כיד המלך, והיה ממחרת יום הפורים הייתה הרווחה לכל העיר, כי לפתע פתאום הלכו כל התולעים ונעלמו כלעומת שבאו.

ויהי כאשר שמע מושל העיר שהיהודים לא קיימו את דבריו להתענות ביום הזה, חרה לו הדבר מאד, וביותר כעס על הסעודות הגדולות שערכו ברבים, אך מאחר שהעריץ מאד את היהודים ובראשם ה'מעשה רוקח', ובפרט כאשר למחרתו אירע הנס שנעלמו התולעים הבין שיש דברים בגו, הלך אל ה'מעשה רוקח' כדי לברר אצלו פשר הדבר, מששטח את שאלתו לפניו השיב לו בניחותא ובטוב טעם, דהנה כולנו יודעים ומאמינים שאין פורענות באה לעולם כי אם בשביל ישראל, ולכן בעת צער ויסורים עליהם להתעורר ולחזור בתשובה, דהיינו לשוב אליו יתב"ש ולעשות רצונו, והלא בפורים נצטוונו לאכול ולשתות ולשמוח, לכן אלמלא היינו מקיימים רצון ה' לא היינו נענים בתפילה, שהרי תכלית התשובה היא להתקרב אליו יתב"ש, ואכן בגלל שקיימנו את המצוה כרצון אבינו שבשמים ניצלנו ממות לחיים (הובא בדברי שמואל פורים). ולדידן ייאמר, הרבה 'תולעים' ומיני רוחשין בראש ובלב, בגוף ובנפש... נעלמים כלא היו על ידי שמחת הפורים.

צא. וכבר היה מעשה אצל הגאון רבי אליהו מאיר בלוח זצ"ל ראש ישיבת טעלז בארה"ב, אשר רקד ושמח עם תלמידיו ביום הפורים בשנת תש"ד בהיותו כבר על אדמת ארה"ב, והייתה השמחה גואה למעלה למעלה כדת

ובשבירת הלב, המח וכל רוחו נרמס, חוק הוא שצריך
עב"פ איזה ניצוץ של שמחה להבנים אל ליבו²³.

איש לרעהו - יום שימת אהבה ורעות

מעיקרי עבודת היום הוא להיות 'איש לרעהו' - להרבות
באהבת ישראל בלי גבול, לתת עיניו וליבו
לרווחת הזולת²⁴. ולשם כך תקנו חז"ל משלוח מנות

של ימי המלחמה הנוראה, ואח"כ העלה אותם ע"ג הכתב ונדפסו בספר
אש קודש, וז"ל²⁵, 'איתא בתיקוני זוהר הק' (נו:): שפורים
כיום הכיפורים, אפשר מרמז גם לזה שכמו יוה"כ,
התענית והתשובה ביום זה לא אם רוצה אותם האדם
לעשות עושה, רק בין אם רוצה ובין לא, מקיימם מפני
גזירת הקב"ה, כן גם שמחת פורים לא רק אם האדם
מעצמו בשמחה או על כל פנים במצב שיכול לשמח
את עצמו צריך הוא לשמוח, רק גם אם הוא בשפלות

היום, טען שם אחד מהנאספים - לא יתכן שראש הישיבה שמח באמת לאחר שאבד את כל בני משפחתו במלחמה
ולא נשאר לו לפליטה אלא בת אחת ויחידה, בוודאי כל ריקודים אלו אינם אלא 'למראית עין' ומן השפה ולחוץ,
שעושה עצמו כמי ששמח, אבל בפנימיותו שבור ורצוץ הוא עד היסוד.

כשהגיעו הדברים לאזני 'ראש הישיבה', הפסיק את הריקודים והמחולות, אסף סביבו את התלמידים, ופתח לאמר
להם, איתא בגמ' (מגילה י:): 'אמר ר' יוחנן בקשו מלאכי השרת לומר שירה (בקריעת ים סוף) אמר הקב"ה מעשה ידי
טובעים בים ואתם אומרים שירה', ולכאורה יש לתמוה, שהרי בני ישראל אמרו באותה שעה שירת הים אף ש'מעשה
ידי טובעים בים', ונמצא שאין חסרון לומר שירה במצב כזה, ואם כן מה הטענה על המלאכים, ומדוע נגרע חלקם
מלומר שירה. אלא כך ביאור הדברים, שידוע שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, והיינו שאין בכוחו של מלאך
לעשות שני דברים כאחד, לשיר שירה מתוך שמחה ולהיות באותה שעה בצער על מעשי ידי הקב"ה הטובעים
בים, אמנם בני ישראל עדיפים בזה מהמלאכים, כי ביכולתם להיות בבת אחת ובחדא מחתא בשמחה מצד אחד
ובאבלות מצד שני, וכפי שהעידו חז"ל (בר"ר נו יא) על אברהם אבינו בעת שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח וישלח
אברהם את ידו, הוא שולח יד ליטול את הסכין ועיניו מורידות דמעות ונופלות דמעותיו לעיניו של יצחק מרחמנותו
של אבא, ואף על פי כן הלב שמח לעשות רצון יוצרו, ועל כן שירת בני ישראל בים סוף נתקבלה ברצון לפני
הקב"ה, כי היו מצד אחד בשמחה ופיהם מלא שבח ותהילה על הנס הגדול שנעשה להם, ובד בבד כאב ליבם על
אובדן מעשה ידיו של הקב"ה. וסיים רה"י, שאף הוא כן, כי למרות שליבו שותת דם על אובדן משפחתו אך בכוחו
של יהודי להתרומם מהכאב ומהעצבות ולהיות בשמחה באמת.

משל למה הדבר דומה, לבית שכולו מלא בחפצים עד שאי אפשר לדור בו, אמנם ניתן לדלג ולדור בעליית הגג,
כך גם אצל כל אחד ואחד, שהגם שמלא הוא ב'חבילות' ייסורים עד למעלה ראש ה"י, יש בו את הכח להתרומם
מהמצב הנורא בו הוא שרוי ולעלות 'לעלייה' ולשמוח עם הקב"ה.

צב. בזה"ל כתוב ב'בית אברהם', סיפר בשם אביו הק' ז"ל, מהרה"ק ר' ייב"א מאוסטראה ז"ל, שהי' בעניות גדולה
בפורים, ובא איש אחד לשמחו והוא היה מרדכי בעצמו. ואמר כי מרדכי הוא הבעל שמחה של פורים, והוא
בכבודו ובעצמו בא לשמח לכל איש יהודי שרוצה להיות שמח.

ודע, כי שמחתן של ישראל בימי הפורים הוא לצנינים בעיניהם של המן וגונדא דיליה, סיפר הרה"ק רבי יעקב
מפשעווארסק זי"ע בשם חותנו זצוק"ל שהיה רגיל לספר על הרה"ק ר' יוסף מטאמשוב זצוק"ל (אביו של הרה"ק ר'
יהושע'לע מטאמשוב זצ"ל) מתלמידי הרה"ק ה'החוזא מלובלין' זי"ע והרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע, כי חותנו שהיה דר בכפר
היה שוכר קרעטשמע (בית מזיגה) מהפריץ (כנהוג באותם השנים), פ"א בליל פורים ישב ר' יוסף בביתו ולא היה אפי' מנין
עמו אז, וזימר ר' יוסף 'שושנת יעקב', ובאמצע שירתו הגיע הפריץ לחותנו, ופקד עליו לאמר לחתנו שיפסיק מלזמר
כי השירה טורדת את מנוחתו, והלך תיכף לחתנו ואמר לו שלא יזמר עוד. בבוקר מיהר חותנו לבית הפריץ לבקש
ממנו מחילה על מה שהפריע לו אתמול בלילה, אך הפריץ ענהו שאינו יודע על מה הוא סח... אז הבינו שהפריץ
שבא אתמול - לא היה הפריץ באמת, ולא היה זה האיש אלא המן הרשע בעצמו שהלביש את עצמו בלבוש הפריץ,
כדי שיפסיק ר' יוסף מלזמר, מכאן תראה כמה ה'שושנת יעקב' של ר' יוסף הפריע מאד להמן והוצרך לעשות פעולות
כדי שיפסיק מלזמר.

צג. סיפר אחד מחשובי החבורה בבית שמש (רבי יוסף מאיר) אשר רגיל הוא לשמוע קריאת המגילה בביה"ד פלוני,
שם קורא את המגילה בעל קורא מופלג במתיקות ובעריכות ובדקדוק, לפני כמה שנים הלך קודם המגילה

באר הפרשה - פורים

מג

איש לרעהו^{צד} להרבות אהבה^{צה} וידידות^{צו}, וכן את זנודע לשון הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב הי"ז), מוטב לאדם מצות מתנות לאביונים^{צז}. להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו

לטהר עצמו במקווה הנמצאת תחת ביהמ"ד אחר העומד תחת נשיאות אדמו"ר אחד אשר באותה שנה שהה בחו"ל בפורים, כאשר יצא מן המקווה פגע בו בנו של הרבי והודיעו כי הוא 'התשיעי' למנין... מיד הבין את אשר לפניו, ועל אף שנכספה נפשו לשמוע את המגילה מהבעל הקורא המומחה, מכל מקום הבין כי עדיף להיטיב לאחרים וגמר בדעתו להישאר שם, ולא עוד אלא שהתקשר לחברו (ר' יחזקאל) שיבוא אף הוא להשלים למנין עשרה. לאחר שהחבר הגיע נדברו ביניהם כי הלא מצוה גוררת מצוה, והיות והבעל קורא בביהמ"ד בו שהו עתה הינו חשוך בנים רח"ל, והרי זמן קריאת המגילה הוא עת רצון ובפרט שהינם עוסקים במצוות גמילות חסדים ויש בכוחם להעתיר עד שתתקבל תפילתם, על כן מן הראוי שיקדישו את קריאת המגילה להעתיר בתחנונים לישועת הבעל קורא להיפקד במהרה, ואכן לאחר שבוע נושע הלה מצרתו, וכתשעה חודשים לאחר הפורים נתבשרו הכל בבשורת הילד הנולד.

צד. דבר חידוש בפלא יועץ (ערך פורים) וז"ל, ומצות משלוח מנות איש לרעהו, אשריהם ישראל מקימין אותה יותר מהחיוב, אבל מה טוב לשלח למאן דאיתיקור מתיקר בה כגון גדול לקטן, ולמאן דאית לה קפידא עלוה כדי לשמח לב אמללים ולהחיות לב נדכאים, ולהרבות אהבה ואחווה שלום ורעות, דכיון דעביד מצוה חדא ליעביד מצוה אחרית.

וכך כתב ה'אלשיך' על המקרא במגילת אסתר - צום ובכי ומספד, 'מספד' הוא לאחרים, שכל אחד בכה על הצרה של רעהו, ועל כן כשנעשה הנס שלחו איש לרעהו משלוח מנות כהכרת הטוב על שבכה על צרתו. ובפירוש על תהילים במזמור על איילת השחר, כי לא בזה ולא שיקץ ענות עני, כי הנה היו ב' חטאים, א. שנהנו מסעודתו של אותו רשע ב. שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר. והנה שני החטאים לא היו אצל העניים, כי אחשוורוש לא הזמינם לסעודה וממילא לא נהנו, וגם נבוכדנצר לא התייחס אליהם אם השתחוו לצלם אם לאו. וממילא לא היו צריכים לצום, אלא שבכ"ז התענו עבור אחרים, ועל כן - לא בזה ולא שיקץ ענות עני ובשוועו אליו שמע. גם משום כך נתקן לתת להם מתנות לאביונים...

צה. וכמו שהיה מרגלא בפומיה של הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע לפרש 'ומשלוח מנות איש לרעהו' - שהמשלוח מנות יהיה אהבה וחיבה איש אל רעהו...

הוסיף בזה אחד מחכמי ויקירי קרתא דשופריא, שהנה ידוע מה שכתבו הפוסקים שצריך לשלוח מנות על ידי שליח (עיי' 'בנין ציון' סי' מד, הובא במשנ"ב סי' תרצ"ה סקי"ח), והדבר צריך ביאור מה העניין בזה, ומה רצו חז"ל 'להרוויח' בתקנה זו, אלא שכל עניינה של מצוה זו של משלוח מנות הוא להרבות אהבה ורעות, ומצוי הדבר שאיש פלוני רוצה להיות ידיד של השני אלא שמתבייש בדבר... (מכמה טעמים שונים, וד"ל), והוא מוכן 'לשלוח' לו אך ב'תנאי' שאיש לא ידע... לזה אמרו חז"ל פורים הוא יום ריבוי אהבת ישראל, אל תתבייש בזה שהנך אוהב את רעך... שלח לו דווקא על ידי שליח לפרסם את הידידות, ולהוסיף אהבה על אהבה...

צו. ובזה ביאר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע טעם הדבר שבמשלוח מנות צריך לתת שתי מנות ואילו במתנות לאביונים סגי במתנה אחת, כי רחמי האדם מתעוררים כשרואה אביון על כן לא הצריכו לתת לו יותר ממתנה אחת, אכן במשלוח מנות הרי מטבע הבריות שלא לתת לרעהו ב'עין טובה' ומקנא במה שיש לו, על כן תקנו לתת שנים בדווקא כדי לסגל לעצמו עין טובה - לתת מתוך נדיבות לב ואהבה ואחווה.

צז. אגב אורחא, שני קושיות הק' הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (עסיס רימוני על מגילת אסתר ד"ה כימים אשר נחו, נדפס בישמח משה על נ"ך), מדוע נכתב במגילה שמרדכי רצה לעשותם יו"ט בשעה שלבסוף נתבטלה כל קבלתם ליו"ט, ועוד תימה, למה רצו מרדכי ואסתר דבר שלא היה לו קיום לבסוף. ומבאר דחדא מתורצת בחברתה, דהנה איתא (ביצה טז.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יו"ה', חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט, ולכן מתחילה קבע מרדכי את יום הפורים ביו"ט ואיסור מלאכה כדי שלא ינכו את הוצאות הפורים ממה שנקצב לאדם בראש השנה, ואף שלבסוף לא נתקבל היו"ט לדורות מ"מ כיוון דכתיב (איוב כב כח) 'ותגזור אומר ויקם לך' קיבלו בשמים את דברי מרדכי שיהא בכלל יו"ט, לענין שלא ינכו את הוצאות בכלל מה שקצוב לאדם בתחילת השנה, ולכן נכתב במגילה, כי בשמים נתקבל היום ליו"ט.

באר הפרשה - פורים

תורתנו הקדושה, ולשמוח בלמודה, ולתת הודאה עצומה בפיו ובמחשבתו ליוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש, אשר הניא עצת גוים ויפר מחשבות ערומים, המן הצר הצורר שגור עלינו עם קדוש מלעסוק בתורתנו הקדושה והתמימה, וכן נזכר בשו"ע (סי' תרצ"ה בהג"ה). עכ"ל.

ידועים דברי ה'חתם סופר' (דרושים ואגדות, עמוד רמ"ה) שכתב 'קבלתי מרבי הרב מהו' מענדלי ליליג זצ"ל שהיה רב בביהמ"ד דק"ק פפד"מ, שקיבל מהגאון בשם ה'שב יעקב' זצ"ל, שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן עולם הבא^{טז}, בן קבלתי סתמא, ולא ידענא טעמא^{יז}.

ובך פסק הרמ"א (סימן תרצ"ה סעיף ג) בשם מהר"י ברונא, ללמוד תורה לפני הסעודה, דהא כתיב (אסתר ה טז) 'ליהודים היתה אורה' ודרשו חז"ל (מגילה טז:ז) 'אורה זו תורה'^{יח}.

ובבר אמר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ה"א, פורים תקצ"ו), שלכאורה היה ראוי לקבוע את יום הפורים ליום י"ג באדר שבו היה הנס ששלטו היהודים המה בשונאיהם, וכדרך שתקנו את כל החגים ליום בו אירע הנס (וכגון חנוכה, ש"חנו כ"ה, ובו ביום כבר מדליקים נרות) ומדוע נקבע החג ליום המנוחה, אלא שאם באמת היו עושים את יום הפורים 'בשלושה עשר בו' אזי לא היה חילוק בין הפרזים למוקפין, וכולם כאחד היו חוגגים ביום י"ג והיה העולם שמם מתורה, על כן קבעו חז"ל לעשות הפורים ב'יום המנוחה', וממילא פורים הוא ב' ימים, י"ד לפרזים וט"ו למוקפין, ושוב לא יהא העולם בטל מלימוד התורה, כי בעת שהיהודים הפרזים יהיו עסוקים במצוות היום יעסקו יושבי המוקפין בתורה, וכן איפכא^{יט}.

ובשלוח לרעייו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו נידמה בשכינה, שנאמר (ישעיה נז ט) 'להחיות רוח שפלים, ולהחיות לב נדכאים'.

ובבר מצינו שכל תקפו של נס היה רק על ידי דאגת איש לרעהו והרצון להיטיב עמו^כ, ובה כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה ובבל) על הפסוק (אסתר ב יא) 'ובכל יום ויום מרדכי מתהלך', וז"ל, נראה שכל הדברים הנזכרים במגילה היה הכל לצורך הנס, ובודאי זה דבר גדול מאד שהיה כארבעה וחמשה שנים מעת הלקח אסתר לאחשוורוש, ומרדכי הצדיק הלך בכל יום ויום לראות שלומה בעבור כי היתה יתומה ובצער התפיסה בבית הנכרי, ובזכות זה זכה לנס, וכתיב גם כן 'באמרם אליו יום ויום' וכו' (ג ד), שעי"י שבכל יום ויום מתהלך זכה לזה לנצח את המן הרשע ולהבעימו בכל יום ויום. עכ"ל.

אורה זו תורה - חשיבות לימוד התורה בפורים וביותר בין מגילה של לילה לשל יום

נאמר במגילה (ט כז), 'קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם' - ששבו לקבל את התורה מאהבה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת פח). שבהר סיני קיבלו את התורה מיראה ואילו בפורים קיבלו את התורה מאהבה, ופירש רש"י 'מאהבת הנס', על כן הזמן גרמא להנות בתורת ה' ביום זה. וכך כתב ב'יסוד ושורש העבודה' (שער המפקד פ"ו) הנה דרשו רבותינו ז"ל בגמרא הקדושה (מגילה דף טז:ז) עה"פ ליהודים היתה אורה וגו' אורה זו תורה, ופרש"י, אורה זו תורה - שגור עליהם המן שלא יעסקו בתורה עכ"ל. מזה יראה חיוב גדול ביום הזה על כל יודע ספר שילמוד

צח. ומן העניין להביא מה שכתב הרה"ק רבי מרדכי מקאזמיר (מאמר מרדכי, לפורים) זי"ע (ועוד צדיקים) שאי אפשר היה להכניע ולשבר את תוקף הקליפה והטומאה של המן עליו איתא בגמ' (מגילה יג:ז) 'ליכא דידע לישנא בישא כהמן' אלא על ידי כח נגדי של שמירת הלשון, והוא ע"י 'אין אסתר מגדת'.

צט. בדרך צחות יש להוסיף, שמכלל הדברים גם הלומד תורה בין מגילה דיממא דשנה זו למגילה דלילה לשנה הבאה מובטח לו שהוא בן עולם הבא...

ק. וכך כתב בעל ה'פלא יועץ' זי"ע בספרו 'יעלזו חסידים', ושמעתי על רב אחד שבליל פורים היה יושב ועוסק בתורה רוב הלילה, ואמר, בליל זה הכל אוכלים ושותים ושמחים ואין לו להקב"ה מי שיעסוק בתורתו, אעסוק אני, ותהא תורתני חשובה לפני המקום.

קא. והיו צדיקים שנהגו ללמוד הלכות פסח קודם הסעודה, דהא קיימא לן (פסחים ו:ו) 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום', ופורים הוא שלושים יום קודם פסח.

קב. כתב ה'בן יהוידע' (מגילה יב: ד"ה יום) על הא דאמרו (שם) על הפסוק (אסתר א י) 'ביום השביעי כטוב לב המלך ביין', אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות, וז"ל.

במשתה היין מה שאלתך וינתן לך - כי אז נפתחים כל שערי שמים
 מצוות חכמים על כל איניש לבסומי בפוריא ק"ג (מגילה
 ז:), והפליגו הצדיקים בסגולת מצווה זו, וכפי שהמליץ הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (ייטב פנים לפורים - קול
 מגילה ד"ה ובבוה) בלשון הגמרא (מגילה ז:): 'רווחא לבסימא שכיח', שעל ידי ההתבסמות בפורים אפשר לזכות לריווח גדול והצלחה בכל הענינים, שפע רב בפרנסה בהרחבה ושאר צרכי עמינו המרובים ק"ד. ורמז ליה הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע (שער יששכר מאמר ימי ששון

פירוש, אל תתמה איך מתוך הסעודה של אחשוורוש שיש ממנה קטגוריא על ישראל, יצא לישראל תשועה גדולה והצלחה רבה - כי הריגת ושתי היא סיבת ישועת ישראל, שעיי"כ באה אסתר ולקחה מקומה ואח לצרה יולד. לכך אמר 'שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה', ולכן מצד זה יצא סגוריא על ישראל, וצמחה להם ישועה בהריגת ושתי בו ביום, עכ"ל. ומכאן למדנו בגדולת כוחה של לימוד התורה להגן מן הצרות והייסורים.

קג. צדיקים היו ממשילים למלך בשר ודם שהיה צריך להעתיק משכנו לעיר אחרת, ובבוא משרתי המלך להעביר את כל חפצי המלך אל הארמון החדש פחדו שמא יבואו ליסטים ויגזלו מחפצי המלך ובעיקר את הכתובים מסודות המלוכה ומצבא המלכות, על כן העמידו חיילים מזוינים שישמרו על השיירה לבל יפגעו בהם אויבי המלך, ואכן הצליחו לשמור עליהם מכף כל אורב וליסטים ולהעבירם אל גנזי המלך בשמירה מעולה, אולם בבואם להעביר את כתר המלכות גבר החשש ולא רצה המלך לסמוך על שומרי. מה עשו, הניחו את הכתר המפואר בעגלה פשוטה ביותר, כיסוהו בבלאי בגדים שחוקים, וכך לא עלה בדעת הליסטים שנמצא כאן אוצר גדול ויקר.

כדבר הזה נעשה ביום הפורים, וכמו שהובא בספרי קודש' (עיי" מאור ושמש פורים ד"ה והנה בימות החול) שהאורות היורדים ביוהכ"פ בעת אמירת 'כתר' מתגלים בכל שעות ה'מעט לעת' של יום הפורים, ונמצא שביום גדול וקדוש זה יש ביד כל אחד לבקש מן המלך ככל אשר יחפוץ ואף לפעול שנזכה לשלימות התיקון שתהיה לעתיד לבוא, אמנם כדי שלא תהא יד הכל ממשמשת בו קבעו חז"ל את היום הזה למשתה ושמחה [ואין בו איסור מלאכה או נוסח תפלה כביום טוב, ובמוצאי פורים אין מבדילים בין קודש לחול, וזה דומיא לעגלה הפשוטה, ולא עוד אלא שחז"ל הוסיפו החיוב להשתכר בגילופין ולבטל את הדעת והשכל, שהוא ענין כיסוי הכתר בסמרטוטין], והכל בכדי שאנשים פשוטים יהיו עסוקים בדברים בטלים ולא יגעו בכתר המלכות, אבל המשכיל יבין מזה שיש אוצר גדול מתחת לכל המסכים הללו, ובידו לגלות דברים נשגבים ונעלים.

קד. וכבר הסביר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפתי צדיק פורים אות נ"ג) וז"ל בפורים יש כל כך עת רצון שכל איש ישראל יכול לפעול לאין שיעור, אך פן ידרוש שלא כהוגן כיבדו חז"ל בכוס, ואין שום הוה אמינא שנפסיד ח"ו על ידי תקנת חז"ל. כי מן הסתם עולה יותר נחת רוח מי שמבטל חפצו לציית פקודת חז"ל, מאשר יכוון לבקש עבור עצמו טובות אף שיפעול (בפרט, שאפשר להשתדל בתפילה עד עת שתייתו).

מפורסמים דברי ה'חידושי הרי"ם' זי"ע לפרש טעם מצות שתיית היין עד דלא ידע, ע"פ מעשה שהיה אצל מרן הבעש"ט הק' זי"ע [יש הרבה נוסחאות בסיפור זה, ואנו נקטנו את השמועה המקובלת בפי העולם], שפעם היה חוטא אחד שאסף סכום כסף גדול כדי לעבור בו עבירה, ויהי בהיותו בדרך עם צרור הכסף שמע קול יללה עולה מאחד הבורות, כאשר התקרב לשם ראה משפחה שלימה מישראל הנתונים בצרה ובשביה, והם סיפרו לו שלא שילמו את דמי החכירות שהיו חייבים לפריץ, ועל כן השליך אותם אל הבור הזה, שאל אותם האיש כמה כסף עליהם לשלם כדי לפרוע חובותיהם, נקב ראש המשפחה בסכום המדויק שהיה לו בכיסו לדבר עבירה, ויהי כשמוע האיש את דבריו לא ידע מה לעשות, והתלבט מאד אם להציל את המשפחה או להמשיך בדרכו הרעה, אך בסוף התגבר ברוחו והלך אל הפריץ ופדה את המשפחה מבאר שחת.

באותה שעה נעשה רעש גדול בשמים, אלו לימדו עליו זכות שהציל משפחה שלימה מישראל, וחלקם טענו שרשע הוא וחטא כל ימיו בפשעים וזדונות... עד שפסקו לתת לו את כח הברכה לברך את כל אשר יחפוץ וכל היוצא מפיו יתקיים, אולם כדי שלא יברך לכל אחד גזרו עליו בד בבד שיהא שיכור, ולא תהא דעתו צלולה עליו, וכן הוזה.

לימים הייתה גזירת עצירת גשמים בעולם, ומשכלו כל הקיצין שלחו משלחת חשובה של ראשי הקהילות אל מרן הבעש"ט הק' זי"ע כדי שיבקש עליהם רחמים, אולם הבעש"ט השיב את פניהם ריקם, באמרם שגזירה היא מלפני השי"ת ואין בידו לבטלה, ושלחם אל איש פלוני כדי שיתפלל עליהם, והוסיף ואמר להם, שאיש זה שיכור

באר הפרשה - פורים

אות נו) בלשון הכתוב (אסתר ה ו) 'ויאמר המלך לאסתר רצון הוא לבקש ולהתחנן לפני מלך המלכים, כי במשתה היין מה שאלתך וינתן לך', שמשטה היין עת 'ינתן לך' כל משאלותיך קה'.

הוא המשתכר בינו מן בוקר ועד ערב בכלל, ועליכם לתפוס אותו ברגעים הספורים שאחר קומו משנתו והתפכחותו משתיה הקודמת עד השתיה הבאה, ובשעה זו של צלילות הדעת עליכם להתעקש אצלו שיתפלל שירדו גשמים, ואכן נסעו להתם ולאחר תחבולות שונות מצאו אותו ב'עת רצון' כזו - וסיפרו לו שהעולם סובל מעצירת גשמים וברצונם שיתפלל עליהם, לגלג עליהם האיש על שבאו לאיש פשוט ונבזה כמותו, והלא שיכור הוא שאין לו בעולמו יותר מטיפה מרה של יי"ש ואיך יש בידו לפעול בתפילתו, אולם הם ענו לו שבאו בשליחות הבעש"ט, והם מאמינים באמונה שלימה שעל ידי תפילתו יושעו, בלית ברירה פרש ידיו אל ה' והתפלל עליהם שירדו גשמים, ואכן כאשר אמר 'משיב הרוח' נשב זיקא ובאמרו 'מוריד הגשם' ירדו גשמי ברכה בשפע. כאשר חזרו השליחים וסיפרו לפני הבעש"ט שאכן ירדו גשמים אחר תפילתו, גילה להם שהוא אותו שיכור שגזרו עליו מן השמים שכל ברכותיו יתקיימו.

לפי זה ביאר ה'חידושי הרי"ם' את הנאמר לעיל, כי ביום הזה אפשר לפעול ישועות נשגבות למעלה מדרך הטבע, ודוגמת אותו שיכור שכל דבריו וברכותיו התקיימו, כמרומז במגילה (ו ז) 'מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך', לפיכך קבעו חז"ל דמיחייב איניש לבסומי בפוריא.

מספרים, שכאשר הגיד כן ה'חידושי הרי"ם' ניגשו אליו החסידים עם פתקאות ובקשות ורצו למוסרם לו כדי שיעתיר עליהם בדבר ישועה ורחמים, נענה אליהם ואמר 'כנראה שעדיין לא התקדש עליכם חג הפורים...'. שהרי צריך לשותות ולבטל הדעת ביין.

שנה אחת בטרם התחיל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע להתבשם בינו כמצות היום [בקדושה ובטהרה כדרכם של צדיקים], סיפר מעשה שהיה בהרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע שהגיע לעיר ששהה שם גם הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע, והמהר"ש יצא לקראתו לקבל פניו, ויהי כאשר התוועדו יחדיו הני תרי צדיקי ניגש איש כפרי פשוט אל הרה"ק מראפשיץ, ובתמימותו ביקש, שיברכו הרבי ברכת הדיוט, שהרי כך אמרו (מגילה טו.) 'לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך', ויהי כאשר שמעו התלמידים את בקשתו שנאמרה בתמימות מלאו פיהם שחוק, אולם הרה"ק מראפשיץ נענה לעומתם 'מדוע הנכם צוחקים, הלא כוונתו היתה לבקש בקשת הדיוט, היינו שברצונו לקבל כסף, בני חיי ומזוני, פשוטו כמשמעו, ולא מדריגות נעלות...!'

ובענינא דיומא רימז הרה"ק מסאטמאר בדרך הלצה בלשון הכתוב (בראשית ט ט) 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם', דהנה רש"י פירש 'ויחל - עשה עצמו חולין', ואילו 'נח' משמעו מלשון מנוחה דהיינו יו"ט, הא כיצד, האם היה יום חול או יו"ט, ובעל כרחך צריך לומר שהיה 'יום טוב אין די וואָכֶן' [-יו"ט בימי החול], ואיזהו, זה יום הפורים שהוא יו"ט בימות החול, ואמרה תורה שניתן לנו יום זה בשביל 'איש האדמה' אלו הבקשות ארציות של הדיוטים החפצים דברים גשמיים, והשעה מסוגלת לפעול לכך היא כאשר 'ויטע כרם', פירוש כששותים יין ומשתכרים כמצות היום, כאמור שעת רצון היא ושערי שמים פתוחים לתפילתנו.

קה. וכמו שהוכיח הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (לר"ח אדר ד"ה או יאמר בהקדם) מדברי הש"ס (מגילה ז:) ששנה אחת נתבסם רבה מיינו בסעודת פורים, 'קם רבה שחטיה לרבי זירא', למחר כאשר התפכח מן היין 'בעי רחמי ואחייה' (ביקש רחמים והחייהו), ובזה המעשה גילו לנו חז"ל כי יום הפורים מסוגל לישועות ורפואות למעלה מדרך הטבע, ואף חולה הנצרך לרפואה בבחינת 'תחיית המתים' יכול להיושע ולהיענות.

ונתן רמז לדבר כי ר"ת של ו'נאמן א'תה ל'החיות מ'תים הם כר"ת של ו'משלוח מ'נות איש ל'רעהו, וס"ת של ונאמן א'תה להחיות מ'תים הוא מתנ"ה, לרמז שעל ידי קיום מצוות היום - משלוח מנות ומתנות לאביונים ניתן להחיות מתים.

עוד כתב כי 'ע"י מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים מבטלים תתק"ג מיני חלאים (ע"י ברכות ח. תשע מאות ושלשה מיני מיתה נבראו בעולם) ונשפעים החיים העליונים וניצול ממייתה ח"ו'.

הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד פגש פעם בפורים באברך ההולך בדרך עם בתו הקטנה ושאלו לאן פניו מועדות, השיב הלה שבתו סובלת ממיחושים שונים והוא הולך לרופא פלוני כדי שיבדוק אותה, תמה

בשם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מתאמרא, שבמשתה היין יכול כל אדם לבוא לידי דרגת אדם הראשון קודם החטא, וזהו חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע, כלומר שיגיע למצב ולתיקון שהיה 'קודם הידיעה' שע"י עץ הדעת, כי היין מבטל את דעתו ועצמיותו של האדם, ועי"ז יש בידו להתעלות להיות כולו רוחני ולהסיח דעתו מחלק החומרי שבו, ולשפוך נפשו ולשוב בתשובה לפני הקב"ה. וכבר אמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (ליקוטים, מגילה ז:): כי 'בסומי' ר"ת סמר מפחדך

יש שאמרו שעל כן נוהגים להאריך סעודת פורים לתוך הלילה (עיין רמ"א תרצ"ה ס"ב, ודרשות חת"ס פורים תקפ"ט ד"ה וצא הלאה), לרמוז בזה כדי להמשיך את כל אלו הישועות מסעודת פורים אל תוך 'הלילה' כלומר כל הצרות והיסורים שהם בבחינת לילה.

וכתב ב'מחזור ויטרי' (סמן תס"ה) וז"ל פורים שכל אדם מאריך בסעודתו - זמן השמים ימלאו שאילתו, והיינו שימלאו משאלותיו בעת סעודת פורים.

הרה"ק מקארלין ושאל 'וכי בפורים הולכים לרופא, פורים איז משקה א רפואה' (ה'שתיה' היא 'הרפואה' ביום הפורים), ונתן לו משקה כדי לתת לה, ואכן נעלמו כל מכאוביה ונתרפאה.

סיפר הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטעלאניץ זצ"ל, שהוא היה נוכח שנה אחת אצל רבו הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע כאשר שהה בעיר לאדז' ביום הפורים, ובעת משתה היין היו פני הרה"ק בוערים כלפידים בקדושה עילאה, לפתע נכנס החסיד רבי יודל ריבאק ז"ל במרוצה ובהלה, וסיפר בדמעות שליש שבנו הקטן נפל מקומה גבוהה בראשו על אבן גדולה, והרופאים הזהירוהו לבל יגעו בילד כלל, כי חיי הבן תלויין לו מנגד, ויהי כשמוע ה'בית אברהם' את דבריו הורה לו לתרום שלש מאות רובל כסף לצדקה עבור עניי ארץ ישראל (כך היתה דרכו בקודש בעת שהזכירו לפניו חולים הזקוקים לישועה, וביותר בעיר לאדז' שהיתה מקום מגורם של עשירים ובעלי נכסים), מיד התחייב החסיד לתת את מלא הסכום לידי הרבי, והתנצל על שאין לו כעת כסף מזומן לשלם, לפיכך יתן טשעק (צ'יק) עם סכום זה כדי שיזכה בנו לרפואה, אולם הרבי לא קיבל את דבריו, ושאלו האם בפעם הזאת גם 'יחזור' הטשעק כבפעם הקודמת (כי בעבר נתן טשעק לרבי, ופקידי הבאנק (בנק) לא נתנו מאומה בעדו, אחר שלא היה לו שם מעות כנגדו), אך החסיד התחייב והבטיח שבפעם הזאת יוכלו למשוך את מלא הסכום מחשבונו, ובלבד שיפעל הרבי רפואה לבנו השרוי במצב של סכנה, מיד נטל ה'בית אברהם' תפוח שהיה על השלחן וזרקו על ראשו בחזקה, וצעק לעברו שיחזור לביתו, בכה החסיד ותמה 'איך אעלה אל ביתי כאשר בני מוטל על ערש דוי ומפרפר בין חיים למות', אולם הרבי ציוה עליו שוב לחזור לביתו, בלית ברירה ליוו אותו כמה מחבריו אל עבר ביתו, ויהי כאשר הגיע הביתה פתח את הדלת וראה את בנו מסתובב כאחד האדם, ויהי לנס ולפלא.

והנה הגם שנעשה לו נס בזכות הצדקה לעניי אר"י ובכוחו הגדול של הרה"ק, מיהו הזמן גרמא לכך היה - משתה היין, ואותה שעה מסוגלת לפעול רפואות וישועות למעלה מדרך הטבע, ואף להחזיר נשמות לפגרים מתים, ועל כן מי פתי יבטל ויבזבז רגע אחד מיום נשגב וגבוה כזה.

מעשה באחד מיקירי קרתא דירושלים שבמשך שנים רבות לא זכה להיפקד בבנים, והיה מזכיר את עצמו תמיד בפני רבו הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע, אך לעולם בירכו הרבי בשפה רפה ולפעמים אף לא השיב לו כלל, והבין החסיד שמצבו דחוק ביותר, ואעפ"כ לא נפל ברוחו והמשיך לפקוד את בית רבו תמידין כסדרן ולהזכיר את עצמו שוב ושוב לדבר ישועה ורחמים. שנה אחת ביום הפורים נכנס לבית המדרש של חסידי קארלין, ומצא שם את בני החבורה יושבים מבוססים בצוותא חדא כמצות היום, באותה שעה נגמר להם המשקה ובטוב לבם אמרו לו כולם כאחד, שאם יביא להם משקה 'מבטיחים' הם לו שלתקופת השנה יוולד לו בן זכר, קיבל הלה את דבריהם, חיפש ומצא כמה בקבוקי י"ש והביאם לפניו, והם שמחו על כך מאד והמשיכו בכך את הסעודה בהתרוממות.

אחר פורים נשתכח הדבר מלבם, וכאשר עברו כמה שבועות והישועה התמהמהה מלבוא שכח גם החסיד מאותה הבטחה, אולם כאשר פקד בפעם הבאה את בית רבו הרה"ק מקארלין והגיש לפניו את ה'קוויטל' (פיתקא בבקשת רחמים) בו ביקש שוב כדרכו לזכות לבנים, הביט הרבי והסתכל היטב ב'קוויטל' ואמר לו 'הרי כבר נושעת', ושאלו אצל מי היית ומי פעל עבורך ישועה רבתי זאת, נענה החסיד ואמר שלא מיניה ולא מקצתיה, כי לא היה אצל איזה צדיק בתקופה האחרונה... עד שנזכר מ'הבטחת' החסידים בפורים, וסיפר לפני הרבי דברים כהווייתן, שהחסידים אמרו לו להביא משקה ובשכר זה יזכה לשנה הבאה לחבוק בן, ויהי כשמוע כן הרה"ק מקארלין אורו פניו, ואמר 'אויב אזוי איז פשוט (אם כן פשיטא שנושעת), מיר האבן געקוקט האבען מיר גיזעהן אז ס'נישט שייך (הסתכלנו וראינו שלא שייך לפעול

באר הפרשה - פורים

שלא תצא תקלה מתחת ידו, כי מי שאינו נזהר בזה חלילה ובשכרותו פוגע ח"ו בהרצובות לשונו אפילו רק ב'נפש אחת מישראל' וודאי עדיף לו שלא ישתה ויצא שכרו בהפסדו^ק. כי לא אמרו אלא עד דלא ידע - שע"י השתיה תבטל דעת השותה, אבל זאת לא אמרו ולא התירו שיגרום בשתייתו שגם חברו יצא מדעתו מחמתו, ע"י אונאת דברים והלבנת פנים הפוגעים באדם עד עמקי נשמתו^ק.

והיינו דקאמר הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, שהר"ת של ע"ד ד'לא ידע' הוא 'ידע', כי צריך ידיעה גדולה איך לקיים מאמר זה.

ופשיטא דבכהאי גוונא, עדיף מפי לסמוך על גדולי הפוסקים (יד אפרים הובא לקמן) דמה שאמרו 'עד דלא ידע' היינו עד ולא עד בכלל, וכן נקטו הרבה אחרונים (עי' באו"ח סימן תרצ"ה ובנו"כ שם) שהחויב הוא לשתות יותר מלימודו ותו לא, ולכן הרוצה להדר על עצמו ולהשתכר - אסור לו לעשות כן אלא אם הוא יודע בבירור שלא יפגע ולא יצער את חברו, אבל אם יש לו ספק ספיקא שמא לא יוכל להיזהר בכך אזי ברור שעדיף מפי שימנע בשב ואל תעשה מלהשתכר^ק.

בזכות זהירות זו יתברך ברוב הברכות כמו שהאריך ב'מטה משה' (תתרי"ב) עד כמה חיוב גדול הוא להיזהר ולהישמר שלא תביא לו השתיה מצב של

בשרי וממשפטיך יראתי, וזה רמז שאפילו בעת שכרות צריך להיות לשם שמים, עכ"ל.

לא יבשו ולא יכלמו - אף כשהוא 'לא ידע' לא יבייש את חברו

דברים נוראים ומבהילים כתב הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"א דרוש ג), שהנה איתא בגמ' (מנילה טו): שבשעה שנכנסה אסתר לבית אחשוורוש נסתלקה הימנה שכינה, 'אמרה, קלי קלי למה עזבתני, שמא אתה הן על שונג כמוזר ועל אונס כרצון, או שמא על שקראתיו כלב שנאמר (תהילים כב כא) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, חזרה וקראתו אריה שנאמר (שם כב) הושיעני מפי אריה', ועתה בואו חשבון, שהלא אין הדברים אמורים אלא כלפי אחשוורוש הרשע צורר היהודים (עי' שם יד.), אשר ביטל את עבודת בית המקדש, וכתב דת לאבד את כל בני ישראל בשמחה גדולה, ואף על פי כן הבינה אסתר המלכה שחטאה בלשונה כמה שכינתה אותו בשם 'כלב', עד שסברה שמא מחמת כן נסתלקה הימנה שכינה, ומעתה קל וחומר אלף פעמים עד כמה חמור הפגם של המכנה שם לאחד מישראל.

והנה אמרו חז"ל 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', אמנם, עם כל חשיבותו ומעלתו של ה'בסומי', רבות יש לזהר

עבורך ישועה בדרך הטבע, אמנם כאשר) יודען זיצען צוזאמען, און זיי וויסען פון גארנישט קענען זיי אלץ בוקע זיין, ביז צום כסא הכבוד', (כאשר יהודים יושבים בצוותא חדא באהבה ואחוה ושלוה ורעות יש בכוחם לבקוע כל המחיצות ולהגיע עד לכסא הכבוד), וממילא אין שום חידוש איך פעלו דבר ישועה ורחמים רבים.

קו. וכך אמרו כי מצד אחד 'שכור' ר"ת ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, כי על ידי המשתה יכול להתעלות בתוקף השמחה עד שיבוא להודות להקב"ה, וליבו ובשרו ירננו לקל חי וכל עצמותיו תאמרנה ה' מי כמוך, ולא ידך 'שתוי' ר"ת שמור תם וראה ישר (תהילים לו לו), כי צריך שמירה יתירה שתהא השכרות לשם שמים, ושאכן יהיו שפתותיו כמרחבי רקיע ברון שיר ושבח ולא להיפך ח"ו.

קז. ומידה טובה מרובה, גבי מרדכי כתיב 'ודובר שלום לכל זרעו', ואמר מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, כי הנה מרדכי הצדיק נעשה מקורב למלכות, ולא רק 'מקורב', אלא 'משנה למלך' אחשוורוש וגדול ליהודים, אמנם, עם כל זה עדיין היה דובר שלום - היה אומר 'גוט מארגן, א גוט יאהר' וכו' לכל זרעו - צו יעדן אינגאלע (לכל ילד), ולא הרגיש שום פתיחות כבוד בזה אלא 'ודובר שלום לכל זרעו'... (פניני רבינו הגרי"ז).

קח. הנני מאריך בכל זה, כי עיני ראו ולא זר, כאשר השתתפתי בשמחת שבע ברכות לחתן ביום הפורים, ובאמצע המשתה קם אחד מחבריו של החתן כטוב לבו ביין והזכיר לו 'מעשיו הראשונים' בפני קהל ועדה, ועתה מצא מקום לגבות את חובו, והגם שכלפי חוץ הראה החתן פנים שוחקות, אך ביודעי קאמינא שאחר הסעודה הסתגר החתן בחדר לפניו מחדר, ובכה בדמעות שלישי מחמת הדברים הקשים כגידין שפצעו את רגשותיו כמדקרות חרב. ועתה נחזי אנן, וכי לזאת התכוונו חז"ל במצות 'עד דלא ידע', והלא לא יתכן שמצוה תביא את האדם לידי עבירה שחמורה כשפיכות דמים, על כן במקום דאיכא למיחש להכי פשיטא שלא ישתה יין כלל, ושב ואל תעשה עדיף.

את העובדא 'קם רבה ושחטיה לרבי זירא', והלא זה מעשה לסתור, דמהא משמע שאינו ראוי להשתכר, שהרי נגרם מזה מכשול גדול כל כך, אך להאמור כוונת הגמרא לומר שיש גבול בשתיה ואסור להשתכר יותר מדאי, דפוק חזי מה עלה להם, [ונעתיק לשונו, כי אלמלא יצאו הדברים מפי גדול בתורה כמו ה'בית אפרים' לא היה אפשר לומר כן] 'ולפי שלא נשמרו מלעבור הגבול בא הדבר לידי סכנה, לכך יש לזוהר שלא לבסומי רק עד הגבול הזה דלא ידע, ולא יעבור'.

ומכאן שענין השתיה בפורים היא לרומם את הלב מן הגשמיות והחומריות, ועי"ז יוכל בשר ודם להודות על הניסים ועל הנפלאות מתוך חדוה ושמחה, אבל המשתכר כשכרותו של לוט הרי הוא משבש את דעתו ואינו יכול להודות כלל, ולא עוד אלא שהוא עלול לבוא לידי איסורים חמורים, דהרבה שכרות עושה, וישקול מעשיו במאזני פלס ויזהר כל אחד כפום שיעורא דליביה שלא יבא לידי עון רציחה בהלבנת פנים...

ימי הפורים - הארת 'פורים דמוקפין' גם ל'יושבים בערי הפרוזות'

בתיב במגילה (ט כו), 'להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה', והנה הגם שלפי 'פשוטו של מקרא' הכוונה היא שבערי הפרוזות יעשו את יום הפורים בארבעה עשר, ואילו בערים המוקפות חומה יחגגו למחרת - ביום חמישה עשר, אך כבר איתא בספה"ק שדברי הכתוב נאמרו לכל אחד ואחד בכל מקום שהוא להיות עושים את שני הימים האלה, ותוקף קדושת יום 'שושן פורים' מאיר גם לאותם שיושבים בערי הפרוזות וכבר חגגו אמש את חג הפורים כדינם, כי 'ימי משתה ושמחה' כתיב - ימי לשון רבים^ק.

שכרות וזלזול ב'הלכות התורה' כנשילת ידים, ברכהמ"ז ותפילה, ומסיים שם - 'וכל היוצא בעקבי הרועים לעשות את כל המעשים האלה ע"פ דרכם (דהיינו בזהירות שלא לבוא לידי מכשול ע"י השתיה), ושמחים בזכרם את כל הנסים אשר עשה ה' לאבותינו ומשבחים לשמו הגדול, כמוהם יהיו צאצאי מעיו וכל אשר חפץ ה' בידו יצליח'.

וכך מפורש ב'כל בו' (סוף הל' פורים) 'חייב איניש לבסומי בפוריא^{קט}, אבל לא שישתכר דהשכרות איסור גמור הוא, ואין לך עבירה גדולה מזו, שהוא גורם לג"ע וש"ד וכמה עבירות זולתם, אך שישתה יותר מלימודו מעט כדי שירבה לשמוח ולשמח האביונים וינחם אותם, וידבר אל לבם, וזוהי השמחה השלימה'.

עוד סמך לכך, מדברי הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל מבראד (יד אפרים) על השו"ע תרצ"ה בדברי הט"ז סק"א) בענין 'עד דלא ידע', ובתו"ד מבאר שיעור שתיה בפורים, וז"ל. 'ולי הצעיר נתפרש בחזיון לילה, שהכוונה הוא, שעיקר החיוב של המשתה הוא שיהיה שרוי בשמחה, כדכתיב (תהלים קד טו) 'ויין ישמח לבב אנוש', ומחמת שיהיה שרוי בשמחה יהיה חדות ה' מעוזה, ויתן תודות והלל לה' על הנס מתוך הרחבת הלב וכו', לכן אין לו להשתכר יותר מדאי שיתבלבל דעתו ולא יכיר בתוקף הנס כלל, וזהו שאמרו 'חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע' - הק' 'עד' הוא 'ולא עד בכלל', ורצ"ל שגדר חיוב השתיה בזה לבסומי עד גבול דלא ידע, שמן הגבול הזה והלאה הוא ביטול כוונת חכמים לבסומי - כדי שיתן הלל והודאה, דכיוון שתתבלבל דעתו כל כך פשיטא שאין בו דעת ותבונה לשבח ולפאר על תוקף הנס, ואתבונן אליו בבוקר וראיתי כי נכון הוא'.

ובזה מפרש מדוע אחר מימרא זו של 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע' הסמיכו בגמרא

קט. בספר 'דברי שלום' (להרה"ק ר' שלום מבראהין זי"ע) מביא מזקיננו (הרה"ק ר' שלמה חיים זי"ע), שעל כן דייקו חז"ל בלשונם ואמרו 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', ולא אמרו 'לבסומי ביין', כי חובת האדם לשמוח עם יום הפורים עצמו, ולא יהא היין אלא כאמצעי לסלק את העצבות והדאגות המסובבים אותו כל ימות השנה, ותהיה השמחה בעיצומו של יום.

קי. מעשה היה אצל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בשנה שחל בה 'שושן פורים' בערב שב"ק (כמו בשנה זו) ושמע איש אשר שח עם רעהו ואומר לו בביטול כי היום אינו פורים אלא שושן פורים, ולא נחשב אצלנו כפורים, נענה לו הרה"ק יא, יא, עס איז א יו"ט (כן, כן, זה יו"ט), ומיד הוסיף לאמור, שלעת ערב ב'קבלת שבת' נתחיל במזמור לדוד' כמו שנהוג ביו"ט שחל בערב שבת, להראות ולפרסם ברבים כי 'שושן פורים' נחשב כיו"ט, וחג ה' לנו, ומני

באר הפרשה - פורים

ושמחה בשושן פורים גם כן, פירוש דווקא ביום שאחר קריאת המגילה הוא בוודאי מצוה גדולה, בחי' והעיר שושן צהלה ושמחה, ועל זה כתיב נוטפות מור עובר, שהוא פְּשָׁמִים ומעלה ריח טוב'.

יתר על כן מצינו שנהגו להרבות בשמחה ב'שושן פורים' יותר מפורים דפרוין עצמו, וכמו שכתב להדיא הרה"ק ה'צמח צדיק' זי"ע (פורים ד"ה המנהג) 'המנהג להרבות בשמחה בשושן פורים' וכו', ובהמשך דבריו כתב ש'מרבין בשמחה יותר מפורים', עיי"ש מילתא בטעמא, גם הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (אות ט) הביא 'שמצינו הרבה צדיקים ששמחו יותר בשושן פורים מביום פורים'. וביאר בזה הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (שער יששכר מאמר ימי ששון אות לא) על פי מה דאיתא ב'תיקוני זוהר' (בהקדמה יג.) לרמוז את ימי הפורים בלשון הכתוב האמור במחיית עמלק (שמות י"ז טז) 'כי יד על כס י-ה', 'יד' רומז ל'יד אדר והוא פורים דפרוין, וי-ה' רומז לחמשה עשר בו ולשושן פורים, ונמצא ש'שושן פורים' נרמז בשם הקדוש י-ה, על כן מעלתו יתירה על יום י"ד ק"א.

ובך כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, שנת תקי"ף) וז"ל, כי עיקר יו"ט הוא ביום מנוחת שושן, כי מה יועיל מנוחת כל העולם אם בברית המלך עדיין איש מלחמה בוער, על כן אין שמחה לישראל אלא ביום ט"ו, עכ"ל ק"ב.

ומקור לדברים מצינו כבר בדברי הוזה"ק (ח"ג רנו.) שם רומז בדברי הכתוב בעניין 'תיבת נח' שאמר הקב"ה לנח להכניס אל התיבה שנים שנים מכל החי, וכן שבעה שבעה מהבהמות המהורות, ונרמז בזה שכשם שהתיבה הגינה עליהם, כך יש שמירה על 'אלין דמנטרין חגין וזמנין דאינון ימים טובים (- אלו ששומרים חגים וזמנין שהם ימים טובים) שנים שנים שבעה שבעה, שנים שנים תרין יומין דראש השנה ותרין יומין דשבועות, ובגין דאינון תרין מנייהו בספק הא אית שני ימי הפורים באתרייהו (- ובגלל ששני ימים מהם בספק, כי ר"ה ושבועות עיקרם יום אחד הוא, ורק מחמת ספיקא דיומא נוהגים שני ימים, הרי יש שני ימי הפורים במקומם) שבעה שבעה ז' יומין דפסח ז' יומין דסוכות'. [ומכאן הוכיחו (ב'זכר דוד' מאמר ג פרק קט, וב'משמרת שלום סי' נ אות ו) ש'שני ימי הפורים' ניתנו לכל ישראל בכל מקום שהם, שאם נאמר ש'זמנו של זה לא כזמנו של זה', וי"ד שייך רק ל'פרוין' וט"ו נוהג רק ב'מוקפים' א"כ כיצד ניתן לומר ששני ימי הפורים הם במקום שני הימים שבספק].

ואכן כתב ב'משמרת שלום' בזה"ל, ביום שושן פורים יש בו גם כן הארה נפלאה, על כן יש לשמוח בו ולעשות סעודה, וטוב לב משתה תמיד, עכ"ל. וכך איתא מהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע (ליקוטי תורה לפר' זכור ד"ה כתיב) לרמוז בלשון הכתוב (שה"ש ה יג) 'שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר', כי 'שושנים' רומז ל'שושן', ומרמז 'כי מי שמקיים מצות שמחה ויום משתה

אז כך נהגו בחצר הקודש בעלזא בשושן פורים שחל בער"ש לנהוג בקבלת שבת כמנהגי יו"ט, כלומר, להתחיל ב'מזמור לדוד', ולומר ב'לכה דודי' רק 'בואי בשלום' ולהוסיף תיבת 'בשמחה' (ביתו נאווה קודש עמ' רנח).

כמובן שלא נאמרו הדברים לשנות מנהגי הקהילות, ואיש איש ינהג כמנהג אבותיו ורבותיו, אך כולי עלמא לא פליגי להרבות ולהוסיף בשמחה כדת היום להעשות...

ק"א. כה אמר הרה"ק אדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע 'עיקר פורים הוא שושן פורים, כי ירושלים היא באמצע העולם (תנחומא קדושים י), לב העולם, וירושלים מוקפת חומה מימות יהושע בן נון וכו', וכתב (מלכים א' ח מה) והתפללו אליך דרך ארצם'. והוסיף עוד ואמר 'שושן פורים הוא גבוה מפורים, כי שושן פורים הוא בט"ו לחודש עת מילוי הלבנה'. ק"ב. כבר הבאנו מה שאמר הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע שבשושן פורים אפשר לפעול יותר מפורים עצמו (ולא היה אותו צדיק דר בעיה"ק ירושלים...).

גם הובאו דברי הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (לר"ח אדר ד"ה או יאמר בהקדם) על הא דאיתא בגמ' (מגילה ז:) ששנה אחת נתבסם רבה מיינו בסעודת פורים, 'קם רבה שחטיה לרבי זירא', למחר כאשר התפכח מן היין 'בעי רחמי ואחייה' (ביקש רחמים והחייהו), ובזה המעשה גילו לנו חז"ל כי יום הפורים מסוגל לישועות ורפואות למעלה מדרך הטבע, ואף חולה הנצרך לרפואה בבחינת 'תחיית המתים' יכול להיושע ולהיענות. והוסיפו לדייק כי היום בו ביקש רבה רחמים על תחיית המתים היה 'למחר' - ב'פורים דמוקפים', ואף שהוא היה מ'בני הפרזים', אך סגולת היום לפעול כל מילי דמיטב, ומה שאלתך וינתן לך שווה לכל העולם כולו, ואדרבה תוקפו של יום הולך וחזק.

עד שבא מלאך ואמר להם על מי אתם מלמדים זכות, שמא על זה שמעולם לא עמד על מידותיו, מיד פטרוני ממיתה לחיים'. ומכאן שבזכות ה'וויתור' משלו ניצול אדם ממות לחיים כפשוטו ממש ק"י. והנה באותה סעודה ציזה אחשוורוש 'לעשות כרצון איש ואיש', ולא עמד על שלו שכולם יעשו כרצונם ק"י, וויתור זה הצילו מכל עונש. רק ושתי ש'עשתה משתה נשים בית המלכות' - שנהגה כמלכה באותה סעודה שהכל חייבים לשמוע לקולה, כאן מצא בעל חוב לגבות את חובו ובא שמן והרג את ושתי.

עוד ביארו בזה, כי באותו יום ביישה אותו ושתי והטיחה בו דברים קשים מאד, שכינתה אותו בלשון גנאי ואמרה לו (מגילה יב:) שמע נא 'שומר הסוסים' של אבי (אחשוורוש היה שומר סוסיו של בלשצאר) - אבי היה שותה יין כנגד אלף אנשים ולא השתכר, ואילו אתה - קצת יין שתית וכבר השתכרת והשתמית, וע"י אותה בושח הומתקה הגזירה מעליו, ולכן יצא הקצף רק על ושתי שהיא נהרגה ולא הוא, והיינו דכתיב 'וכלים מכלים שונים' - קרי ביה מכלים, שעל ידי הבושה והכלימה השתנה גור דינו וניצול מן המות לחיים קט"ו. מעתה יש

לא ביקשה דבר - מעלת הוותרנות וקבלת בזיונות באהבה איתא בגמ' (מגילה יב.) על הכתוב (אסתר א ז) 'וכלים מכלים שונים' שהיה אחשוורוש הרשע משתמש בכלי המקדש לסעודתו, ואמר רבא, באותה שעה יצתה בת קול ואמרה ראשונים מתו מפני כלים ואתם שונים בהם. ואכן עוון זה הביא למיתתה של ושתי, וכדבריהם ז"ל (שם יא:) אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו - שאחשוורוש הוציא כלי המקדש והשתמש בהם בסעודתו - בא שמן וריקד ביניהן והרג את ושתי. ולכאורה יש לתמוה, מדוע הרג את ושתי ולא את אחשוורוש, והרי הוא זה שהשתמש בכל הקודש, והיה דינו ליהרג כשם שבבלשצאר מלך בבל נהרג באותו הלילה שהשתמש בכלי הקודש.

וביארנו בשם הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצוק"ל, עפ"י מה דאיתא במדרש (ילקוט מדרשים ערך 'רבינו הקדוש', ובע"ז ר"ה יז.) רב הונא בריה דריב"ל חלש, ונמשך לאותו עולם (העליון) כמה ימים ולילות, וכשחזר לעולם הזה אמר לתלמידיו 'בני, אשרי מי שאינו עומד על מידותיו (אלא הוא מוותר תמיד משלו). העבודה, באו כיתות של מלאכי השרת ולימדו עלי זכות ולא קיבלו מהם,

וכבר מילתנו אמורה, שפשיטא ואין צריך לומר ששערי שמים הפתוחים לרווחה אינם ננעלים עם התקדש ליל שב"ק, אלא וודאי שגם יום השב"ק הינו המשך וחיטיבה אחת לימי הפורים, וכל הפושט יד נותנים לו בג' ימים הללו שמתחילים באור לארבעה עשר ומסתיימים בצאת השבת. והחוט המשולש לא במהרה ינתק, והחכמים - יודעי העיתים לנצל את הימים הקדושים הללו ולהמשיך מהם את כל ההשפעות הטובות לכל השנה הבעל"ט.

קיג. וישים אל ליבו מה שאמרו בגמרא (מגילה יב:) כי מרדכי הצדיק (בן יאיר בן שמעי) נולד רק בזכות שדוד המלך העביר על מידותיו ונמנע מלהרוג את 'שמעי בן גרא' שקילל אותו, מתוך האמונה 'כי ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טז ז), והרי שרק בזכות העברה על המידות והאמונה בה' נולד מרדכי ונצמחה הישועה.

קיד. והדברים צריכים חיזוק ביותר ביום הפורים, כאשר לרוב מצוות היום מצויים גם 'תקלות' שונות, ואין נעשה הכל כרצונו, וד"ל, וצריך לעמוד על המשמר שלא יתרגז ויקפיד בבית ובחוץ, אלא לא יעמוד על מידותיו, וינהג במידת הוותרנות, ובכך ירוויח גם שלא להעכיר את שמחת הפורים...

קטו. וכך אומרים בשם בעלי המוסר, שהנה בגמ' (מגילה יב:) דרשו מה שנאמר (אסתר ב א) 'זכר את ושתי ואת עשר עשתה ואת אשר נגזר עליה', שנגזר עליה הגזירה שתצא להריגה מאחר שהיתה משעבדת בבנות ישראל שיעשו מלאכה בשבת, ומעתה צריך להתבונן שאילו הייתה מתרצית ומסכימה לבוא לא היה המלך כועס עליה אלא אדרבה להיפך... ואם כן כיצד היתה נענשת על מה שעשתה, אלא חידוש נפלא, אילו הייתה מתרצית לבוא כבקשת המלך, והייתה מתבזית (כמאמרם ז"ל, שפרחה בה צרעת וגדל לה זנב או קרניים וכו'), הרי אותם בזיונות היו מכפרים לה על חטאיה, עד ששוב לא היה מקום לעונש כלל.

כה אמר הרה"ק רבי שאול ידידיה ממאדוץ זי"ע בשם הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע לרמז בכתוב (אסתר א יח) 'וכדי בזיון וקצף', וז"ל, הבזיון יהי די כדי לכפר על הקצף (ישא ברכה ח"ה עמו' כט).

נוראות הוכיח הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מהא דאיתא בגמ' (מגילה טו:) 'מה ראתה אסתר שזימנה את המן וכו', רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס', ופירש רש"י, 'ירגיש שאני צריכה להחניף רשע

בימינו נזכה לגאולה השלימה, ובקרוב נראה 'מגילת הגלות' הארוכה כיצד הכל היה לטובה ולברכה, כדברי הרה"ק מקאצק זי"ע שמכל הצרות של כלל ישראל נכתבה מגילה, כגון מגילת אסתר בימי אחשוורוש ומגילת אנטיוכוס בימי היוונים, והתברר לבסוף שהכל היה לטובה, ומי יתן וכבר נזכה לראות את ה'מגילה' מן הגלות המר הזו, ונראה עין בעין דבל מה דעבד רחמנא היה לטובה...

לומר ק"ו לדידן, ומה אותו רשע שלא קיבל עליו את הבזיונות באהבה ובאמונה זכה לקרוע גזר דינו, ק"ו בן בנו של ק"ו שישאל מאמינים בני מאמינים העושים באהבה ושמחים ביסורים, בודאי שאין כל בריה יכולה להשיג גודל שכרם שיאכלו בשכר מדות טובות אלו^{קטז}.

ויהי רצון, שנזכה לקבל מאת הבורא יתב"ש משלוח מנות ומתנות^{ק"י}, שפע רב וכל מיני ישועות, ובקרוב

זה ולזלזל בכבודי'. וכבר הבאנו לתמוה מה יתן ומה יוסיף מה שהיא צריכה להחניף לאותו רשע, אלא מכאן נלמד עד היכן מגיע כוח הבזיונות לכפר ולהציל מכל צרה וצוקה, שאף שבני ישראל צמו שלושת ימים לילה ויום ואף עמדו בתפילה לפני הקב"ה שיחוס וירחם עליהם, אך עדיין לא הסתפקה אסתר בכך, אלא הזמינה את המן הרשע למשתה היין וזלזלה בכבודה, כי בזכות בזיונות אלו תיבטל גזירת כליה על כלל ישראל.

קטז. ומכאן תצא הקריאה לאלו שזכו לקבל קיתון של בזיונות שידעו לנצל אותה מתנה טובה אשר 'בזיונות' שמה, כי שעת הכושר נקלעה לפניהם לבקש רחמים על אותם הדברים בהם זקוקים הם לישועה, כי עת רצון נפלא הוא לקבל תפילותיהם באותו הזמן. וכבר שמענו מעשיות לרוב על אנשים שנתבזו ביום הפורים וזכו להיפקד בדבר ישועה ורחמים.

ונביא מעשה אחד ללמד על הכלל כולו יצא, ממה שאירע לפני כמה שנים, סיפר לי ידיד נאמן איש חסיד, לפני זמן מה חשה בתו שלא בטוב, אחר בדיקת הרופאים עשו לה ביופסיה (ביאפסיע), ולדברי הרופאים מצאו שם שהמצב אינו טוב ל"ע... מאחר שהוא חי מ'באר האמונה' ידע והכיר בערכם של בזיונות, אשר בידם לסדר כל ענין ובכלל זה גם לפדות ממות כדברי הרה"ק רבי שלמה'קה מזויעהיל זי"ע, החליט להמתין ולתור אחר בזיון הגון שיוכל על ידו להנצל ולהציל את בתו מכל סכנה, ואכן כעבור כמה ימים לפנות הבוקר נכנס מאן דהו לביהמ"ד שבו קבע האיש את מושבו בשעות של לפנות הבוקר, והחל גוער וזועק, נוזף ומבזה, מקלל ומגדף אותו בכל מיני קללות ובזיונות, והיו כל שכניו היושבים לצידו בכל יום, תמהים, ראו כיצד הלה אינו פוסק פיו מקללה, ולעומתו שותק שכננו כאילו אין הגערות והקללות עליו אלא על שכן אחר, כך אירע במשך 10 מינוט (דקות) תמימות, ויהי ככלותו לדבר פרש האיש לקרן זוית, בכה והתפלל לפני הבורא שיחיש רפואה שלמה לבתו והוא מעניק לה את זכות בזיונותיו שעברו עליו עתה, גם כשפנו אליו במשך היום שכניו לשולחן הלימודים ובפיהם 'בשורה' שהם ביררו על אדם זה המקלל והמבייש, מי הוא ומי רבו, מה מעשיו ומה עובר עליו, והוברר להם שאינו שפוי בדעתו כלל, אל תשים לב ולא יכאיבו לך דיבוריו, אמר להם האיש כבר פדיתי את דמי ההוצאות (איך האב עס שוין גיקעשט), אלא שלא גילה להם איזו ישועה עתידה לבוא עליו בזכות 'הוצאות' הללו.

אחר כמה שעות כשהאיר יום, ביקש האיש מבתו שתשוב לבית הרופא ותבקש ממנו לבדוק שוב בדיקת ביופסיה (ביאפסיע) וכן עשתה, ובקול צהלה ורינה נתבשרו לאחר כמה ימים שנראה שם אך בקושי דבר קטן שאפשר בקל להסירו (בלשונם של עסקני רפואה, כל מי שנגזר עליו חולי זה מתברך שיהיה באופן קל כגון דא).

קיז. כה אמר הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע (בי"ז אדר, יומא דהילולא של אביו הרה"ק הפחד יצחק מבאיאן זי"ע) הנה בני ישראל קיימו בפורים העעל"ט מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים, ובי'רושלמי' (ר"ה פ"א ה"ג) איתא שהקב"ה מקיים כל התורה כולה, וא"כ, אף מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים מקיים הקב"ה, והרי זה פשיטא שאם בני ישראל ראויים שישפיעו עליהם כל טוב אין זה נחשב כ'מתנות', ומתי נחשב להם כ'מתנה' - כשאינם ראויים... אז יתן להם הקב"ה בתורת 'מתנות לאביונים' בני חיי ומזוני, עכל"ק.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת תצוה - זכור תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואתה תצוה (כז, כ)

מיכאל, סרב משה רבנו לקבלו. מדוע? "אם אין פניך הולכים עמנו אל תעלנו מזה" (שמות לג, טו).

עד מתי משה רבנו דחה את המלאך? עד ימי יהושע, שאז בא המלאך ואמר "עתה באתי" (יהושע ה, ד).

נמצא אפוא, שכשיש את משה - אין את מיכאל וכשיש את מיכאל - אין את משה; והוא הדין כשאין את משה בפרשה, יש את מיכאל בפרשה. היכן מניין פסוקי הפרשה, שהוא מאה ואחד, עולה בגימטריה "מיכאל"...

ובשם האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור מובא: משה רבנו אמר "מחני נא מספרך", וקללת חכם אפילו על תנאי באה, לכן היה הכרח למחוק אותו.

אבל הקב"ה אהב את משה וכביכול היה קשה לו למחוק את שמו מספר התורה, ולכן דחה זאת משבוע לשבוע. הגיעה פרשת ויקהל, אחר כך פקודי, המתין לויקרא, צו, שמיני וכו' - עד שהגיע לפרשת תצוה בשנה שלאחר מכן.

אז אמר הקב"ה: אי אפשר להמשיך ולדחות לשבוע הבא כי הגענו שוב לפרשת כי תשא ועדין לא מחקתי את שמו - אעשה זאת בפרשה זו, פרשת תצוה.

ונהג, מספר הפרשיות שמשה אינו מופיע בהן הוא שמונה-עשרה: שתיים-עשרה פרשיות של ספר בראשית, וכן שש פרשיות נוספות: "תצוה", "עקב", "ראה", "שופטים", "כי תצא", "נצבים". והדבר נרמז במלים "מחני נא מספרך אשר כתבת" המונות שמונה-עשרה אותיות, כנגד שמונה-עשרה הפרשיות שנמחה שמו מהן.

פרשיות אלו גם נרמזות באותיות המלים "אשר כתבת": א - אתם נצבים, ש - שופטים, ר - ראה, כ - כי-תצא, ת - תצוה, ב - בראשית (הספר), ת - עקב תשמעון.

רמז נוסף: את המלה "מספרך" נתן לקרוא מספר כ'. הפרשה הכ' - העשרים - בתורה היא פרשת "תצוה", שכן בספר בראשית ישנן שתיים-עשרה פרשיות ובספר שמות הפרשה השמינית היא "תצוה", הרי לנו כי זו הפרשה העשרים מתחלת התורה.

ויקחו אליך וגו' (כז, כ). עי' באוה"ח הק' שמבאר את הכתוב בדרך רמז לעניין עסק התורה, ומביא מה דאיתא בזוה"ק (זו"ח בראשית ח.) שהגאולה האחרונה תהיה בזכות משה, וכתב האוה"ח "ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה". וצריך להוסיף, שאין הכוונה רק כפשוטו שאינם עוסקים ככל בתורה, אלא

כ' רמב"ן אתה בעצמך תצוה ולא ע"י אחר וכן ואתה תדבר אל כל חכמי לב, והנה אחז"ל [עירובין נ"ד ע"ב] סדר המשנה משה שנה לאהרן פרקו ושוב אהרן לזקניי ולישראל, והנה לא יתכן שאהרן עצמו יאמר לחכמי לב שיעשו לו לעצמו בגדים לכבוד ולתפארת, ע"כ הוצרך מרע"ה לדבר בעצמו אל חכמי לב, אך מ"ט שיצוה בעצמו מצות נרות, עכנלע"ד, שמרע"ה אמר להם בע"פ כל פלפול חז"ל בפסוק מחוץ לפרוכת העדות וכי לאורה הוא צריך והלא כל מ' שנה הלכו לאורו ופי' תוס' בפי' במה מדליקין דקאי על אהרן שהלכו לאורו שבזכותו הי' עמוד אש ע"ש ולא יתכן שאהרן יאמר כן בעצמו ע"כ ואתה תצוה ולא ע"י אחר. (חתם סופר)

ואתה תצוה (כז, כ)

כתב בבעל הטורים "ואתה תצוה - לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה. והטעם משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת (להלן לב, לב) וקללת חכם אפילו על תנאי באה, ונתקיים בזה". (וכבר מובא בזוהר הק' פר' פנחס).

בשם הגר"א מובא, שלכן מרומז ענין זה דוקא בפרשת תצוה כיון שתמיד חל ז' אדר בפרשה זו. וכרמז לזה נעדר שמו של משה רבינו מהפרשה.

לכאורה יש להבין למה נענש משה שבעת שחל הילולא שלו לא יזכר שמו בתורה? והן אמנם שקללת חכם אפי' על תנאי באה, אבל ישנם עוד הרבה פרשיות בתורה, ומדוע דייקא בשבוע שחל בו ז' אדר לא מזכר שמו? הרי ידוע שדייקא ביום ההילולא יש עניין להזכיר שמו. ויתכן לומר בדרך אפשר שכאן הרי אין זה עונש גמור, אלא כתוצאה ממה שמסר נפשו עבור כלל ישראל, ואמר "מחני נא מספרך", ובכך, הרי זכות היא בשביל משה שלא יזכר שמו על עניין מסירות נפש לכלל ישראל, ודייקא ביום הילולא שלו, מתעורר ע"ז מסירות נפשו של משה רעיא מהימנא עבור צאן מרעיתו. (ציוני תורה)

בנוסף, משה רבנו נרמז בפרשה זו: בפרשה ישנם מאה ואחד פסוקים, ומלוי אותיות השם "משה" גם הוא עולה למנין מאה ואחד, שכן המלוי של האות מ' הנו מ' [ארבעים]; המלוי של האות ש' הנו י' [ששים]; ושל האות ה' - א' [אחד], סך הכל - מאה ואחת. כלומר: הנסתר של משה רבנו הוא מאה ואחת, ובפרשה זו משה רבנו נסתר!

ומוסיף ה"חנוכת התורה": במדרש (ילקוט שמעוני) על ספר יהושע (פרק ה) כתוב, שכאשר אמר הקב"ה שהוא שולח לו את המלאך, והכוונה למלאך

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אליגור)

- א. חגורה (כח, ד). ב. אגודל (כט, כ). ג. היה למזבח הזהב ולא היה במזבח החיצון (ל, ג). ד. על זה הציץ מרצה ומכפר (כח, לח). ה. רבע ממנו שמן ורבע ממנו יין - לכבש (כט, מ). ו. תוצאות הרכיסה ואיסור לאו (כח, כח). ז. מחלקיו של הפעמון (כח, לג). ח. כמות השמן בכל נר במנורה (כז, כא). ט. משמעות "רחיצת" אהרון ובניו (כט, ד). י. לשם שופכים מדם פר המילואים (כט, יב). יא. צורת המשיחה של אהרון ובניו - כמותו (כט, ז). יב. מהדברים שפוסלים הקרבן (ואם עלה, לא ירד) (כט, לו). יג. משמעות המלה: "יוח" (כח, כח). יד. צורת האפור (כח, ד) לאן היו מנסכים (כט, מ). טו. פירוש "קליעה" (כח, כב). יז. תנופת הקרבן, מעכבת (כט, כד) חצי (ל, ח). יח. היה קשור בפתילי תכלת (כח, לו). יט. על זה החושן מכפר (כח, טו). כ. מי רגיל ללבוש "אפור" (כח, ו). כא. מה הם האורים ותומים (כח, ל) תרגום "תחרא" (כח, לב). כב. היה לכהן גדול בין הציץ למצנפת (כח, לו).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אליגור)

- א. חגורה (כח, ד). ב. אגודל (כט, כ). ג. חלק במזבח שצופה בזהב (ל, ג). ד. זרקו על המזבח (כט, טו). ה. טולטל הלך ושוב (כט, כז). ו. המלים בהם נרמזו מות שני בני אהרון (כט, מג). ז. קישוט למזבח הפנימי (ל, ג). ח. חלק מהבהמה, שמקריבים (כט, כב). ט. בקצה החושן (כח, כו). י. חלק ברגל (כח, מב). יא. איבר פנימי (כט, כב). יב. מביאים עם השלמים (כט, לב). יג. גובה הפנים (כח, לח). יד. לא עושים על מזבח הפנימי (ל, ט). טו. מאבני החושן (כח, יח). טז. חבלים קלועים (כח, יד). יז. משמיע קול (כח, לד). יח. תכשיט לכה"ג שכולו זהב (כח, לו). יט. "קרבן" מעלה עשן (ל, ז). כ. בקצה המעיל (כח, לג). כא. סוג האבנים באפור (כח, ט). כב. קביעות (כו, כ) צבע מחלזון (כח, ו).

על לב ישראל שלא יפחדו כלום, כי יבטל הגזירה, יבטחו על דבריו ולא יעשו תשובה, לכן כלפי חוץ עשה עצמו כאלו הוא דואג ומיצר על הגזירה, וזהו כוונת הכתוב ומדרכי ידע את כל אשר נעשה פי' שידע מהגזירה ובטוח הי' שיבטל, אך ויצא בתוך העיר בין ישראל או ויזעק זעקה גדולה ומרה למען יעלה בלבם מורא וישובו אל ה'.

והנה בבגדי כהונה הי' סגולה טובה לישראל שהיו מכפרים על כמה עונות כדאיתא גמ' זבחים פ' ח' למה נסמכה פ' קרבנות לפ' פרה אדומה וכו' לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין, ופרט שם כמה וכמה חטאים שבגדי כהונה מכפרין. והנה הגם שהוא טובה גדולה אבל הפרסום בזה להמון עם יכול לגרום היזק גדול כי לא ישמרו עצמם מן החטא, ואם יחטאו לא ישוּבו, בחשבם הלא על זה יש בגדי כהונה שמכפרים, אבל להצדיקים שלכם שלם עם ה' בודאי לא יזיק אם ידעו סגולת הבגדים כי ישישו כעל גיל בחמלת ה' גם על החוטאים להיות להם כפרה מבגדי כהונה, ומעתה יבואר היטב הכתוב ב"ה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת פי' שהמון העם ידמו שבגדי כהונה לא נעשו רק לכבוד ולתפארת אבל ואתה תדבר אל כל חכמי לב מי שלכם שלם עם ה' ועשו את בגדי אהרן לקדשו ולכהנו לי פי' שהם יעשו בעבור ה' כדי שיכפר עי"ז על בני ישראל.

ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה' (כח, לו)
הגמ' במסכת תענית אורת שינים ג' מפתחות שלא נמסרים לשליח (יחד) והם אך ורק בידי הקב"ה: חיה (-יולדת), תחיית המתים, מטר. אומר הגאון מוילנא דבר זה רמזו כאן בפסוק: "פתוחי חתם" - המפתחות של ח"ה ת'חית המתים ומטר "קדש לה'" הם אך ורק בידי הקב"ה. (אהל מועד)

ופעמוני זהב בתוכם סביב (כח, לד).
פרש"י זגין עם ענבלים שבתוכם, בין שני רימונים פעמון אחד ודבוק ותלוי בשולי המעיל. וזהו פעמון ורמון פעמון ורמון, פעמון אחד בין שני רימונים, רמז למה שאמר חז"ל (מגילה יח) "מלה בסלע משתוקא בתריין". כי הפעמון כיפר על חטא לשון הרע, על הדיבורים המיותרים, ולכן תלו את הפעמון המצלצל בין שני רימונים השותקים.

והיה פי ראשו בתוכו (כח, לב)
ובתרגום אונקלוס פירש "כפול לגויה" בא לרמוז על מה שאמר בש"ע או"ח סי"ב שיש לדקדק שלא לילך בחלוק הפוך כי על ידי זה אין התפילה נשמעת, ובזה יבואר סמיכות הכתובים כאשר יהיה "פי ראשו לתוכו" שתהיה הכפל של הבגד לכפנים אז "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" אז תהיה תפילתו נשמעת. (ילקוט האורים)

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (כח, ב). ע' בספורנו שפירש מה שנאמר ולתפארת - שיהיה כהן מורה נורא על כל סביביו, ומבואר בדבריו שטעם בגדי הכהונה היה לעורר ולהשפיע יראת שמים על הציבור. ועי' עוד בחינוך (מצוה צט) המבאר ענין האבנט שהיה ארכו לי"ב אמה וברוחב טפח, והרגיש בו בכל עת בזרועותיו מתוך גבהו ורוחב ההיקף, וכן יש להוסיף שהרגיש בו תמיד מפני כובד משאו, וכל זה היה בכדי שיזכור הכהן הגדול בכל רגע שעומד לפני המלך ולא יסוּח דעתו מהעבודה, ונמצא שענינו הוא לעורר יר"ש אצל הכהן הגדול עצמו. ויש לבאר בזה מנהג הצדיקים אשר היו הולכים כשהם חגורים בגארטל רחב, כדי שיזכרו תמיד מעבודתו ית"ש.

ובין לדברי הספורנו ובין לדברי החינוך נמצא שתכלית הבגדים הוא לעורר יראת שמים. ולפי"ז מעלה יתירה באותם הגארטלאך העשויים בעבודת יד, כי מן הנראה שגארטל הנעשה ע"י גויים לא יצא ממנו שום תועלת לעבודתו ית'. וכמו שכבר עוררנו כמה פעמים על מנהג העולם לקנות חללות אפיויות ומכונות לכבוד שב"ק, ואין איש שם על לב מה אפק את החלות ואילו מחשבות היו לו באותה שעה, ואין תימה שאח"כ אין בווערים בקדושת השבת, ומן הנכון והראוי למי שיש לו יכולת שיאפה בעצמו את החלות לכבוד שבת בקדושה ובטהרה, ועי"ז יתכן שתשרה הקדושה במאכלי שבת שקדושתם הוא כמו קדושת הקרבנות.

גם מקום יש להוכיח מכאן כנגד אותם הבאים להתפלל בבית הכנסת כשהם לבושים בבגדים זולים כדרך אותם השוהים ברחובות עיר, כי מן הראוי שיהיו בגדים מכובדים שעל ידם יושפע עליו יר"ש לעבודתו. ומלבד זאת הרי יש בבגדים אלו זלזול בקדושת בית הכנסת, שהרי הדבר ידוע שהשוֹפֵטִים בבית המשפט הולכים בבגדים מיוחדים המראים על חשיבותם, וכן הוא הדרך בכל משרה ותפקיד, ולא יתכן שית הבית הכנסת יהא פחות בערכו מאותם מקומות, שבביהכ"ס יכול להלך באותם בגדים זולים ואילו במקומות העבודה וכדומה צריך להופיע בלבוש הגון וראוי.

ועשית את מעיל האפוד (כח, לא). איתא בגמרא (ערכין טז) שהמעיל מכפר על לשון הרע, יבוא דבר שבקול (היינו הפעמונים המשמיעים קול) ויכפר על מעשה קול, עוד איתא שם שהקטורת מכפרת על לה"ר, יבוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי, ונתבאר שם, שאם דיבר לה"ר בצנעה כפרתו ע"י הקטורת שנעשית בחשאי, ואם דיבר בפהרסיא אזי מתכפר על ידי המעיל. וצריך לבאר מדוע המעיל אינו מכפר גם לשון הרע שנאמר בחשאי. ואפשר לבאר עפ"י מה דאיתא (ב"ק עט): לבאר הטעם שגנב משלם כפל ואילו גזלן משלם רק קרן, כי גזלן הוא הגוזל בפהרסיא ומראה במעשיו שאינו מתיירא לא מן הבריות ולא מהקב"ה, לעומתו גנב עושה מעשיו בהחבא כי

המכוון הוא גם אם עוסקים בתורה מתוך רפיון, וכמו שמצינו בתרגום (לעיל ה, יז) שפירש מה שאמר פרעה לשוטרי בני ישראל 'נרפים אתם נרפים - בטלנין אתון בטלנין, והרי שבטלנים היינו כינוי לעסק ברפיון ובעצלות, והטעם שאין משה חפץ לגאול עם העוסקים בתורה ברפיון משום שלימוד באופן כזה מראה על מיעוט חביבות התורה.

והדרך לזכות ללימוד התורה ברציפות המחשבה, שכל כולו יהיה מרוכז בתוך התורה הק' עם כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, הוא כמו שאמרתי לאחד ששאלני על כך, שהרי אנשי כנסת הגדולה תקנו עבורנו את ברכת 'אהבת עולם' שנועדה לעורר את הלב לאהבת תורה, ולא נתקנה לאמרה רק פעם אחת ביום, אלא בכל עת כשהולך בדרך יכול לפעמים לחזור ולהתפלל מתוך התבוננות במה שאומר 'חמלה גדולה ויתירה', שכל תיבה ותיבה היא עולם בפני עצמו, וע"י ההתבוננות יתעורר בלבבו אהבת התורה במלא עוזה בעז"ה. וראיתי מעשה נורא, על אחד שנכנס עם קוויטעל אל ה'סטייפלער' זצ"ל, ושאלו האם יש לו קרוב המתגורר בבני ברק ששמו כשמו, והשיב שאכן כן הדברים, וביקש הסטייפלער שיקראו לו. כאשר הגיע אותו קרוב, אמר לו הסטייפלער שהגיע אליו בחלום גבאי בית המדרש בו היית יושב ולומד, וסיפר שנבעה הוא בבית דין של מעלה על שהיה מבטל אותך מתלמודך בזמן שהיה מנקה את ביהמ"ד ומבקש ממך לעבור ממקום למקום כדי שיוכל לנקות היטב, ותובעים אותו על ביטול התורה של אותם רגעים, ועל כן מבקש שתמחל לו. ויש להתעורר הרבה עד כמה צריך להיזהר בתורה ובלומדיה, שהרי לא ביטל אותו אלא לכבוד ביהמ"ד ואף על פי כן היתה עליו תביעה על ביטול תורה.

(כ"ק גאב"ד מאקאווא שליט"א - מאמרי תורה)
ואתה תצוה (כז, כ)

הנה בפרשת תרומה למדנו על כלי המשכן, ארון מנורה ומזבח, קרשי המשכן והייריעות, חצר המשכן וקלעיו. אחר זאת אנו לומדים פרשת תצוה. תחילה אנו מצווים להביא שמן זית זך, ובאמת כבר נאמר בתחילת פרשת תרומה כשנמנו י"ג דברים להביא התרומה, 'שמן למאור' ופרש"י 'שמן זית זך להעלות נר תמיד'. וא"כ יש להבין מה כפל כאן ציווי מיוחד להביא שמן זית למאור? והרשב"ם ומפרשי הפשט מיישבים דלעיל מדבר במצוה לפי שעה לצורך המשכן, וכאן הוא ציווי לכל הדורות לתת שמן למאור לכל שנה ושנה, לכן כפל ואמר 'ואתה תצוה'. לישון צוואה הוא לדורות.

כנודע המעשה דרבי מאיר שפירא שאמר שיתר בנקל למצוא נדיב לבני הישיבה מהחזקת הישיבה, כי השמן היינו הלחם וההלב שלומדים תורה אוכלים ושותים, על זה קשה מאד למצוא נדיבים, כי הנדיב מעדיף לתרום בנין שיתנוסס שמו עליו, ולא על לחם שיהא נאכל ולא נשאר ממנו זכר. ואכן נסתלק רבי מאיר מעולמו על ענין זה. ואמר רבי מאיר 'ואתה תצוה את בני ישראל'. אכן בנית משכן שלם, אבל אתה עתיד לצוות את בני ישראל תמיד על השמן זית, כך אמר ה' למשה רבינו, בנית כבר בנין, אך על השמן הקבוע, תצטרך עוד הרבה לבקש מבני ישראל...

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב וגו' ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי (כח, א, ב)

המקראות שלפנינו מראים על הצורך והתועלת שבבגדי השרד בגדי הקודש הנעשים לאהרן הכהן הגדול מאחיו. אבל במבט ראשון נמצא בנקל את הסתירה שבין הכתוב הראשון לשני - בשעה שהכתוב הראשון מוכיח לנו כי בגדי הקודש נעשים לכבוד ולתפארת, בא הכתוב השני ומגלה כי בגדי הקודש נעשו לקדשו לכהנו לי, ולכאורה הם שני כתובים המכחישים זה את זה.

ובדרך צחות יש לפרש באופן זה, כי למשה רבינו ע"ה העניו מכל האדם, לו מותר לגלות את הסוד כי בין הטעמים השונים של בגדי הכהונה יש גם טעם של "כבוד ותפארת" - כבוד ותפארת דקדושה, גם אם הוא ידע כי כבוד ותפארת הם ערכים חשובים לצרכי גבוה אין חשש שיבוא הוא ויתבע כבוד ותפארת לצרכי חולין, כי רחוק הוא מהם כרחוק מזרח ממערב. אבל לאחרים - "חכמי לב" סתם, להם אסור לגלות רז זה, אסור להם לצרף מחשבת "כבוד ותפארת" במלאכת שמנים, פן יבאו לידי טעות לרדוף אחר הכבוד גם במילי דעלמא וצרכי חולין, לכן נצטוו משה מפי הגבורה להגיד לחכמי לב שיעשו את הבגדים רק ככוונה עליונה זו "לקדשו לכהנו לי".

(אמרי דעת למהר"ם שפירא)
ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב וגו' ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי (כח, א, ב)

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותי רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי ויש לברר את שינוי הלשון שאצל הציויי למשה ועשית נאמר 'לכבוד ולתפארת' ואצל העושים במלאכת הבגדים לא אמר 'לכבוד ולתפארת'.

ונ"ל בזה לבאר בהקדם הכתוב במגילת אסתר ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויצא בתוך העיר ויזעק זעקה גדולה ומרה ואמרו"ר זצ"ל הגה"צ דק"ק טשענגער אמר ע"ז דבר נחמד דהנה מרדכי לפי מדרגתו בצדקתו ובטחונו בה' לא נתפעל כלום מגזירת המן הרשע כי הי' בטוח בה' שירחם על כלל ישראל, ובכל דוד ודור עומדים עלינו שונאי ישראל לכלותינו ח"ו והקב"ה מצילנו מידם יען שבעת צרה ר"ל שבים לה' בכל לבבם אך חשש אולי אם ידבר

מפחד מן הבריות, וכביכול עשה עין של מטה (לישנא מעליא נקט) כאילו אינו רואה, ועל דבר זה שמפחד מבני אדם ואינו מפחד מהקב"ה נענש לשלם כפל כי עונו חמור יותר מגולן. ועל דרך זה ייאמר גם לגבי דין, שהמספר לה"ר בפהרסיא אינו מראה שמפחד מן הבריות יותר מאשר מתיירא מהקב"ה, ועונו פחות יותר מהמספר לה"ר בחשאי ובצנעא, שמראה שיש עליו מורא בשר ודם יותר ממורא ששמים, ועל כן אין די לו בכפרת המעיל, אלא נצרך הוא לקטורת שהיא עבודה נשגבת ביותר שתכפר עליו.
(כ"ק גאב"ד מאקאווא שליט"א – מאמרי תורה)

מאוצרות המגידים

ויקחו אליך שמן זית וזך כתיבת למאור להעלת נר תמיד (כו, ב)

הבולשביקים אסרו על היהודים ללמוד תורה, ואף סגרו את תלמודי התורה של הילדים, והם נאלצו ללמוד בהיחבא, הם היו נודדים ממקום למקום לבל יתפסו אותם השוטרים.

יום אחד שוטר גילה את מקום המסתור של ילדי בריסק, הוא נכנס לשם, תפס את אחד מהילדים וניסה למשוך אותו החוצה, ולעצור אותו בעוון לימוד תורה, המלמד שהיה שקוע בלימוד, בתחילה לא שם לב למתרחש, אך כאשר גברו הקולות הוא ראה שהשוטר מנסה למשוך החוצה את אחד הילדים, המלמד קם בחמת זעם, ניגש אל השוטר הכה בו כמה מכות נמרצות וקרא לעברו: "חצוף!! מנוול!!!"

השוטר נבהל כנראה מאומץ לבו של המלמד, הוא הרי לא היה מורגל בכך כלל, כי ברוסיה לצעוק על שוטר ועוד להכותו היה עונש מוות מידי ללא משפט, ומרוב בהלה עזב את הילד וברח מהמקום. הילדים ניצלו את מנוסתו ומיהרו לשוב אל ביתם...

ילדי רבי חיים מברסיק זצ"ל למדו אף הם אצל המלמד, ולמחרת שאל אותו רבי חיים: "אכן נס גדול היה לך ולילדים, אך איך העזת לעשות כך לשוטר? איך לא פחדת?", השיב לו המלמד הצדיק: "כנראה שהרב לא שמע מה שהיה, היינו באמצע התוספות, ממש באמצע, ובדיקו אז אותו שייגץ נכנס פנימה, חוצפה שכזאת להפריע באמצע התוספות!?"

ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת: (כח, לא)

בפרשה זו אנו מוצאים שני דברים המכפרים על חטא לשון הרע, מעיל וקטורת. והוא מדברי הגמרא (ערכין טז, א) "אמר ר' עניי בר ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? (וכתב רש"י: "בפרשת ואתה תצוה") לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין וכו', מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שבקול, ויכפר על מעשה הקול, ציץ מכפר וכו' ותנא דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת? על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי, וכו' קשיא לשון הרע אלשון הרע?! וכו' לא קשיא: הא בצניעא הא בפרהסיא" שהמעיל מכפר על לשה"ר שנאמר בקול והקטורת מכפרת על לשה"ר שנאמר בחשאי. יש להבין, למה מכפרים המעיל והקטורת דייקא על לשון הרע וכי משום שמשמיע קול או שנעשה בחשאי כבר יכפר עליהם?

בכלי יקר בפרשת תצוה כתב לבאר הטעם: "לפי שהמעיל מכפר על לשון הרע ע"כ היה כולו תכלת, כי תכלת דומה לים, וע"י התכלת יסתכל בים וממנו יראה וכן יעשה. כי בים נאמר (איוב לח יא) ואשבור עליו חקי ואשים בריח ודלתים, ואומר עד פה תבא ולא תוסיף וגו'. דהיינו שהקב"ה שם גבול לים שלא ישוּף את העולם בגליו, וכך נתן הקב"ה אל הלשון חומה ובריח כמ"ש רז"ל (ערכין טו ע"ב) ולא עוד אלא שהקפתי לך שני חומות אחת של עצם (השניניים) ואחת של בשר (הלחיים) ומה יתן ומה יוסיף לך שמירה לשון רמיה, כי יצא לחוץ ידבר ישלח חץ שחוט לשונו לכל ד' רוחות העולם ויעבור בריח ודלתים, שהאדם המדבר לשה"ר פורץ את הגדר ששם הקב"ה ללשונו, והיה מן הראוי שילמד האדם מן הים אשר אינו עובר דלתים ובריח ואינו פורץ גדרו, וזו טעם התכלת שדומה לים כי בהסתכלו בתכלת יהיה נזכר אל הים שדומה לו בצבע וממילא יתבונן אז במעשה הים וממנו יראה וכן יעשה.

ובעניין הקטורת אפשר לבאר בהקדם דברי החתם סופר (דרשות חת"ס ח"ב עמ' שע"ו):

הגמרא (סנהדרין קיג) אומרת שאחאב בהתווכחו עם אליהו הנביא ז"ל אמר: משה רבך אמר וחרה אף ה' ולא יהיה מטר, והא הווא גברא (אחאב) העמיד ע"ז על כל תלם ותלם בא"י ואפ"ה אתא מטר בזמני! וע"ז נשבע אליהו "אם יהי טל ומטר כי אם לפי דברי". ואכן נעצרו הגשמים למשך ג' שנים, עד שלבסוף א"ל הקב"ה לאליהו "הראה אל אחאב ואתנה מטר ע"פ האדמה", ואז הלך אליהו הנביא וקבץ את כל ישראל אל הר הכרמל, וקידש שם שמים ברבים, והתפלל ועלה "עב קטנה ככף איש", ואתא מטר.

ויש לדקדק טובא, א. הא שפיר קאמר אחאב שלא עלתה עליו קללתו של מרע"ה, ומה תירץ לו אליהו ע"ז? ב. ועוד, מה לשון "כ"א לפי דברי"? ג. ותו, מכיון שא"ל הקב"ה שרצונו לתת מטר, מ"ט התחכם וקבץ תחלה כל ישראל להר הכרמל ועשה ככה עיכוּבא? ד. ומ"ט עלה עב קטנה דוקא?

אבל העניין, כי ידוע שהגשמים מתהווים בטבע מאידים העולים מהארץ ומהבל פה אנשי העולם, ואם כי זה הוא הכנה בטבעי העולם, ועיקר הוא כמאחז"ל ספ"ק דתענית שהעבים שואבים ממי אוקינוס ומתמתקים בעבים

כתב בש"ך על התורה: "עוד רמז כתיבת. לומר שהתורה אינה נקנית אלא בדוחק ובצער ובעיניו רב, ואז הוא מוצא בה אור גדול, וזהו למאור להעלות, שעולה ומבין דבר מתוך דבר, אבל בלא עיון וטורח לא, כמו שאמר ז"ל (מגילה ו' ע"ב) לא יגעת ומצאת אל תאמין, כי זה שמצאת וברא לך בלא טורח כשתעיין בו תמצא שאין בו טעם, אבל יגעת ומצאת תאמין, וכן אמר שלמה (משלי ב', ד') אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין, אבל בלא טורח לא יבין. או על דרך מליצה רבים אומרים מי יראנו טוב (תהלים ד', ז') שהיא התורה שנאמר (שם ק"ט, ע"ב) טוב לי תורת פיך, ומתאוין לה אבל בלא טורח, זהו נסה עלינו אור פניך שיהיה על דרך נס, זהו נסה, לזה אמר זית, כמו הזית שאחר שכוחשין אותו מוציאין ממנו דבר המאיר לעולם כן תלמיד חכם צריך לכתת את עצמו, זהו כתיבת למאור באור החיים לעלות ולראות באור העליון."

כ"ק הגה"ק בעל ה"שפע חיים" מצאנו זי"ע דרש פעם מעניין זה שהתלמיד חכם יכול לגדול אך ורק אם מכתת עצמו ומונע מעצמו תענוגי עוה"ז, וסיפר שתי עובדות על גדלותם של הצדיקים שכבר לא הרגישו כלל טעם באוכל: בהיותו ילד קטן נתנה לי פעם אמי ע"ה לאכול מאכל מסוים, ואמרת לה שאיני אוהב מאכל זה. כ"ק אבי מורי זי"ע שמע את דברי וחרה לו מאד, והוכיחיני על שאני מדבר כך, ואמר לי: אני איני יודע כלל על מאכל אם הוא טוב או רע, פעם אחת הביאו לפני מרק לאכול וכשאכלתי עלה באפי קצת ריח של נפט, ובכל זאת המשכתי לאכול. לאחר שסיימתי החיליתי להקיא ולא ידעו מה קרה, עד שבדקו ומצאו שקערת המרק לא היתה מלאה, ובני הבית שביקשו להוסיף עוד מרק שפכו בטעות לתוך הקערה מצלוחית הנפט שעמדה בסמוך. הרי לנו שאבי מורי זי"ע לא הרגיש שום חילוק בין מרק לנפט כי אם בריח בלבד. סיפור זה שמעתי גם מאמי ע"ה.

וידוע המעשה שנדפס על זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע (ראה תהלה למשה הנדפס בראש ספר ישמח משה חלק ג) שהיה דרכו בקודש ללמוד כ"ד שיעורים בכל יום, ולא היה סועד את לבו עד שסיים את חוק לימודו בשעה מאוחרת אחר חצות הלילה, שאז בדרך כלל היתה זקנתו הרבנית ע"ה מביאה לו את ארוחתו. פעם אחת ביקשה הרבנית לעלות על יצועה, והכינה את המרק והבשר במטבח, כשהיא מבקשת מנער אחד מבאי הבית שישגי' לזקה"ק את ארוחתו. לבסוף נפלה על הנער תרדמה, וכשסיים זקה"ק את חוק לימודו לא רצה להעיר את הנער משינתו, על כן הלך בעצמו אל המטבח וראה שם קערה שבה היו מונחים מי הלוי"ג - שהוא אפר השרוי במים רותחים הנזכר בפוסקים (יו"ד ס"ז ע"ב סעיף ד) שהיו מכינים מלפנים כדי להדיח בהם את הכלים - ובתוכו היה מין בגד שבו היו מדיחים את הכלים, ונתחלפה לו קערה זו בקערת האוכל ולקחה ואכלה. למחר כשקמה הרבנית וראתה את שיערי הקערה שעל שולחנו, הבינה שזקה"ק אכל, אך כשנכנסה למטבח ראתה את האוכל מונח כמו שהוא ותמהה מאד, עד שנתברר לה שזקה"ק אכל את מי הלוי"ג. תיכף מיהרה אל זקה"ק ואמרה לו: הרי אכלת אמש את מי הלוי"ג. נענה זקה"ק ואמר: אכן הבחנתי שהבשר היה קשה מאד ללעיסה... כיו"ב שמעתי גם מהרה"ק מנאסוד זצ"ל, בשם אחד שהיה נוכח בשעת מעשה, שפעם הביאו לפני זקה"ק הישמח משה מאכל מסוים ואכלו, ולאחר מכן התברר שהמאכל היה מקולקל לגמרי וריחו רע, והוא כלל לא הרגיש בדבר. וכעובדות הללו מזקה"ק הישמח משה, באמת גם כל הצדיקים זכו למדריגה זו.

(ש"ך על התורה - שפע חיים)

הגאון רבי זאב איידלמן זצ"ל היה מספר ספור מופלא שאביו היה עד לו: הגאון רבי משה סוקולובסקי זצ"ל, בעל האמרי משה, נוהג היה להסתגר בחדרו וללמוד שם בשקידה עצומה, שעות רבות יכול היה ללמוד שם ברציפות, מבלי שיפריעו לו לעסוק במשוש חייו.

יום אחד אירע שרעייתו הרבנית הייתה צריכה אותו בדחיפות, באין בריה היא דפקה על דלת חדרו, אך הוא לא פתח, בלבה חשבה שבוודאי הוא נרדם, ולכן דפקה יותר חזק בתקוה שדפיקותיה יעירו אותו משנתו. לאחר שגם הדפיקות החזקות לא הועילו, החלו מנקרות מחשבות בלבה: "מי יודע? אולי קרה לו משהו? אולי אינו חש בטוב?" משגבר חששה קראה לאביה. גם האב ניסה לדפוק בידו ובעזרת פטישים, אך כל ניסיונותיהם להעירו משנתו לא צלחו, או אז החליטו כי מקרה של פיקוח נפש הוא, וחייבים לקרוא לפורץ דלתות מקצועי כדי שיפתח את הדלת, ויצילו את רבי משה מהסכנה שאולי הוא שרוי בה...

זהוב אחד על כל יום. המדובר היה בסכום כסף גדול מאוד, אבל, הוסיף רבי יהודה אסאד ואמר אל תשתמש בכסף זה שיתן לך הקצב. הנח אותו בצד, למשמרת. למרות שההוראה הזו היתה קשה מאוד עבור השמש, שחיבב את מצוות ההדלקה ביותר, ציית לאב"ד העיר, ועשה כהוראתו, וכך, מידי יום ביומו מגיש הקצב סכום זהוב אחד לשמש בית הכנסת, וניגש להדליק את הנרות, השמש, מצידו, קיים גם את החלק השני של הוראת רבי יהודה, והניח את הכסף בקופה מסוימת, ולא נגע בו. במשך השנים התקבץ סכום כסף אדיר. רק לחשוב באיזה דרגה של יהודים מדובר! מפחיד! איזה תמימות נוגעת ללב! איזה רדיפה אחרי מצוות!

והנה, יום אחד פוגש אחד מבני הקהילה את הקצב בביהכ"נ, והוא בוכה בקול גדול. כששאלו מה אירע, סיפר הקצב שאירס את ביתו ואין לו כסף לממן את הנדוניה.

משהגיעו הדברים לאזניו של רבי יהודה אסאד, קרא הגאון לשמש בית הכנסת, ואמר לו כדברים האלה: עתה הגיע זמנך להשתמש בכסף ולעשות בו מצוה גדולה. קח את כל הכסף ששילם לך הקצב ששילם לך הקצב במשך כל השנים, והנמצא באוצר, ומסור אותו ל... לקצב, כדי שיוכל להשיא את בתו בכבוד.

השמש, טהור הלב, לא אמר מילה, ועשה כמצווה עליו. המדהים ביותר היה שכאשר ספרו את הזהובים שהיו בקופה, "מעיד אני עלי שמים וארץ - אמר רבי יהודה אסאד - שהיה זה הסכום המדויק שהתחייב הקצב לנדונייתה של בתו - בדיוק! לא זהוב אחד יותר, ולא זהוב אחד פחות!

מה עשה השמש בסה"כ? - הדליק נרות בכונה גדולה. ממעשה זה צמח לאחמ"כ כל גלגל המצוות הענק, שהכל יצאו נשכרים ממנו. לבד מעצם יראת השמים שאפשר לקבל מסיפור כזה,

יש כאן כמה וכמה לימודי השכל. א. הקצב היה סבור שהוא נותן את הכסף לשמש, ולבסוף התברר שהיה זה למען עצמו, כדי שיוכל להשיא את בתו בכבוד. ב. ע"י המצוה העצומה שקיים השמש בהדלקת הנרות המיוחדת שלו, זכה שהתגלגלה לידו זכות נפלאה של הכנסת כלה. ג. הדלקת נרות זו גרמה להדליק נרות של קודש גם בנשמתו של הקצב, שהיה אדם פשוט, והתלהב מאוד מהמצוה.

(סובך יביעו)

לקח מעיל תכלת

הייתי בליקווד בשבת פרשת תצוה, ונשאלתי על ידי ראש הישיבה, הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל: "חז"ל אמרו (זבחים פח ע"ב, ערכין טו ע"א) שהמעיל מכפר על לשון הרע, מדוע?

האמת, תמהתי לשאלה. הואיל ויודע הוא דברי הגמרא, ודאי יודע הוא המשכב: יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשי הקול -

ואם הזכרנו גמרא זו, נאמר בה רעיון נפלא, ונוקב כל כך.

רבי ירוחם ממיר זצ"ל העיר, שהצרת באה על לשון הרע, ואמרו בגמרא (ערכין טז ע"ב): מה נשתנה מצוה שאמרה תורה יביא שתי ציפורים לטהרתו, אמר הקדוש ברוך הוא: הוא עשה מעשה פטיט (כלומר פטפט בלשון) לפיכך אמרה תורה יביא קרבן פטיט [שהציפורים מצפצפות בכל שעה (רש"י)]. ותמוה, שהציפורים אינן מדברות לשון הרע ואינן מוציאות שם רע ומסכסכות בין איש לרעהו, ומדוע מביאים אותן כקרבן על לשון הרע.

רואים מכאן, הסיק, שיסוד התביעה על מספר לשון הרע, היא על ה"פטיט". שנתן דורך ללשונו, שפטפט כציפור, ו"ברב דברים לא יחדל פשע, וחושך שפתיו משכיל" (משלי י ט).

והוא הדין כאן, "יבוא דבר שבקול ויכפר על דבר שבקול", מה הדמיון בין קול הפעמונים שהוא קול סתמי, לדיבור לשון הרע, אסור ומרושע. אלא שהן הן הדברים: יסוד התביעה, ששחרר שפתיו לפטפטו תדיר כפעמונים אלו המשמיעים קולם עם כל פסיעה, והדרישה היא: "והיה פי ראשו בתוכו, שפה יהיה לפיו סביב" (שמות כח, לב), לשים גדר ומחסום לפה (רבנו בחיי ו"שפת יכהו"), וממילא ימנע מלשון הרע!

כל זה, בדרך אגב. אבל מה שאל ראש הישיבה. שתקתי, הבנתי שיש בפיו תשובה. וצדקתי.

אמר: "הגמרא מצביעה על קול הפעמונים, והמפרשים על אריגת שפת המעיל. ואני סבור, שהיסוד מובע גם במעיל עצמו. בין שפתו העליונה לפעמונים בשוליו, מהוה הוא יריעה ארוכה שכולה תכלת, כרקיע השמים הפרוש מעל לראשו מאופק על אופק (במדבר רבה ד, יג) - מדוע? אסביר -

ב"כלי יקר" (ויקרא יד, ד) כתב, שמספר לשון הרע משול לזבוב, שאינו שואף אלא למקום זוהמה וממשך לכל פצע ומוגלה ומטיל שם רמותיו, מזהם ומרעיל. וזהו שנאמר (קהלת י, א): "זבובי מות יבאיש [כל כונתם להבאיש ריחו של אדם], יביע [אומר וידבר אף על אדם שמעשיו כמו] שמן רוקח. [כי בעיניו] יקר מחכמה ומכבוד, סכלות מעט". יאם יראה מה שנחשב בעיניו כסילות ופגם, מעטים ככל שיהיו, זה יכריע את הכף ויתעלם מכל המעלות העצומות, מחכמה ומכבוד. ואם כן, מה ההוראה עבורו, מה העצה היעוצה -

שלא יהיה כזבוב המתמקד בקודה אחת, וניחה, אלא יראה את יריעת התכלת, כיריעת השמים (שבת יא ע"ב), מאופק עד אופק, ויראה שהכל מאיר זוהר, ויבין שהביקורת - אם ישנה - זניחה ועזירה ואין בכוחה להאפיל על כל הטוב והחיובי. וכמו שפרשו "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (אבות פ"א מ"ו) שיש באדם תכונה שבאבחנה נקודה שלילית פוסל הוא את האדם מכל וכל. ואין זה צודק ואינו הגון, התעלם ממנו.

המשיך ללכת.

משה מסיני וראה ישראל באותו מעשה, הביט באהרן והיה מוקיש עליו בקורנס, והוא לא נתכן אלא לעכבם עד שירד משה, ומשה היה סבור שהיה אהרן שתי עמהן, והיה בלבו עליו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, יודע אני כוננתו של אהרן היאך היתה לטובה

משה רבינו ירד מן ההר... ורואה את אהרן מכה בפטיש על העגל ועל המזבח... אמר משה רבינו "מה, אח שלי עושה עגל?" ... נתרחק ממנו משה רבינו. אמר הקב"ה למשה - אתה רואה בעיניי, אני רואה מה נעשה בליבו של אהרן... אתה רואה אותו לוקח קורנס ומכה, אני יודע שכל מה שהוא עשה, זה הכל כדי למשוך זמן...

ממשיך המדרש - משל לכן מלכים שזחה דעתו עליו ונטל את הצפורן לחתור בית אביו, אמר לו פדגוגו אל תיגע עצמן תן לי ואני אחתה, הציץ המלך עליו ואמר לו יודע אני היאך היתה כוננתך, חייך איני משליט בריה על פלטיין שלי אלא אתה. כך בשעה שאמר ישראל לאהרן (שמות לב, א) קום עשה לנו אלהים, אמר להם (שמות לב, ב) פרקו נזמי הזהב, אמר להם אני כהן, אני אעשה אותו ומקריב לפניו, והוא לא נתעסק אלא לעכב עד שיבוא משה. אמר לו הקדוש ברוך הוא אהרן יודע אני היאך היתה כוננתך, חייך אין אני משליט על קרבנותיהן של בני אלא אתה, שנאמר: ואתה הקרב אליך, היכן אמר לו הדבר הזה למשה, במשכן.

יוצא, שמשה רבינו נתרחק מאהרון אחרי המעשה... אלמלא הקב"ה שאומר לו ואתה הקרב אליך, משה היה נשאר רחוק ממנו. **אומר הספר נתן דעת, בא תראה מה זה משה רבינו:** האחים האהובים כל כך, שחז"ל אומרים עליהם מי יתכן כאח לי... מאז ששת ימי בראשית ועד עכשיו, לא היו אחים כאלה. כשרואה משה רבינו את אח שלו, מחובר לעגל, לא רוצה איתו שום קשר. למה?! זה אח שלך!

עגל ואני, אין לי חיבור איתך! לא רוצה להתקרב! צריך שהקב"ה יחזור לצוות אותו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך. דברי מדרש בפרשת השבוע.

רבותי, אני רוצה ללכת לעוד מדרש אחד, ועליו בע"ה, נרחיב בס"ד: **אומר המדרש שמות רבה {פרשה לו, ד} - דבר אחר, ואתה הקרב אליך, הדא הוא דכתבי (תהלים קיט, צב) לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעיני, כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה: ואתה הקרב אליך, הרע לו, אמר לו תורה היתה לי ונתתיה לך, שאלולי היא אבדתי עולמי. משל תחכם שנטל קרובותו ועשתה עמו עשר שנים ולא ילדה, אמר לה בקשי לי אשה, אמר לה יכול אני לטל חוץ מרשותך אלא שהייתי מבקש ענותנותך. כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה, יכול הייתי לעשות לאחיך כהן גדול חוץ מדעתך, אלא שהייתי מבקש שתהא גדול עליו.**

רבותי, המדרש פלא מופלא, כל הקטע במדרש... **ואתה הקרב אליך, הרע לו למשה רבינו נעשה רע, כשהקב"ה ביקש ממנו לקחת את אחיו, ולמנות אותו?! זו משה רבינו, שלפני כמה פרשיות... פרשת שמות, אומרת התורה {ד, יג} שלח נא ביד תשלח... אני לא הולך לפגוע באח שלי... וחז"ל אומרים מי יתכן כאח לי - משה רבינו שמע, שיחמישה מיליון אנשים מחכים לגאולה, ואומר "אני לא הולך לגאול את ישראל!"**

עד שהקב"ה לא אומר וראך ושמך בלבו - אהרון אחיך מחכה לך... אתה תראה איזה תזמורת הוא יעשה לך, כשאתה בא... עד שמשה רבינו לא שומע את המשפט הזה, הוא לא הולך לגאול את ישראל... רבותי, בא הקב"ה למשה רבינו, ואומר לו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, שנתיים לאחר שמשה רבינו לא היה מוכן ללכת אם אהרון יפגע... בא הקב"ה למשה ואומר - בבקשה, תמנה את אח שלך... אני? את אח שלי? הרע לו... למשה רבינו נהיה לו רע! הייתכן להבין דבר כזה... שאח קטן הולך למנות אח גדול, ונהיה לו רע???

הוא היה מנהיג של ישראל לפניך... מגיע לו הנהגה לפניך... הקב"ה נתן לך את התפקיד שלו כדי שאתה תהיה המנהיג! יש תפקיד נוסף... נותנים כהונה, אתה רוצה אותה? **השאלה היא עוד יותר גדולה - כתוב בחז"ל, שבשעה שמשה רבינו סירב בסנה... אמר לו הקב"ה - בגלל שסירבת, אתה לא תהיה כהן... הכהן יהיה אחיך. הוא כבר ידע שאח שלו יהיה כהן, אז מה זה הרע לו למה רבינו... מה מונח כאן? רבותי, כדי להסביר את הדברים, ישנם כמה וכמה מהלכים, לא נספיק את כולם היום... אבל לפחות את חלקם:**

כותב הכתב סופר - בפרשת פנחס, אומר הקב"ה למשה רבינו, לעלות להר העברים... (כז, יב) וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל (יג) וראיתה אתה ונאספת אל עמך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך אמר הקב"ה למשה רבינו - תעלה אל ההר, אתה עומד להסתלק מן העולם, גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך

אומר רש"י - כאשר נאסף אהרן אחיך. מכאן שנתאוה משה למיתתו של אהרן. שואל הכתב סופר - מה זה ונאספת אל עמך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך? בלי המילה גם אתה, זה לא מסתדר! **כותב הכתב סופר** תשובה נפלאה ביותר - אדם חי בעולם הזה, כדי לקיים מצוות, שנאמר {קהלת יב, יג} סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם... בשביל זה האדם ירד לפה... מאה ועשרים שנה לקיים מצוות. ברגע שאדם סוגר את העיניים, אומר לנו כבר דוד המלך בתהילים {קטו, יז} לא המתים יהללו יה ולא כל ירד דומה.

העני רץ אחריו וחינן קולו: "תן לי לפחות קופיקה אחת!" ולא נתן. כפי הנראה הכיר את המבקש וידע שהוא מטיל עצמו על הציבור בלא הצדקה.

ואמר הסבא מסלובודקה זצ"ל: באותו מעמד, הערכתיו שבעתים משהערכתיו קודם לכן. כי בתחילה סברתי שהוא בעל לב רך ורחום, נתבע ונותן. אך עתה, כשראיתי שביכולתו להקשיח לבו לצורך ולא לתת אף פרוטה אחת, הבנתי שכל סכומי הכסף העצומים שהוא מחלק לצדקה ולהחזקת תורה באים מתוך חשבון ובהיחנה!

וכבר היה מעשה באחד מבני החבורה שהעניק כל אשר לו לצדקה. נקרא לפני רבו, הרבי מפשיסחא זצ"ל, שהוכיחו על שעובר על תקנת אושא (כתובות נ"א) שהמבזבז אל יבזבז יותר מחומש, שמא יצטרך לבריות.

ענה: "מקור התקנה, בחשש מפני העתיד. ואילו אני מקיים את הכתוב: "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, יג), ואל תחקור אחר העתידות (רש"י) - כאילו עברו מתקני אושא על הציוני..."

העיר הרבי: "בהגדה של פסח, החכם שענינו בראשו הוא המשובח, ולא הבן התם"...

והלה בשלו: "הן יעקב אבינו השתבח בהיותו איש תם (בראשית כה, כז)..." השיבו הרבי: "לא השתבח בהיותו 'תם', אלא 'איש תם', שפירושו בעלים על מידת התמימות. כשצריך היה, התנהג בתמימות. כשהוצרך להתעמת עם לבן הארמי, אמר: 'אחיו אני ברמאות'" (מגילת יג ע"ב)!

התנאי הראשון הוא אפוא, שלא יהא מקובע על מידה מן המידות, אלא שידע להשתמש בהן ובהפכן. והתנאי השני, חשוב לא פחות: שידע מתי להשתמש בכל מידה!

ידועים בענין זה דברי הרבי מפשיסחא זצ"ל: לכל אדם צריך שיהיו שני כיסים. באחד, "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז), ובשני: "בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לו ע"א) -

ובדרך כלל, מחליפים בין הכיסים... ואז, עלול האדם להיות רחמן על האכזרים ואכזר על הרחמים (תנחומא מצורע א), והשתמש בכל מידה שלא במקומה ובשעתה.

דוגמה לדבר: שינוי (אבות פ"ה מ"ה) שלא הקפדן מלמד. ולאידך גיסא הורונו: "זרוק מרה בתלמידים" (כתובות קג ע"ב). הכיצד, כל מידה במקומה ושעתה. כיוצא בכך שינוי (ברכות לה ע"ב) אמר רבי שמעון בר יוחאי: אדם חורש בשעת חרישה זורע בשעת זריעה, קוצר בשעת קצירה וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה! ואותו רבי שמעון בר יוחאי אמר במסכת מנחות (צט ע"ב) שאפילו לא קרא אלא קראית שמע שחרית וערבית קיים: "לא ימוש ספר התורה מפייך, והגית בו יומם ולילה" (יהושע א, ח). הכיצד, אלא שכל אדם צריך למצוא הפסוק המתאים לו. הבעיה, שאנשים מוצאים את הפסוקים המיועדים לאחרים...

זכיר: רבי יוחנן ואילפא עסקו בתורה מתוך הדחק, והחליטו לצאת ולסחור. אמרו: נקיים בעצמנו את הפסוק (דברים טו, ד): "אפס כי לא יהיה בך אביון". כחום היום ישוב בצל כותל לסעד נפשם, שמע רבי יוחנן מלאכים האומרים: "הבה נפיל עליהם את הכותל. שמניחים חיי עולם ופונים לעסוק בחיי שעה", ואמר האחד: "יש ביניהם אחד שהשעה עומדת לו". שאל רבי יוחנן, ואילפא ענהו שלא שמע דבר. אמר רבי יוחנן: אם כן אין הדברים מיועדים אלא לי, ולי עומדת השעה. אמר לאילפא: "אני שב ללימוד התורה". שאלו: "ומה על הפרנסה?" ענהו: "אקיים בעצמי את הפסוק (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (תענית כא ע"א).

יש להבין: וכי לפני כן לא ידע פסוק זה?

אלא שלפני כן סבר שהפסוק "לא יהיה בך אביון" מתייחס אליו, ועתה הבין שהכתוב "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" מכוון אליו!

זו הוראת השעטנו בבגדי הכהן הגדול [ויש אומרים: אף באבנט של הכהנים (יומא ו ע"א דף יב, ועוד)], שבעבודת ה' יש צורך לנקוט במידות מנוגדות. המאונות זו את זו. ומקיימים בכך מצות "והלכת בדרכיו" (דברים כח, ט, מ"ע ח). שמצד אחד: "חסד אל כל היום" (תהלים נב, ג) מצד שני "ואל זעם בכל יום" (תהלים ז, יב).

ברם, גם זאת נלמד: וכמה זעמו, רגע (ברכות ז ע"א), שנאמר: "כי רגע, באפו. חיים, ברצונו" (תהלים ל, ו). רגע של מדת הדין, מול עשרים וארבע שעות חסד - ואף בבגדי הכהן הגדול: הצמר המסמל את מידת הרחמים, מצוי בתכלת ובארגמן ובתולעת השני. ומולם, חוט אחד של שש, הפשתן המסמל את מידת הדין -

כמה עלינו ללמוד מזה!

שגם אם נשתמש בכל המידות לעבודת ה', השימוש העיקרי יהיה במידת החסד. וגם אם נאלץ לדחות חלילה, שהרי שמאל, היד הכהה, היא הדוחה, והימין מקרבת (סנהדרין קז ע"ב, סוטה מז ע"א), "כאדם המשתמש ביד ימינו, שהיא עיקר (רש"י שבת פח ע"ב)!

מיד אחרי הדלקת המנורה, מצוה הקב"ה את משה רבינו (כתב, א) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי אהרן נזב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן. מה זה ואתה הקרב אליך?

אני אקריא את דברי המדרש על הפסוק הזה {מדרש רבה לו, ב} - בשעה שירד

ידי דומה – אלה שנכנסו בידיים של דומה... הוא הממונה על המתים ... אין להם שום דבר, לא יכולים להלל, לא יכולים לעשות שום דבר ...

אבל הבן-אדם, יכל להמשיך לקיים מצוות, גם בלי קיום מצוות... איך? כל המניח בן כמותו, כאילו לא מת.

אם אדם מניח בן כמותו, שממשיך לעשות את המצוות, כאילו לא מת. למה? **אומרים חז"ל** – **כי ברא, כרעא דאבוה** – הבן הוא הרגליים של האבא... האבא כבר לא יכל ללכת, הוא נמצא בתוך הבור, הוא לא יכל לזוז... אבל הבן, בעשיית המצוות, פועל מכוחו של האבא...

אם הוא פועל מכוחו של האבא, אז המצוות ממשיכות להזדקק לזכותו של האבא.

צריכים לדעת, שזה גם לחובה וגם לזכות – הזכות בקיום המצוות, והחובה בקיום העבירות רח"ל.

גם על זה מענישים את ההורים, ולכן כתוב **ספרי חיים וספרי מתים נפתחים** ... **אומרים חז"ל** – מביאים את ההורים לדין מחדש, על מה שעושים הילדים במהלך השנה.

אומר הכתב סופר – האדם יש לו תפקיד אחד... לחיות ולקיים מצוות... וכשהוא מת – להשאיר בנים כשרים, שימשיכו את העבודה שלו .

כשהקב"ה מצוה את משה רבינו, בפרשת חקת, לקרוא לאהרון ולאעזר ולהעלות אותם להר ההר... שם אמר אהרון להסתלק.

אומרת התורה (פרשת חקת, כ, כה) – **קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אתם הר ההר.**

אומר רש"י – **קח את אהרן**. בדברי נחומים, אמור לו, אשריך שתראה כתרך נתון לבנך, מה שאין אני זכאי לכך.

אשריך, אמר לו משה רבינו, מי זוכה לכזאת פטירה, שהכתר שלו עובר לבנים שלו?!

משה רבינו התהווה לכזאת פטירה ... אהרון עולה להר ההר, בריא עד יום מותו, בהפתעה מוחלטת... "הנה, תעביר את הבגדים לבן שלך" תראה איזה יופי, אשריך?!

אמר לו הקב"ה – **ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך** – גם אתה תזכה לזה.

שואל הכתב סופר – איפה זכה לזה משה רבינו?!

הקב"ה אמר לו **ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך** ... הוא לא זכה ...

משה רבינו עלה למות, אף אחד לא היה איתו ... מת לבד, רק הקב"ה התעסק בקבורה שלו, משה רבינו לא הוריד את הגלימה שלו והלביש את בנו... לא את גרשום ולא את אלעזר ...

אז איפה קיים הקב"ה את הציווי **ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך**?

בא ונלמד את המדרש שלמדנו עכשיו...

אומר הכתב סופר – כיוון שאמר הקב"ה למשה רבינו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי... הרע לו למשה רבינו... מה הרע לו?

אילו היה אומר רק **הקרב את אהרן**... למשה רבינו לא היתה שום חלישות הדעת... אבל מה הוא אומר?

ואתה **הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו** ...

אמר משה רבינו – אתה ממנה אותו ואני מושך אותו ביחד עם הבנים שלו?!

הבטחת לי ריבונו של עולם... הבטחת לי **ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך**!

אני לא רואה שאתה מצוה אותי, שאני אמנה את הבנים שלי אחרי בהנהגה... בשעה שאמרתי לך ריבונו, של עולם (במדבר כז, טז) **יפקד ה' אלקי הרוחת לכל-בשר איש על-העדה**... אמר משה רבינו – למי הוא מתכוון **איש על-העדה**? **אומרים חז"ל במדרש** – אמר משה, הגיע הזמן למנות את ילדי לממשיכי הדרך שלי.

אם משה רבינו חשב שילדיו ראויים להמשיך את הדרך, סימן שהם מתאימים לזה מבחינה רוחנית .

הקב"ה אומר לו – הבנים שלך לא יהיו ממשיכי הדרך... אז מי יהיו ממשיכי הדרך יהושע בן-נון, שנאמר (משלי כז, יח) **נצר תאנה יאכל פריה ושמר אדניו יכבד** ... הוא ימשיך.

אמר משה רבינו – ואתה **הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי** ... ריבונו של עולם, אני הולך למנות את אהרון... ועל המקום, גם את בניו לממשיכי הדרך, איפה ההבטחה שלך **ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך**???

אמר לו הקב"ה – אני לא מבין מה אתה רוצה... תורה היתה לי ונתתיה לך, מה אתה רוצה?!

שואל הכתב סופר – מה התשובה?

מה זה שבן-אדם אומר "אני רוצה שהבנים שלי ימשיכו בדרכי?!"

אני כהן... הבן שלי ממשיך בדרך שלי... לוקח את הבגדים וממשיך ככהונה .

אמר לו הקב"ה – זה סקטור מאוד מצומצם של כוהנים... אתה משה רבינו, כל עם ישראל ממשיך בתורה שאתה הבאת... תורה היתה לי ונתתיה לך!

אז כל מי שיושב ועוסק בתורה, זה נזקף לזכותו של משה רבינו!

אומרים חז"ל – **ברא, כרעא דאבוה** – הרגליים של הבן ממשיכים את האבא .

אמר הקב"ה למשה – אתה לא צריך את זה, למה?

מסיבה אחת פשוטה ... כיון שאתה קיבלת את התורה, ועצם זה שאתה מקבל התורה, כל תורה ותורה שנלמדת בעולם, נזקפת לזכותך! אם ככה, מה אתה בא בתלונות???

ואתה **הקרב אליך את אהרן אחיך** ... הרע לו למשה רבינו – "איפה הילדים שלי?" הילדים שלך?!

כל מיליוני היהודים, שגמרו השבוע מסכת יומא והתחילו מסכת סוכה, זה הכל שלך! זה הרגליים שלך! זה ה- **ברא כרעא דאבוה** שלך! אז מה חלשה דעתך?!

אומר הכתב סופר – עכשיו תבין, מה אמר משה רבינו, מה הרע לו ... ומה התשובה: שהוא קיבל משמים...

אומר הספר הפרינו, **לבעל קיצור שולחן ערוך** – איזה נס שלא מונו ילדיו של משה רבינו, כי אם התורה היתה ניתנת למשה רבינו בירושה, התורה היתה נשארת אך ורק לבניו של משה רבינו...

אין דבר כזה שישאל יהיה כהן, כי הכהונה ניתנת לאהרון ולבניו... אין דבר כזה, שמי שקיבל מלכות, זה עובר לבניו.

מי שסיים מסכת יומא השבוע יודע ... אומרת הגמרא – כתר כהונה לקח אהרון, וממשיך לבניו... כתר מלכות קיבל דוד המלך, וממשיך לבניו... כתר תורה, מונח וכל אחד ואחד יכל לבוא לקחת אותו, וללמוד תורה.

אומר ספר אפריון – זה מה שאומרים במשנה באבות (יב, ב) **רבי יוסי אומר, יהי ממון חבךר חביב עליך כשליך**. והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים... התורה היא לא בירושה, היא ניתנה במתנה... אם כך, כל אחד יכל לבוא וללמוד בה.

לאחר היסוד הנפלא הזה, הבנו מה אירע למשה רבינו ומה התיקון... רבתי, הפירוש הבא שנאמר אותו, הוא פירושו של הבעל זרע ברך, תלמידו של המגלה עמוקות, ר' ברוך ברכיה שפירא, והרעיון שלו מופיע בספר זרע ברך ... וכידוע לכולם, שכל נושא שהזרע ברך נוגע בו, הוא פשוט חורש את הנושא מכל כיון שהוא, ומגלה חידושים עצומים שלא שמעתם אודן מעולם...

הדברים שלו מאוד קשים לפיענוח, ולכן נאמר על קצה המזלג את היסוד שלו... אני אקדים הקדמה לדבריו, וברגע שנלמד את הדברים... לכאורה, הדברים יישמעו לנו בלתי הגיוניים בעליל ... אבל יש להם סימוכין, בדברי חז"ל בפרשת כי תשא.

פותר הזרע ברך ואומר כך – המנורה, כל הדברים שהיו בה, מכוונים כנגד חמישה חמשי תורה – במנורה יש כפתורים, יש פרחים, יש גביעים, יש גובה י"ח טפחים, יש שבעה קנים... הכל מכוון כנגד חמישה חמשי תורה בדקדוק.

כותב האר"י הקדוש – שבעת הקנים של המנורה, מכוונים כנגד שבעת התיבות של הפסוק הראשון, בפרשת בראשית... **בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ** – יש כאן שבעה תיבות, כנגד שבעת הקנים של המנורה .

במנורה, כותב האר"י הקדוש, ישנם אחד-עשר כפתורים... כנגד הפסוק הראשון בחומש שמות- ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו .

במנורה ישנם תשעה פרחים, כנגד הפסוק הראשון בחומש ויקרא – **ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר** . הגובה של המנורה, כותב האר"י הקדוש, י"ח טפחים.

כותב האר"י הקדוש – י"ח טפחים, הם לא י"ח טפחים מלאים... הגובה של המנורה הוא לא מטר שמונים ... הוא שבעה-עשר טפחים ועוד קצת... הקצת הזה, נחשב לטפח מלא... ישנם י"ז טפחים מלאים.

אומר האר"י הקדוש – בפסוק הראשון בחומש במדבר, תמצא י"ז תיבות . יש במנורה כ"ב גביעים, בכל אחד מששת הקנים, היה שלושה גביעים... $6 \times 3 = 18$ ... ובקנה המרכזי היה ארבע גביעים.

$18 + 4 = 22$.

כ"ב גביעים, הוא כנגד הפסוק הראשון {דברים א, א} **אלה הדברים אשר דבר משה** ...

יוצא, שכל הסימנים הנמצאים במנורה... כך כותב האר"י הקדוש... כך כותב הגאון מוילנה ועוד ... מכוונים כנגד התורה הקדושה .

בא רבינו בחיי {פרשת תרומה} וכותב – כ"ב הגביעים הנמצאים במנורה, הם כנגד כ"ב אותיות, שבהם ניתנה התורה.

אם אתם רוצים, תסתכלו גם ברקנטי שכותב – כ"ב הגביעים, הם כנגד פמליה של 22,000 מלאכי השרת, שליוו את הקב"ה, בשעת נתינת התורה.

בא החתם סופר ואומר – ששת הקנים שבמנורה, כנגד שישה סדרי משנה.

רבתי, יוצא שכל המנורה הזאת, על כל הדברים שבה- הכפתורים, הגביעים, הפרחים, הגובה... הכל מכוון לחמישה חומשי תורה .

אומרים חז"ל – כל השמן רומז לחכמת התורה ... זה קשור יותר לחנוכה, כפי שידוע לכולם ...

אומרת הגמרא {מסכת ברכות נז, א} – **הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה שנאמר** {שמות כז-כ} **ויקחו אליך שמן זית זך** .

{קהלת ח, א} **חכמת אדם תאיר פניו** – החכמה של האדם, מאירה לו על הפנים .

בא הספר זרע ברך וזורק פצצה:

משה רבינו שבר את הלוחות... הוא יורד מן ההר, שבוע הבא בע"ה נקרא את זה, פרשת כי תשא... הוא רואה שעם ישראל עושה עגל, הוא לוקח את הלוחות וזורק אותם.

שואל הזרע ברך שאלה עצומה ... כשקראתי אותה בפעם הראשונה קבלתי צמרמורת – מי התיר לך לשבור לוחות שלא שלך?

רש"י כותב בספוק האחרון בתורה ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל.
לעיני כל ישראל. שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר ואשרם לעיניהם (דברים ט, יז), והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר אשר שברת (שמות לד, א), יישר כחך ששברת (שבת פז).
יישר כחך ששברת – תודה רבה ששברת את הלוחות.
בא הספר זרע ברך ושואל – מי התיר לך לשבור את הלוחות? זה לא שלך, מה אתה שובר!?

מביא הספר ראיה מפורשת מדברי מדרש.
אומר המדרש רבה (פרשת כי תשא מ"ו, א):
ראה שאין לישראל עמדה... משה רבינו יורד ורואה את העגל, אמר תשמעו, עם ישראל לא יוצא מהחטא הזה... החטא הזה הוא לעד, אין יציאה ממנו... הלך משה וחבר נפשו עמהם... אמר משה כולם עשו את העגל, או שלא מיחו, היחיד שלא היה פה שעשו את העגל, זה אני. יוצא שאני היחיד שלא חטאתי, אלך להצטרף עמהם, גם אני בחבילה.
ושבר את הלוחות. ואמר להקדוש ברוך הוא הם חטאו שעשו את העגל ואני חטאתי ששברתי הלוחות... קל וחומר. אומר משה חטאתי ששברתי את הלוחות. כל הקל וחומר לא רלוונטי, תבקש רשות.
אם מוחל אתה להם אף לי מחל, שנאמר (שמות לב, לב) ועתה אם תשא חטאתם, כן לחטאתי מחל, ואם אין אתה מוחל להם אל תמחל לי, אלא (שמות לב, לב) מחני נא מספרך אשר כתבת.

אמר רבי אחא, לא זו משם עד שפנה חטיה שלהם משה רבינו לא זו מהמקום, עד שאמר לו הקב"ה שהוא מוחל לו על החטא שנאמר (שמות לב, טו) ויפן וירד משה.

כיון שפנה חטיה שלהם – כיון שמשה רבינו הצליח להשיג כפרה על חטא העגל... אמר משה הרי היה לישראל מי שיבקש עליהם, אני מי יבקש עלי, התחיל מצטער על שבור הלוחות.

רבותי, עד כאן קטע ראשון במדרש.
הדבר הזה של שבירת הלוחות, הוא דבר לא מובן...
אומר רש"י - ישר כוח ששיברת...
שואל הזרע ברך - מי התיר לך לשבור את הלוחות?

הנה משה רבינו שבר את הלוחות, ואומר ריבוננו של עולם חטאתי!
איפה נתכפר משה רבינו, על שבירת הלוחות?
רבותי זה פרשת השבוע שלנו, שימו לב...

אומר הזרע ברך - ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך... הייתכן? למה ו החיבור?

תגיד אתה תצוה את בני ישראל... למה באף כלי, לא כתוב ואתה תצוה?
אומר הרמב"ן - ואתה תצוה כל שמן צריכים להביא אליך.

שואל הזרע ברך - למה צריכים להביא אליך?
כל כלי לא צריך להביא אליך... עצים למערכה, וחייטים ללחם, וכבשים לתמידים לא צריכים לבוא, רק השמן, מה יש?

אומר הספר זרע ברך - פשוט מאוד... אמר משה לפני הקב"ה - ריבוננו של עולם, לעם ישראל השגת מחילה לחטא העגל... איך השגת מחילה?
(כה, ב) ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (ג) ואת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת
אומר רס"ח ז"ל במדרש (תנחומא פרשת תרומה, אות ח) - יבא זהב שבמשכן ויכפר על זהב שנועשה בו את העגל.

יוצא, שהקב"ה נתן לעם ישראל כפרה על חטא העגל, לעשות משכן.
אומר משה - ריבוננו של עולם, לעם ישראל נתת כפרה, ועשו את המשכן ויכפרו על חטא העגל... אני ששברתי את הלוחות, מה תהיה כפרתו?
אמר לו הקב"ה - ואתה... הכפרה שלך... בפרשת תרומה, נאמרת כפרה לישראל על חטא העגל... משה רבינו הרי לא היה בחטא העגל... אם הוא לא היה בחטא העגל, אז הוא לא צריך כפרה בבניית המשכן... על מה הוא צריך כפרה? על שבירת הלוחות.

אמר לו הקב"ה - ואתה... אתה יודע מה תהיה כפרתך, על שבירת הלוחות?
תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיבת למאור להעלת נר תמיד... אתה מטפל במנורה, אתה עושה את המנורה, את השמן מביאים אליך, רק אתה מתעסק במנורה, למה?

אומר הזרע ברך - כי המנורה מכוננת, כנגד חמישה חמשי תורה... שבע הקנים, כנגד הפסוק הראשון בבראשית, וההמשך הסברנו... הכ"ב גביעים, כנגד הפסוק הראשון בדברים והתשע כנגד ויקרא... הי"א כנגד שמות... הי"ז כנגד במדבר... יוצא שכל דבר, מכוון כנגד חמישה חמשי תורה.

אמר לו הקב"ה - הם התכפרו במשכן, ובמה אתה מתכפר ששברת את הלוחות? ויקחו אליך שמן זית זך... אתה תיקח את השמן, ואתה תטפל במנורה... אתה תבנה את המנורה כתיקנה, על זה ששברת את הלוחות.

אתה תעשה את המנורה, שהיא כנגד תורה שבע"פ, כי עפ"י שנים עדים, יקום דבר...
כותב הכלי יקר - בפנים יש לך את הלוחות במ"ם וסמ"ך היו עומדים... בחוץ, יש לך את המנורה...

שבירת את הלוחות לעיני כל ישראל, אז מה תהיה הכפרה?
תהיה לך כפרה במנורה שאתה מתעסק איתה... יביאו אליך את השמן, ואתה תעסוק בה, זה יהיה הכפרה שלך.
לכן יש כאן ו החיבור... ואתה - הם התכפרו בפרשה הקודמת... בפרשת תרומה,

ואתה... מתי אתה מתכפר?
ויקחו אליך שמן זית זך.
עכשיו אתה מבין, למה זה ויקחו אליך שמן זית זך?
אמרנו תביא את זה אחרי הבניה של המשכן...
אמר משה רבינו - הם התכפרו כבר, במה אני מתכפר?
אמר הקב"ה - רגע אחד... לפני שאני מצוה על הבגדים, בא נסגור את העיני עם משה רבינו... נגיד מה הכפרה שלו, במה הכפרה שלו?
ואתה תצוה את בני ישראל.

רבותי, לאחר הפצצה הנפלאה הזאת, בואו נלך עוד שלב אחד:
ראיתי לפני שנים... נראה לי שזה היה בספר חקרי לב שאומר... עכשיו תבין טוב מאוד... בפרשת תרומה, לא מופיע שמו של אהרון הכהן... בפרשת תצוה, לא מופיע שמו של משה רבינו, למה?
בפרשת תרומה, זה היה הכפרה על חטא העגל, שעשה אהרון הכהן... לכן שמו לא מופיע.

בפרשת תצוה, על מה הכפרה?
על שבירת הלוחות, מי עשה?
משה רבינו, לכן שמו לא מופיע.

אומר הזרע ברך - עכשיו בא נלמד ביחד את המדרש...
אומר המדרש שמות רבה (פרשה לו, ד) - דבר אחר, ואתה הקרב אליך, הדא הוא דכתב (תהלים קיט, צב) לולי תורתך שעשעני אז אבדתי בעניי, כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה: ואתה הקרב אליך, רע לך, אמר לו תורה היתה לי ונתתיה לך, לא מופיע.

בפרשת תצוה, על מה הכפרה?
על שבירת הלוחות, מי עשה?
משה רבינו, לכן שמו לא מופיע.
אומר הזרע ברך - עכשיו בא נלמד ביחד את המדרש...
אומר המדרש שמות רבה (פרשה לו, ד) - דבר אחר, ואתה הקרב אליך, הדא הוא דכתב (תהלים קיט, צב) לולי תורתך שעשעני אז אבדתי בעניי, כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה: ואתה הקרב אליך, רע לך, אמר לו תורה היתה לי ונתתיה לך, לא מופיע.

שהקב"ה ראה שהרע למשה רבינו, היתה לו שאלה עצומה - תורה היתה לי ונתתיה לך, למה נתתי לך את התורה?
אומרת הגמרא (מסכת שבת פט, א) - וא"ר יהושע בן לוי בשעה שירד משה מלפני הקב"ה בא שטן ואמר לפניו רבוננו של עולם תורה היכן היא אמר לו נתתיה לארץ הלך אצל ארץ אמר לה תורה היכן היא אמרה לו {איוב כח-ג} אלקים הבין דרכה וגו' הלך אצל ים ואמר לו אין עמדי הלך אצל תהום א"ל אין בי שנאמר {איוב כח-יד} תהום אמר לא בי היא וים אמר אין עמדי אבדון ומות אמרו באונינו שמענו שמעה חזו ואמר לפני הקב"ה רבש"ע חיפשתי בכל הארץ ולא מצאתיה אמר לו

לך אצל בני עמרים
צריך להבין את המילה הזאת... מה זה לך אצל בני עמרים...
כולם יודעים, שמכנים משהו שלא בשם שלו... זה כינוי גנאי.
כשכלב רצה להשתיק את כולם, בשעה שהוא חזר מהמרגלים, ורצה להגיד שהארץ הזאת טובה, מה הוא אמר?
וכי זו בלבד עשה לנו בני עמרים.

ראיתי פעם, באחד המפרשים על הגמרא בשבת, שאמר - לך אצל בני עמרים... משה רבינו כבר לא נמצא כאן, הביטול של משה רבינו, הוא מחק את עצמו לגמרי.

והאיש משה ענו מאד מכל האדם - משה רבינו איננו כאן.
לך אצל בני עמרים - משה רבינו קיבל את התורה, כי הוא לא נמצא כאן... משה רבינו קיבל תורה מימני... הוא האדם הנמוך ביותר, כמו הר סיני.

ממשיכה הגמרא ואומרת - הלך אצל משה אמר לו תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא אמר לו וכי מה אני שנתן לי הקב"ה תורה א"ל הקב"ה למשה משה בדאי אתה אמר לפניו רבוננו של עולם חמודה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום אני אחזיק טובה לעצמי אמר לו הקב"ה למשה הואיל וניעת עצמך תקרא על שמך שנאמר {מלאכי ג-כב} זכרו תורת משה עבדי וגו'.

עד כאן דברי הגמרא.
שואל הזרע ברך - מה זאת אומרת השטן אומר תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא?! מה הוא לא ראה את משה רבינו, יורד עם שתי לוחות העדות?
הרי כולם ראו... דיברנו שבוע שעבר, ש שאלו מלאכי השרת - מה לילוד אישה ביננו?

לקבל את התורה בא. אז כולם היו שם, גם השטן.
מי נתן למשה רבינו את הקטורת?
השטן... אתה יודע שמשה רבינו לקח את הלוחות, אתה היית שם! אז למה אתה שואל, איפה התורה?

אומר הספר זרע ברך - לא זה הנידון... אז מה הנידון?
חוצץ מהתורה הקדושה, נתן הקב"ה למשה רבינו גם פלפולה של תורה, גם הלכה של תורה, גם אגדתה של תורה, הכל הקב"ה נתן למשה רבינו.

נתן לו זה למשה רבינו, אז השטן שואל "איפה זה?"
נתן לו את הלוחות, אבל פלפולה של תורה לא נמצא כאן כבר, אגדה של תורה - לא נמצא כאן, פסק של תורה - לא נמצא כאן.
אמר הקב"ה - נתתי את זה למשה רבינו בגלל הענווה.

אם ככה, אומר הספר זרע ברך - אמר הקב"ה, הרע לו למשה רבינו? אתה רע לך, שאהרון אחיך התמנה?

איך יכל להיות, אדם שקיבל את התורה בגלל הענווה שלו, נהיה לו רע שאחיו קיבל תפקיד, זה מתאים לאדם שהוא עניו? איפה זה מסתדר עם הענווה שלו?!

אומר הספר זרע ברך, אני יגיד לך מה קרה כאן - משה רבינו ידע, שהתפקיד מגיע לאהרון הכהן... משה רבינו חשש כאן מדבר אחר... משה רבינו חשש, שממה שהקב"ה אמר לאהרון הכהן - ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, היות ושני הפסוקים הראשונים בתחילת הפרשה, עוסקים בכפרת משה רבינו, על מה שהוא שבר את הלוחות ואתה תצוה את בני ישראל - אתה שברת את הלוחות... אתה שבר לך, שתתעסק בענין המנורה... ומיד אחרי שהוא גומר את זה... אומר לו

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך .

אומר משה רבינו - למה זה מופיע כאן ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך? פירוש הדבר, שהקב"ה אומר - אתה גם נתתן גם את זה, וגם לא תהיה כהן. זאת אומרת, חלק מהכפרה של משה רבינו על שבירת הלוחות, זה א' כל, שהוא התעסק במנוחה, וגם שהוא לא יהיה כהן. הראה לו משה רבינו, שזה העונש שהוא קיבל. אמר לו הקב"ה - עונש? על איזה עונש אתה מדבר? ישר כחך ששיברת! עונש? שר אנוי נותן לך, ששיברת!

תורה היתה לי ונתתיה לך - זה השכר שקיבלת!

איפה השכר?

אומר הזרע בריך, בא נקרא עוד קטע במדרש:

ברגע ששבר משה את הלוחות, אמר לו הקב"ה - ואמר לו הקדוש ברוך הוא אל תצטער בלוחות הראשונות, שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהיה בהם הלכות מדרש ואגדות, הדא הוא דכתיב: ויגד לך תעלמות חכמה כי כפלים לתושיה, ולא עוד, אלא שאהיה מבשר שמחלתי לך על חטיה שלך, שנאמר (איוב יא, ו) ודע כי ישיה לך אלוה מעונך.

אמר הקב"ה - אתה אומר עונש?!

ואתה הקרב אליך ... הרע לו למשה רבינו על העונש ... איזה עונש?!

שכר אני נותן לך! ... אני נותן לך פלפולה של תורה, אגדות, הלכות, אתה מקבל הלוחות יהיו שלך ... ישר כחך ששיברת!

אז משה רבינו, מצד אחד צריך כפרה על זה שהוא שבר בלי רשות, ועל זה הוא אומר לו - ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך - ותטפל במנוחה ... זה יהיה כפרה.

אמר משה רבינו - אולי בגלל זה, הוא לא נתן לי כהונה?!

מה פתאום ... אתה תקבל את הכהונה, תקבל את מה שמגיע לך ... הכל בסדר גמור.

אבל מה, אומר לו הקב"ה - תקבל תוספת, בלוחות השניות!

אם ככה, נוכל להבין, מהו ואתה תצוה ולמה זה נכנס כאן, בצמוד לפרשת תרומה:

לאחר כל הדברים שאמרנו, רבותי, באו נשכח את הכל ונגיע לדובדבן ... שימו לב לרעיון נפלא, שמצאתי בספר אור גדליה, הוא אומר - ראיתי את זה באיזה ספר, ואיני זוכר איפה ראיתי.

אני מצאתי בס"ד, את הספר שעליו דיבר האור גדליה, הוא נקרא תכלת מרדכי, של המהרש"ם מבערוזאן - ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון, הסבא של הרב שלום שבדרון הידוע .

אומר המהרש"ם מבערוזאן ... הוא מביא נוסח קצת אחר מהמדרש שכתוב אצלנו, אבל זה לא משנה, אפשר להשתמש עם אותו נוסח:

כתוב במדרש - כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה: ואתה הקרב אליך, הרע לו, אמר לו תורה היתה לי ונתתיה לך, שאלולי היא אבדתי עולמי הנוסח שמביא המהרש"ם מבערוזאן, הוא נוסח קצת שונה - הרע לו למשה רבינו בעיניו - מה הני"מ אם זה בעיניו או לא?

אומר הספר תכלת מרדכי, מביא אותו הספר אור גדליה, ברעיון נפלא ביותר: חס וחלילה! להעלות על הדעת, שהרע לו למשה רבינו ... הרע לו למשה רבינו, שאהרון אחיו התמנה להיות כהן?!

מה הרע לו? משה רבינו לפני שמונה פרשיות, קראנו בתורה, בפרשת שמות - שלח נא ביד תשלח ... אני לא הולך ... אני לא הולך לפגוע באח שלי .

משה רבינו לא הולך לפגוע באח שלו ... וחז"ל אומרים מי יתנך כאח לי - אין אחים כאלה בבריאה, כמשה ואהרן .

אומרים חז"ל {תהילים קלא, ב} - זקן אהרן שירד על פי מדותיו - בשעה שמשחו את אהרן, משה רבינו היה ביחד איתו, כאילו שמשחו אותו . משה ואהרון כאלה אחים, הרע לו למשה רבינו, למנות את אח שלו, הגדול ממנו ... אתה יכל להאמין לדבר כזה?!

אומר הספר תכלת מרדכי, מביא אותו הספר אור גדליה: חס וחלילה!

אומר משה רבינו להקב"ה - ריבונו של עולם, אני רוצה לשאול שאלה ... אתה מוכן להסביר לי, למה אני צריך לקרב את אח שלי? למה אני? כשנגלית אלי בסנה ... בפרשת שמות, שלחת משה למונות אותי? נגלית אלי בסנה ואמרת לי - משה, אתה הולך להיות הגואל של ישראל. לא שלחת משה, אתה באת, ואמרת לי "אתה תהיה הגואל" .

אומרים חז"ל, ששם בפרשת שמות, אמר לו הקב"ה ... אחרי שבעה ימים שהקב"ה מנהל עם משה רבינו משא ומתן - {ד, יד} הלא אהרן אחיך הלי ידעתי כי-דבר ידבר הוא וגם הנה-הוא יצא לקראתך וראך ושמת בלבן - אתה היית אמור להיות כהן, והכהונה תעבור לאהרון אחיך ...

משה רבינו יודע שהוא לא יהיה כהן, הוא יהיה המנהיג ולא יהיה כהן ... כהן יהיה אח שלו .

אז מה זה - הרע לו למשה רבינו?

אומר הספר תכלת מרדכי - אמר משה רבינו - ריבונו של עולם, תרשה לי לשאול שאלה, למה אני האח הקטן של אהרון הכהן, צריך לגשת אליו ולמנות אותי, למה לבזות את אח שלי? ריבונו של עולם, אתה לא יכל לבוא ולמנות אותי? למה אתה אומר לי ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך? תקרב אותו לבד!

תקרא לאהרון ותגיד לו - אהרון, אחיך מנהיג ואתה כהן, למה אני צריך לעשות את זה?

הרע לו למשה רבינו, שהוא שוב פעם צריך לפגוע באח שלו . "אני הולך לפגוע באח שלי?! אני?! לא הולך!"

אמר לו הקב"ה - תורה היתה לי ונתתיה לך ... דיברנו בשבוע שעבר ויקחו לי תרומה ... אומרים חז"ל ויקחו לי? היה צריך לומר ויתנו לי ... מה זה ויקחו? אמר הקב"ה - נתתי לכם את התורה ... נמכרתי עמה!!!

אמר הקב"ה - מה אתה רוצה, קיבלתם את התורה - לקחתם אותי איתה ... אם לקחתם אותי איתה, כשאתה, עמוד התורה מדבר, אז מי מדבר?

הקב"ה מדבר .

אחרי שנתתי את התורה, אני בתוך התורה ... איפה נמצאת התורה?

אצלך!

אומר הקב"ה - רצייתי לגלות כאן את הכלל, שתורה היא הממנה ... ותורה היא הממנה ... ותורה היא הממנה, שנאמר מכרתי לכם תורת, כביכול נמכרתי עמה. אז מה אתה אומר, משה רבינו, שאני פוגע באהרון אחיך?

אם התורה לא היתה ניתנת, כמו שהיה שמייתני אותך ... אז אני ניגלה אליך בסנה, ואני אומר לך ...

אם עדיין לא הייתי נותן את התורה ... אז אני ניגלה לאהרון וקחתי אתה כהן! אחרי שנתתי את התורה, אז עתה, נמכרתי עמה ... כשאתה ממנה בכוח התורה, זה אני ממנה!

למדנו מכאן מה פירוש הדבר ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ... הרע לו למשה, שיש כאן פגיעה ...

אמר הקב"ה - אין כאן שום פגיעה ... כשאתה ממנה, התורה ממנה ואני ממנה ... הכל הוא אותו אחד .

אם ככה, בס"ד נוכל להבין, את מה שכותב האור החיים הקדוש, ובזה בע"ה נסיים:

כותב האור חיים הקדוש {כו, ב} - ובדרך רמז יתבאר הכתוב על דרך מאמר הובא בספר זוהר חדש (בראשית ח') כי ד' גליות של ישראל כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד, גלות הראשון נגאלו בזכות אברהם אבינו עליו שלום, ב' נגאלו בזכות יצחק, ג' בזכות יעקב, והד' תלוי בזכות משה ולזה נתאר הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה.

(ברוך שאמר)

ועשו בגדי קודש

ופרש"י 'זהם יקחו - אותם חכמי לב שיעשו הבגדים יקבלו מן המתנדבים את הזהב ואת התכלת לעשות מהן את הבגדים' .

וצריך להבין מה נשנתו בגדי הכהונה שהוסיף הכתוב לתאר איך שחכמי לב יקחו את הזהב וכו' כדי לעשות את הבגדים, שלא נכתב כן בקרשים וביריעות ובשלחן ובמנוחה ושאר כלי הקודש .

ובאבן עזרא כתב 'זהם יקחו - נאמנים הם' ופירש הרמב"ן את דבריו שלא יבואו לעשות חשבון עם חכמי הלב כמה לקחתם וכמה עלה לכם וכמה העודף, וכמו שכתוב בהפטרות פי' שקלים 'כי באמונה הם עושים' . ובזה מיושב שבאמת היה חילוק בין בגדי הקודש לשאר מלאכת המשכן וכליו, שבמלאכת המשכן וכליו לא לקחו חכמי הלב מהמתנדבים עצמם, אלא שהיו ממונים שמנו וספרו את כל הזהב ושקלו אותם, ואח"כ נתנום לחכמי הלב, וא"כ היו צריכים ליטול במדה ובמשקל כמה זהב שהיה צריך לארון ולשלחן וכו', וא"כ החזירו ובדקו אם השיבו העודף, אבל בגדי הכהונה ניתנו ישיר לאומנים ולא עשו עמהם שום חשבון .

ובספרו פירש 'זהם יקחו את הזהב', שיש עבודה מיוחדת לחכמי לב בלקיחת הזהב מהמתנדבים, 'וכמו שיכינו בעת העשייה כן יכינו כשיקחו את הזהב וכו' . ועדיין צריכים אנו למודעי מדוע נתייחסה העבודה הזו דוקא בבגדי הכהונה .

הרי ששמות הבגדים מכפרים על החטאים והעונות, לעומת הארון השלחן והמנוחה והמזבח שהם משפיעים השפעות טובות על העולם, הכלים עצמם אינם מכפרים רק הקרבנות והקטורת שמקריבין על המזבחות, הם אלה שמכפרים. אבל הבגדי כהונה הם עצמם מכפרים. כמבואר בגמ' ערכין טז 'מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין; כתנות מכפרות על שפיכות דמים דכתיב ויטבלו את הכתנת בדם; מכנסים מכפרים על גילוי עריות דכתיב ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה; מצנפת מכפרת על גסי הרוח כדרבי חנינא דא"ר חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה; אבנט מכפרת על הרורה הלב אהיכא דאיתיה (דכתיב והיה על לב אהרן); חושן מכפר על הדינין דכתיב ועשית חושן משפט; אפוד מכפר על עבודה זרה דכתיב אין אפוד ותרפים; מעיל מכפר על לשון הרע אמר הקדוש ברוך הוא יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול; ציצץ מכפר על מעשה עזי פנים'. ולבד מזאת מכפר הציץ על עון הקדשים, להשלים כל החסרונות שיש בכפרת הקרבנות, למשל כשאתם הביא קרבן חטאת בטומאה, הציץ מרצה עליו .

והנה הקרבנות צריכים כוונת לשמה, לשם ששה דברים הזבח נזב לשם אישים וכו' וכו', ומה קרבנות כך, בגדי כהונה על אחת כמה וכמה, שהם מכפרין בעצם מציאותם, ולכן צוה משה רבינו שצריך כוונות מיוחדות בעשייתן; 'זהם יקחו את הזהב' וכמו שכתב רש"י שיקחו אותם מהמתנדבים בעצמם, וכמבואר בספרונו שיהיה להם כונה מיוחדת בעצם הלקיחה, כשם שהמקדיש קרבן צריך כונה מיוחדת להקדישו, ובכך הוא יוצא מחולין לקודש, אך צריך כונה מיוחדת בלקיחת הזהב לבגדי הכהונה, וזאת בעבור עוצם מעלתם המופלגת שהם מכפרים על החטאים והפשעים בעצם מציאותם .

ופנימיות הדברים מבואר בדברי האריז"ל, כי לכאן איך אפשר לומר שהאפוד מכפר על עבודה זרה, והרי יש קרבנות שמכפרין על השוגגים, והאם נאמר שמכיון שהיו בגדי כהונה שוב אין צריכין להביא כפרה אחרת על אלו העונות? וגילה האריז"ל שד' בגדי כהן הדיוט בסוד ד' אותיות שם הויה ב"ה, וח' בגדי כהן גדול הם ד' אותיות הויה משולבים עם ד' אותיות שם אדני, ובזכותן הכה"ג מעלה את האדם למדרגת אדה"י קודם החטא שלא היה לו כתנות עור אלא כתנות אור, שאין לנו השגה בזה כלל.

וכנודע מה שכתבו בזה בשו"ת נוב"י ובח"ס שהתיקונים על העבירות הם מלבד מצות התשובה, התשובה מכפרת על החטא, אבל לבד מצאת צריך להשיב את האדם למצבו הראשון כמו שהיה קודם החטא. וכתב האריז"ל שזהו פעולת הבגדי כהונה כדי להשיב את האדם למצבו הראשון שקודם החטא. ובספה"ק 'אוי תורה' לבע"מ הצמח צדק ז"ע כתב ע"פ מה שכתוב בגמ' יומא שבסוף תקופת בית שני היו מוכרים את הכהונה גדולה עבור בצע ממון, והרבה כהנים לא הוציאו שנתם, וא"כ צ"ע איך זכו אנשים כאלה להשלים את העבודה דיוה"כ, והרי נכנסו בשלום ויצאו בשלום, אף שהיו במקום אש להבת שלהבת. וביאר הצמח צדק שבזכות שהיו לובשים את הבגדים של הכה"ג, היו בבת אחת מתעלים ממקומם הנמוך וזכו לעלות לדרגת צדיק מופלג מאד, כמו מעלית שיכולה להעלות את האדם בדקה אחת מאה קומות בלי שום יגיעה. אף שבסדר הרגיל היה צריך לעלות הרבה זמן מדרגות של מאה קומות. נתאר לעצמנו בדור שלנו, מה עושה יהודי שהוא עם קרבנו לבית המקדש, ומוצא את הכהן מהשכונה שלו, שיש לו מכשר מפותק, איך יביא קרבנו ויתננה לידו? התשובה היא, כי כדי להיות כהן משירת בבית ה' לא היה צריך לדעת כל עץ חיים בעל פה, מה שצריך הוא שיהיה זרע כשר בן אחר בן מאהרן הכהן, וגוף שלם בלי מום, ועושים גורל שיהיה בפיסות, כאן עומדים החפץ חיים והמהרש"ם, וכאן עומדים אברכים פשוטים בני גילנו שאנו מכירים אותם מהשכונה, ובשבת אינו לובש פוזמקאין לבנים... דבר כזה לא היה מתיישב על לבנו. אבל הקב"ה צוה להלביש את הכהנים בבגדי כהונה. שם הכל משתווים כאחד, כל אחד משאיר את הכובע הרבני שלו או הכיפה הפיצפונת שלו בלשכת המלביש, והכל לובשים בגדי כהונה שווים, וזה מעלה את האדם למקום עליון שהוא למעלה לגמרי ממדרגתו.

וביאר הצמח צדק שזהו הטעם שאלו הכהנים גדולים שלא היו ראויים לכך, לא הוציאו שנתן, משום שאין להם כלים להליל את האור הנורא והעליון שהשפיעו עליו הבגדי כהונה. וזהו חזו"ל 'בגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם, אין כהונתם עליהם', כי הבגדי כהונה הם עושים אותן להיות ראוי לשרת לפני ה', ולא מסתכלים עליו בעצמו אם הוא ראוי לכך או לאו, כי הבגדים מעלים אותו למצב של אדם הראשון קודם החטא.

כי יש שני דרכים בעולם, דרך יושר ודרך עיגולים, בדרך הישר יש משפט וסדר, מדרגות גדולות ומדרגות אמצעיות ומדרגות שפלות ונמוכות, לא הרי זה כהרי זה, אבל בעולם העיגולים, הכל אחד, אין תחילה ואין סוף, אין מעלה ואין מטה, ביום ההוא יבוקש עון ישראל ואיננו, בסוד הידיעה שלמעלה מהבחינה. ולשם מעלים הבגדים את הכהן הלובשם, ועי"ז יש לו לכהן כח לכפר על עון ישראל המביא את הקרבן, אע"פ שאותו ישראל גדול ממנו פי כמה וכמה בתורה ומצוות ומעשים טובים.

וכן כתב הרמב"ם בהל' כלי המקדש שהיה הכה"ג צריך לבא לפנות בוקר לבית המקדש וללבוש את ח' בגדיו של כה"ג, ולהכנס ללשכה שלו ולשבת עד אחר תמיד של בין הערביים, אינו עושה מאומה רק זאת, שבגדי כהונה מלובשים עליו, ועי"ז נמשכים רחמים גדולים ומתכפרים עונות ופשעים, לא כקרבן שמכפר על החטא לקנח את הרע, אלא להשפיע טוב להחזיר את האדם כמצבו הראשון קודם החטא.

ב'קול אריה' האריך בענין הנ"ל שהיה צריך כוונה מיוחדת בעשיית הבגדים, וכתב שהכהנים היו מתעלים בזכות הבגדי כהונה למדרגת רוח הקודש, והיו יכולים להירחי ברוח קדשם את המחשבות שהיה לו לחכם הלב כשהכין את הבגד. וכעין זה נודע שרבינו הט"ז האריך ימים ושנים יותר מתשעים שנה, והוא היה זקן הדור באותה תקופה שש"ץ ימ"ש נתפרסם בטורקה ובארץ ישראל, ושלה הט"ז שני בנים שיסעו ללמוד עמו לתהות על קנקנו, והוא דיבר עמהם בבקאות גדולה בנגלה ונסתר, והתפעלו מאד מגדולתו, והם סיפרו לש"ץ ימ"ש שאביהם הזקן רבינו הט"ז צריך רפואה, ושלה לו כתונת שילבשנו ויתרפא, כי הוא הכניס כח של רפואה באותה כתונת. כשקיבל הט"ז את הכתונת, הלך תחילה לכתובל במקומו ואח"כ תפס את המלבוש ואמר 'טמא טמא' היינו שהרגיש באותו הבגד את המחשבות הטמאות של אותו טמא. ואח"כ כבר סיפרו לו עוד שראו אותו שוכב על מטתו פרקדן, וזה היה לו לסימן ברור שאינו מכלל ישראל קדושים.

וזה שכתוב בבגדי כהונה שהיה צריך כונה מיוחדת בשעת עשייתו, היו מזהירים את חכמי הלב שאהרן הכהן עתיד ללבוש את אלו הבגדים, והוא הרי ירגיש את המחשבות שלהם, אם יהיה להם פניה כלשהו לא יוכל ללבושו, כמעשה דהרבי מלובלין ז"ע שלא היה יכול לשכב על המיטה כי הנגר בנה את המיטה בימי בין המצרים והעצבות שלו הפריע לאותו צדיק לשכב על אותה המיטה. כך אם יהיה לאותו חכם לב פניה ומחשבה של התפארות שהוא הצליח לתפור מעיל יפה וכדו', שוב לא יוכל הכה"ג לעשות עבודתו. ולכן כתוב בכל בגד ובגד 'כאשר צוה ה' את משה', שהיה שם מחשבות אלקות בלבד.

אי' במדרש בפרשה זו: [שמות רבה - פרשה לח פסקה ה] 'וכן אתה מוצא באהרן מה כתיב (מלאכי ב) תורת אמת היתה בפיהו מה אמר הקב"ה למשה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת וכל אלו בזכות התורה שהיה

יגע בה הוי כבוד חכמים ינחלו'. ולכאן צ"ע שאם באו הבגדי כבוד לכבוד התורה, מדוע לא ניתנו למשה רבינו שהוא שורש התורה בעולם? וכבר הזכרנו במ"א שיש במאמר בזה"ק שהיה במדבר שני ישיבות, ישיבת משה רבינו וישיבת אהרן הכהן, [והנצי"ב האריך הרבה בענין זה] בכל אחד מהם למדו באופן אחר, כאן בעינין כאן בבקיות.

והכלל שהיה אהרן הכהן יגע בתורה ומלמד תורה לרבים, ולכן זכה לבגדי הכהונה, לכבוד התורה ולתפארתה. ונודע שמי שלובש בגדים שאינם שייכים אליו, הרי הוא כחוכא ואטלולא, שהרי זה הטעם שלובשים בפורים בגדים של רבנים או מלכים, שמי שלובש בגד שאינו ראוי לו, אין זה לכבוד ולתפארת, אלא לצחוקו ושמתת הקהל. הכבוד שבבגדים הוא דבר פנימי מאד בנפש האדם הלובשם. ובגמ' אמרו 'מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצויינים מפני שאינם בני תורה', ופי' מהרש"א ש'מפני שאין להם פנימיות, נתגלה בהם הדבר רק בלבוש חיצוני, ובאמת זהו חוכא ואטלולא כי הוא לובש אצטלא דרבנן ומדברים איתו בדבר הלכה או עבודת ה', והוא מגמגם ולא ידע מה להשיב. כאחשוורוש שלבש בגדי כהונה ולמדוהו חז"ל מפסוק 'בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו', כי הבגד עניינו כבוד ותפארת. וכתוב בנביא 'לא ילבוש אדרת שער למען כחש', שיש שאדם לובש פעלץ של אדמו"ר ורב, ואם אינו ראוי לכך, הוא מכחש ומגחך. ואולי בימינו זה כבר מוכבד ללבוש בגד שאינו מתאים לפי דרגתו הנמוך, שכורת ולא מין, א גאנץ יארה פורים.

נחזור לדברי המדרש שכל מה שזכה אהרן הכהן לבגדי כהונה הוא משום שהיה יגע בתורה. כי הת"ח צריך ללבוש בגדי כבוד ותפארת. וכמ"ש הרמב"ם בהל' דעות שהלבושים של ת"ח שונים משאר לבושים, וצריך להזהר בכבודם. והעיקר הוא הכבוד הפנימי שיש בנפש הת"ח, כי התוה"ק נקראת כבוד, כבוד חכמים ינחלו, ואין כבוד אלא תורה. ונמצא שבשעה שמכבדים את הכהן הוא בעבור התורה שבו. ואע"פ שנתבאר בשיעור הקודם שגם הכהנים שאינם ראויים כלל, נתעלים ונתרוממים ע"י בגדי הכהונה שהם לובשים, מבואר בזה"ק דבר נפלא, שבכל עת שאתה מכבד את הכהן הלובש בגדי כהונה, הכונה היא לכבד את התורה הק' של אהרן הכהן זקנו! כי כל הבגדים שהנכדים לובשים עד סוף כל הדורות, הם לכבוד התורה שלמד אהרן הכהן. וא"כ יש מקור לאדמו"ר ולרב שאינו ראוי לאצטלא זו, ללבוש פעלצין לכבוד התורה של זקנו וזכותו יגן עליו, וא"כ צריך להזהר שלא להכלל בבחינת 'למען כחש' שיכריז שהוא לובש את האדרת שער בזכות זקנו ולא בזכות עצמו. ובאמת שכבר נפסק כן בשו"ע שהרבנות עוברת בירושה אע"פ שאין הבן ממלא מקום אביו בשלימות, אבל צריך שיהיה ירא ושלם ות"ח, גם כשיש איש אחר שממלא מקום אביו בשלימות יתירה, הבן קודם לו.

עוד בעניין בגדי הכהונה:
אי' בגמ' שבת דף לא': 'שוב מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמרו הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמרו אותו נכרי בעצמו אשר ואתגיייר בשביל שישמינו כהן גדול, בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימיני כהן גדול, דחפו באמת הבנין שבידו, בא לפני הלל גייריה אמר לו כלום מעמידין מלך אלא מי שידוע טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות הלך וקרא כיון שהגיע והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר אמר לו אפילו על דוד מלך ישראל, נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בניו למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת, גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה, בא לפני שמאי אמר לו כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת, בא לפני הלל אמר לו ענותן הלל ינחו לך ברכות על ראשך שהקרבתי תחת כנפי השכינה'. והקשה בכלי יקר 'וכי היה כל כך שוטה שרצה להתגיייר בעבור לבישת בגדים אלו? ועוד וכי רימזו הלל בתחילה כשיגידו? אלא ודאי ששמע קול סופרים מקריין ואלה הבגדים אשר יעשו עם פירוש כוונתם על מה הם מכפרים וידע הגר בעצמו שהוא עבר על כל אלו בגיותו, והוא צריך לכל הכפרות האלו.'

כי מבואר בגמ' יבמות דף מח, מפני מה גרים מעונים בעוה"ז, מפני שאיחרו להכנס תחת כנפי השכינה. ומבואר בראשונים שגם לאחר שהכיר באמת, עדיין נתעכב מלהתגיייר, ולכן יש לו יסורים. ולכן אמר אותו הגר איך אתגיייר והרי איני רוצה להיות מעונה, אך כששמע בגמ' ערכין שבגדי כהונה מכפרין על גטות הרוח ועל עריות וכו', אמר גיירני על מנת שלא יהיו לי יסורים, כי זכות שמונה בגדים יכפרו עלי. שמאי דחפו, והלל קרבו, קודם התגיייר. ואחר שלמד הרבה ושמע שזה נאמר אפילו דוד מלך ישראל 'הזר הקרב', הסביר לו הלל, אל תדאג, כי ע"י שאתה לומד תורת בגדי הכהונה, מעלה עליך הכתוב שזכותם יעמוד לך, כי גם דוד המלך זוכה לאור בגדי כהונה, עם בית המקדש ובלי בית המקדש. ונמצא שבאמת אם סיבת התגייירות על מנת קדושת בגדי כהונה, אכן יזכה לקדושתן וכפרתן ע"י לימוד פרשת תצוה. הפלא ופלא. וכדברי העקדת יצחק הנ"ל.

והוסיף ה'כלי יקר': 'ונראה שזה היתה גם כוונת אחשוורוש שנתלבש בבגדי כהונה כמו שלמדו במסכת מגילה (יב.) בג"ש נאמר כאן תפארת גדולתו ונאמר

להלן לכבוד ולתפארת. מה להלן בגדי כהונה אף כאן בגדי כהונה, כי גם הוא טעה בזה לומר שלבישתם יהיה לו לכפרה על כל שמנה ראשי עבירות אלו. ונוכל עוד ליישב בזה מה שדרשו רז"ל מסכת מגילה (יב ע"ב) על פסוק והקורבן אליו כרשנא שתר אדמתא וגו' (אסתר א יד) אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כלום הקריבו לפניך פרים בני שנה ושתי תורים על מזבח אדמה. ותרשיש, כלום שמשו לפניך בבגדי כהונה שיש בהם תרשיש שהם וישפה. מרס מרסנא, כלום מרסו לפניך בדם ובמנחות כו', [והקשו המפרשים איזה סנגוריה יש בזה, והרי זה שבעים שנה שלא הקריבו כל אלו, כי נחרב הבית הראשון? אלא שהם לומדים בתורת הקרבנות ומעלה עליהם הכתוב כאילו

הגרמ"י רייזמן – תשפ"ב)

בדרך הדרוש

נחרת בשמיר והיתה אבן עתיקה, ולכן ביקש על זה שכר כ"כ גדול. והנה הרי צורת הקקת האותיות היה שש אותיות על כל אחד מהאבנים, והוסיפו אות אחת או יותר על כל אבן משום שכר השני, לדוגמא ראובן שיש בו חמש אותיות הוסיפו לו אות ש' משמעון וכן הלאה חוץ "מבנימין" שיש לו ששה אותיות משמעון העצמי נמצא שלא יתכן שמצאו אבן שהיה נחרת על ידי השמיר בשם "ראובן ש" שהרי מדוע יעשו כן, ולא היה אלא בשם בנימין שהוא שם המצוי בלא הוספות, ולכן ביקש שכר כ"כ הרבה ומוכן היטב למה אמרו של בנימין היתה. (פניני קדם) והאבנים (כ"ח, כ"א). וביומא (ע"ג ע"ב) אמר ריש לקיש כל האותיות א"ב על אפוד, ומקשה הא לא כתיב צ', ומשני

נחרת בשמיר והיתה אבן עתיקה, ולכן ביקש על זה שכר כ"כ גדול. והנה הרי צורת הקקת האותיות היה שש אותיות על כל אחד מהאבנים, והוסיפו אות אחת או יותר על כל אבן משום שכר השני, לדוגמא ראובן שיש בו חמש אותיות הוסיפו לו אות ש' משמעון וכן הלאה חוץ "מבנימין" שיש לו ששה אותיות משמעון העצמי נמצא שלא יתכן שמצאו אבן שהיה נחרת על ידי השמיר בשם "ראובן ש" שהרי מדוע יעשו כן, ולא היה אלא בשם בנימין שהוא שם המצוי בלא הוספות, ולכן ביקש שכר כ"כ הרבה ומוכן היטב למה אמרו של בנימין היתה. (פניני קדם) והאבנים (כ"ח, כ"א). וביומא (ע"ג ע"ב) אמר ריש לקיש כל האותיות א"ב על אפוד, ומקשה הא לא כתיב צ', ומשני

והאבנים תהיון על שמות בני ישראל (כח כא) בגמ' קידושין מובאר שפעם אחת נאבד אבן מהאפוד והיה כיו"ב אצל דמא בן נתניה ודרש על זה סכום כביר ושילמו לו ישראל ומבואר שאותו אבן היה של בנימין שהוא מסוג אבני ישפה. ולכאורה מנין שהיה של בנימין ביאר בספר פרי הלולים שלכאורה הרי אבן ישפה הוא בנמצא, והאידן יתכן לבקש סכום כ"כ גדול עבורו. אלא למעשה צ"ע מה יעשו עם האבן, הרי אי אפשר לחרוט עליו אותיות בנימין, שהרי הוצרכו לשמיר ובזמן זה כבר לא היה השמיר שיהרוט האותיות.

אלא בהכרח שלדמא בן נתניה שהיה סוחר אבנים היה לו אבן קדומה כזאת שהיה שייך לאחד בשם בנימין ובזמנו היה

הלכה למעשה

בענייני הפרשה והזמן

הלכות נערכו ע"י בעל 'חוקי חיים' ונמסרו ע"י 'חדר הוראה' ירושלים עיה"ק

הלכות צדקה – חלק ב. והלכות קריאת "זכור"

ורוצה ליתן אבל לא גמר על סכום, לא נתחייב ע"י מחשבתו ליתן (מ"ר בשו"ת קנה בשם ח"ב סי' ק"י אות ב).

אם המסירת מודעה' מבטל נדרי צדקה

כט. נדר בפירוש. אם נדר בפירוש ובשעה שנדר את המסירת מודעה שמסר בערב ר"ה לבטל את הנדרים שעתיד לידור, ואפ"ה נדר, הנדר קיים שהרי נדרו מבטל מסירת המודעה (שו"ע י"ד סי' ר"א ס"א).

ל. ואם כשאמר הנדר לא זכר התנאי כלל, נחלקו הפוסקים אם נדרו קיים, י"א שהמסירת מודעה של ערב ר"ה מועיל לבטל נדרו (רוב הפוסקים וסתמית השו"ע שם), וי"א שאין התנאי של מסירת מודעה מבטל נדרו ונדרו קיים (י"א הובא בשו"ע שם), והמחבר מסיק שיש לחוש לדבריהם (שם).

לא. ואם עשה נדר, ולא זכר התנאי של מסירת מודעה, ובתוך כדי דיבור מעשיית הנדר זכר המסירת מודעה שעשה, ובלבו אומר שסומך על התנאי, אז לכו"ע מועיל התנאי לבטל הנדר ואין נדרו קיים (שו"ע שם), אבל אם נזכר רק אחר כדי דיבור, שוב לא מועיל המסירת מודעה לבטל הנדר, ולפ"ז כל היתרון של מסירת מודעה הוא לענין שאין צריך להוציא ביטול הנדר תוך כדי דיבור בפיו אלא יכול לסמוך על ביטולו מכח המסירת מודעה, שהרי כשנזכר לאחר כדי דיבור, לשיטה זו כבר אינו מועיל ביטול הנדר (מנחת שלמה, נדרים דף כ"ג ע"ב).

לב. סתם דיבור לצדקה. אם אמר שיתן לצדקה בלשון סתם ולא אמר לשון נדר מפורש, הסכימו הרבה פוסקים שלענין זה מועיל המסירת מודעה שהתנה בערב ר"ה אפילו אם לא זכר אותה כלל בשעה שהתחייב לצדקה, ולכן לא חל עליו חיוב נדר (שו"ת שלמת חיים סי' תס"ז, שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צ"ז, דרך אמונה פ"ו ציון הלכה סקנ"ז).

לג. למעשה, רק בדיעבד. למעשה כתבו הפוסקים שאין לסמוך על מסירת מודעה כדי להתיר לנודר לעבור לכתחילה על נדרו, ולא תיקנו מסירת מודעה אלא שאם עבר בשוגג שלא יהיה עליו עונש נדר (רמ"א סי' ר"א ס"א, שו"ת מהרי"ט ח"א סוף סנ"ג), ולכן במקום שיש נדר צריך לקיימו ואם אינו יכול לקיימו, ישאל חכם אם מותר להתיר נדרו, ובאופן המותר יתירו ע"י שאלה.

קיום נדר של מי שברך

לד. כשגבאי של בית הכנסת אמר מי שברך וכו' לעולה לתורה ומתרים אותו לתת צדקה, יש לדון בכמה אופנים, איך ובמה נתחייב העולה לתת הצדקה לבית הכנסת.

לה. בעבור שנדר כך וכך. אם הגבאי אמר בלשון עבר, 'בעבור שנדר כך וכך וכו' לא חל חיוב נדר ע"י האמירה, כיון שאין נדר חל בלשון עבר (רמ"א סי'

לנדור לצדקה
כב. קרבנות, נדרים ונדבות. צריך ליזהר שלא ידור שום דבר, ואפילו צדקה אין טוב לידור, דהיינו להתחייב לצדקה בלשון נדר, אלא אם יש בידו יתן מיד ואם לאו לא ידור עד שיהיה לו (שו"ע י"ד סי' ר"ג ס"ד).

כג. לעניים. י"א שזה שטוב לא לנדור אפילו לצדקה זה לצורך קרבנות, נדרים ונדבות או למוסדות התורה וכדומה, אבל לעניים מצוה וחובה לנדור (רמב"ן, ח"י הרשב"א ריש חולין, הובא בגליון מהרש"א שם, דעת תורה סיד רמ"ז ס"ד), ויש הסוברים שגם בזה לא כדאי לומר בלשון נדר אלא תמיד יאמר בלשון 'בלי נדר' (ערוך השלחן סי' ר"ג ס"א, שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' קכ"ה).

אמירה סתם לא בלשון נדר

כד. אם אומר שיתן סכום לצדקה בלשון סתם אפילו אם לא אמר בלשון נדר, וכן לא נתכוון שיהיה בגדר נדר, מ"מ הרי זה נדר לצדקה וצריך לקיימו (שו"ע סי' ר"ג ס"ד וש"ך סק"ד).

הנודר בלשון 'בלי נדר'

כה. אם אדם רוצה להתחייב לתת לצדקה או שפוסקים בציבור צדקה וכל אחד צריך לפסוק עמהם ולא רוצה לחייב בגדר נדר משום שחושש שיכשל בעון נדרים, יאמר בפירוש שנותן או שמתחייב איזה סכום אמנם שיהיה בגדר 'בלי נדר' (שו"ע י"ד סי' רנ"ז ס"ד), ואז לא חל עליו נדר לתת, ולא יעבור על לאו דלא יחל דברו ועל לאו 'דבל תאחר', וכך יקבל שכר על האמירה של צדקה, וכשיתן המעות יקבל שכר על הנתנה (תוספתא פאה פ"ד ה"ז, מנחת הביכורים שם, אהבת חסד ח"ב פט"ז בהג').

כו. 'דובר אמת בלבבו'. אף כשמתחייב ואומר בפירוש 'בלי נדר', אין הכוונה שאין עליו חיוב לקיים דברו כאילו לא אמר כלום, אלא ודאי שצריך לקיים דברו כמו שכתוב (תהלים ט"ו ב') 'ודובר אמת בלבבו' (שו"ת שבט הלוי ח"י סי' קנ"ו), או משום "ככל היוצא מפיו יעשה (תשובות והנהגות ח"ב סי' תע"ו).

צדקה במחשבה

כז. אם חשב בלבו ליתן איזה סכום לצדקה, חייב לקיים מחשבתו אע"פ שלא הוציא בפיו (רמ"א סי' רנ"ח סי"ג).

כח. כדי להתחייב ליתן צדקה ע"י מחשבה, צריך שיהיה החלטה גמורה ליתן סכום מסוים אלא במקום להוציא את זה בפיו חשב בלבו נוסח של החלטה (ערוה"ש ס"ט), אבל אם אדם התלהב ליתן צדקה אבל לא גמר בלבו סכום ליתן, כגון שחשב שאולי סכום הראוי ליתן הוא סכום מסוים אבל לא גמר בלבו ליתן הסכום, וכן אם חשב שהצדקה ששמע עליו הוא צדקה חשובה

רל"ב סי"ב, תש"ר רע"א מכת"י סי' ע, שו"ת נדב"י קמא יו"ד סי' ס"ו, ואינו חל אלא אם אומר בלשון הווה, 'בעבוד שנותן' או בלשון הבא, 'בעבוד שיתן' כדלקמן (שו"ת בית יצחק או"ח סוף סי' כ).

לו. מ"מ הסכימו רוב פוסקים, דאם העולה אמר סכום או שנענע בראשו כאלו שהסכים עמו, נתחייב ליתן עכ"פ משום מחשבה שחשב ליתן (שו"ת דובב מישרים ח"א סי' פ"ז, שו"ת שבת הלי' ח"ד סי' קכ"ה).

לז. 'בעבוד שיתן כך וכך'. אם אמר הגבאי בעבור שיתן, אם אמר או עשה מעשה המוכיח שמסכים לדברי הגבאי, כגון שאמר הסכום שיתן, או שנענע בראשו כאות הסכמה, או שענה 'אמן' אחר המי שברך, חל הנדר ע"י אמירת הגבאי (שערי צדק פ"ב סקנ"א וקפ"ו, מו"ר בצדקה ומשפט פ"ד סק"ב).

לח. אבל אם שתק מתחילה ועד סוף לא חל הנדר מדין אמירה אלא מדין מחשבה, ולכן אם מחליט במחשבתו שאינו רוצה להתחייב במה שאמר

קריאת פרשת זכור

חיתכו מילותיהם של ישראל [מכת זנב] זורקן כלפי מעלה ואמרו, בזה בחרת טול חלקך (תנחומא פ' כי תצא, רש"י).

יא. "הנחשלים". מלשון חלש וחסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענין פולטן (רש"י עה"ת).

יב. "ואתה עיף ויגע". עיף בצמא, ויגע בדרך (רש"י עה"ת).

יג. "ולא ירא אלקים". יש מפרשים שקאי על עמלק שלא היו ירא אלקים ולכן עשו רע לישראל (רש"י), ויש מפרשים שקאי על ישראל שלא קיימו המצוות, ואילו היו קיימים המצוות לא היו עמלק יכולים להרע להם (חזקוני בשם מכילתא).

נשים בחיוב פרשת זכור

יד. נחלקו הפוסקים אם נשים חייבות לשמוע פרשת זכור, יש שנוקטים שאין הנשים חייבות ללכת לבית הכנסת לשמוע קריאת פרשת זכור (שו"ת דברי חיים ח"ב סי' י"ד ד"ה תשובה, וס"ל בכל ד' פרשיות), והטעם הוא משום שאין נשים מחויבות לעשות מלחמה (החינוך מצוה תר"ג), וגם שהיו מצות עשה שהזמן גרמא שנשים פטורות, דשבת לאו זמן הריגת זרע של עמלק (שו"ת אבני נור או"ח סי' תק"ט), או משום דלילה לאו זמן מלחמה הוא (מרחשת ח"א סי' כ"ב).

טו. ויש שחייבו גם נשים לשמוע בביהכ"ס פרשת זכור (שו"ת בנין ציון ח"ב סי' ח' בשם הגר"נ אדלר רבו של החת"ס ועוד), וי"א עכ"פ מדרבנן (שו"ת מהרי"ל דיסקין קו"א אות ק"ב).

טז. ולמעשה, רוב נשים נוהגות להקפיד להגיע לביהכ"ס לשמוע פרשת זכור, ונוהגים בהרבה מקומות לקרוא במיוחד עבור הנשים שיש להן אפשריות להגיע (שו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' ס"ח), ומ"מ ראוי שיהיו אז עשרה אנשים בבית הכנסת (הגר"ש"א, הליכות בת ישראל פכ"ב הע"ג) מפני שעיקרו בעשרה (שו"ת סי' תרפ"ה ס"ז, וס"ל קמ"ו ס"ב).

יז. ומ"מ נשים או חולים ר"ל, שקשה להם להגיע לבית הכנסת יש להם על מי לסמוך, לא להגיע, ומ"מ אז יקראו פרשת זכור בביתם מתוך חומש (תשובות והנהגות ח"ב סי' שד"מ).

הברת בעל הקורא

יח. מכיון שרוב פוסקים נוקטים שפרשת זכור חיובו מן התורה (לעיל אות א'), יש לדקדק בדקדוק והברת המילים כמו שמצינו לענין קריאת שמע (שו"ת סי' ס"א), ואף בפסוקי דזמרה ותפילה צריך לדקדק בזה (שו"ת שם סכ"ב).

יט. הברת אשכנזית וספרדית. לכתחילה ישתדל אשכנזי לצאת י"ח ע"י בעל קורא עם הברת אשכנזית, וכן ספרדי יצא י"ח עם בעל קורא בהברת ספרדית, כי כל אחד עם המבטא שלו (הליכות שלמה פ"ח ה"א, תשובות והנהגות ח"א סי' קנ"ד), וכן את שם הקודש, האשכנזים מבטאים בקמץ (שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' ט), והספרדים בפתח (שו"ת יבי"א ח"ו סי' י"א).

כ. אבל אין הבעל קורא צריך לדקדק יותר מדאי, כי יש בעלי קריאה שבמקום לקרוא בהברה האשכנזית שרגילים לקרוא בה כל השנה, משנים וקוראים בהברה קרובה להברה הספרדית [הם כמעט נחנקים בהברת העינין], ואין זה נכון שזה אינה הברה לא אשכנזית ולא ספרדית, וגם הברת סוף הרי"ש לא צריך להיות מוגזם יותר מדאי.

חיובו מן התורה

א. יש אומרים שקריאת פרשת מדאורייתא (שו"ת סי' תרפ"ה ס"ז), דכתיב "זכור את אשר עשה לך עמלק", וגמרינן בגמ' (מגילה דף י"ח ע"א) דהאי 'זכור' היינו באמירה מתוך ספר תורה דוקא (מ"ב סק"ד), ולכן יש להוציא ולקרות מתוך ספר תורה שיותר מוחזק בכשרות מדוייק ומוגה (שער אפרים שער ח' אות פ"ה).

ב. אפשר לצאת חובת פרשת זכור בס"ת, בין בכתב ב"י ובין בכתב אר"י [צ"ד הפוכה], ואפילו לאלו שמקפידים בדרך כלל על כתב ב"י (חזו"א או"ח סי' ט' אות ו'), מ"מ לענין פרשת זכור אינו לעיכובא (ארחות רבינו ח"ג עמ' ל"ג, הליכות שלמה תפילה פ"ד ארחות הלכה אות ו').

כוונה לצאת ידי חובתו

ג. מצוות צריכות כוונה (שו"ת או"ח סי' ס' ס"ד), ולכן צריך הקורא לכוון להוציא כל השומעים ידי חובתם, וגם השומעים צריכים לכוון לצאת מצוותם (מ"ב שם סק"ד).

ד. וי"א שצריכים הציבור לכוון לשמוע, ולכוון לצאת ולהוציא גם בברכות על התורה שלפני ואחרי קריאת פרשת זכור (ט"ז סוף סק"ב, חת"ס סוף ח"י עה"ש בהג' לשו"ע כאן, תשובות והנהגות ח"ב סי' פ"ז).

ה. ראוי לכוון לפני הקריאה, שבקריאה זה מקיימים מצות זכירת מעשה עמלק' כדי שנעורר הנפשות וכו' ונזרו העם לשנוא אותו עד שלא תשתכח המצוה ולא תחלש שנאתו, ואז לכוון לקיים מצות 'מחייית עמלק' (ספר המצוות מ"ע קפ"ט).

מצאו טעות בספר תורה

ו. אם בקריאת ה' פרשיות מצאו טעות בס"ת, צריכים להוציא ס"ת אחר ולקרות בו, ואע"פ שבדרך כלל למפטיר לא מוציאים ס"ת אחר כשנמצא בו פסול (מ"ב סי' קמ"ג סק"ג), אבל על מפטיר שהוא בא בחובת היום כמו יו"ט או ד' פרשיות, אם נמצא פסול בראשון, מוציאים ס"ת שני לקרות בו.

ז. אם באמצע השנה אחרי שקראו פרשת זכור, מצאו פסול בספר תורה שקראו בו פרשת זכור, אין צריכים לקרוא פעם שנית פרשת זכור, וסומכים על השיטות שדין זכירה שהוא דוקא מתוך ס"ת כשר, אינו מה"ת (תשובות והנהגות פורים עמ' כ"ח), אמנם אם זה קרה לפני פ' כי תצא, אפשר לכוון בקריאת פרשת זכור שבפרשת כי תצא לצאת ידי חובתו (ע"פ שו"ת חת"ס אהע"ז סי' ק"ט, מהר"ם שיק או"ח מצוה תר"ה), כשגם הבעל קורא מכוון להוציא (שו"ת הר צבי ח"א סי' נ"ח).

הבנת פירוש המילות

ח. כששומעים דבר בלשון הקודש שעל ידו יוצאים י"ח חיוב, נחלקו הפוסקים האם השומע צריך להבין משמעות הדברים (מ"ב סי' קצ"ג סק"ה), וסתימת המחבר כשי' שצריכים להבין (שו"ת שם), ולכן ראוי לכל אדם ללמוד פירוש הענין והמילות של פרשת זכור עם המשפחה, כגון בליל שבת, כדי שכולם יבינו פירוש המילות (תשובות והנהגות פורים עמ' מ"א), ולדוגמא:

ט. "אשר קרך בדרך". א. לשון מקרה, ב. לשון קרי וטומאה, ג. לשון קר וחום, (רש"י עה"ת) שקיררו האימה והפחד של כל האומות להילחם עם ישראל.

י. "ויזנב בך כל הנחשלים אחריך". א. המפרשים תרגמו הפסוק, שאותם שהיו מאחורי הענין כזנב, נהרגו ע"י עמלק. ב. וחז"ל דרשו שהעמלקים

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת תצוה תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 473

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'ונהפוך הוא' בעניית אמן

עומדים אנו סמוך ונראה לימי הפורים הבעל"ט, בעצמו של "החדש אשר נהפך להם מגוון לשמחה ומאכל ליום טוב" (אסתר ט כב). בחודש זה ראוי שזכור כי ביד כל אחד מאתנו 'מטה קסמים' שפכחו להפך יגון לשמחה, אבל ליום טוב וגזרה לישועה.

אמן היא 'מטה קסמים' שפכחו לחולל ישועות. הקדוש ברוך הוא נתנו בדינו, וכל שגדרש מאתנו הוא 'להפעיל' אותו. פן! לאמן יש כח לשנות מציאות, להביא ישועה ולהפוך רעה לטובה, ועם כל אמן שנוספת - הישועה גדלה והולכת.

במסכת שבת (ק"ט ב) מובא: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה 'אמן' היא שמה רבא מברוך' בכל כחו - קורעין לו גזר דינו". בזהר הקדוש (תיקו"ז מ א) נתנה הבטחה דומה לכל העונה אמן גרידא, שפך אקרו שם: "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה" (ראה 'שומר אמונים' מאמר פתחו שערים א).

לפי פשוטם של דברים, כאשר נוקט הזהר: "קורעין לו גזר דין של שבעים שנה" פגנתו לכל חיי האדם בעולם הזה, וכפי שכתוב (תהלים צ'): "ימי שנותינו בהם שבעים שנה". לאמר: גם מי שנגזר עליו לסבל כל ימי חייו, אם יענה "אמן בכל כחו" יוכל לבטל מעליו גזר דין זה ולזכות בחיים טובים.

ואולם חשבותי שטמונה כאן הבטחה נוספת: העונה אמן מבטל מעליו את גזרת "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" וזוהי להאריך ימים בשיבה טובה, כפי שהבטיחו חכמים (ברכות מז א) שכל המאריך באמן "מאריכים לו ימיו ושנותיו".

אחי הגדול הרה"ג רבי אהרן צבי, הוסיף רמז וסמך לדברים אלו ממאמר חכמים (ביצה טו ב) שרבים קשרוהו לחודש אדר: "הרוצה שיתקיימו נכסיו ישע בהן אדר", ופרש רש"י (שם ד"ה ישע) ש"אדר" פרושו "אילן חשוב". והנה ידוע ש"אילן" הוא בגימטריה אמן, ואפשר שרמזו חכמים שבעניית אמן טמון כחו של חודש אדר "אשר נהפך להם מגוון לשמחה ומאכל ליום טוב".

אם נקפיד ונרבה בעניית אמן, נזכה לראות מכאן ולהבא רק טובה וברכה, ואף כל בעיות העבר יתהפכו לנו לישועה ולנחמה.

בקריתא "ונהפוך הוא" שבת שלום ופורים שמח,

298 213 מכאן

מן השמים מסייעים למתחזק

"ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי" (כח א)

דרש רבי מאיר מקאלושין: 'חכם לב' המבקש להתחזק ולהתעלות בעבודת ה', מבטח לו שיעו בעדו מן השמים, ויקים בו מאמר הכתוב: "אשר מלאתיו רוח חכמה", וכפי שאמרו חכמים (יומא לט ב): "אדם מקדש עצמו מעט - מקדשים אותו הרבה" (נהר שלום).

בגד הפוך מעכב קבלת התפלה

"והיה פי ראשו בתוכו שפה והיה לפיו... ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני ה'" (כח לב; לה)

פסק ה'שלחן ערוך' (או"ח ב ג) כי על האדם להקפיד שלא ללבש את בגדו כשהוא הפוך, כדי שלא יראו התפרים שבצדו הפנימי כלפי חוץ, ומחמת כך יתגנה בעיני הרואים.

רבי פינחס בן פילטא, אב"ד ולאדוויו, הוסיף וכתב שההולך בבגד הפוך - אין תפלתו נשמעת, ואף הביא רמז לכך מסמיכות הפסוקים בפרשתנו: "והיה פי ראשו בתוכו" - כאשר ילבש האדם את בגדו כהלכה, כאשר שפת הפתח העליון בבגדו מקפלת לתוכו, אזי "ונשמע קולו בבאו אל הקדש". מה שאין פן אם ילבש את הבגד הפוך כששפתו מקפלת כלפי חוץ, ימנע הדבר את קבלת התפלה ('ברית שלום' [פרנקפורט תע"ח]).

היכן מצינו פלאים בפתנת

"ושבצת הפנתת שש ועשית מנפתת שש ואבנט תעשה מעשה רקם" (כח לט)

בפיוט "אבל אשמים אנוחנו" הנאמר בקהלות ישראל בתפלת מוסף ליום הפורים, נאמר: "טהר הפנתת ארוגה פשתים וצמר, חטא זריעת פלאים לכלת ולגמר". ויש להבין, הלא בפסוק שלפנינו מפורש כי הפנתת נעשתה מ'שש' דהינו פשתן בלבד, ועל מה סמך בעל הפיוט כשכתב שהיא נעשתה מצמר ופשתים? עוד קשה, הלא שנינו במסכת זבחים (פח ב) כי הפנתת מכפרת על שפיות דמים, ומהיכן למד בעל הפיוט שהיא מכפרת על "חטא זריעת פלאים"?

החתם סופר הביא בשם החכם רבי וולף היינדהיים כי בעל הפיוט סמך דבריו על המובא בגלוקוס שמעוני (צו רמז תקיג): "פתנת מכפר על

זרעי פלאים מפני שהיתה מצמר ופשתים". אף שבפסוק מבאר שהפנתת היתה עשויה מפשתן בלבד, וכיון שלא היה נהג להסירה מבלי לפשט תחלה את המעיל שהכיל צמר, נחשבה לבישתה כ'שעטנז'. וכפי שהביא הרמ"א (יו"ד ש ד) בשם 'ש' אומרים' שפדין 'שעטנז' אסור ללבש בגד צמר על בגד פשתן, וכן להפך, באפן שהלובש אינו יכול לפשט את הבגד התחתון מבלי להסיר את העליון ('תורת משה'; קצץ תשובות 'חתם סופר' סימן מח).

קרבו התמיד מכפר

"וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד" (כט לח)

על אף שהתורה לא כתבה שקרבו התמיד מכפר על חטא, הגמרא (יומא לג ב) מגדירה את קרבו התמיד כ"מכפר". ופרש רש"י (שם ד"ה אע"ג) שכפרת עולת התמיד היא ככפרת כל קרבן 'עולה' - על בטול מצות עשה ועל 'לאו הנתק לעשה'.

בכך יובן גסח ה'יהי רצון' הנאמר לפני פרשת התמיד: "שתרחם עלינו ותמתל לנו על כל חטאתינו ותכפר לנו על כל עונותינו... ונקריב לפניך קרבן תמיד שייכפר בעדנו", שכן כאמור, קרבן תמיד מכפר קרבנו עולה (מגדים חדשים).

מאה ברכות לריח ניחוח

"והקטר את כל האיל המזבחה עלה הוא לה' ריח ניחוח אשה לה" (כט יח)

דרש הגה"צ רבי יעקב מאיר שכתב ראש ישיבת 'שער השמים':

בזהר הק' (עקב רעא א) מבאר כי באמירת הברכה משפיע האדם שפע רב על עצמו ועל כל העולם כולו. על כך אומר הפסוק (שמות כ כא): "בכל המקום אשר אזכיר את שמי, בכל מקום שצויתי להזכיר את שמי בברכה, אם תעשה כן 'אבוא אליך וברכתך'. בזהר ממשיך ומקיש את הכתוב "אזכיר את שמי" האמור לגבי ברכה לפסוק (תהלים ג): "יזכר כל מנתקך", ללמדך שכל ברכה נחשבת כמנחה.

רמז לכך שכל ברכה נחשבת למנחה לריח ניחוח לה', נוכל ללמד מהכתוב שלפנינו: "ריח ניחוח אשה לה' הוא" - בגימטריה 'מאה ברכות' (המברך יתברך עמ' כד).

ברכה ש' בראה' נפשות

שסים את מסכת בקוריו, פנה הרבי בשקט לגבאי ובקש לערוך 'עוד בקור אחד'. הגבאי התענין: "אצל מי?", והרבי השיב: "אצל ר' זושא".

באותה תקופה כבר שמש ר' זושא כראש ישיבה בישיבת באבוב, וכששמעו החסידים שהרבי עומד לבקרו נדרכו בסקרנות. הם ידעו היטב על מצוקתו של ר' זושא אשר כבר כתשע שנים חלפו מיום נשואיו והוא טרם זכה להפקד בפרי בטן. וכאשר הודיע הרבי על כוננתו לבקר בביתו, הבינו החסידים כי הוא מבקש למשוך ישועה לביתו.

שוב התיישבו החסידים סביב השלחן. גם הפעם פרס הרבי את העוגה שהנחה לפניו ופניו האירו באור מיוחד. כאשר נגש ר' שמיל, הגבאי המסור של הרבי, לקבל את חלקו בבקשו הרבי להכין עבורו כוס תה.

הבקשה לא היתה שגרתית, שכן כאמור, הרבי הקפיד ללגום אך מעט בבתים שבהם בקר. הגבאי הנאמן מהר למלא אחר בקשת הרבי.

לאחר שסים הרבי לחלק פרוסת עוגה לכל אחד מהנוכחים, קרא שוב לר' שמיל. סברו החסידים כי הרבי שכח שר' שמיל כבר קבל את חלקו, ומהרו להעיר על כך לרבי, אך הרבי אמר: "הוא צריך עוד...". ואכן הגבאי הנאמן היה זקוק לעוד... בן יחיד היה לגבאי הנאמן והוא יחל לזכות בילדים נוספים.

עתה התפנה הרבי לכוס התה שכבר הספיקה להצטנן. הוא גטל את הכוס בגדו, ברוך ולגם את מחציתה. לאחר מכן נתן את עיניו בר' זושא ובר' שמיל וברך בקול רם, ברגש ובשמחה ברכה אחרונה.

"בורא נפשות רבות", הדהדו המלים בחלל החדר והרטיטו את הלבלבות.

הרבי היה שרוי בעולמות עליונים. פניו להטו באש קדש, ועיניו היו עצמות בסלודין. עיניהם של החסידים היו מרתקות לרבי ההוגה את מלות הברכה בהטעמה מיוחדת בזו אחר זו עד לסיום הברכה.

משהסתימה הברכה נשמעה מפי כל הנוכחים אמן בקול רם ובכונה עצומה.

לאחר מכן פנה הרבי לשוב להמשך עבודת יומו. אך הספור לא נשכח מזכרונם של החסידים.

שנה לאחר אותו המעשה חבקו ר' שמיל ורעייתו בן נוסף, וזמן מה לאחר מכן ר' זושא ורעייתו התברכו בבת ראשונה.

כעשרים שנה לאחר מכן היו ר' שמיל ור' זושא למחתנים, כשבנו של ר' שמיל ובתו של ר' זושא באו יחדו בבית הארוסין. בחתנתם כבד הרבי בסדור קדושיו, ויהי הדבר לפלא.

להנהיגם ולהקים את ממלכת באבוב מחדש על אדמת ארצות הברית, נטל הרבי עמו את שלושה עשר היתומים שאמץ.

הרבי שאף להקים על אדמת ארצות הברית ישיבה קדושה ברוח חסידות באבוב המפארת, ואך טבעי היה כי התלמידים הראשונים בישיבה שיקים יהיו שלושה עשר היתומים הללו. התלמיד האמריקאי הראשון מבטן ומלדה שהצטרף לישיבה, היה בחור בן שש עשרה ששמו זושא. זושא היה בן לאחת מאותן משפחות חסידי באבוב שהתיישבו בארצות הברית מעט לפני פרץ השואה. עד אז הוא למד בישיבת 'תורה ודעת' שבפוליאמסבורג, וכשהוקמה ישיבתו של הרבי, העבירוהו הוריו ללמד בה.

זושא היה כאמור הראשון שהצטרף, ואחרי הצטרפו לישיבה עוד רבים וטובים. וכך, הישיבה החסידית שבתחלה היתה נראית כתופעה מוזרה על אדמת החלין של אמריקה, גדלה וישגשה עד מאד.

בשנים הראשונות נהג הרבי לסעד בקרבת תלמידיו הישיבה, והיה שותף מלא לכל בעיותיהם ולבטיהם. כך נוצר קשר חם בינו לבין תלמידיו הראשונים, ובפרט לראשונים שבאראשונים - וזושא פמונן ביניהם.

שנים רבות חלפו מאז.

מנהג מיוחד היה לרבי מבאבוב, לחגג את יום 'שושן פורים' בקרב חסידיו בשמחה ובהתלהבות כביום פורים עצמו. בבקרו של יום שושן פורים לאחר התפלה, נהג הרבי לבקר את בני משפחתו הקרובה, ובהמשך נהג לפקד את בתיהם של כמה מחסידיו, כשאליו מתלוים כמה חסידים יחידים סגלה.

הרבי הכיר היטב את צרכיהם ומצוקותיהם של חסידיו, ובבקורים הנדירים הללו היה מרעף ברכות ומעניק עידוד לאותם חסידים שהיו זקוקים לכך. רבים מהם זכו לראות ישועה גדולה לאחר אותם בקורים.

הרבי נהג בהפנסו לבית לקרא בהתלהבות 'גוט יום טוב! גוט יום טוב!', כשכלו קורן משמחה פנימית ומאהבה. בעודו מוסיף לפזם 'אגוט יום טוב, אגוטין פורים', היה הרבי מתישב לצד השלחן. בעל הבית הגיש עוגה ושתייה, וכשסים, היו החסידים שהתלוו לרבי מתישבים סביב השלחן. הרבי היה פורס מהעגה, מוזג מהשתייה לכוסות, וכל אחד מהחסידים היה נקרא בתורו לקבל את חלקו.

לאחר שסים הרבי לחלק לכל הנוכחים את מנותיהם, היה מברך ולוגם בעצמו מהמשקה, לגימה קלה בלבד, כדי לא להכנס לספק חיוב 'ברכה אחרונה', ולאחר קריאת 'לחיים' היו פורצים כל הנוכחים בשירה וברקודים שנמשכו דקות ספורות, ואחר משיכים לכתבת הבאה...

באותה שנה שבה התרחש ספורנו, אחר

לאחר השואה האימה, שבה אבד כמעט את כל משפחתו, שב האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב לעיר מכותו. הוא בקש למצא בה שרידים לחסידות המפארת שעד לפרץ השואה נהלה ברמה על ידי אביו הקדוש, האדמו"ר רבי בן ציון מבאבוב הי"ד, ובשנות השואה כמעט ונכחדה לחלוטין.

כל שמצא הרבי בעירתו היו שלושה עשר

באותה תקופה כבר שמש ר' זושא כראש ישיבה בישיבת באבוב, וכששמעו החסידים שהרבי עומד לבקרו נדרכו בסקרנות. הם ידעו היטב על מצוקתו של ר' זושא אשר כבר כתשע שנים חלפו מיום נשואיו והוא טרם זכה להפקד בפרי בטן.

האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב

יתומים צעירים, שבדרך לא דרך הצליחו לשרד. הרבי, שאבד בשואה את הוריו ואחיו, את רעייתו ואת שני ילדיו ונותר לבדו עם בנו הצעיר וממשיך דרכו לימים האדמו"ר רבי נפתלי צבי, החליט לפרס את חסותו על אותם יתומים רכים ולשמש להם כאב ואכאם.

בהמשך, כאשר נענה הרבי לקריאתם של קבוצת חסידים שהספיקה להפלט עוד לפני הפלחמה לארצות הברית, לבוא

ראש הישיבה
הגאון הגדול רבי גרשון אידלשטיין שליט"א

עניית אמן – חזוק האמונה

לו למנין מאה ברכות. אצל הרב מבריסק מטרת אכילת הפרי היתה בשביל לזכות באמצעותו בברכה, ולא להפך - מטרת הברכה בשביל לזכות בפרי, וזאת כאמור משום שראה את הענין האמתי העומד מאחורי הברכות, לחזק את האמונה והיראה בלבנו.

אותה המעלה קיימת גם בעניית אמן, וכפי שפרש רש"י (סנהדרין קיא א ד"ה מאי) על שאלת הגמרא שם "מאי אמן" - "כשעונין על כל ברכה וברכה אמן, היאך משמע קבלת יראת שמים". כיון שמהותה של כל אמן היא תפלה ובקשה שיתקיימו דברי המברך, ואפילו כאשר אדם מברך את חברו וחברו עונה אמן על ברכתו. כיון שכוונתו היא להאמין שפך יהיה מן השמים, הרי זהו חזק האמונה והיראה, ובאמצעות זאת מקבלים עוד דרגות באמונה וביראת שמים.

מטעם זה הביא בכתר ראש"י (אות כה) בשם הגר"ח מוולוז'ין: "ועל אמן בלא פונה אמר שלא מצא שום זכות", והיגו, כי עניית אמן צריכה להיות מתוך פונה והרגשת הלב, לשם לב לברכה שעונים עליה אמן. וכגון בברכת בורא פרי העץ - להודות לקדוש ברוך הוא שברא פרי העץ. וכלולים בזה שני עניני הודאה, האחד במשמעות מודה על האמת, שאנחנו מודים ומכירים שהקדוש ברוך הוא ברא את פרי העץ, והשני במשמעות אמירת תודה, שאנו אומרים תודה לקדוש ברוך הוא ומכירים טובה על שברא ונתן לנו את פרי העץ, וצריכים לכוון את כל זה גם בעניית אמן.

הרי למדנו כי כל עניית אמן מוסיפה חזק באמונה וביראת שמים, וכבר כתב הרמב"ם בפרוש המשניות לאבות על מה שאמרו שם (ג טו): "הכל לפי רב המעשה"; כי עדיף לתת אלף פעמים מטבע אחד לצדקה, מאשר לתת בפעם אחת נתינה גדולה של אלף מטבעות, שכן כל נתינה מחזקת בלב האדם יותר את טבע אהבת החסד. וכך גם בעניית אמן ומאה ברכות ביום, לפי רב הפעמים שאדם נזכר באמונה, על ידי זה האמונה והיראה מתחזקת בלבו יותר.

עניית אמן ידועה כדבר גדול מאד. בגמרא (שבת קיט ב) הובא הסוד הטמון במהותה - שהיא עדות כי ה' הוא א-ל מלך נאמן, ואם עונים אותה בכונה זו, אין לשער את גדל הזכות!

כדי לכוון בענייתה פראי יש להקשיב היטב לברכות ולקדישים; לשמע כל מלה ולכוון את הלב להבין את הנאמר. וכבר ידוע שבענין פנות עניית אמן נאמרו פירושים רבים.

ידוע ומפורסם הוא מאמרם של גדולי המוסר שכדאי לאדם לבוא לעולם הזה ולחיות בו שבעים שנה, ולו בשביל לזכות בעניית אמן אחת. ועוד אמרו גדולי עולם, שאם אדם היה יודע את המעלה של עניית אמן, אין לשער את גדל השמחה שהיה שמת בה. ואכן, שומה עלינו להתבונן מה היא המעלה הגדולה כל כך בעניית אמן.

מקורה של מצות מאה ברכות הוא בביראת המובאת במסכת מנחות (מג ב): "תניא, היה רבי מאיר אומר: ח"ב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר (דברים י ב): 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה'". ומפרש רש"י (שם ד"ה מה) שהפסוק נדרש בדרך 'אל תקרי: אל תקרי 'מה' אלא 'מאה' - 'מאה [ברכות בכל יום] ה' אלקיך שאל מעמך'".

מכך שבפסוק שהביאו חכמים כמקור לחיוב מאה ברכות נאמר: "כי אם ליראה", נראה שהבינו שקיימת שיכות בין אמירת מאה ברכות ליראת שמים, ויש לבאר מהו הקשר ביניהם?

הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל באר, כי כן שהאדם מברך 'ברוך אתה ה' ומתבונן בפרוש המלים שמוציא מפיו, הרי הוא מזכיר לעצמו שהקדוש ברוך הוא הוא האדון, והאדם הוא כעבד שחייב למלא את רצונו. כאשר חוזר האדם ומשגן לעצמו ענין זה מאה פעמים ביום, הרי זה מביא אותו לחזק האמונה וליראת שמים.

וכבר ידוע כי מרן הגר"י זצ"ל היה מקפיד לברך מאה ברכות בכל יום, ובשבת שיש בתפלה פחות ברכות מפל השבוע, היה עושה לעצמו חשבון השלים מאה ברכות בברכות הנהנין על אכילת פרות. מעשה ובאחת השבתות בקש שייכנו לו פרות לצורך השלמת הברכות, אולם לאחר תפלת מנחה אמר שכבר אינו זקוק להם. והסביר שכיון שעלה לתורה במנחה כבר השלים בכך את שתי הברכות שהיו חסרות

אוצרות אמונים

עניית אמן אחר ברכות השחר

ספר לימים, כי כאשר היה מגיע לטשנשטוב, לבקר אצל אמו, היה לן בבית רבנו. לפנות בקר היה רבנו מעירו: "ישראל יקל, ישראל יקל קום נא, קום, אמר את ברכות השחר, ואני אמר אמן" (ספר היחס למשפחת אלפס" עמ' 51).

ברכות השחר חלק מתפלת הצבור

המעין במקורה של תפלת 'הי רצון' הנאמרת לאחר ברכת המעביר שנה, במסכת ברכות (ס ב), יראה כי היא נתקנה בלשון יחיד: "שתרגילי בתורתך ודבקני במצוותיך...". כיום לעמדת זאת אנו אומרים את כל סדרת הבקשות הנכללות ב'הי רצון' זה בלשון רבים: "שתרגילנו בתורתך ודבקנו במצוותיך...". מדוע?

אלא שמדברי הגמרא (שם) מבאר שבזמננו היה כל אדם אומר את ברכות השחר מיד בקומו משנתו, כשכל ברכה נאמרת בשעה שהמברך נהנה מהטובה שעליה נתקנה. אף ה'הי רצון', לפי שהיה כל אחד אומר בביתו, נתקן בלשון יחיד, כדן תפלת יחיד. ואולם כיום, שאומרים את ברכות השחר בבית הכנסת לפני התפלה ומברכים אותן בקול כדי שישלמו בעניית אמן, נחשבת תפלה זו כ'תפלת רבים', ולכן אנו אומרים אותה בלשון רבים (סדר 'מקור התפלות' [לר"ב פרידמן ממישקולץ] ברכות השחר).

ברכות השחר בבית הכנסת

רבי משה בן מכיר, בעל 'סדר היום', מזכיר את מנהג אמירת ברכות השחר בקול כדי לזכות אחרים בעניית אמן, ואף מבאר כי משום כך ראוי לו לאדם לאומרו בבית הכנסת ולא בביתו, ואלו דבריו (סדר היום' סדר תפלת השחר):

"המנהג לומר ברכות השחר זו אחר זו בבית הכנסת ולא בביתו, שהמקום בביתו אינו כל כך נקי וטהור לסדר כמה ברכות זו אחר זו. ועוד שאין שם פנותו נקי כל כך כי הוא טרוד משנתו או דמיונות אחרים, כמו בבית הכנסת שאימת שכניה ואימת עם קדש עליו. ועוד שמזכה אחרים עמו שיענו אחריו אמן. ומכל אלו הטעמים ראוי לכל בעל נפש לאומרו בבית הכנסת".

קום אמר את ברכות השחר

בעל השפתי צדיק מפילץ הקפיד לומר את ברכות השחר מעמיד, בקול ובאזני מי שיקשיב ויענה אחריהן אמן. אחר שפסיק היו כל מתפללי מנינו עומדים לברך לפניו בקול, כשהוא עונה אחריהם אמן בדחילו ורחימו.

בנה של הרבנית שושא השפתי צדיק בזווג שני, ר' ישראל אלפסי,

דין אמן ותומה

עניית אמן אחר חזרת הש"ץ

יש לענות אמן אחר ברכות שליח הצבור החוזר על התפלה אף אם לא שמעו, בתנאי שיודע איזו ברכה סיים שליח הצבור. ואולם יש הסוברים שפנין שחובה על הצבור לשמע את חזרת התפלה, דין ברכות החזרה כברכות שהאדם מחייב בהן, ואסור לענות אחריהן אמן כל שלא שמע מפי שליח הצבור לכל הפחות את סיום הברכה, ואם ענה הרי זו 'אמן יתומה'. פתבו הפוסקים שלכתחלה יש לחוש לדעה זו ולהקפיד לשמע היטב את הברכות מפי שליח הצבור.

מקורות ובאורים:

ה'משנה ברורה' (קכד לא; 'שער הצינון' שם לג) הביא שדעת ה'שליחן ערוך' ועוד פוסקים (בדעת הרמ"א) שמאחר שפיוס אין יוצאים ידי חובת תפלה מפי שליח הצבור החוזר על תפלת העמידה, לכך דין ברכות תפלת העמידה כברכה שאין חייבים בה, שכל שיודע העונה על איזו ברכה עונה, יכול לענות, ואין זו 'אמן יתומה'. ואולם ה'ב"ח' (שם, הובא ב'מגן אברהם' שם יג) חולק וסובר שאין לענות אמן אחר ברכות חזרת הש"ץ אם לא שמעו מפי הש"ץ, שאף שאינו יוצא בהן ידי חובת תפלה, מאחר שהוא מחייב לשומעו ולענות אחריהן אמן, דינו כברכות שהעונה מחייב בהן. שאם ענה אמן אחריהן מבלי ששמעו, נחשבת ענייתו כ'אמן יתומה' (ראה 'משנה ברורה' שם לג). ואולם כתב ה'משנה ברורה' (שם) שאף לדעת ה'ב"ח, אין צריך לשמע את כל הברכה מפי שליח הצבור, אלא די בשמיעת סיומה, וכן כתב ה'פ"ח' (שם מז). ה'שליחן ערוך הרב' (שם יא), ה'משנה ברורה' (שם) וה'פ"ח' (שם) כתבו שלכתחלה יש לחשש לדעת ה'ב"ח ולהקשיב לברכות הש"ץ, ואולם בדיעבד, כל שיודע העונה באיזו ברכה מדבר, עליו לענות אמן. בספר 'לקט הקמח החדש' (שם ס"ח כח) כתב שאדם שקולו נמוך ואין הצבור שומע את הברכות הנאמרות מפיו, לא יעברו לפני התכה, ואפילו ביום השנה לאביו או לאמו, לפי שבכך מכשיל את הצבור בעניית אמן אחר ברכות תפלת העמידה מבלי לשומעו, ולעתים אף מבלי לדעת

על איזו ברכה הם עונים.

בהנהגות רעק"א (שם ג) הסתפק בענין מי שהתפלל ושמע חזרת התפלה כפואת, ולאחר מכן נקלע למגזן אחר בשעת חזרת הש"ץ, האם עליו לחשש לדעת ה'ב"ח' ולא לענות אמן מבלי לשמע את הברכה. ונטה לומר שבמקרה כזה אף ה'ב"ח' יודה שדינו כמי ששומע ברכה שאינו מחייב בה, לפי שאין אדם מחייב לשמע חזרת התפלה פעם נוספת. אמנם להלכה הניח את הדבר בצ"ח עיון. אך בספר 'תורת חיים' (שם יא) כתב שמסתמת לשון ה'ב"ח' נראה שאין הדבר תלוי בשומע, כי אם בברכה, ואחר שתקנו חכמים שהש"ץ יחזר אחר התפלה כדי שישמע הצבור ויענה אמן, אף מי שכבר התפלל ושמע חזרת התפלה, לא יענה אמן כל שלא שמע את הברכה מפי שליח הצבור.

אם אינו יודע איזו ברכה ברך המברך

ב. השומע צבור העונים אמן מבלי שיודע על איזו ברכה עונים, אף אם אינו מחייב בברכה זו אסור לו לענות אמן, ואם ענה הרי זו 'אמן יתומה'.

מקורות ובאורים:

רש"י (ברכות מז א ד"ה יתומה) ותוספות (שם ד"ה אמן), מבארים שאנשי אלכסנדריה שענו אמן אף על פי שלא שמעו את הברכה (ס"ב נא ב), לא עברו על אסור 'אמן יתומה', לפי שאסור זה נאמר רק במי שאינו יודע על איזו ברכה הוא עונה אמן. אבל היודע על איזו ברכה הוא עונה, יכול לענות אמן אף אם לא שמע את הברכה מפי המברך. ה'שליחן ערוך' לא הזכיר דעה זו להלכה, לפי שלדעתו מתיר לענות אמן על ברכה שאינו מחייב בה גם אם אינו יודע איזו ברכה סיים המברך. ואולם הרמ"א (שם ח) חשש לדעה זו ולכן אסר לענות אמן מבלי לדעת איזו ברכה ברך המברך, אף כשהעונה אינו מחייב בברכה זו (משנ"ב שם לב). וכתב ה'משנה ברורה' (באור הלכה' שם ד"ה ויש מחמירין) שפנין שענישה של אמן יתומה חמור, יש להחמיר כדברי הרמ"א שלא לענות אמן אפילו על ברכה שאינו מחייב בה, אם אינו יודע על איזו ברכה הוא עונה. וכן פסקו ה'ב"ב' איש חי' (עוד יוסף חי' פ"רשת ויחי ס"ט) וה'פ"ח' (שם ס"ח מ).

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

שערי גן עדן

ה'יסוד ושרש העבודה' י"ח באדר ב' תקנ"ד

רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא נולד בשנת ה'תצ"ט בראד"נאי, לאביו רבי משה. למד תורה מפי המקבל ר' אריה ליב הלוי אפשטיין בעל ה'פרדס'. שמו נשא בפי כל בחרדת קדש, כמי שכל חייו היו אפופים בקדשה ופרישות למעלה מהשגת אנוש.

מצבת בעל היסוד ושרש העבודה בהורודנא

את תמצית תורתו השאיר בספרו 'יסוד ושרש העבודה' שהוא ספר מוסר המדרוך את האדם בהנהגת היום יום, ונחשב כספר יסוד במוסר ובעבודת ה'. כל אשר כתב בספרו הגדול, ואף יותר מכך, קים בעצמו. וכן כתב בצאתו (סימן ה): "מעיד אני עלי שמים וארץ בני אהובי שלא נעדר אחת מהנה שלא כונתי בעצמי בכל התפלות ובכל ההודאות ביתר שאת וביתר עז, ועוד רבים כהנה וכהנה שלא היה ביכלתי להציג בחבתי כונתי אותם בעזרת ה'...".

נתבקש ליישיבה של מעלה ביום ה' באדר ב' תקנ"ד ונקבר בבית העלמין בהורודנא. לפי צאתו נחרת על על מצבתו כך: "פה נטמן אלכסנדר זיסקינד ב"מ משה, הנולד מאשה: רבקה, עובד ה' יתברך".

ברכות השחר בבית הפנסת

לגבי אפן אמירת ברכות השחר, כתב בעל היסוד ושרש העבודה' (שער האשמרת פרק י'): "טוב לסדרם בבית הפנסת עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה כשעונים אחרים אמן... על פן מן הנכון שיזהר האדם להשמיע ברכותיו כל מה דאפשר בפני אחרים, כדי שיענו אמן אחר הברכה".

להזהר מאד מאד בעניית אמן בכונה

על חובת הזהירות וההקפדה בעניית אמן בכונה כותב בעל היסוד ושרש העבודה' (שער הקרבן פרק ו'): "ויזהר האדם מאד ומאד בעניית אמן, כי לפוס גמלא - גמילות גדל שכרו על ענייתו אמן - כך גדל ענישה רחמנא ליצלו למי שאינו נזהר בענייתו, או שעונה בלי מתכוון כונה הראוי לה פפי הברכה, רק הוציא תבת אמן כמצות אנשים מלמדו". וכן הוא מעיד על עצמו בצאתו (סי' טו): "הייתי נזהר מאד בעניית אמן אחר כל המברך, בכונה שכתבתי בחבורי, הינו שכונתי באמן השבח מעין הברכה, ולא זרקתי מפי תבת אמן בלא כונה, ותזהרו בזה מאד ומאד".

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יא אדר תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 5:02 תל-אביב: 5:17 חיפה: 5:08 מוצאי שבת: ירושלים: 6:16 תל-אביב: 6:17 חיפה: 6:16 ר"ת: 6:54

פרשת תצוה

תוכחה בנועם

"שלא ירגיש צער על התוכחה..."

בנו של הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל סיפר על אביו: "היה מראה פנים שוחקות לכל מי שבא לפניו, ומראה לו חיבה כאילו היה בנו. ואפילו למי שהתריס כנגדו ובא לבקש מחילה, מיד היה מקבלו בסבר פנים יפות ושמחות.

"והרגשתי הרבה פעמים שכאשר היה רוצה להוכיח את הזולת, היה מרבה לשחוק עמו קודם שיתחיל בדברי התוכחה, זאת כדי שלא ירגיש צער והקפדה על התוכחה."

צוואה מחיים

שעה מרוממת לתוכחה...

סיפר הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל על רבו הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל: באחת השנים ביום כיפור לפני תפלת נעילה, שלח רבי אהרן קוטלר לקרוא אליו את אחד מהתלמידים, בחור שהיה לו רפיון בולט בלימוד התורה. הבחור כמובן התפלל מאוד על ההזמנה ועוד בשעה כזו.

כשניגש הבחור, ביקש ממנו רבי אהרן שיתפלל את תפלת נעילה בסמוך אליו. הבחור נותר עומד ומשתומם מה רוצה ממנו ראש הישיבה. כאשר החלה חזרת הש"צ של תפלת נעילה והציבור כולו החל לומר בהתרגשות גוברת את פרקי הסליחות והתחנונים כנהוג, או-אז פנה רבי אהרן לאותו בחור, ובמשך שעה ארוכה הרעיף עליו דברי תוכחה ומוסר על מעלת התורה וחשיבות לומדיה ועמלה...

רבי אהרן העריך, כי דוקא בשעה מרוממת זו, בה אדם מתחנן על נפשו ונפשות אנשי ביתו, אולי יצליח להשפיע על הבחור להתחזק בלימוד התורה ולקבל עליו עול תורה כראוי.

רבי גדליה

למעט את בושת התוכחה...

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל מעולם לא הוכיח בחור באופן אישי. אם היה צורך לומר דברי תוכחה ומוסר לאחד הבחורים היה קורא לבחור נוסף והיה מוכיח לשניהם. הבחור שאלי נגעו הדברים, הבין, אך הרגיש פחות בושה מאילו הדברים היו נאמרים ישירות רק אליו.

והיה רגיל לומר שאם צריך להוכיח ולבייש מישהו אין זה בגדר "הותרה" אלא בגדר "דחווה". והביא ראיה לזה מיעקב שכאשר ברך את אפרים ומנשה "שיכל את ידיו", ולמה לא ביקש מיוסף לשנות המקומות של מנשה ואפרים? אלא ביאר המהרש"ל כדי לא לבייש את מנשה. ואף שממילא התבייש מעט ע"י שיעקב שיכל ידיו, אבל עכ"פ צריך למעט את הבושה ככל האפשר.

המשגיח דקמניץ

להוכיח את בניו ותלמידיו בנחת, בנועם ובכבוד!

נלמד מהפסוק: "כתית למאור" (פרק בז-כ)

וכתב רש"י: כתית למאור – ולא כתית למנחות. ומובא (במש"ת) בשם האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר זצ"ל, לרמז מהלכה זו גם לכלל היסודי האמור לענין חינוך בכלל ולענין תוכחה בפרט, שכאשר באים להוכיח ולהדריך את הזולת, יש להזהר לעשות זאת בנועם, ברכות ובאופן מכובד, כי רק בכך תושג המטרה. זהו שאמרו: "כתית" – כאשר מוכיח האדם את הזולת ומבקש לכתת את לבו, יכוון את אופן התוכחה "למאור" – כדי להורות ולהאיר לפניו את הדרך הישרה. "ולא למנחות" – אבל לא כדי להנחיתו ולהשפילו...

החפץ חיים האיר לנו בדברים מאלפים את דרכה של תוכחה הנשמעת, וכך אמר: דרך התוכחה בין איש לרעהו היא, כי כאשר יגש איש להוכיח את זולתו, יעיר לו בראשונה כי באשר הוא – המוכיח – נקי מאותו דבר... אי לזאת לא יכול להבליג על נפשו ומוכרח הוא להוכיח אותו.

תוצאת דרך תוכחה כזו היא, עפ"י רוב, לא תשפיע כלום ורק תקומם את המוכח לבעוט בתוכחה ולחרף את המוכיח בטענה הידועה "מי שמד", ובמקרה היותר טוב, יתנצל לפניו וישתדל להוכיח כי טעה המוכיח בדבר, כי באמת אין עוול בו.

אולם דרך התורה היא, כי האיש המוכיח צריך לשתף גם את עצמו בענין התוכחה ולהסביר לחברו, כי כל אדם עלול לטעות ומקרים כאילו מתרחשים אצל כל אחד ואחד. ובפנותו אליו, הוא יודע כי גם הוא יצטרך לא פעם לקבל תוכחה ממנו.

באופן תוכחה כזו יקלע המוכיח למטרת התוכחה הרצויה לפני ה' ותועיל תוכחתו, כי בסגנון תוכחה כזו, יסיר מלב המוכיח את ההרגשה המשפילתו, כי רק בעבור היותו נעלה ממנו הוא מרשה לעצמו להוכיח אותו, וזהו מה שאמר הכתוב "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא"

כלומר: ראשית, אתה צריך לגשת אליו בתור חברך בחיי היום יום, בחינת "עמיתך". שנית: "ולא תשא עליו חטא" – "עליו" דיקא. היינו, לא באופן שכאילו כל האנשים זכאים ורק הוא החייב, אלא בהבנה וגישה שבעצם כל אחד ואחד רגיל לשגות לפעמים בדבר שכזה.

עלון "איש לרעהו" פרשת תצוה הוקדש לעילוי נשמות

מרת חיה רבקה בת ר' אלימלך לוינגר ז"ל (י"ג אדר)
ור' גדליה בן ר' יוסף ויינשטיין ז"ל (ט"ו אדר)

ת.נ.צ.ב.ה.

קולות של מאות יהודים...

כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל הלוי הלשטוק מאוסטרובצה זצ"ל היה מרבה בתפלות ובכיות על צרות הכלל והפרט. קולות תפלתו היו נשמעות למרחוק. פעם כששהה באוטבוצקה שליד וורשה, התפלל האדמו"ר בקול אדיר וחזק שנשמע למרחוק והרעיד את כל סביבתו. פנה אליו הגאון **רבי חיים פוזנר זצ"ל** שהיה אחד מרבני וורשה ושאל אותו: "מדוע תפלתו של הרבי הוא בקול רעש גדול ואילו אני מתפלל בשקט?"

השיב לו האדמו"ר מאוסטרובצה: "כבודו מתפלל לעצמו על כן רשאי הוא להנמיך את קולו, ואילו אני, מגרוני בוקעים קולות של מאות יהודים המתחננים שאתפלל בעבורם וא"כ מה הפלא שתפלתי בקול גדול הנשמע למרחוק?"

באחת משיחותיו האחרונות אמר הרבי: "יודע אני שהצורך הנאצי ינחל לבסוף מפלה גדולה, אך ירא אני שכבר נחתם דינם של יהודי פולין לרעה רח"ל. ואני מתפלל עתה על אחינו בני ישראל באמריקה ובארץ ישראל שיכרת העמלקי הזה בטרם יספיק להגיע ח"ו אל אחינו ואחיותינו שמעבר לאוקיינוס".

הלמות עמלים - ח"ב

"אשרי הדור שנשמעים תפלותיו..."

סיפר המגיד הירושלמי **רבי בן ציון יאדלר זצ"ל**: באחת השנים היתה שנת בצורת בארץ ישראל. המים שבבורות כלו ולא נשארה אלא הקובעת המעופשת המביאה בכנפיה מחלות ומגיפות.

אסף, איפוא, **הגאון מקאליש זצ"ל** (רבה של ירושלים) את בני ירושלים לחורבת רבי יהודה החסיד, עלה על הבימה כשלצידו בעל תוקע, והעמיד ארבעה תוקעים בארבע פינות בית הכנסת.

עמד הגאון מקאליש ודרש דברי כיבושין כשהוא מגביה קולו כארי שואג, והשופרות מיבבין, וכל הקהל עונה כנגדו בתפלה, עד שאפילו לב אבן נימות, ואז קרא בקול אדיר: "רבנו של עולם, בניך שבו בתשובה, לא נוזז מכאן עד שירדו גשמים!"

והנה לא עברה שעה עד שרעמו הרעמים והבזיקו הברקים וגשמי זעף ניתכו ארצה ומילאו את בורות המים. או-אז קרא הגאון עם הקהל את החלל הגדול פסוק בפסוק: "אשרי הדור שראה כל אלה" - סיים המגיד את סיפורו.

השרף מבריסק

תפלה לישיעתם של ישראל...

הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל הכיר את כוחה של תפלה. את כוחן של פרקי תהלים הנאמרים מקירות לב. הוא ידע כי רק זה הנשק האמיתי אשר בכוחו להושיע ביום צרה.

בעת מלחמת המפרץ (חורף תשנ"א) בעיצומו של "ועד" שהשמיע רבי הירש בפני תלמידיו, נשמעה אזעקה. הבחורים, אשר רעדה אחזתם מאימת "חץ יעוף", נסו על נפשם אל החדרים האטומים, כשהם מבקשים מרבי הירש להצטרף אליהם. אבל רבי הירש עלה אל היכל הישיבה כשהוא מצטרף אל התלמידים שנתרו שם, וקולו נשפך כמים באמירת תהילים לישיעתם של ישראל מיד צר.

ר' הירש

על לבו תמיד...

על מדריגתו הנשגבה, בתפלה למען הזולת, של הגה"צ **רבי יוסף צבי הלוי דינר זצ"ל** (ראב"ד לונדון) במעשה שלפנינו:

לאחד מתלמידיו נולד ילד חולה ל"ע. תקופה קצרה לאחר מכן עלה התלמיד להתגורר בארץ ישראל.

והנה לאחר עשרים שנה הגיע הלה להתיעץ עם הגרי"ץ דינר בענין מסויים. בסיום השיחה ביקש התלמיד מהרב להתפלל על בנו.

נענה הרב דינר ואמר לו בפשטותו האופיינית: "מיום לידת בנך (מעל עשרים שנה!) אין תפלת שמונה עשרה אחת שאיני מזכיר..."

הלמות עמלים

טוב וראוי לכל אדם לשיית על לבו מצוקות בני ישראל כדי שייתפלל עליהם תמיד!

נלמד ממה שנצטווה אהרן "ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד" (פרק כח-ל)

ופירש הספורנו: **כדי** שיתפלל עליהם שיזכו במשפט. **עכ"ל**. **נמצאנו** למדים, שכדי להתפלל כראוי על בני ישראל, יש הכרח לשאת על הלב את צרכיהם של ישראל. יש הכרח לחוש בצערם.

אמרו חז"ל במדרש (תצוה פר' לח-סה) שהקב"ה אמר לישראל, דברים אני מבקש... ואני מוחל על כל עוונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה. אמרו לו, אין אנו יודעים, אמר להם בכו והתפללו לפני ואני מקבל... כשנשתעבדו אבותיכם במצרים לא בתפלה פדיתי אותם? בימי יהושע, לא בתפלה עשיתי להם נסים? בימי מרדכי... מי גרם למרדכי לבוא לידי הגדולה הזאת? אמור שהיה מתפלל בכל שעה...

ואכן בכוחה של תפלה לשנות גזירה! וכפי שמוצאים בחז"ל על משה רבינו שאמר לו הקב"ה "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" שאילו היה מוסיף עוד תפלה היה בכוחה לבטל את הגזירה שלא יכנס לארץ ישראל.

אצל מרדכי הצדיק מצינו שאחר שנודע לו על גזירת המן הרשע, הרבה בזעקות ובתפלות. ותמה **הגרי"ש פינקוס זצ"ל**: מדוע יצא מגדרו ועשה כזה עסק של תפלה וזעקה כאילו באמת ריחפה על ישראל סכנה ממשית של כליה ח"ו, והלא ישנה הבטחה לעם ישראל שלא יכלה ח"ו!

אלא מבאר הרב פינקוס: כאשר ישנה צרה - סבר מרדכי הצדיק - אין להסתמך על סברות שונות ואף לא על חשבונות צודקים, אלא צריך להתפלל בחוזקה להשי"ת ורק כך יזכה שתבטל הגזירה.

שח הגאון **רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל**: "חייב אדם להאמין באמונה שלימה, שבאיזה מצב שיהיה, תפלתו נשמעת, ויש לה הכח לפעול ישועות!"

פעם שוחח עם חולה שהרופאים נתייאשו מרפואתו. אמר לו: כתוב בתהלים (קמא-ב) "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ". ולכאורה היה מספיק אם יכתב "עזרי מעם ה'" ולאיזה צורך הוסיף דוד המלך "עושה שמים וארץ"!

אלא הביאור הוא, שהרי שמים וארץ ברא הקב"ה יש מאין. לומדים מכאן שאפילו אם על פי הטבע לא רואים הרופאים שום אפשרות להצלתו, בכל זאת אפשר לפעול ע"י התפלה שישלח לו הקב"ה את עזרתו בבחינת יש מאין.

בדרך זו המשיך רבי משה להסביר את גדלותו של יהושע שהעמיד חמה ממהלכה. אנשי העולם סבורים כי גדלותו של יהושע היתה בכוחו להעמיד את החמה. אבל לאמיתו של דבר יש לראות את גדלותו של יהושע בכך שהתפלל וביקש כזה דבר שהוא נגד טבעו של עולם.

שהרי לאנשים מן השורה לא יעלה כלל במחשבתם להתפלל על דבר כזה. ואילו מעלתו של יהושע היתה לבקש על זה כמו שאנו מבקשים על דבר רגיל. לפי שהיתה ליהושע השגה חושית ביכולתו של הקב"ה לשנות את הטבע כרצונו, ואשר בכוחה של תפלה לפעול אף זאת. ומכח אמונתו הגדולה בזה, זכה שתתמלא בקשתו.

לשמור פיו ולשונו מכל דיבורים אסורים כמו לשון הרע ורכילות! נלמד, בדרך רמוז, מהפסוקים: "ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת... והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו" ... (פרק כח-לא, לב)

ו**כתב החפץ חיים** (בספרו שמירת הלשון ח"ב פ"ז וכן בפ"י עה"ת) שפסוקים אלו מרמזים על שמירת הלשון, לפי מה שאמרנו חז"ל, שהיה המעיל מכפר על עוון לשון הרע, אמר הקב"ה יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול (ערכין טז.). הוא שנאמר "כליל תכלת" שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, ובה יזכור שעתידי הוא להתייצב לדין לפני כסא הכבוד.

כתב הרמב"ם (פ"ז מדעות ה"ב): "יש עוון גדול מזה [מ"הולך רכיל"] עד מאוד והוא בכלל לאו זה ["לא תלך רכיל"] והוא לשון הרע. והוא המספר בגנות חברו אף על פי שאומר אמת. אבל האומר שקר נקרא מוציא שם רע על חברו. אבל בעל לשון הרע, זה שישב ואומר, כך וכך עשה פלוני... דברים של גנאי".

ותמה ה'כסף משנה': מאחר וכתב הרמב"ם כי לשון הרע הוא המספר בגנות חברו, מהו זה שחזר שוב וכתב שבעל לשון הרע הוא זה שאומר דברים של גנאי?!

ומביא הכסף משנה, שהרמב"ם סובר שהמספר בגנות חברו עדיין לא יקרא "בעל לשון הרע", מפני שיתכן שלא סיפר כן אלא במקרה. אלא מי שמורגל תמיד לספר לשון הרע, ההוא יקרא בעל לשון הרע. והוא שחזר הרמב"ם וכתב "אבל בעל לשון הרע, זה שיושב ואומר כך וכך עשה פלוני". כלומר, שהוא קבוע ומורגל בדברים אלו. עכ"ד.

נמצא לאור האמור, כי התביעה החזקה והנוקבת שיש על המספר לשון הרע, הוא על כך שלא חייב ולא הרגיל את עצמו לגדור ולרסן את פיו שלא יהיה מופקר.

וכפי שהביא המגיד ממעזריטש את הפסוק בתהלים "לא רגל על לשונו" (פרק טו): מטבעו של עולם צריך האדם לזרז את כל אבריו למעשים, הידים לעבודה, הרגלים להליכה, וכיו"ב, שכן האיברים מבכרים את העצלות, ועל האדם לדרבנם לעשיה. לא כן הלשון היא קלה וזריזה מטבעה לפטפט.

זהו שאמר דוד המלך ע"ה: "לא רגל על לשונו" כלומר: אדם בר מעלה אינו מרשה ללשונו שתפעל כהרגלה. שתפטט כדרכה להנאתה. אלא, עוצרה ומפעילה רק מתוך בחינה והתבוננות. כי מכיר הוא בערכה של כל מלה.

המשגיח דליקווד, הגה"צ רבי נתן מאיר ווכטפויגל זצ"ל אמר באחת משיחותיו: **החפץ חיים** היה אומר על עצמו שאינו יכול לדבר לשון הרע, מפני שרואה בחוש איך דבריו עולים למעלה לפני כל פמליא של מעלה והוא בוש מהם. כל אדם יכול להשיג מדריגה כזאת, אילו היה נותן דעתו ולבו לצייר לעצמו כיצד הוא עומד לפני המלך, ואיך כל מעשיו ודבריו עולים מעלה מעלה לפני כל פמליא של מעלה.

נמצא שההבדל בין הח"ח לאחרים הוא רק בזה: הח"ח ראה איך דבריו מגיעים למעלה והרגיש את זה בחוש, ולכן אין באפשרותו לדבר לשון הרע, שהרי רואה איך מעשיו פועלים ומרגיש קלוקל העולמות על ידי מעשיו, ממילא א"א לו לחטוא, שאינו רוצה להביא פורענויות לעולם. אך מי שלא הגיע למדריגה זו, ואינו רואה כך. כמובן שאינו ירא מלדבר לשוה"ר ושאר דיבורים אסורים, שהרי אינו מרגיש שום חסרון בדיבורו.

והיה הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל אומר: מה שאנשים מוחלים בנקל לעבריינים, זאת משום שגם הם עצמם לקויים בחטאים אלו ולכן אינם רואים בזה עוול כה גדול שקשה למחול עליו, ואילו אצל החפץ חיים ראינו שלא מחל בנקל לשום אדם כשדיבר לשון הרע! כי על חטא שאדם נזהר בו בעצמו, אינו מוחל לזולתו כשיעבור עליו. ומי שלא שונא את הרע, אות הוא שגם הוא כאחד מעושי הרע.

"איך מניחים טהור בטמא"...

בדרשת "שבת הגדול" של הגה"צ רבי זוב בעריש רוזנברג זצ"ל (רבה של סטריקוב) פתח ואמר: "באים אלי אנשים לשאול שאלות בעניני הפסח, זה בא בשאלה היאך להכשיר חבית של "בארשט" [=חמיצה] והאחר שואל היאך להכשיר כפות ומזלגות לפסח וכדומה.

אבל מדוע לא בא שום אדם לשאול, איך מניחים את ה"כזית מצה" הטהור, בתוך פה אשר נטמא כל השנה בכל דיבור אסור, בשקר, ברכילות לשון הרע וכדומה. רבה של סטריקוב אמר את הדברים בהתרגשות כה עצומה, עד שכל הקהל געו בבכייה.

בישישים חכמה

החטא ותיקונו...

סיפר הגאון רבי שמעון שוואב זצ"ל: "זכורני, כאשר למדתי בישיבה לפני שישים שנה, היה שם יהודי זקן, שלא דיבר עם אף אחד. כאשר דיברו איתו בדברי תורה, הוא אמנם דיבר, אבל סתם דברי חול לא שמעו אצלו. ואם נזקק לדבר כלשהו, היה רושם על גבי פתקה.

"שאלתי והתענינתי מיהו יהודי זה, וסיפרו לי, כי הוא בעל תשובה. הוא היה ברוסיה, שם היה קומניסט והשתייך ל"ביסקציה", (הקומניסטים היהודים), וכפי שידוע עסקו יהודים אלו בהלשנה על רבנים, מלמדים, שוחטים ומשרות קודש אחרים והודות להלשנות הם הוגלו לסיביר.

"אותו יהודי אף היה מלשין, עד שיום אחד הברית את הגבול ובא לפולין, שם הלך לאחד מצדיקי הדור ואמר לו: "רבי, חפץ אני לשוב בתשובה". והוא גולל את סיפורו, כי הוא הלשין על הרבה יהודים, ומעיק על מצפוננו שבגללו הוגלו אנשים לסיביר, ועל זה הוא מבקש לעשות תשובה.

נתן לו הצדיק תיקון, שיקבל על עצמו שמעתה ועד יום מותו לא ידבר דברים בטלים אלא רק בדברי תורה ותפלה ולא מילה אחרת, והוא מקיים את אשר קיבל על עצמו. **"הפרדס"**

כמהלך על גחלים לבל יכשל...

כל פעם שמאן דהוא דיבר עם הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל, היה דרוך כמהלך על גבי גחלים לבל יכשל חלילה בשמיעת דבר אסור. ראו בחוש שזוהר בלשונו על פי כל דיקדוקי הלכות שמירת הלשון, ולא הביא עצמו לידי שאלות.

ולא רק מחמת זהירותו הרבה מלהכשל באיסורים, אלא גם מעומק ציווי "ואהבת לרעך כמוך" - מה דעלך סני לחברך לא תעביד". לא שמעו ממנו מילת גנאי על שום אדם. הוא היה מדבר בגנות פעולות שונות על מנת לחזק את בניו ותלמידיו, אבל מימיו לא הזכיר שום אדם מסוים.

מעשה באחד ממכריו שהסיעו ברכבו משמחה שהשתתף בה. במשך הנסיעה פיטפט הנהג דברי דופי ולשון הרע על אחד המכוובדים שהשתתף בשמחה. משיצא רבי מרדכי מהרכב הביע בנו את תמיהתו בפני אביו, מדוע אינו מודה לנהג על החסד שגמלו שהסיעו לביתו, כדרכו תמיד להודות בלב חם ובהרעפת ברכות.

נתכרכמו פניו של רבי מרדכי והשיב: "על מה להודות? על לשון הרע שהלעיטנו?"

בהערותיו לדברי הרא"ש (ארחות הרא"ש אות ל) שכתב "ויקל בעיניך הוצאות ממונד מהוצאת דבריך", ביאר רבי מרדכי: על הוצאות ממונד, הקב"ה ימלא חסרונוך אך על דבריך, הרי תצטרך ליתן דין וחשבון על כל דיבור ודיבור!"

יחיד ודורו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הבאגט

סיפר הרה"ג רבי מ.ג. שליט"א מבני-ברק:

החברותא שלי הגיע נסער לכולל, "תשמע מה קרה לי אתמול..." סיפור אמיתי מכלי-ראשון.

הוא ואחיו נסעו לירושלים באוטובוס, כולל פקקים ועיכובים שונים לפני ואחרי, תכל'ס הגיעו ליעד רעבים ומותשים. החליטו דבר ראשון קונים משהו להשביע את הגוף והנפש. מה כן, השעה מאוחרת ומה שפתוח זה רק חנות באגט. הבעיה הקטנה היא רמת הכשרות באותה חנות... "ניסיון".

צרוך של היתרים... ונכנסים. זהו. מעכשיו אין ניסיון, יש רק רוק-בפה...

עומדים שניהם, ופתאום, יחד איתם, מגיח משום-מקום צ'אלמער מלוברן זקן, עטוף כל השמונה בגדים, ומבלי לשאול הרבה שאלות, כמו מרצדס שעוקפת בשקט בכביש, הוא לפנייהם בתור. למה? ככה!

* * *

'דוד מה נשמע – יש באגט?'

-יש, יש! מה להכניס בפנים?'

'הכל!'

'גבינה?'

'לא צריך, אבל סלטים – הכל!'

דוד מתחיל להעמיס. את זה? כן! וגם את זה? כן. ואת זה? אמרתי, כן.

ואנחנו מאחורה רעבים, מותשים ועכשיו גם המומים.

'זהו נגמר המקום בבגט, אי אפשר עוד.'

-'בשביל מה יש קרטון?'

'אבל זה מחיר כפול!'

-'אז יהי' כפול!'

דוד מעמיס ומעמיס וסוגר את ה'צידוד'.

'רגע, רוטב לא הכנסת!'

-'איזה אתה רוצה?'

'מה יש?'

-'רוטב... ורוטב... ורוטב... ארבעה סוגים!'

'אז תכניס את רוטב... הראשון, ואחרי זה את שלושת האחרים!'

כמעט נגמר. נשמנו לרווחה. ואז ה'שמונה-בגדים' נזכר:

'תגיד, לפני שבוע לא היה כאן גם חציל בטעם כבד?'

-'היה!'

'גיז! (כלומר: נו)

-'אין הרבה – השארתי במקרר.'

'תביא! תביא דוד! הכל כלול ב"כפול!'

זהו. גם החציל בטעם כבד תפס את מקומו המכובד. חמישים השקלים עברו מיד ליד, וכך ה'שמונה בגדים' הולך עם האבוס לכיוון השלחן בפניה.

אחי לוחץ לי על הרגל: "כנראה נטילת-ידיים הוא עשה לפני שבוע..." (וללא חשש 'הפסק' כי מאז הוא ברצף...)

ההוא מתיישב, לוקח את כל השקית ממלמל כמה מילים מתוך "צ'עטאלע" (דף קטן) וכל השקית נשלחת אחר כבוד לפח-אשפה בפניה.

"ויברח"...

* * *

יצאתי אחריו במהירות.

קראתי: ה"צ'עטאלע"! ה"צ'עטאלע"! תראה לי אותה רגע... אני מציץ ורואה "סדר הפרשת תרומות ומעשרות" --

"סליחה שחשדתי בכשרים" אני מתחנן על נפשי והוא: "זה כדי להציל אנשים כמוך – שנכנסים למקומות כאלו..."

"ויברח".

* * *

זה סיפור מדהים בכל קנה-מידה. מאיפה שלא תסתכל על זה. תמצית של היופי האנושי, 'מי כעמד ישראל'.

אפשר "להתוועד" על הסיפור הזה הרבה, אבל הדף שלנו כבר עומד להסתיים... אז נתייחס לשתי זוויות:

לכשנתבונן נגלה שסיפורים רבים, מתפרקים ונמוגים מאליהם ברגע שפשוט משלימים לסיפור את כל חלקיו. ועדיין: "לימוד זכות" הייתה ונותרה מהעבודות הגדולות שבמשכן, - משכן נפשו של האדם. עבודה זו יום-יומית היא, אנו נפגשים רבות במצבים בהם התנהגותם של חברים ומכרים אינה תואמת את סגנון חיינו. שלא נדבר על דברים חמורים, לא על גנב שמתחל לו מקומה שנייה, ולא על אדם אלים שמכה ומרביץ. אלא על חברינו הטובים, שרבים המקרים בהם אינך מבין: "מה הוא עושה?" "הוא חסר רגש?" "הוא לא מתחשב בי?" וכדומה...

* * *

הזווית השנייה היא מעשה החסד המופלא שעשה היהודי המבוגר הזה בחנות הבאגטים. מה זה קשור אליו שאנשים מקילים לעצמם לאכול שם? והאם הוא "חייב" או "צריך" עוד לשלם על כך מכספו הפרטי? כולנו אוהבים חומרות, אך כמה מאיתנו מסוגלים לפתוח את הכיס כדי לזכות בהן את הזולת?...

זה מדהים. אדם שפעם בכמה ימים טורח לחנות ומי יודע, אולי לעוד כמה חנויות? ובלבד שאנשים שלכאורה ממילא לא אכפת להם לא ייכשלו!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממוקד ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת תצוה הוקדש לעילוי נשמת

מרת זלדא ע"ה בת ר' חיים עבי ז"ל, אשת ר' יעקב קאפל עבי מנדל ז"ל

שיום היארצייט חל' ביום שושן פורים ומנוחתה כבוד בהר הזתים ירושלים עיה"ק תובב"א

ת . נ . צ . ב . ה .

משפחת מנדל - וינה, אוסטריה

משפחת הכהן - בני ברק, ישראל

משפחת אפטרגוט - אנטוורפן, בלגיה

{ אז נדברו }

פרשת תצורה - זכור תשפ"ג | לסדר: "ושכנתי בתוך בני ישראל" | גליון מספר: 595

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

כיצד למנוע הפתעות בלתי צפויות?? מיגון בתים!!!

כולנו מכירים את הגמ' "שאלו תלמידיו את רשב": ישראל שבאותו דור מפני מה נתחייבו כליה? אמר להם: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע!! כתוב כאן שעם ישראל נתחייבו כליה... על מה? על זה שהם נהנו!!!! זה הכל!! בסה"כ נהנו מהסעודה של אותו רשע!! הברייטא הזו מאוד מלחיצה אותי... ולמה??

כי אני... יש לי בעיה... יש לי חרדות מדברים בלתי צפויים!!! וזה בדיוק מה שאני מרגיש בייחס לברייטא הזו... אני בדרך כלל יודע שלכל חטא ועבירה יש את הדירוג המדויק שלה... יש חילול שבת שזה חמור מאוד, ויש איסור שחייבים עליו רק מלקות, ויש לאו שאין בו מעשה שזה עוד דרגה אחת פחות שתשובה תולה ויום הכיפורים מכפר... ופתאום!!! ללא הודעה מראש...

עם ישראל נהנו מסעודתו של אותו רשע... ועל זה!!! על זה הם נתחייבו כליה!!!

ניתן לקבל את הגליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

סוג ההפתעות הבלתי צפויות האלו מאוד מלחיצות אותי!!!

כי... כי... כי בקצב הזה לך תדע... לך תדע איזה הפתעות מחכות לנו!!!

לך תדע איזה סוג "סעודה" אנחנו כעת נהנים ואנחנו לא חולמים שזה בעייתי בכלל... (אולי כן בעייתי קצת אבל לא הרבה מעבר לזה) ופתאום לך תדע... פתאום יתברר למפרע שזה היה עוון הכי נוראי בעולם... ואני לא רוצה שזה יקרה!!! אני לא מחפש כאלו הפתעות בלתי צפויות!

וכאן חשוב לי להדגיש שאני לשם שינוי - אני מאמין באמונה שלימה שהקדוש ברוך הוא הגון!!! ברור לי כשמש בצהרים שהקב"ה לא מופיע פתאום באופן בלתי צפוי ומתחיל להעניש ואתה לא יודע מאיפה זה נחת עלך... כן... בניגוד להרבה אנשים שחושבים שאנחנו מנסים פחות או יותר לנחש מה ה' רוצה מאיתנו... בתקווה שקלענו למטרה... אבל לך תדע... אי אפשר לדעת... עוד יכול להתברר שטעינו בגדול ואז הההלך עלינו... עפרא לפמיה!!! אני חושב שלומר כזה דבר זו כפירה גמורה!!! כפירה בהגיונות של בורא עולם!! ולכן ברור כשמש בצהרים שאם כלל ישראל נענשו כזה עונש חמור על שנהנו וכו'... זה אומר שהקב"ה ציפה מהם שהם מסוגלים להבין עד כמה זה חמור והייתה פה תביעה אמיתית שהם לא הבינו את זה...

ולכן אני נחוש להבין עניין!!! אני לא מחפש הפתעות מהסוג הזה!!!

ושוב: אני רוצה שתבין: בגודל בידישקייט אין הפתעות מיוחדות!!! בדרך כלל ההגדרות הם די ברורות, יש עבירות שנחשבות חמורות מאוד כמו ג' עבירות וחילול שבת... ויש עבירות פחות חמורות ויש עבירות קלות... ולפי החומרה שלהם אנחנו מכווננים את רף הרגישות... (הסיבה שאנחנו כ"כ רגישים בפסח בגלל שזה כרת וזה אסור במשהו... וכן הלאה...) אבל!!! יש כמה מקומות בודדים שפתאום אתה מגלה שלא תמיד העוון נמדד לפי המדד והסרגל ההלכתי היבש... אם זה בית המקדש שנחרב פתאום על שנאת חינם או תלמידי ר"ע שמתים על שלא נהגו כבוד זה בזה והכי כאן שכלל ישראל בסה"כ נהנו מסעודתו של אחשוורוש ועל זה בלבד הם מתחייבים כליה... ואת זה אני מוכרח לברר!!! כי מזה אני נלחץ!!! פה אני מרגיש חוסר יציבות... אני מרגיש שהעסק יוצא מכלל שליטה... כי... כי לך תדע... אולי הפלאזמה של הבית ננסת פתאום תתברר כחטא איום ונורא שלא חלמנו עליו... אולי יתברר שזה שלא תרמנו לקופה פלוגית זה עורר ח"ו קטרוג נורא וכו'... לך תדע... בקיצור: בא נסכם במילה אחת: אני רוצה לברר איך ניתן לזהות בעוד מועד חטאים שדווקא נראים תמימים למדי... אבל הם יושבים על חבית נפץ מתקתת... כן... אני חושב שהדבר הכי לגיטימי בעולם זה ללמוד מטעויות!!!

אסיים במשהו פורימי: יאמר לשבח, כל שנה פורים כשאני מתחיל להשתכר... ברגע שהראש שלי מתחיל להסתובב יש לי מנהג לגשת לכמה אנשים ולבקש מהם שישמרו עלי שאני לא אהרוג את אשתי... וכולם מתפלאים... מה קרה? ואני עונה... שהיות והיום קראתי שברגע שאחשוורוש השתכר הוא הרג את אשתו... אז בשביל זה אני לומד מטעויות של אחרים ואני מבקש ממכם שתשמרו עלי... ותשמעו... כל הכבוד לי... חבל שרק כשאני שיכור אני יודע ללמוד מטעויות של אחרים... אז הנה... כעת בא ננסה ללמוד מהטעות של עם ישראל... איך ניתן לזהות איזה סעודה תמימה וכדו'... שעלולה להתברר כפרץ איום ונורא של חרון אף...

ההמשך בעמוד 6 בגליון זה

האם גם אתה בתור ילד היית ה"עבד של המשפחה...?"

השבוע היה הייארצייט של אמי ע"ה... הלכתי לקבר שלה ולפתע נזכרתי בערגה... נזכרתי בגבולות שאמא שלי הציבה לי... נזכרתי בגב שהיא נתנה לי בחוזק שהיא הפגינה מולי... את העוגות הטעימות שלה דווקא הספקתי לשכוח... גם הטילים והסיפורים כבר נשכחו... אבל הגב!!! הגב והחוסן שהיא נתנה לי... זה הולך איתי כל הזמן!! פתאום נזכרתי בכל מה שהיא לא ויתרה לי... שהיא איכפת לה שאני לא אגדל כמו עשב... היא עמדה על כך שאני אתרגל לדחות סיפוקים ושאני לא אחשוב שלוחצים על כפתור ומקבלים כל מה שרוצים באותה שניה... אוי... כמה פעמים בתור ילד חשבתי לעצמי איזו אמא רעה... מה איכפת לה... מה זה העקשנות הזו... למה היא לא משחררת בקלות... והיום!!! היום אני מבין... היום אני פוגש אותם... את כל שבורי הלב האלו שברגע שמשוהו חסר להם אין להם טיפה אורך רוח להמתין... אין להם טיפת חוסן פנימי... כן... כנראה שאמא שלהם הייתה קצת פחות רעה מאמא שלי... מי יתן לנו אמהות האלו... מה... להשלים עם העובדה שת.נ.צ.ב.ה.?

אמרתי לאמא שלי: תודה!! תודה על הכח שנתת לי... תודה שהתעקשת איתי... שלא ויתרת לי... שלא נכנעת לגחמות שלי... **תודה שחינכת אותי!!!** תודה על המכות שהוכיחתי בית מאהבי... תודה על שהסברת לי באופן חד משמעי שאת זה... לא עושים ויהי מה...

תודה שעמדת על כך בעקשנות שאני אזיז את עצמי ואני לא אהיה פרזיט... היום כשאני מוצא את עצמי באותה משבצת... פתאום אני רואה כמה זה קשה להיות חזק מול הילדים... כמה קל להיכנע... אוי... כמה מתחשק לי לוותר... כמה מתחשק לי להעלים עין... יאלה קח... יאלה תעשה מה שאתה רוצה... יאלה... אתה לא רוצה להרים... אז לא... אז אני ארים... נו באמת... וכי איכפת לי להרים לבד? היום אני קולט שהכי קל לעשות הכל לבד ולא לעמוד על כך שהילד שלי יעשה... פתאום אני קולט כמה אמא שלי הייתה צריכה להתאמץ כדי להיות ה'עצלנית' כביכול שמתעקשת לא לסדר את החדר כדי להביא אותי להזיז את עצמי כדי שאני לא אגדל כמו עשב בר... היום אני יודע כמה זה קשה!!! כן... הילד שלי כיום מצויף לי משפטים שאני מכיר מהעבר... **העבד של המשפחה!!!** בטח... גם אני התלוננתי שאני העבד של המשפחה... בטח עבד... עבד כזה אומלל שכבר שעתים מבקשים ממנו שיזיז את עצמו והוא יושב וקורא... ואז סוף... כשהוא קם מרצו הוא נאנח... אאוף... אני העבד של המשפחה... כן... זה היה אני... ואתה מבין לבד איך הייתי נראה היום אם אמא שלי הייתה נכנעת ל'עבד של המשפחה' הזה?? איזה נס שהיא לא ויתרה לי!!! אחרת הייתי נראה היום כמו כל אלו שאנחנו מכירים אותם... אלו ששוכבים במיטה ונותנים הוראות לכולם... ועסוקים בלהתלונן על כל המי ומי שלא באים לעזור להם להמשיך לרבוץ...

אם שמת לב: אני כעת מדבר רק על אמא שלי ע"ה... מילה אחת אני לא מדבר על אבא שלי... אתה יודע למה לא?? כי ברוך ה'... אבא שלי שליט"א איתנו פה... שיחיה עד מאה ועשרים בבריות גופא ונהורא מעליא... כי אם אני אספר ח"ו שאבא שלי הרביץ לי לפעמים... זה... זה לא חוקי!!! לכן עזוב... אבא שלי לא קשור... אבא שלי לא בתמונה... אבא שלי תמיד רק פינק אותי... קנה לי... ויתר לי... עשה לי... כיפלי... בסלי...

רק אמא שלי... אמא שלי כבר נפטרה... היא כבר לא מפחדת מאף אחד... אין לי בעיה לספר עליה... אז כן אמי עליך השלום... **תדעי לך ש-לי הרבה יותר קשה לאמץ את הגישה הזו!!!** כי היום התפיסה הרווחת היא שצריך לשמור על נפש הילד... שלא יגדל ח"ו עם משקעים... לרפד את דרכו בזרי דפנה... שחלילה לא יתאמץ יותר מידי... לך תדע איזה "תסכולים" הוא ישא איתו לאורך שנים... תן לו מה שהוא רוצה, תגיד לו "כן כן" לכל מה שביקש... אז אבא אמא יקרה... תהיי מליצת יושר עלי ועל הילדים שלי... שהם בכל זאת יצאו מחונכים... הילד שלי... כמו כל ילד בעולם, פשוט מייהל לאבא חזק... אני רואה בעיניים שלו איך הוא מתחנן שאני אעמוד על שלי ואתן לו גב!!! שהוא יוכל להיות גרוע שיש לו אבא חזק שאפשר להישען עליו... אבא שעומד על שלו ויכול להוביל אותי קדימה...

ונחזור לאבי מורי שליט"א... כפי שסיכמנו... אתה אף פעם לא הלכת איתי קשה... תמיד ויתרת לי... פינקת אותי... כל מה שהתעקשתי נכנעת לי... ומה שלא הסכמת בעטתי... צרחתי... השתוללתי ואז נכנעת כמובן... כי הרי אסור היום להיות אבא חזק!! אסור לחנך...

נו... קורא יקר: תנסה לחשוב... אם אבא שלי ככה היה עושה איתי... נדמה לך שהייתי היום נראה ככה?? איך?? איך בדיק?? הייתי נראה עכשיו עשב בר... אבא שנכנע לילד שלו... הילד שלו יוצא ראש דשא... **אז זהו שלא!!! אבא שלי לא ויתר לי כי הוא לא ויתר עלי!!!** אבא שלי עמד על זה שאני אהיה מחונך... ובשעתו לא אהבתי את זה... ממש לא!!! הטחתי בו לא פעם ולא פעמיים: אתה אבא רע... (היום אני כבר מבין כמה קשה לשמוע את זה...) נתתי מידי פעם לאבא שלי כל מיני דוגמאות מאבות אחרים של ילדים בכיתה שלי שמוותרים לילדים שלהם ובעיקר מגבים אותם... (היום אני יודע שהם היו משפחות מצוקה, אף אחד מהם לא דתי כיום) כ"כ כאב לי הלב למה אבא שלי תמיד תמיד מגבה את הרב'ה שלי ולא מיוכן להגיע כמו אבא של חבר שלי שהגיע כמו גגגבר וצרח על הרב'ה לעניי כל הכיתה... והיום אני כבר מבין... מבין כל מיני דברים שלא הבנת אז... היום אני מבין מה זה לחפות על הילד מול הפרצוף שלו... איזה עונש זה לילד!!! איזה אישור אומלל זה לחולשות שלו... היום אני יודע איך הייתי נראה אם הוא היה נכנע אלי!! איך אני הייתי נראה אם אבא שלי היה מתרפס אלי! אבל טאטע זיסער... מה יהיה עם הילד שלי?? האם גם היום אני יכול לחנך אותו כמו שאתה חיינת...?? הרי זה לא פופולרי!! זה לא הולך היום!!!

אבל אין ברירה... בנפשנו הדבר... ואולי זו גופא תהיה הנחמה שלי!! אני אשתדל להיות אבא חזק, ואהיה שלם עם זה שהילד שלי יטיח בי את מה שאני הטחתי בכם... אבל אנא... אני מייהל לדבר אחד... שבעוד שלושים שנה הילד שלי גם יגיש לי כזה מסמך... שהילד שלי יבא ויגיד לי תודה רבה שהתעקשתי!!! תודה שלא ויתרת!! תודה שהיית חזק בשבילי...

לא פשוט... ואם מאמר זה יתן כח להורים שצריכים כח הרי זה יהיה לעילוי נשמת אמי ע"ה... שהתפללתי בקברה בלשון הפסוק: שאי אלקי כפיך על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חצות!!! ילד מפונק הוא ילד רעב... ילד שלא רגיל לדחות סיפוקים הוא ילד שחי במצוקה מתמדת כי תמיד אין לו את מה שהוא רוצה באותו רגע... האם אני אפנים את מה שאני כותב...?? הלוואי...

רבות: תרומות! הקופה התרוקנה!!!

כן... צריך תרומות לגיליון או נדברו... הקופה התרוקנה כמו הרבה קופות שהחורף הארוך שדופק כל שבוע נתן את אותותיו... אז בבקשה, תרומות!!! לא נדברו וכמובן לכל שאר מוסדות התורה והצדקה שצריכים הרבה יותר מאז נדברו... והיות ובלי הבטחות וישועות זה לא עובד... אז קדימה...

להלן תעריפי הישועות מבית או נדברו:

בתרומה של 1000 שקל... אתה זוכה להבטחה מיוחדת במינה!!! כותב הגיליון בכבודו ובעצמו יסע לרכבלית חיפה ויעתיר עליך בין שמים לארץ תוך כדי שהוא רועד מפחד כשתהום פעורה תחת רגליו... באותם רגעי אימה הוא יעתיר עליך תוך כדי שהוא מייחל מתי יסתיים הסיוט הזה... באותם רגעים מרטיטים השם שלך יזכר והתפילה תעלה ישששש מהרכבלית עד השמים! אבל ההלו אדוני היקר... על הסיוט הזה אני דורש לא פחות מ-1000 שקל... שקל לא פחות... (כן... מעולם לא עליתי על מטוס... אני לא רגיל להיות באויר... אני נאה בזה...)

בתרומה של 500 שקל, כותב העלון מבטיח לך ישועה בנושא ספציפי שאתה צריך!! אבל רגע... יש לי כמה תנאים... דבר ראשון: לפני שאתה תורם תפשוש במעשיך מה ה' רוצה לעורר אותך... (אם נצאת משהו או חכה... אל תתרום... קודם תתן את המעוות.) חוץ מזה תתפלל על זה... גם תקבל באהבה את השלב עד שהישועה מגיעה ולא תתרעם ותתלונן על ה'... מוכלין גם לבדוק האם יש ממוון שאינו כשר בבית שלך ותסיר את אלוהי הנכר אשר בקרבך... אם את כל זה עשית בעזה"ש אתה תראה ישועה בקרוב... ואם עשית את כל זה ושכחת לתרום לא נדברו... אז מה?? או לא תושע?? גם תיושע...

בתרומה של 250 שח!!! היות וקיימת בזה מצות צדקה ושותפות ביובי הרבים... אי לך!!! כעת כשאתה תורם, אתה מוזמן להתפלל על עצמך!!! כן... אתה תתפלל על עצמך ותראה ישועות... פסוק מפורש: **"אני בצדק אחיה פניך!!" אני!** אני התורם, לי יש כעת עת רצון לחזות פניך יתברך ולהתפלל על מה שאני צריך... חבל להתבזבז לבקש מאחרים שיתפללו עליך... אתה פה המיוחס!! ואם אתה כבר מתפלל... אז אנא... תזכיר גם אותי... שאזכה לזכות את הרבים...

בקיצור: צריך תרומות!! אנא ה'... תן את חניי שבעלי אמצעים יתרמו בעין יפה ושהקופה תשוב ותתמלא... ושיהיה להם ישועות וגם למי שלא תרם, וכ"ש למי שאין לו לתרום...

ניתן לרכוש את המהדורה החדשה והמורחבת של הספר - "ואהבת!"

המשמש בין היתר כח"ב של הספר 'אהבתי'.

למה לא כל תפילה מתקבלת? ומה העניין של אבא שבשמים בכל הסבל שיהודי עובר? איך לקבל באהבה את החולשות האישייות, את ההמתנה בשידוכים, את המצב הפיננסי? איך ניתן לתרגם תקופות קשות בחיים (בשלב של עד הישועה הקרובה) למכרה זהב של המלכה ה'?? מתי מתפללים וזועקים ומתי צריך לקבל באהבה?? ובנסיבות הכאובות של האסונות השבוע האחרון: כיצד רואים בעין של יהודי מאמין את ההסתרת פנים של הטרגדיות האחרונות בראותנו דם של יהודים טהורים נשפך כמים... מה עושים 'עם זה'?? איך מתרגמים את זה להתחזקות באמונה ובנאמנות לה'??

ניתן להשיג בפלא:

0527683095 0548446691

כמו"כ ניתן להשיג אצל הנציגים בישיבות ובמוקדי המכירה של גיליון זה.

הפניה הזו ה' פונה אלי **לבד** ואליך **לבד**... וה' רוצה את השחרית שלי **לבד** ואת השחרית שלך **לבד**... ה' רוצה את השמירת עיניים שלי **לבד** ושליך **לבד**... ואני פה מולו לבד!! אם אני אענה לפניו של ה'... אם אני אסכים להתייחד איתו אז לה' יהיה כלה!!! ואז יהיה לו קורת רוח בעולמו וישמח במעשיו... ואני כמות שאני לבד אגרום שישוב חרון אפו מעמו מארצו ומנחלתו... ובאותה מידה אתה לבד יכול לעשות את זה...

וברגע שיהידי קולט את הנקודה הזו. והוא קולט את זה עעעעד הסוף... אין שום ניסיון ושום פיתוי שיכול להתגבר עליך... כי גם הניסיונות הכי קשים... ברגע שבחור ישיבה יקלוט שכל הפיתויים שיש לו בחדרי חדרים זה בסה"כ הזמנה אישית מאבא שבשמים שרק הוא נמצא פה יחד איתי בחדר... **והוא פשוט מזמין אותי להתייחד איתו!!!** והנה ה' ניצב עלי... מביט עלי ובוחן כליות ולב והוא רוצה אותי איתו פה!!! וברגע שהסכמתי לנישואין... כל פמליא של מעלה עומדים מבחוץ ואין להם רשות כניסה... ש... שקט... ה' נמצא בחדר יחד עם כלתו!!!

זה!!! זה הדבר היחיד שמפריד בינינו לבין התיקון השלם!!!

ה' מזמין חדר יחוד!! וזו הסיבה שכיום כל הניסיונות והפיתויים הם לבד לבד לבד... איפה שאף אחד לא יודע... ובמקביל... גם כל החבילי דמעיקין וכל הצרות של הפרט זה חבילות אישיות אינדיבידואליות שלכל אחד יש את הפעקאלע האישי שלו... ומי כמוך יודע על מה אני מדבר... כי לכל אחד יש את חדר יחוד פרטי אישי בינו לבין ה'!!! מול התסבוכות האישיות שלו ומול כל מיני דברים שכולם מסביב מסודרים ורק אני נשארתי אחרון בתחנה... ואבא שבשמים פונה היום לכל אחד מאיתנו איפה שאף אחד לא רואה ושואל: בני היקר... אני יודע מה חסר לך... ואני יודע שאתה מצפה ממני שאני אעמוד בציפיות... אבל מסיבות ששמורות עמדי נכון לרגע זה... גזרה חכמתי העליונה שעדיין זה מה שיש... האם אתה מוכן בכל זאת להמשיך ללכת איתי?? האם אתה מוכן להמשיך לאהוב אותי בלי תנאים גם אם אני לא מספק את התוצרת?? **ואתה לא חייב!!!** יש כלל ברזל: אי אפשר לחייב כלה להיכנס לחדר יחוד!! יהודי שלא רוצה להתייחד עם ה' יכול להמשיך ולהתבצר בעמדתו ולהתעקש ולהגיד... רבש"ע יש לי ציפיות ממך!!! אם לא תעמוד בציפיות, אז אני עצוב, אני ממורמר, אני אנסה לעקוף אותך מכל הכיוונים... אני אפגיז עם סגולות וקברי צדיקים... העיקר לשנות לך יתברך את התכניות... ואם אחרי הכל אני לא אוושע... אני אעשה פרצוף ברוגז ואני אהיה עצוב... **זכותי!!!** כן... זכותו של יהודי להתנגד לחדר יחוד!!! יהודי מחויב רק לקידושין הבסיסיים, יהודי חייב לקיים מצוות כמו אחד שתקוע ביהדות, כמו אישה עגונה ומסכנה שתקועה ואסורה על כל העולם... זה מה שיהודי חייב!!! אבל לרצות את הנישואין?? להסכים להיות עם ה' בשמחה וללכת אחריו בכל מצב?? את זה אי אפשר לחייב!!! ואם יהודי מתעקש לא להתייחד עם ה'... ה' נשאר כביכול מבחוץ והוא הפסיד את כלתו...

אז על קצה המזלג ממש: כבר החזר כאן בגיליון זה לא פעם...

שיש הבדל מהותי בין עמלק לבין כל שאר האויבים שקמו על ה' ועל משיחו... פרעה ונבוכדנצר ואנטיוכוס וטיטוס... כל אלו הכריזו מלחמה על ה'!!! על ה' ועל תורת ה'!! לאורך כל הדורות הגוים נלחמו נגד היידישקייט!! נגד היהדות... נלחמו נגד ה'... כשגוי מנסה להילחם עם ה'... זה מאוד מצחיק את ה'... ה' בשמים ישחק ה' ילעג למו... כשגוי נלחם נגד ה'... מי שבעיקר לוקח את זה ללב זה אנחנו בתור יהודים שצריך להיות איכפת לנו כבוד שמים ואנחנו כואבים את חילול ה'... אבל ה' בכבודו ובעצמו... כשה' רואה כמה זאטוטים שחושבים שהם יכולים להילחם נגד ה'... זה בעיקר משעשע... ועל זה נאמר: "מי כמוך באלמים ה'..." ה' נותן לפרעה שיגיד "מי ה' אשר אשמע בקולו..." ואז ביום אחד בהיר... ה' מנער אותו בים סוף ולא נשאר ממנו עד אחד...

זה מה שקורה עם כל אויבי ה' וכל הד' מלכויות שנלחמו נגד ה'...

אבל עמלק? !? עמלק זה סיפור אחר לגמרי לגמרי!!!

עמלק לשם שינוי לא נלחם נגד ה'... עמלק לא טיפש... עמלק יודע טוב מאוד כמה ה' גדול (עמלק הוא נכד של יצחק ונין של אברהם והוא מבין עניין) ועמלק אדרבה... הוא מכבד את ה'... ולרגע לא חושב להילחם נגד ה'...

רק מה כן?? **עמלק נלחם נגד היהודי!!!** עמלק נלחם נגד התפיסה של היהודי שהוא מאמין שיש לי מה לתת לה'!! ה' מתעניין ביני!! איכפת לו ממני... ה' רוצה את הבוקר טוב שלי... וה' מכניס אותי לפעמים לכל מיני פינות חשוכות שיש לי לפתע פיתוי גדול ואף אחד לא יודע... ובדיוק שם ה' ניצב עלי ואומר לי: **תתייחד איתי!!! תכנס איתי לחדר יחוד!** תפרוש ותתגבר למעני!!! וכשאני עומד בזה בגבורה ואני נאמן לה' וממליך אותו איפה שאף אחד לא רואה... בשמים יוצא כרוז: מזל טוב!!! אבא שבשמים מצא כלה!!! יענקי הסכים להיכנס לחדר יחוד עם ה'!!! זו האמונה היהודית **זו האמונה הקשה ביותר!!!** כי מאוד מאוד קשה להאמין בזה... הכי קל להאמין ב- ה'... שה' גדול... ה' חזק... וה' גם יודע להרביץ כואב... זה הכי קל להבין... אין גוי שלא מבין שבורא עולם יכול בהינף יד לעשות רעידת אדמה וידין בגוים מלא גוויות... **מה כן קשה להבין??** שאותו בורא עולם גדול ונורא שבשניה אחת מפורר מדינות שלימות... אותו כל יכול התגלה יום אחד בהר סיני והודיע לי!! אני!!! הקטן!! שמוליק'ל שלי... אני רוצה אותך כלה שלי!!! אותך ורק אותך!! ואין שתי כלות בחדר יחוד אחד!!! אני רוצה להתייחד איתך לבד לבד... פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי... אבא שבשמים כביכול עומד מחוץ לדלת ואומר: תפתח לי... תסכים להתייחד איתי... תסכים לקבל אותי ולהיות איתית אחד איתית... שזה אומר: תסכים לתת בי אימון וללכת איתי כברת דרך ואל תתלונן עלי... תסכים ללכת איתי גם במדבר בארץ לא זרועה... גם כשזה לא משתלם... ותן בי אימון שאני יודע מה שאני עושה... **תסכים לאהוב אותי בלי תנאים...** אל תעמוד מולי כל הזמן עם תנאי עבודה ועם עסקים של תן וקח... **תהיה איתי!!!** ואת

מה פשר הסיסמא הזו שנקראת

"עמלק? !? !"

אחת מההפטרות המרטיטות והמסתוריים ביותר זו ההפטרה של פרשת זכור... על פניו זה נשמע סתם סיפור כזה... ששמואל מצווה את שאול שיהרוג את עמלק ושאלו לא לגמרי עושה מה שנצטווה ואז ה' מסיר את הממלכה משאלו וזה... אבל עם קצת טביעת עין וגיושוח אתה מבין שהנושא שם הרבה יותר עמוק... הרבה מעבר לאיזה פשלה נקודתית של שאול המלך... ובאופן כללי כל מה שנוגע לסוגיה שנקראת מחיית עמלק ופרשת זכור... מי שיש לו טיפ טיפה טביעת עין מזהה שעמלק זה בעיקר סוג של קוד סודי!!! סוג של סיסמא שאנחנו משתמשים בה כשאנחנו רוצים להזכיר נושא מאוד מאוד טעון ברמז דק שרק אנחנו מבינים... (זה כמו ששופר זה בסה"כ עוד איזה קרן של כבש קשיש... אף אחד לא אמר להתרגש מהקרן הזו... אבל אצל העם היהודי שופר זה קוד סודי!! שמציץ ים של אהבה ומייצג את הנאמנות אינסופית של אברהם אבינו... על אותו משקל) עמלק!!! באופן שטחי זה נשמע נושא הכי טכני וענייני... עוד איזה אומה שניסתה להתחיל איתנו ועדיין לא סיימו איתה... אז קדימה... לא לשכוח לסגור איתה חשבון... זהו!! זה כל הסיפור!!! אז זהו ש... ש... שזה לא זה... ממש לא!!!

רק לשבר את האוזן: אל תשכח שיהא שמה רבה מברך שאנחנו אומרים כל יום (שע"פ הלכה היא שמה רבה נחשב לאמירה הכי חשובה בתפילה... עוד יותר מקדושה וברכו ומודים). וקיי"ל שמי שאומרה בכל כוחו מקרעין לו גזר דין של שבעים שנה... האם שמת לב פעם מה אנו מייחלים ביהא שמה רבה?? שהיות וה' נשבע בכסאו שאין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק... לכן אנחנו מתפללים בכל יום בכל כוחנו שזה יקרה כבר!!! ש... שמה יקרה?? שימחה את זרעו של עמלק ו... ואז יהא שמו יתברך מברך ושלם...

עכשיו אתה קולט?? מחיית עמלק זה ה'יהא שמה רבה שלנו... בקיצור: מחיית עמלק זה לא עוד איזה כנופיה שצריך לחסל אותה זה לא עוד איזה בדיחה ששייכת לצחוקים של פורים... מדובר בנושא הכי טעון שעומד בכבשוננו של עולם... שאדרבה... הסיבה שיש סביבו הרבה צחוק ושמחה של פורים זה בשביל לרפד את הרצינות הנוראה שטמונה בו...

בקיצור: עד כאן ההקדמה... ואתה יודע מה... גם מי שיעצור כאן ולא יהיה לו סבלנות להמשיך לקרא... זה גם טוב!!! לפחות תדע את זה!!! לפחות תדע שפורים זה לא מה שאתה חושב... ומחיית עמלק זה לא מה שאתה מדמיון... **תדע שיש לך לאן... לאן להמשיך... כן... פורים הוא מעטפה יותר מידי מסתורית... שגם מי שלעת עתה החליט עדיין לא לפתוח את המעטפה... אבל לפחות אל תזרוק אותה לגמרי... לפחות תדע שיש משהו מאוד רציני בפנים...**

כלה שלול! ולכן הוא מזמין מפגנים של נאמנות! החתונה הסופית תהיה שם בעולם הבא... אבל כעת השידוך נמצא בתהליך של בניית אימונו... ה' מצפה ממני לאימונו! ה' מזמין אהבה!! ומה זה אהבה?? שאני מוכן להיות איתו בלי תנאים!!!

אהבת ה' זה לא לעמוד עם עיניים עצומות בדקות גדולה ולהצליח להתרגש בתפילה ולהרגיש נפלא... זה במקרה הטוב להרגיש אהוב... אבל לאהוב את ה'... זה להסכים ללכת אחריו בנאמנות... להגיד לאבא שבשמים: אני איתך!!! אני אוהב אותך בכל מצב! בין אם תושיע אותי ובין אם לא... ואז!!! ברגע שאתה מבטא את זה עם כל הלב... אתה יודע מה אתה מרויח?? לא תאמין... **התשובה היא מפתיעה מאוד:** סליחה... מי אמר שאתה מרויח... בורא עולם מרויח!!! מה הוא מרויח?? **אותך!!!** ה' קיבל כלה כזו נפלאה!! כמה הוא חיכה שתסכים להינשא אליו ולהתייחד איתו... רגע... ואם ח"ו תסרב... מי הפסיד?? שוב תשובה מפתיעה: הקב"ה כביכול הפסיד... את מי?? **אותך!!!** כן... אתה מסוגל לעכל כאלו משפטים?? הנה לך מחיית עמלק!! זה מחיית עמלק!! לדעת שאני יכול להכניס לאבא שבשמים כלה!! ואני יכול באותה מידה לעשות שרירים ואבא שבשמים מצטער... פתחי לי אחותי... ואין קול ואין קשב...

רק מה? כשמסרים כאלו נכתבים בקיצור נמרץ בעלון חובבני כמו אז נדברו פתאום מתעוררים כל מיני שאלות בסיסיות... איך אפשר להגיד כאלו דברים?? רגע... אז מהיום להפסיק להתפלל? מהיום אני צריך ללכת אחרי ה' בכל מצב וכבר אסור לי לרצות שיתמלאו משאלות לבי? אז זהו שממש ממש לא!! רק מה?? זו סוגיה שלימה ומהותית ביותר!! ואמנם אין הנחתום מעיד על עיסתו... אבל מה אעשה שבשביל זה כתבתי ספר שנקרא **"ואהבת"** וזה הנושא של הספר!!! ושם נסגרים כל הפניות האלו... ותשמע לי... עם יד על הלב אני ממליץ לך מעומק לב לרכוש את הספר הזה... כי בינינו... זה מה שה' רוצה היום מאיתנו!!! אני אגיד את זה ככה: לאחרונה הוצאתי ספר "המסולאים בפז" על עסק התורה וב"ה יש תגובות טובות, יש כאלו שקיבלו תועלת מהספר הזה... ותשמע לי... אם קראת את הספר הזה ואתה קצת סומך עלי... חובת השעה בדור שלנו זה דווקא סוג התכנים שכתבו בספר "ואהבת"!! יותר מכל נושא אחר... זה ספר שלם שמדבר על מה שהזכר כאן על קצה המזלג... שם!!! שם מחכה לנו עיקר עבודת ה' בדורנו!!! מי שמעיין אותו מה ה' באמת באמת רוצה מאיתנו בעת שכזו... זה הנקודות האלו שהזכרו כאן על קצה המזלג... אני לא יכול להרחיב יותר כי סו"ס פה אז נדברו וכאן הנושאים אמורים להיות יותר חובבנים... אני עכ"פ עומד פה כמו רוכל וממליץ לך בחום על הספר הזה כי הוא נוגע בלב הנקודה על מה הבירה דולקת בימים אלו!!

הספיק לי ערב אחד שלם שבזבזתי מול המייל! שים לב: לא אינטרנט... לא דברים אסורים... מול המייל הנקי שלי... אותו ערב הייתי עייף ומבולבל... לא הצלחתי לאסוף את עצמי ומצאתי את עצמי כל חמש דקות הולך לבדוק האם הגיע משהו מעניין... בסוף הערב הרגשתי סמרטוט ריצפה... הרגשתי שוונץ... אז הבנתי שזה היה ערב בחסות מלאה של עמלק!! ואני מעדיף להישאר כאן... אני לא רוצה להתחיל לדמין מה מרגיש משהו שנסחף אחרי אינטרנט אפילו חסום... וכ"ש שלא חסום... אתה מבין טוב מאוד איזה זנב אתה מרגיש אז... והנה!! זה מטה ההסברה של עמלק!!

מי שמחייך כל הדרך כל הבנק זה עמלק שהציב לעצמו מטרה אחת ויחידה לעשות ממך זנב והוא ממוקד במטרה שלול! תבין: לעמלק אין שום בעיה עם סדר לימוד בפורים ארבע שעות פלוס תפילה בחצות... אין לו שום בעיה עם עולם הישיבות ועולם הכוללים שמפוצצים עד אפס מקום בקול תורה... ואני אגלה לך סוד: אדרבה... עמלק מבחינה מסוימת אפילו מעודד את ההמוניות הזו... זה אפילו משרת את הקמפיין שלו!! אדרבה... יש עעעעולם התורה ויש עעעעולם הישיבות... אבל מה אני!! אני הקטן... לבד לבד... מה אני שווה?? אני שוונץ!! אני גוק!! אני בורג ממערכת!! אני קטן... ואני לא צריך לספר לך שהניסיונות והפיתויים שיש לי היום זה איפה שאף אחד לא נמצא... עעעעעולם הישיבות לא עוזר לי כשאני לבד לבד בחדר... עולם התיירה והמערכת והמוסדות והציבור החרדי והממסד... כל אלו לא עוזרים לי כשאני נמצא לבד לבד במיטה והמחשבות הנוגות מתחילות לנקר... מה אני שווה... אני לא עומד בקצב החברתי... נשארתי מאחור... איך מצליחים להוציא ישועה מה' בכח...

ומה האמת?? האמת היא שאין עולם התיירה ואין עולם הישיבות... כולם נשארו מבחוץ... והיחיד שנמצא פה זה אבא שבשמים שרוצה רק אותי!!! הוא לא רואה אף אחד לידי! הוא רוצה אותי בתור כלה...

ותוך כדי עמלק נושף לי בעורף... עזוב... ה' לא צריך אותך... יש לו פה מלא מלא חרדים... פרומערס... בדיוק אתה חסר לו...?? עזוב...

ופנה!! פה אבא שבשמים נזעק!! פה לראשונה הקב"ה לא שוחק...

עמלק הוא היחיד שנחשב אויב מר של ה'!!! שה' שונא אותו...

ולמה?? כי מי שנלחם נגד ה'... ה' נותן לו... ה' בשמים ישחק... אבל כאן עמלק לא נלחם נגד ה'... עמלק נלחם נגד המשפחה של ה'!! עמלק הוא מפרק סדרתי של המשפחה של ה'... עמלק לוקח עוד ילד של ה' ומסביר לו כמה אבא לא מתגעגע אליך... כמה אתה לא מעניין אותו... ואבא שבשמים בוכה: איפה אתה קובי שלי... נכון... כשלת בעוונך... אבל יש לך מושג איזה כח יש לך... אתה ברגע אחד יכול לעשות סוויץ ולקבל ממני כזה חיבוק אהוב... ועמלק דוגר ומפריד עוד ילד ועוד ילד של ה' ממנו... ופה הקב"ה קפץ ונשבע... אין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק!!!

למחות את עמלק המשמעות היא להכיר בגודל החשיבות שלי!! להבין שאבא שבשמים רוצה אותי

ולא תגיד שזה המצאה... זה שיר השירים מפורש, וחז"ל מפורשים, ותניא ונפש החיים מפורשים, והדברים מפורשים בכל הזדמנות... **ובכל זאת אנחנו מאוד מאוד מתקשים לעכל את התפיסה הזו... ולמה??**

כי הוי באמת... מי אני... אני יודע טוב מאוד מה אני שווה... ובדיוק היום קמתי מאוחר... ואתה יודע כמה התפרצויות היו לי השבוע, ואיזה נפילות רוחניות יש לי בזמן האחרון... אז בדיוק אותי הרבש"ע צריך... אין לבורא עולם שום סיבה הגיונית למה לחפוף דווקא בי...

ופנה!! פה עמלק נכנס לדלת פתוחה!!!

עמלק בסה"כ לקח על עצמו לשכנע אותי סופית במה שאני יודע לא פחות טוב ממנו... **והוא** בן כל הנחשלים אחריו!! הוא תופס אותי ברגעים של נחשלות... ברגעים שאני מרגיש בלאו הכי עעעל הפנים... ואני לא צריך להגיד לך... לכולנו יש את הרגעים האלו!!! וסו"ס כי עפר אנחנו... סו"ס יש לי נפש הבהמית... והיצר הרע לא מתבייש להכניס את המחשבה הכי זרה לצדיק הכי גדול ברגעים הכי גדולים... ואז אני מרגיש זזזזזבל אמיתי עם עצמי... ובדיוק אז מגיע עמלק!! ועמלק עושה עבודה כירורגית... עמלק אף פעם לא עושה טיפול בקבוצות... הוא אף פעם לא נלחם בשני אנשים יחד... ולמה לא?? כי עמלק הוא היחיד שיועד להיכנס לחדר יחוד!! הוא מגיע בדיוק ברגעים הכי מכוננים!!! ברגעים שה' מזמין חדר יחוד... ברגעים שאתה מוצא את עצמך לבד לבד מול רשת פתוחה ועוד רגע זה... זה קורה... בבוקר העייף הזה שאין לי חברותא ואין לי כח ללמוד ואין לי מה להפסיד או כל אחד שנשאר אחרון בתחנה בכל מיני צמתים בחיים... או לחילופין... אם זה בשידוכים או ילדים או פרנסה שכולם מסודרים ורק אתה נשאר מאחור ואז מגיע הרגע של הברוגז עם ה'... ה' סידר את כולם ורק אותי הוא זנח... ה' שונא אותי... ופה עמלק מגיח בעוצמה והוא מתחיל לזנב!! הוא עושה עבודה שיטתית והוא משכנע אותך סופית עד כמה ה' שונא אותך...

שים לב: אחד מסימני הזיהוי המובהקים של עמלק!! עמלק אף פעם לא ידבר ח"ו סרה בה'... הוא לעולם לא יגיד לך שה' חלילה לא טוב... הוא אף פעם לא ימעיט בכבוד התורה ובחשיבות היידישקייט... לעולם לא!!! עמלק תמיד יתמקד בך... כמה אתה רע... וכמה אתה לא מעניין את ה'... עמלק יחרף את נפשו לגרום לך לחשוב שאין לה' עסקים איתך... אתה לא מעניין אותו... ולא איכפת לו מהקשיים שלך... עמלק עסוק באחד משני הדברים: או לסכסך אותך עם בורא עולם... או להוציא אותך קטן שה' לא "שם עליך"!! עמלק יודע שברגע שאתה מרגיש קטן... זהו... הלך לבורא עולם הילד... הלך על השידוך...

ואת זה עמלק עושה בשיטתיות!!! זה ההאויב של הדר שלנו!! זה האויב ולא אחר!! אין היום לא פרעה ולא אנטיוכוס... אף אחד היום לא נלחם נגד היידישקייט... אף אחד לא מפריע לך ללמוד גמ', משניות, קבלה, חסידות... היום כל המלחמה מתנקזת למקום אחד!!! **אתה לא שווה!! לעשות אותך זנב!!!** מי שעדיין לא יודע מה זה להרגיש זנב...

הסערה סביב הסמכות של (חושן) בית המשפט...

המדינה סוערת בשבועות האחרונים סביב הסמכות של בית המשפט העליון... כמה סמכות לתת להם וכמה לא... מי קובע פה... סוף יש דבר שנקרא משפט צדק!!! משפט אמור להיות צדק... ויש ויכוחים סוערים ביותר מה הצדק... האם הצדק ככה או ככה... אנחנו בתור ימניים מאוד נוטים להגיד שצריך למתן את הסמכות של בית המשפט... ותכל'ס... יש צד שני למשפט... אל תשכח שכל הכנופיות הרצחניות ביותר התחילו מתנועה ימנית שלא היה מערכת משפט שהגנה על המיעוט ובלמה אותם... בקיצור: ברמת העקרון זו סוגיה לא פשוטה בכלל... זה שבמדינת ישראל כל אחד מושוכנע בצד מסוים זה לא בגלל שהדברים באמת פשוטים אלא בגלל שמקום המשפט שם הרשע וסתם ככה כל אחד תקוע במצע המפלגה שלו...

ולמען האמת... איך באמת שבייל הזהב בסמכות המשפט???

התשובה היא: שאין!!! אין ככה בן תמותה להכריע מהו משפט אמת... מסיבה אחת פשוטה: **המשפט לאלוקים הוא!!**

זה כמו שנעלה שאלה לדיון: מי יקבל בבית שלי את ההודר שיש בו את הספרייה? האם הילד הזה או הילדה הזו???

קדימה... משאל עם... בחירות... רוב העם אמר ככה... אבל המיעוט הנאור אמר אחרת... נו... מה נעשה בסוף???

רבותי... לא מעניין אותי לא רוב העם ולא המיעוט הנאור... אני פה בעל הבית!!! זה הבית שלי!!! זה הדירת ארבע חדרים שלי... אני קניתי אותה... אני משרא עליה משמנתא... אתם יכולים לעמוד על הראש ולעשות לי הפגנות מול הבית... אני אחליט מה יקרה בבית שלי... ואף אחד לא...

אותו סיפור כאן: ברגע שאתה מבין שיש בורא עולם שהוא קונה הכל... ממילא אין בית משפט... לא שייך גם להכריע במשפט... המשפט לאלוקים הוא!! מה שהבוס מכריע זה האמת ותו לא!! אין פה מה להבין...

אבל כמובן... גם אחרי שבורא עולם החליט, הוא מוסר בידיים של בית דין כל מיני החלטות שהם צריכים לקבל בחושן משפט!!

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על החושן!!! שמת לב לפרשה של חושן משפט?? יש שם הרבה פסוקים... מה כתוב שם "כל כך הרבה"? כל הסיפור הוא איך תליות את החושן!!! החושן הוא תלוי באויר!!! הוא קשור עם שלשלאות מארבע כיוונים שלו... ואתה מבין כמה שזה עדיין... ברגע שיש לך מודעה שהיא תלויה בארבע זוויות... צריך דיוק מאוד מאוד גדול שזה יהיה ישר!!!! מספיק שאחת מהקצוות קצת מתונה מידי או רפויה מידי וזה כבר עומד עקום... ואם תשים לב כל אריכות הפסוקים בפרשת החושן זה סביב שתי המשבצות, ושתי העבותות, ושתי הטבעות, ושתי קצוות, ושתי כתפות, ולמה?? כי זה בדיוק הנקודה ה"כ"ב עדינה של חושן המשפט!!!! בשביל להיות משפט צדק!!! אתה צריך לתפוס את כל הפניות בצורה שווה!! שלא יהיה יותר מידי ימין ולא יותר מידי שמאל... לא לדרס על העשירי בדיון, אבל גם "דל לא תהדר בריבו"..." צריך דיוק מוחלט באיוון של המשפט!! שכזה דבר רק בורא עולם יכול לתת את הקו הנמחה!! רק ע"י הנהגת התורה או אורים ותומים... רק ככה אפשר לקבל הכרעה מדויקת מהי הנהגת המשפט והצדק...

בקיצור: אין לנו שיוזר אלא התורה הזאת!!!!

מתחילים להתכונן לפסח... מוציאים את הגרביים והמשחקים בשורה...

בבית משפחת אביייתר התחילו כבר להתכונן לקראת ההזאה... כן... לא התבלבלנו... אנחנו יודעים שהשבוע זה רק פרשת זכור... ואילו אתם בגלות מתחילים להיזכר בפרשת פרה רק אחרי פורים... אבל כשביית מדרש קיים צריך כבר לפני פורים להתחיל להתכונן... מילא לנקות את הבית מחמץ... נו... זה הסיפור הקטן... אבל אתה יודע מה זה לטהר בית שלם מטומאת מת?? זה אינספור פריטים שצריכים לעבור הזאה ג' ו' וגם טבילה... אל תשאל... האמת היא שהסיפור שלנו עצוב!! עקרונית אנחנו משפחה של חברים... אבא שלנו תמיד היה אוכל חולין בטהרה... אני זוכר שאני ויענקי היינו חוזרים מהגן והיינו טובלים במקווה... ואמא אפילו הייתה נותנת לנו את ההפרשת חלה לתת לשכנים...

אבל!!! יום אחד אבא קיבל החלטה שאין מנוס... מוכרחים לעבור להתגורר ליד סבא וסבתא הישישים... אבא שלנו הוא סמל ודוגמא לכיבוד אב ואם במסירות עילאית... תכל'ס סבא וסבתא גרים בישוב רחוק שפעם הוא היה יותר פופולרי... עד שמצאו בו כמה בית הפרס... אל תשאל... ובקיצור: הצעירים עזבו את המקום... וכל הדור המבוגר נשאר להתגורר שם את שארית ימיו... ותכל'ס... סבא וסבתא צריכים את העזרה שלנו... וההחלטה הייתה קשה אבל בלתי נמנעת!!! יום אחד עברנו דירה לשם... הכל יותר קטן... ציבור פחות תורני... אבל תמיד עיקר הטון החינוך שלנו הגיע מאבא וגם נכשיו... כמובן שהתרחקנו משמעותית מירושלים עיר הקודש... אבל ההתרחקות הפיזית זו הבעיה הקטנה!!! כי הבעיה היותר גדולה שמהר מאוד התברר שאנחנו לא יכולים להמשיך לחיות כמו חברים שאוכלים חולין בטהרה... כי רוב הציבור כאן יהודים פשוטים... ובעיקר ישישים ויש מעט מאוד צעירים!!! ממילא באופן טבעי נוצר מצב שהכח אדם של חברא קדישא כאן די מצומצם... ומאידך הוא נצרך יותר מכל מקום אחר... סוף יש פה יותר נפטרים... ולכן הרבה פעמים צריך את אבא בשביל חסד של אמת... (תבין: היום כשאומרים חברא קדישא... מתכוונים לצוות מאוד קטן של אנשים שמתעסקים בטהרה וקבורה וזה... וחוף מהם כולנו סמלית מתיים וכולנו נושאים את המיטה בלי לחשוב פעמיים, אבל פעם חברא קדישא זה כל מי שהסכים להתנדב להתקרב לאוהל המת ולישא אותו, ולכן צריך פה צוות הרבה יותר נרחב) ממילא במצב הנוכחי אי אפשר ככה להמשיך לאכול חולין בטהרה... כי להיטהר כל פעם מחדש על בסיס קבע זה מתיש לחלוטין ולא נותר לנו אלא לקבל באהבה גם את זה... אבל עכ"פ לקראת כל רגל אנחנו עושים אוורול של טהרה... מטהרים את כל הבית פיניש מטומאת מת!!! ועולים לירושלים... ואז אחרי הרגל... כשאנחנו חוזרים מירושלים... כעת כולנו טהורים וכל הבית טהור וזה פשוט תענוג... ואז אנחנו מסוקרנים כמה זמן זה יחזיק מעמד!!! כל יום שעובר ואנחנו עדיין יכולים להמשיך את ה"והשיאנו" אנחנו פשוט מאושרים... אז בשבועות האחרון זה... זה החזיק מעמד עד ראש חודש אב... זה היה נפלא!! היה ממש חדש ימינו כקדם... אבל בסוכות האחרון... כבר בט' בחשוון... נפטרו פה שני זקנים ביום אחד וכולנו אמרנו שלום לטהרה... כן... אבא לימד אותנו שעושים מה שצריך!!! לא מה שרוצים!!! וזו למעשה הטהרה הגדולה ביותר!!

עכ"פ כעת אנחנו כבר מתחילים להתארגן... כמובן שעם השנים השתדרגנו!! למדנו לצמצם את זה למינימום... תחשוב: פעם!!! ברגע שהגיע ערב חג... היינו פשוט מוציאים את ככלל ארון בגדים החוצה ושוטחים את כל הבגדים אחד אחד... תנסה לדמיין כמה מקום תופס כל הבגדים... כל גרב בנפרד, כל גופייה, כל גומייה, כל חגורה, כל נעל ישנה, כל סוודר, בגד יד, כפפה, גרטאל, עניבה, תנסה בעיני רוחך לשים אותם אחד אחד ליד השני... כן... ביום השלישי לספירת הטהרה צריך להזות עליהם אחד אחד!!! וחכה זה רק חלק מארון בגדים... ומה עם כל המשחקים... ומי מדבר על משחקי ילדים... ועוד פליימוביל... אל תשאל... אתה יודע כמה לומד'ס יש בזה... לכל חלק פליימוביל יש את ההגדרה בלומד'ס שלו, האם הוא נחשב ככלי בפני עצמו שהוא צריך הזאה בפ"ע או שהוא חלק ממשוה... אבל אבא לא נכנס לזה... הוא ביקש מהילדים שישטחו את כל החלקים בשווה... כדי שבעל הזאה יזה על כככולם... ואבא הזהיר מראש: חלק של משחק שימצא אח"כ ולא היוו עליו... אני אדוק אותך לפח... (רק זה חסר לנו שאיזה בימבה קטנה של תינוק נשארה סמאה, ותשמע לנו את כל הבית ותטמא אותו כולו) אבל עם השנים למדנו איך לתמרן... דבר ראשון: למדנו להיות מחושבים באבזירים של הבית!!! יש כאלו שמפוצצים את הבית שלהם בכל מיני פריטים... למה לא... בינינו... תעשה פעם סקר: כמה כוסות שימושיים בבית שלכם?? נניח שמונה... נו... תבדוק כמה כוסות יש לכם בבית?? לפחות 20... אותו דבר בחגורות ובגרטאל ובשלייקטס ובמצעים... כל דבר יש לנו בשפע... למה לא... אבל ברגע שאתה קולט שכל דבר כזה הולך להיות ממוספר בהזאה!!! אז כבר חושבים פעמיים...

ולכן אמא שלנו התחילה לגוון... זה דווקא מאוד נחמד... היא חילקה את כל האבזירים של הבית לשני חלקים... חורף וקיץ... לא רק בגדי חורף וקיץ... אלא גם כוסות ומשחקים וגרביים של קיץ בנפרד ושל חורף בנפרד... כך נוצר מצב שחצי מהכלים של הבית שלנו נמצאים כעת בבידיים... סגורים בחביות חרס ענקיות אטומות בצמיד פתיל... כך שהם לא נטמאים בכלל!!! וממילא מה שנותר לנו להזות ולטהר זה רק חצי מהאבזירים... וכולנו כבר מחכים לקיץ... שאז אמא תוריד את המשחקים האהובים ששיחקנו לפני חצי שנה ואנחנו כבר מתגעגעים אליהם... שושי כבר מחכה לכוס המיוחדת שלה של הקיץ... יענקי מחכה כבר למימיה שמזכירה לו את הטיולים של הקיץ... ודודי מחכה לאופניים שאמא שמה בבידים בדיוק ביום שאבא הלך ללוויה בחודש חשוון... בדיוק ירד גשם אז אמא שרה לדודי על הדרך "משיב הרוח ומוריד הגשם... שלום גן העיר שלום אופניים היום יורד גשם אז נשחק בבית..." והופ... הריסה את האופניים מהר לבידים...

סגרה אותו בצמיד פתיל לפני שתחילי פה שרשרת הדבקה שתוך שעות ספורות כל הבית חוזר להיות טמא... אז בימים אלו אנחנו בהחלט עסוקים!! כל שבוע אנחנו מתרכזים בחדר אחר בבית שצריך לעבור תהליך של הזאה וטבילה... במקביל גם אנחנו התחלנו להיטהר בהדרגתיות... כן... זה בדיוק כמו בפסח... שמיום ליום טבעת ה'חנק' מתהדקת... שהחמץ נדחף לפינה יותר מצומצמת ויותר... עד שהוא יוצא מהבית... אז בימים אלו לאט לאט הטהרה הולכת וכובשת את הבית... ואם אבא ח"ו יצטרך להיטמא גם בימים אלו... אז בשבילו השארנו חדר אחד בבית עם צלחת אחת, כף ומזלג אחד, אבזירים מינימליים כדי שכבר לא ישאר לו הרבה מה לטהר ולהזות... אבל אל תרחמו עלינו!! טוב לנו... אנחנו קרובים לסבא וסבתא וסועדים אותם ויודעים שזה מה שה' רוצה... חוץ מזה שבזכות כיבוד הורים של אבא ה' בירך אותנו כל שנה בעוד אח או אחות... ואז כשמגיע יום מלאות ללידה של אמא... אז כולנו עולים יחד עם אמא לירושלים להקריב קרבן יולדת... אנחנו משאירים את הבית טמא כמות שהוא!!! ואז אנחנו עולים אט אט לירושלים יחד עם אמא היולדת... אנחנו לא מסהרים לשום מקום כי אנחנו צריכים בלאו הכי שבעה ימים תמימים מחוץ לבית כדי להיטהר... ואז אנחנו מתעכבים בירושלים שבוע ימים... אוכלים מעשר שני... אוכלים מפריה ושבעים מטובה ומברכים עליה בקדושה ובטהרה... כך שאל תרחם עלינו... סוף כיבוד הורים זה מאלו הדברים שאדם אוכל פיאותיהם בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא... אשרי העם שככה לו...

דווקא בגלל שזה לא איסור גמור... נוצר מצב אבסורדי שדווקא מי שמדבר בחזרת הש"ץ **גדול עונו מנשא!!!** מה קרה?? מה היגיון בזה? יציב ארבעה גיורא בשמי שמיא ? ! **התשובה היא:** שמי שמדבר בין יתשב ליצור... עבר על איסור!! היות ויש לו עבירה רשמית! אנטון נוציא מעורכי המלחמה... הוא ירא מעבירי שבידו כי זה אסור... אבל מי שמדבר בחזרת הש"ץ... היות וזה לא לגמרי אסור... אז מה אתה רוצה שנעשה... שלא נגרש אותו...? ? ? אין בעיה... **קצת תנסה לדמיין כמה צעדים קדימה...** תאר לעצמך שהחלטנו שאין בעיה לדבר בחזרת הש"ץ... **מה היה קורה??** הש"ץ רק מתחיל חזרת הש"ץ וכל בית הכנסת היה הופך לצילוניה אחת גדולה... אתה נכנס ואתה רואה התגודדות של חברה מנייעים על הפוליטיקה האחרונה... והנה... חצקל אומר שם משהו מעניין... ואז אני לא מצליח לשמוע אותו... משהו שם מקדימה מרעיש ומפריע לי לשמוע... מי זה שם שמרעיש?? אאאה... זה השליח ציבור... אאאאה... זה חזרת הש"ץ...

הללו... תעשה טובה... כך תגיד לש"ץ שיעשה קצת יותר בשקט!!! הוא מפריע לי לשמוע... **כן... בדיוק ככה!! זה מה שהיה קורה** אם היה מותר חופשי לדבר בחזרת הש"ץ... מה שהיה קורה זה שיום אחד ה' היה דופק דפיקה אדירה על השלחן ככעס עצור ושואל... "האם אב אני איה כבודי ואם אדון אני איה מורא..." האם זה בית שלי או מאורת פריצים שלכם... ואז דם ואש ותמרות עשן היו מקנאים על חילול ביתו... עכשיו אתה מבין למה מי שמדבר בחזרת הש"ץ "גדול עונו מנשא!!" מילא היית נכשל ומדבר באמצע ברכת יוצר אור... מקסימום היית כמו הילד הזה שהתנהג לא יפה בישיבה... מקסימום יוחלט שלא התקבלת לישיבה!! מקסימום יחזירו אותך מעורכי המלחמה... אבל לא עדיין לא מכלים... זו עדיין תופעה נקודתית כירורגית... אבל ברגע שמתור דובר בחזרת הש"ץ ואז כולם מתחילים לפטפט וכל הבית הכנסת נהפך להפקרות אחת גדולה... כאן יש כבר חילול ה' ואז מגיע שואה של חרון אף על חילול כבוד בית הכנסת... הבנת?? הזלזול המחפיר ביותר בקדושת בית הכנסת עלול להתפתח דווקא מסוג הדברים שהם לא לגמרי אסורים... שם עלול להתפתח קו צרעות שעלול לרוקן את הבית כנסת וכל ערך רוחני מכל הפנימיות שלו... ואגב: אם כבר הגענו לכאן... אז אולי זו הזדמנות להעיר נקודתית שיש כאלו שלקחו את זה שלא לדבר בחזרת הש"ץ והפכו את זה להלכה למשה מסיני חדשה!! כאילו יש איזה דין מיוחד דווקא בחזרת הש"ץ שמי שמדבר אז... אז ה' ישמור... **אז זהו שלא!!!** מותר לבן תורה להבין את הלומד'ס הכללית שעומד מאחורי זה... זה לא דין בחזרת הש"ץ...

אלא מאי?? זה דין בכל שטח אפור שדווקא בגלל העירפול שלו הוא עלול לרוקן את כבוד ה' מתוכנו!!! ומכאן יש להקיש להרבה תכנים אחרים... החל מכל מיני החלטות שמתקבלות בבית המדרש שמטרתם להאדיר את שמונו זה "לא לגמרי מתואם" עם כבוד ה' ורצונו יתברך וד"ל... לפעמים מדובר בדברים מאוד נורמליים... ס"ו"ס בכל מועדון חברתי יש זכות לציבור כל מיני נורמות לפי הסגנון המקובל כאן... בתור מועדון אין שום בעיה!! אבל ברגע שאתה קורא לזה ב"ה ואתה עוד מנפנף בזה... בורא עולם לפעמים מגיע וקצת תוהה: משהו פה חושב עליו? משהו פה ניסה לחשוב האם ה' גם מזוהה עם ההתנהלות שלכם? ודי בזה...

עכ"פ נחזור לעניינינו... באופן כללי זו הסיבה שיש גם סכנה בשמחות או בבית המשתה... וצריך שמירה מיוחדת מקטרוג... למה?? כי אם בחדר תה נכשלים פה ושם בלשה"ד... למרות שזה עוון חמור אבל עדיין זה חטא נקודתי!! אבל כשיושבים בבית המשתה וכנסים למין פריקת עול ושוכחים לגמרי את ה'... פה יש סכנה יותר עמוקה!!! הבנת?? (יתכן שדווקא באותו משתה אף אחד לא נכשל בחטא רשמי... אבל כל ההולך ילך המופקר... עלול להציף פה חלל! חלל שנקרא חילול ה'... ומזה צריך להזהר הכי הרבה!)) --- זה גם הסיפור של שנאת חינם... שכולנו יודעים שעל שנאת חינם נחרב בית המקדש... וכאן שוב מגיע הראש הקטן שלומד מכאן הוי... תראה כמה צריך להתחזק באהבת ישראל... **אבל לאו לא זו הנקודה!!!** יהודי שנכשל בשנאת ישראל זו עדיין בעיה נקודתית! זה עדיין לא סיבה לחורבן ביהמ"ק... רק מה כן? ברגע שהקב"ה רואה שתי קהילות!!! ששניהם מכריזים באופן מוצהר: רצוננו **לעשות נחת רוח לה'!** ועל הדרך הם זורקים בוץ אחד על השני ומחריפים ומגדפים את זה... אלא שבשמים מופיע ככעס אומור: שקרנים!!! איך אחד מכם לא חושב עליו... אף אחד מכם לא רוצה באמת לעשות נחת רוח... כי אם משהו מכם היה לו באמת איכפת ממני... הוא היה מבין שלשפוף בוץ על הילד השני שלי זה רק מצער אותי... ואם אתם לא מבינים את זה הוכחה שאתם בכלל לא איתו ולא איכפת לכם ממני... אה... הרי ס"ו"ס יש לכם פה ביהמ"ד?? לא... פתחתם את זה בשבילכם ולא בשבילי... ולכן תלכו מפה... **על זה!! על זה נחרב בית המקדש!!!** על חוסר עניין!! אם כלל ישראל היו נכשלים בשלל עבירות נקודתיות אפילו חמורות... נו... על זה יש קרבן תמיד שמכפר אבל השנאת חינם הייתה סימפטום שהכריז שאנו בכלל לא בעניין... אנחנו עסוקים נטו באנוכיות שלנו... על זה חרב עירנו ושמום בית מקדשנו!!!

בקיצור: הסוגיה הזו רחבה קצת יותר ממאמר אחד... אבל מה שבטוח: הגדרה אחת כן יצאה מכאן: שמידי פעם צריך לעצור ולשאול: רגע רגע... איפה בורא עולם נמצא?? האם הוא פה?? אז איפה בדיוק?? ובפרט בתחומים רוחניים!!! כמו מוסדות ורישומים, ובניינים ומפעלים תורניים וכו' וכו' שלפעמים צועדים מידי קדימה... ולא זיקה את מידי פעם תשאל השאלה: רגע... זה מתואם עם בורא עולם?? האם בורא עולם קשור פה לסיפור?? איפה בדיוק... כ... כי לפעמים ישנם הפתעות!!! ישנם אנשים שמרוב שהההכל אצלם לשם שמים... לפעמים כבר כמעט "לא נשאר מקום" בשמים... בקיצור: צריך לדעת שאם יש דבר יותר חמור מאכילת נבלות וטרפות וחילול שבת... זה שבורא עולם נכנס יום אחד למקום תורני שכל עניינו כבוד שמים וה' שואל: סליחה... משהו פה לרגע חושב עליו? משהו פה חשב לרגע ברצינות מה רצוני? האם משהו חושב לרגע מה האייבשטער רוצה כאן? וכזה לא ככה... עדיף ללכת לצידי הדרכים... ולא ליהנות מאחשוורוש שלבוש בבגדי כהונה...

כשהייתי בכיתה ח... לקראת המבחנים לישיב"ק היה מנהג כזה שילדים היו יכולים לבא להתארר שבת בישיבה כדי להתרשם... (האם זה קיים גם היום?? אני לא מעודכן...) זו הייתה הזדמנות גם בשביל הילד להתרשם מהישיבה וגם להנהלת הישיבה להתרשם ממנו... בקיצור: התלהבנו מהרעיון... והגענו קבוצה עליזה של עשרה ילדים מאותה כיתה להתארר שבת באחת הישיב"ק... והנה מיד במוצאי שבת מנהל הישיבה התקשר לרבה שלנו והודיע לו ככעס!! אני לא מעוניין באף אחד מהילדים שהיו אצלנו בשבת... אפילו למבחן אני לא רוצה לקבל אותם... הרבה שלי נבהל... הי' ישמור... מה קרה?? מה הם עשו?? איזה מעשי וונדליזם הם עשו?? ענה לו המנהל: לא!! הם לא עשו משהו רע... אבל הם לא... לא היו בעניין... הרבה שלי ניסה בכ"ז לדלות פרטים... מה... מה הם בכל זאת עשו שהוא כ"כ כועס... אבל הוא "לא יצא ממנו"... **בקיצור: מה מתברר??** שאלה אדמת מהרגע הראשון אף אחד מהיכיתה שלנו לא חשב לרגע ללכת לאותה ישיבה... אפילו לא בצחוק... רק מה? ס"ו"ס היות ויש כזה "שירות" של שבתות ישיבה, ושמענו שזה יכול להיות מעניין ויש שם אוכל טוב... אמרנו יאלה, בא נעשה 'מחנה' על חשבון הברון הגענו חבורה מגובשת של עשרה ילדים עם במבה ובסלי והרבה מצב רוח... וכל השבת היינו בתוך עצמנו... דווקא למדנו והתנהגנו יפה... אבל היינו בתוך עצמנו כמו איזה אוטונומיה נפרדת... **עכשיו: אתה מבין לבד שמי שמגיע לישיבה באמת בשביל להתרשם...** אמור להיות לו איזשהו דפוס התנהגות של אורת... פרצוף טיפה נבון... שקט כזה... מדבר בחשש... ואילו אנחנו? זה בכלל לא היה בכיוון!! היינו עליזים מידי... פטפטנו לאהגגנו... ולא זכרונו אפילו לרגע להסתכל על הישיבה ועל הבורחים ולהתרשם... אפילו לא כאילו וכו'... עכשיו תכנס רגע לראש של מהל ישיבה... שבשביל הרישום הוא היה מוכן להפוך עולמות ולטרורו לארר ילדים ולממן להם פנסים מלא... ותכל'ס מה הוא רואה פה?? עשרה ילדים החליטו לרכוב עליו ולעשות לעצמם שבת נחמדה על חשבוננו... איך הוא מרגיש? זה מכעיס!!! זה מפוצץ!!!

עכשיו תבין: לו יצויר שהיננו מתנהגים לא יפה... לא היינו קמים לשחרית... נו... הוא לא היה כועס... מקסימום הוא היה מסיק שאנחנו לא מתאימים לישיבה... וגם זה לא בטוח... בא נגיד שילד אחד אפילו היה משתולל ושובר איזה קיר גבס... כמה שזה לא לעניין... אבל זה לא מכעיס... ס"ו"ס זה משהו נקודתי!!! לך תדע... הרבה שלי עוד היה יכול לשכנע את הראש ישיבה... קח את הפרא אדם הזה... הוא עוד יתברר ויעשה לך נחת... בקיצור: אם היינו מתנהגים לא יפה... זה עדיין היה בעיה נקודתית!! זה עדיין לא סיבה לכעוס עד כדי כך ולשבור את כל הכלים...

אבל ברגע שהגענו ודווקא התנהגנו בסדר... אבל כל ההופעה שלנו זעקה שאנחנו בכלל לא בקטע... לא בעניין... שאנחנו בכלל לא זוכרים בשביל מה אנחנו כאן... זה כבר מכעיס!! לנו מפה... לא רוצה אף אחד מכם... גם אם תרצו... אני כבר סגרת עליכם את הדלת...

עד כאן הסיפור... אני חושב שהנמשל מאוד ברור!!!

פתח הגיליון נשאלה השאלה: מה קרה פתאום שעם ישראל בשה"כ הנו מסועדותו של אותו רשע וכבר יצא עליהם כזה קצף וחרון אף?? איך אפשר לצפות כאלו דברים מראש?? איך ניתן להיות מראש שכזה מעשה תמים עלול להתקבל בשמים בחומרה ולכה רותחת שכזו??

אז הנה!!! הנה הזוגמא הזו... אני חושב שהסיפור הזה יכול להמחיש את הנקודה... הקב"ה נתן לנו תרי"ג מצוות והוראות איך להתנהג יפה... ה' מלמד אותנו איך יהודי אמור להתנהג... אבל אסור לשכוח שאחרי כל התרי"ג מצוות... ואחרי כל השו"ע אור"ח יו"ד, אבה"ז וח"ו"מ... בסופו של דבר אנחנו אמורים לקלוט שיש משהו מעבר להתנהגות... ס"ו"ס יש פה בורא עולם שהוא ברא עולם והוא רוצה פה משהו!!! הוא חותר למשהו מעבר... מעבר לאוכל כשר וזהירות בכל חלקי השו"ע...

זה כמו שהיננו שם בשבת בישיבה ודווקא התנהגנו מאוד יפה!! אבל זה לא מספיק... כי בשביל להתנהג יפה אפשר גם להישאר בבית ולהתנהג שם יפה... ואם בכל זאת באנו לכאן... כנראה רוצים פה מאיתנו משהו מעבר להתנהגות!!! ואנחנו אמורים לשתף פעולה מינימלית בזה... על אותו משקל: גם אחרי שאנו כאן בעולמו של ה' ומשתדלים להתנהג יפה... לאכול אוכל כשר למהדרין ולא לעבור עבירות חמורות... ס"ו"ס לא בשביל זה אתה פה! ה' רוצה פה משהו מעבר להתנהגות הבסיסית!!! מה... ה' רוצה אותנו!!! **רוצה שאני אהיה שלוו!** **שבראנו לכבודו!!!** וברגע שעם ישראל יושבים ונהנים מהסעודה של אחשוורוש שיושב עם בגדי כהונה וחוגג... ואת מה הוא חוגג?? את החלטתו לקבור סופית את בנין בית המקדש... ואנחנו עוד משתתפים בסעודה שכזו... ולא סתם... אלא עוד מתנהגים יפה... אוכלים אוכל כשר... יושבים ונהנים ומבלים... פה הכעס היה איום ונורא!!! קו"ב"ה כועס ואומר: הבת זוג איבדה עניין בי... לא מעניין אותה... אתם לא בעניין... אתם לא שורים אלי...

שוב: שתבין: אם אחשוורוש היה נניח מצליח להכשיל את כלל ישראל באכילת נבלות וטרפות... זה לא היה כ"כ נורא!! כי נכון... יש פה פירצה... יש פה ילד שהשתולל... נו נו נו... מגיע לו עונש... אבל עדיין זה נקודתי!! אבל ברגע שאנחנו יושבים בסעודה של אחשוורוש הערל ונהנים מאדם שמטמא את כלי בית המקדש ועוד לא מבינים מה הבעיה פה... **זה כבר חוסר חיבור!!!** זה ניתוק מכל הרעיון!! אתה לא בקטע...

פה הבוס מודיע... כל טוב... אני שובר את כל הכלים... לא עשינו עסק...

--- **יוצא מכאן אבסורד מפחיד אבל בלתי נמנע!!!** אני מדגיש: זה אבסורד! אבל זו עובדה!!! האבסורד הוא: שלפעמים דווקא האיסורים הגמורים הם אמנם חמורים לא פחות... אבל **גם לא יותר!!!** הם לא חמורים יותר ממה שהם... לעומת זאת: דווקא מה שלא אסור באופן רשמי... **דווקא בגלל שזה לא אסור...** הוא בקבוצת בסיכון להתפתח בטעות לממדים מפלצתיים ונוראים שעלולים להביא את החרון אף הכי גדול בעולם... **בא ניקח זוגמא מאוד מוכרת:** מי שמדבר באמצע ברכות ק"ש עובר על **איסור גמור...** (זו משנה מפורשת בפרק היה קורא ודינא דגמי שבין הפרקים אסור להפסיק...) לעומת זאת מי שמדבר בחזרת הש"ץ... זה איסור גמור?? לא תאמינו!! אבל לא!!! אלה שאלה אדמת אין איסור גמור לדבר בחזרת הש"ץ... זה תחשוב רגע... בעצם למה שזה יהיה אסור? (מילא שמוע... עצמו... הוא כעת באמצע הברכה ולדבר לא הפסק... מילא למנין מצומצם של עשרה אנשים... נו... הם צריכים לשמוע כדי שיתקיים כאן חובת ציבור של חזרה... אבל אם כבר יש פה ב"ה ציבור ואני יושב כאן ורוצה לדבר... זה לא אמור להיות איסור גמור!!!) **ולמרה האבסורד דווקא!!!**

גיליון מס' 509 פרשת תצוה

תשפ"ג שנה אחת עשרה

לעילוי נשמת רבן של ישראל
מרן שר התורה רבינו רבי שמריהו יוסף חיים
בן רבינו מרן יעקב ישראל זצוק"ל
שנולד שנו"מ מרת הרבנית פעשא מרים ע"ה
ולזכות חיים ברוך בן שרה פעשא
לברכה והצלחה בכל הענינים
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

משנכנס אדר מרבנים בשמחה

נהפך וכו', עכ"ל. ורבינו בטעמא דקרא עה"פ (פ"ט פכ"ב) והחדש אשר נהפך כתב דבאמת הי' מזל רע לישראל בחדש זה, שהרי באמת מן השמים הסכימו לגזרה, ולכן יצא הפור על יום זה, והקב"ה ברחמי הפך טבע החדש לטובתינו, וזה עיקר הנס ולכן נקרא ע"ש הפור, וזהו שאמר הפייט כי פור המן נהפך לפורינו. ***

ככלות השנה לסילוקו של צדיק הראני ידידי הרה"ג ר' רפאל אוחיון שליט"א דבר פלא בספרן של צדיקים, פרי ביכוריו של רבינו, ספר נחל איתן (סי' ה' ס"ד, עמ' פ"ח) בט"ו באדר נפנין ב"ד לראות אם צריך לצאת למדוד ואם היתה שנה מעוברת באדר השני וכו', והוא לפי גירסא אחת בירו', והטעם פירש רבינו שם ע"פ המאירי כדי שתכלה שנה עם עונשי'. וע"ש מה שביאר בזה. ונסיים בדברי הגמ' (יומא כ"ג א') עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר: אחינו בית ישראל שמעו, הרי הוא אומר כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושפטיך, אנו על מי להביא עגלה ערופה, על העיר או על העזרות? געו כל העם בבכיה! תנצב"ה.

הנה במ"ב (סי' תרפ"ו סק"ח) הביא מהגמ' להרבות בשמחה בחודש אדר אבל לא פירש כיצד ואמר רבינו זצלה"ה שישתה מעט יין להרבות שמחה, [ובס' דרך שיחה ח"א ס"פ מקץ כתב שכן נהג הקה"ל], עוד שמעתי מרבינו דהנה ברש"י (תענית כ"ט א') פי' הטעם שמרבין בשמחה: ימי נסים היו לישראל פורים ופסח. ולפי זה יוצא שאף בניסן שפיר מזליה. וכן כתב בא"ר (סי' תרפ"ה סק"ח), וז"ל: ונ"ל דניסן הוא כאדר, שהרי פרש"י משנכנס אדר ימי נסים היה לישראל פורים ופסח. וזה נ"ל כוונת רש"י, דמה דאמר משנכנס אדר כוונתו נמי אניסן, דקשה לרש"י נימא נמי משנכנס ניסן, לכן פירש דבאמת כן כוונתו, עכת"ד ודברי רבינו זצלה"ה. ועי' באלשיך (סוף אסתר) שכתב דעיקר הנס היה בימי הפסח כי אז תלו את המן ואת בניו ויתהפכו הכתבים מרעה אל טובה, והלא אז הם ימי שמחה כי פסח הוא לה', ולמה נחדש עוד ימים אחרים, לזה אמר כימים אשר נחו בהם היהודים שהוא באדר, כי אחר כל הנעשה בפסח לא סר מעליהם אימת מות עד עד הגיעו ימים אשר היו באגרות ראשונות, כי כתב אשר וכו' אין להשיב, וזהו אומר כימים אשר נחו בהם וכו' והחדש אשר נהפך וכו' למעט חדש ניסן, כי עדיין לא נחו וגם אינו החדש אשר

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג הכ"מ

במלאות השנה - נקיים בקשתו
של אבינו רועינו מרן רשכבה"ג שר התורה רבי חיים קניבסקי זצוק"ל
נשיא ועד הרבנים לעניני צדקה בארה"ק

בס"ד ערב פורים
הריני ממנה את ועד הרבנים
לעניני צדקה בארה"ק לשלוחי דידן
לקיים מצות מתנות לאביונים
באופן מהודר ביום הפורים,
וכן ראוי לכל אחד לנהוג
חיים קניבסקי

ד"ר, זייד סייג
היינו עתה ארבעה חודשים לפני שנה מאתן
אלוהי דת אבותינו ואלוהי אבותינו לזמן ארוך
זמן הפורים וכן ראוי לזמן ארוך לפנינו
חיים קניבסקי

ועד הרבנים
לעניני צדקה בארה"ק
1-800-22-36-36

בקודש פנימה

קצות דרכיו, הליכותיו והדרכותיו של
מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

קשת

053-3145900 | דרך מוקדי ההפצה של "קובץ גליונות" |

RAV CHAIM: THE BIOGRAPHY
Stories You've Never Heard...
Pictures You've Never Seen...

RAV CHAIM
JAFFA FAMILY EDITION
THE LIFE AND LEGACY OF THE SAR HATORAH
RAV SHMARYAHU YOSSEF CHAIM KANIEVSKY
NAFTALI WEINBERGER

Dedicated by
the Jaffa Family

by NAFTALI WEINBERGER
AUTHOR OF THE REBBETZIN KANIEVSKY BIOGRAPHY

ARTSCROLL

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com. ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

הגאון רבי שמואל גריינמן (י"ג אדר א' תשי"ז) מרן הגר"מ פיינשטיין בעל אגרות משה (י"ג אדר"ב תשמ"ו)

הגאון רבי מאיר קרליץ (ט"ו אדר תשט"ו) הגר"י שפירא זצ"ל מראשי כולל חזון איש (חזה"מ פסח)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל (בלב"ע ה' אדר תש"מ)

ישן על השולחן

סיפר רבינו, שהכיר טוב את הגרמ"י זצ"ל כי היה מגיע הרבה לרבו מרן החזון איש, ופעם אחת כשנשאל רבינו בענין לטפס על שולחן, נענה: הנני זוכר כשרבי משה יהושע ז"ל היה מגיע מירושלים אל החזון איש, ושעת הערב התאחרה ולא היה לו אפשרות לשוב הביתה, היה נשאר ללון בביתו, והיה יושן על השולחן בחדר ששימש כבית כנסת של החזון איש...

גדולי ירושלים

על הערכתו של החזון איש כלפי הרמ"ל הוסיף רבינו: הוא ושני אברכים ירושלמים נוספים, רבי חיים ברים ורבי יהודה שפירא זצ"ל, היו מגיעים לעיתים קרובות מירושלים אל החזון איש, פעם שאלתי את החזון איש, מי הם, והשיב "אלו גדולי ירושלים".

ובחזון איש כתב דאין כאן שיעור בשנים אלא כל שאין דעתן של בני אדם להרהר עליהם מחמת קטנותם מותר. ואמר רבינו ששאל את החזון איש עד איזה גיל אין בני אדם מהרהרים, וענה עד בת שבע בערך, והוסיף רבינו את ששמע מרבי משה יהושע לנדא, שמרן החזון איש אמר

לו שיש להלביש ילדה בצניעות, ושתלבש גרביים ארוכות מגיל שלוש מטעם חינוך, והוסיף הרמ"ל שהחזון איש אמר לו שאפילו שלובשות גרביים ארוכות יש להלביש אותם בשמלה שאורכה תהיה יותר מהברך (אורחות רבינו חלק א' הלכות ק"ש עמוד ק').

מוסף שבת קודש - תשי"פ 20 - תרומה / יתד נאמן / הודפס מאוצר החכמה

הגרמ"י לנדא זצ"ל

סודות של רבי הייב נחשפים

בספר משקע וייחודי המכיל מאות עמודי כרוזים, נחשפים ציטוטים מחיי של מרן שר התורה זצוק"ל, כפי אשר חשף בכני נאמן ביתו הגאון רבי שמואל דוד פריעדמאן שליט"א בעל "עדה אופים" בשיתוף נדירות

המחבר: הרב משה יהושע לנדא זצ"ל

הוצאת: יתד נאמן

השיוך בתנויות הספרים המובחרות
02-5377098 • YESODI@GMAIL.COM

מרן החזון איש ובימין חבוש בשטריימל - הגרמ"י לנדא

מוסף שבת קודש - תשי"פ 20 - תרומה / יתד נאמן / הודפס מאוצר החכמה

מאריכין לו ימיו ושנותיו

סח רבינו, שפעם התאונן הרמ"י לפני רבינו ואמר לו שהיות והתפרסם בירושלים שהוא נוסע כמעט מידי שבוע אל החזון איש, הרבה שולחים אותו שאלות ובקשות לגדול הדור - החזון איש, ויש בזה טירחה רבה והרבה ביטול תורה, ענה לו החזון איש: בשביל חסד מאריכין ימיו ושנותיו של אדם, ובזמן שנוסף ישלים בזה את לימודו (א"ה, ועין מעשה איש חלק ד' עמוד י"ג בנוסח אחר).

להלביש קטנה בצניעות

כתב רבינו בשונה הלכות (סימן ע"ה דין י') קטנה מבת שלוש ואילך אסור לקרות נגד מקומות המגולים שבה,

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

📍 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 077-2092005 📠 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310